

संघीय संसद
प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति

२२ औं वार्षिक प्रतिवेदन २०७५

सार्वजनिक लेखा समिति सचिवालय
सिंहदरबार, काठमाडौं
फोन नं.: ४२००२१८, ४२००२०६, ४२११७४४
E-mail: pacommittee@parliament.gov.np
URL: parliament.gov.np

संघीय संसद
प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति

२२ औं
वार्षिक प्रतिवेदन
२०७५

सार्वजनिक लेखा समिति सचिवालय
सिंहदरवार, काठमाडौं

फोन नं. ४२००२१८, ४२११७४४, ४२००२०६
E-mail: pacommittee@parliament.gov.np
URL: www.parliament.gov.np

मन्तव्य

सम्माननीय सभामुख महोदय,

सार्वजनिक लेखा समितिको कार्यक्षेत्रभित्र विभिन्न निकायका सार्वजनिक लेखासँग सम्बन्धित अध्ययन तथा वित्तीय सुशासन सम्बन्धमा देखापरेका बेरुजु सम्बन्धी विषयहरू रहेको कुरा सम्मानीत सदनलाई अवगत नै छ । सोही व्यवस्था अनुसार सरकारलाई संघीय संसदप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउनु, सरकारबाट भए गरेका काम कारबाहीको निगरानी र मूल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्देशन वा राय सल्लाह दिनु समितिको मुख्य कार्य रहेको छ । साथै समितिको कार्यक्षेत्रभित्रका मन्त्रालय, विभाग, अन्तर्गतका निकायहरूको नीति तथा कार्यक्रम, स्रोत परिचालन, व्यवस्थापन, राष्ट्रिय आय विवरण, सम्पत्ति र खर्चको स्थिति तथा कार्यान्वयनको मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने लगायतका कार्यक्षेत्र रहेका छन् ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमाथि विचार विमर्श गरी सार्वजनिक खर्च गर्ने परिपाटीमा यसको नियमितता, औचित्यता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता तथा त्यसको कार्यान्वयन गर्नेतर्फ वाञ्छित प्रगति हुन सकेको छ वा छैन ? आर्थिक अनुशासन उल्लंघनकर्तालाई कानूनको दायराभित्र ल्याउन सकिएको छ वा छैन ? सुशासन अभिवृद्धि गर्नेतर्फको काम कारबाहीको स्थिति सन्तोषजनक छ वा छैन ? भन्ने विषय अध्ययन गरी उल्लिखित कार्यहरूलाई दक्षतापूर्वक सञ्चालन गराउन अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति वा कार्यप्रणाली बारे खुलाई सदनमा प्रतिवेदन पेश गर्ने सम्मका कार्य यस समितिको कार्य क्षेत्र भित्र पर्दछ । यस प्रतिवेदनमा विशेष गरी समिति/उपसमितिबाट बेरुजु फछ्यौँटलाई प्राथमिकतामा राखी सम्पादित भएका कार्यहरूलाई समेटिएको छ ।

एकातर्फ मलुकमा बेरुजुको आकार बढ्दै गइरहेको अवस्था छ भने अर्कोतर्फ महालेखापरीक्षकको छलफल हुन बाँकी रहेका वार्षिक प्रतिवेदनमा बेरुजु फछ्यौँटका लागि समितिले योजनावद्ध ढंगबाट निरन्तररूपमा छलफल गरिरहेको व्यहोरा अवगत नै छ । यस अवधिमा विभिन्न मन्त्रालयहरू, संबैधानिक निकाय, समिति तथा सचिवालयको नाममा रहेका महालेखा परीक्षकको ५८औँ वार्षिक प्रतिवेदनसम्मका महालेखापरीक्षकका प्रतिवेदनहरूमा उल्लिखित बेरुजु उपर छलफल गरी नीतिगत तथा प्रणालीगत विषयहरूमा सुधार गर्न, सुशासन तथा आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने दिशामा आवश्यक राय, सुझाव तथा निर्देशनहरू दिएको छ ।

सार्वजनिक लेखा समितिको कामकारवाहीलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाई सरल, शीघ्र र एकीकृत ढंगले सञ्चालन, अभिलेखन तथा व्यवस्थापन गर्न Public account committee management information system(PACMIS) को निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालानार्थ तयार भएको स्थिति समेत सदनलाई जानकारी गराउन चाहान्छु ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

माथि उल्लिखित विषयहरूका अतिरिक्त समितिले गरेका विभिन्न निर्णय तथा निर्देशनहरू कार्यान्वयनमा सरकारले उदासिनता देखाएकोमा समितिले यसलाई गम्भीर रूपमा लिएको छ । समितिको निर्णय कार्यान्वयनका सवालमा सरोकारवाला निकायले गरेको ढिलासुस्ती, समितिको काम कारबाही सञ्चालनका लागि

आवश्यक थप दक्ष जनशक्ति र बजेट अभाव तथा बेरुजु फछ्यौटमा देखिएको सरोकारवाला निकायको उदासिनता जस्ता समस्याहरु चुनौतीका रुपमा रहेका छन् । आगामी दिनहरुमा समितिको प्रतिवेदनमा उल्लिखित निर्देशन, राय/सुझाव र सोको कार्यान्वयनमा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ तथा अन्य सम्बन्धित ऐन कानून अनुरूप हुनका लागि सम्मानित सदनबाट कार्य अघि बढ्ने कुरामा समिति आशावादी रहेको छ ।

अन्त्यमा, समितिको कार्यलाई मार्गदर्शन गर्नुहुने सम्माननीय सभामुखज्यूप्रति म हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । साथै समितिका हरेक क्रियाकलापहरुमा सक्रियतापूर्वक सहभागी भै आ-आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नु हुने समितिका सम्पूर्ण मा. सदस्यहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । समितिका विभिन्न बैठकहरुमा उपस्थित भई नेपाल सरकारका काम कारबाहीका बारेमा जानकारी एवं समितिका निर्देशनहरु कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने नेपाल सरकारका माननीय मन्त्रीज्यूहरु, संवैधानिक निकायका पदाधिकारीहरु, नेपाल सरकारका मुख्य सचिव, सचिव लगायत मन्त्रालय मातहतका निकाय तथा सार्वजनिक संस्थाका कर्मचारीहरुलाई समिति र मेरो तर्फबाट हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । समितिको काममा समन्वयात्मक सहयोग पुऱ्याउनु हुने संघीय संसद सचिवालयका महासचिव, सचिव एवं प्रतिवेदन तयारीमा प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याउनु हुने संघीय संसद सचिवालयका कर्मचारी, पत्रकार र विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरुसमेतलाई समितिका तर्फबाट म हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । समितिका हरेक क्रियाकलापमा साथ रही कार्य गर्दै प्रतिवेदनलाई यो प्रारूपमा तयार गर्ने समिति सचिव लगायत समिति सचिवालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई म विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

सम्माननीय सभामुख महोदय,

सम्माननीय सभामुख महोदयको अनुमतिले अब म सार्वजनिक लेखा समितिको बाइसौं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७९ सम्मानित सदन समक्ष स्वीकृतिका लागि पेश गर्दछु ।

धन्यवाद ।

मिति : २०७९ असार

.....
माननीय भरतकुमार शाह
सभापति
सार्वजनिक लेखा समिति
प्रतिनिधि सभा
संघीय संसद

विषय सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पेज नं.
खण्ड- १		
१.	सार्वजनिक लेखा समितिको परिचय	१
२.	सार्वजनिक लेखा समितिको कार्य क्षेत्र तथा काम, कर्तव्य र अधिकार	३
खण्ड- २		
३.	सार्वजनिक लेखा समितिले हालसम्म सम्पन्न गरेका मुख्य मुख्य गतिविधि	९-१२
४.	सार्वजनिक लेखा समितिले २०७४/०४/१७ देखि २०७९/०३/२८ गतेसम्म समिति उपसमितिमा रही कार्य सम्पन्न गर्नु भएका तथा कार्य गरी रहनु भएका माननीहरूको कार्यगत विवरण	१३-२०
५.	मासिक रुपमा भए गरेका समिति बैठकका विवरणहरू	२१-२४
६.	समितिको २०७९/०३/२८ गते भएका छलफलको निर्णय	२५-२५
खण्ड- ३		
महालेखापरीक्षकको विभिन्न वार्षिक प्रतिवेदनमा औल्याइएका बेरुजुका सम्बन्धमा भएका काम कारबाहीहरूको विवरणहरू		
७.	संघीय संसद सचिवालय (मलेपको ५८ र ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन)	२९-३०
८.	परराष्ट्र मन्त्रालय (मलेपको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन)	३१-३७
९.	अर्थ मन्त्रालय (मलेपको ५८, ५७ ५६, ५५, ५४ र ५३औं वार्षिक प्रतिवेदनका साथै पुनः भएका निर्णयहरू)	३८-१९५
१०.	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय (मलेपको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन)	१९६-२०६
११.	वन तथा वातावरण मन्त्रालय (मलेपको ५८ र ५७औं वार्षिक)	२०७-२२३
१२.	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय (मलेपको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन)	२२४-२४२
१३.	ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय (मलेपको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन)	२४३-२४५
१४.	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय (मलेपको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन)	२४६-२५१
१५.	खानेपानी मन्त्रालय (मलेपको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन)	२५२-२५५
१६.	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय (मलेपको ५८ र ५६औं वार्षिक प्रतिवेदनको पुनः भएका निर्णयहरू)	२५६-२७९
१७.	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय (मलेपको ५८ र ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन माथि पुनः भएका निर्णयहरू)	२८०-२८१

सार्वजनिक लेखा समितिको परिचय

सार्वजनिक लेखा समिति संसदको एउटा महत्वपूर्ण विषयगत समिति हो । यसको विश्व इतिहासलाई हेर्ने हो भने सार्वजनिक लेखा समितिको गठन बेलायतको संसदमा सन् १८६१ मा भएको थियो । सदनमा रहेको दलीय उपस्थितिको प्रतिनिधित्व हुने गरी बढीमा १५ सदस्य रहने उक्त समितिले गैरराजनीतिक रूपमा काम गर्ने अपेक्षा गरिएको थियो । राज्यकोषको खर्च संसदले चाहे बमोजिम होस् भनी त्यसको सुनिश्चितता गर्नु र सरकारी कोषको प्रभावकारी र मितव्ययितापूर्वक खर्च भए नभएको जाँच पडताल गर्नु सार्वजनिक लेखा समितिको प्रमुख कार्य हो । बेलायतमा स्थापित परम्परा अनुसार सार्वजनिक लेखा समितिको सभापति संसदमा विपक्षी दललाई दिने गरिएको छ । नेपालमा सार्वजनिक लेखा समितिको इतिहास २०१६ सालदेखि नै सुरुवात भएको पाइन्छ । २०१६ सालमा निर्वाचित प्रतिनिधि सभामा सार्वजनिक लेखा समितिको व्यवस्था थियो । नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ को धारा ६४ मा सार्वजनिक लेखा समितिको संवैधानिक व्यवस्था नै गरिएको थियो । हाल नेपालको संविधानको धारा ५७ तथा संघीय संसद, प्रतिनिधि सभा नियमावली २०७५, को नियम १७२ मा १० वटा विषयगत समिति रहने व्यवस्था रहेको छ । ती विषयगत समितिहरू मध्ये सार्वजनिक लेखा समिति पनि एक महत्वपूर्ण समिति हो । सार्वजनिक लेखा समितिमा सभामुखले सभाको सहमति लिई मनोनित गरेका बढीमा २७ जना सदस्यहरू रहने व्यवस्था छ । प्रधानमन्त्री समितिको पदेन सदस्यको रूपमा रहने र समितिका सदस्यहरूले आफूहरूमध्येबाट निर्वाचित गरेको व्यक्ति समितिको सभापति हुने व्यवस्था छ । सभापतिको निर्वाचन नभएको वा नरहेको अवस्थामा ज्येष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यवस्था रहेको र मन्त्रीले सभापति हुन वा बैठकको अध्यक्षता गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । बेलायतको परम्परालाई अनुसरण गर्दै २०४८ सालदेखि सार्वजनिक लेखा समितिको सभापति विपक्षी दललाई दिने गरिएको थियो । तर मिति २०६६/०२/११ देखि यो परम्परा निरन्तर हुन सकेन तथापी यसलाई निरन्तरता दिनुपर्ने आवश्यकता छ । समितिको बैठक बस्न सम्पूर्ण सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्यको उपस्थिति आवश्यक पर्छ । कुनै पनि निर्णय गर्नका लागि उपस्थित सदस्य संख्याको बहुमत आवश्यक पर्छ । सरकारलाई संघीय संसद प्रति उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउनका लागि सरकारबाट भए गरेका काम कारवाहीको अनुगमन र मूल्यांकन गरी आवश्यक निर्देशन वा राय सल्लाह दिन प्रतिनिधि सभा नियमावलीको नियम १७० को क्र.सं. १० ले गरेको व्यवस्था अनुसार यस समितिको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत सार्वजनिक लेखा र महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदन तोकिएको छ । उल्लेखित काम, कर्तव्य तथा अधिकार बाहेक नियमावलीको नियम १७५(४) ले सार्वजनिक लेखा समितिले सभामा पेश गरिएको महालेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेरुजु जाँच गरी महालेखा परीक्षकद्वारा भए गरेका काम कारवाही र सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायबाट हुनपर्ने काम कारवाही कानून संगत र औचित्यपूर्ण तवरबाट भए नभएको सम्बन्धमा समेत अध्ययन गरी आवश्यक निर्देशन दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यसै नियमको उपनियम (७) मा यस नियम बमोजिम समितिले बैठकमा प्रस्तुत गर्नु पर्ने वार्षिक प्रतिवेदन वार्षिक अनुमान पेश हुनु अगावै र अरु प्रतिवेदन जुनसुकै समयमा प्रस्तुत गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । तर सभामुखले उपयुक्त सम्झनेमा नियम १७२ मा नपरेका विषयहरू समितिको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने गरी तोक्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । नियमावलीले सार्वजनिक लेखा समितिको कार्यक्षेत्रमा सार्वजनिक लेखा र महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन भनेर तोकेको सन्दर्भमा सार्वजनिक लेखाको बारेमा देहाय बमोजिम स्पष्ट हुन जरुरी देखिन्छ ।

सार्वजनिक खरिद कानून अनुसार सार्वजनिक निकाय भन्नाले देहायका निकाय सम्भन्नु पर्छ :-

- सवैधानिक अंग वा निकाय, अदालत, नेपाल सरकारका मन्त्रालय, सचिवालय, आयोग, विभाग वा सो अन्तर्गतका अन्य जुनसुकै सरकारी निकाय वा कार्यालय,
- नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको संस्थान, कम्पनी, बैंक वा समिति वा प्रचलित कानून बमोजिम सार्वजनिक स्तरमा स्थापित वा नेपाल सरकारद्वारा गठित आयोग, संस्थान, प्राधिकरण, निगम, प्रतिष्ठान, बोर्ड, केन्द्र, परिषद् र यस्तै प्रकृतिका अन्य संगठित संस्था,
- नेपाल सरकारद्वारा संचालित वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा अधिकांश अनुदान प्राप्त विश्वविद्यालय, महाविद्यालय, अनुसन्धान केन्द्र र यस्तै प्रकृतिका अन्य प्राज्ञिक वा शैक्षिक संस्था,
- प्रदेश स्तरका कार्यालय तथा स्थानीय तहहरू,
- विकास समिति ऐन, २०१३ बमोजिम गठित विकास समिति,
- नेपाल सरकारको ऋण वा अनुदानमा सञ्चालित संस्था, र
- नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सार्वजनिक निकाय भनी तोकेको अन्य संस्था ।

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ अनुसार लेखा भन्नाले कारोबार भएको व्यहोरा देखिने गरी प्रचलित कानून बमोजिम राखिने प्रारम्भिक प्रविष्टिको गोश्वारा भौचर तथा सो आधारमा तयार गरिने अभिलेख, खाता, किताब आदि र सो कारोबारलाई प्रमाणित वा सम्पुष्टि गर्ने प्रमाण कागजात र सोको आधारमा तयार गरिने वित्तीय विवरण तथा प्रतिवेदन सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले विद्युतीय माध्यमबाट राखिएको अभिलेख वा कारोबारलाई प्रमाणित गर्ने विद्युतीय अभिलेखलाई समेत जनाउँछ भनिएको छ । यसरी सार्वजनिक लेखालाई शाब्दिक रूपमा अर्थ लगाउँदा पनि उपरोक्त बमोजिमका सार्वजनिक निकायहरूमा भएका आर्थिक कारोबारहरूको व्यहोरा देखिने गरी प्रचलित कानून बमोजिम राखिने अभिलेख, खाता, किताब आदि र सो कारोबारलाई प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात समेतलाई सार्वजनिक लेखा भनिने हुँदा सार्वजनिक लेखा समितिले आर्थिक कारोबार नहुँदैको अबस्थामा कतिपय विषयमा हस्तक्षेप गरेको जुन आरोप विगतमा लाग्दै आएको छ यस तर्फ ध्यान दिएर आफ्नो कार्यक्षेत्र निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

मिति २०७५ श्रावण १७ गते गठित सार्वजनिक लेखा समितिमा हाल २४ जना माननीय सदस्यहरू रहनु भएको छ । समितिको बैठकलाई सुव्यवस्थित, मर्यादित र अनुशासित रूपमा संचालन गर्न मिति २०७५/०४/२१ गते बसेको पहिलो बैठकले समितिको आन्तरिक कार्यविधि पारित गरेको थियो ।

सार्वजनिक लेखा समितिको कार्यक्षेत्र तथा काम, कर्तव्य र अधिकार

कार्य क्षेत्र :-

- सार्वजनिक लेखा,
- महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन ।

काम, कर्तव्य र अधिकार :-

प्रतिनिधि सभा नियमावली २०७५ को नियम १७५ मा व्यवस्था गरिए अनुसार सार्वजनिक लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार रहेको छ :-

- मन्त्रालय, विभाग र अन्तर्गतका निकायको सार्वजनिक लेखासँग सम्बन्धि नीति तथा कार्यक्रम, स्रोत परिचालन, व्यवस्थापन र अरु यस्तै क्रियाकलापको मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने र समुचित टिप्पणी, सिफारिस र निर्देशन सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बैठकमा पेश गर्ने,
- मन्त्रालय, विभाग र अन्तर्गतका निकायको राजस्व र व्यय सम्बन्धी अनुमानको जाँच गरी वार्षिक अनुमान तयार गर्ने तरिका, वार्षिक अनुमानमा निहित नीतिको सट्टा अपनाउन सकिने वैकल्पिक नीति र वार्षिक अनुमानमा रहेको रकममा के-कति किफायत गर्न सकिन्छ भन्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने र आफ्नो राय सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बैठकमा पेश गर्ने,
- मन्त्रीले सरकारको तर्फबाट बैठकमा सार्वजनिक लेखासँग सम्बन्धित विषयमा समय-समयमा दिएका आश्वासनलाई पूरा गर्न नेपाल सरकारद्वारा के-कस्ता कदम उठाइएका छन् सो सम्बन्धमा अध्ययन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने र बैठकमा प्रतिवेदन पेश गर्ने,
- सार्वजनिक लेखा र महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित सरकारी निकायको सार्वजनिक सम्पत्तिको हिनामिना भए, नभएको अध्ययन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी आवश्यक निर्देशन दिने र बैठकमा प्रतिवेदन पेश गर्ने,
- सभाद्वारा प्रत्यायोजित अधिकार अन्तर्गत बनाइएको नियम सविधान, सम्बन्धित ऐन, प्रचलित कानून बमोजिम बनेको छ वा छैन र सरकारद्वारा प्रचलित ऐन, नियम अनुरूप काम भए गरेको छ वा छैन भन्ने विषयमा मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिने,
- सरकारद्वारा समय-समयमा गठन हुने छानबिन आयोग, समिति र जाँचबुझ आयोग, समितिद्वारा प्रस्तुत प्रतिवेदन कार्यान्वयनको अनुगमन गरी सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक राय, सल्लाह र निर्देशन दिने,
- मन्त्रालय, विभाग र अन्य निकायबाट सम्पादन भएका कामको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी सो सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिने,
- बैठकले सुम्पेको अन्य काम गर्ने,
- समितिको सिफारिसमा सभामुखबाट अनुमोदित बजेट र कार्यक्रमको अधीनमा रही आफ्नो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- सार्वजनिक लेखा समितिले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालय तथा विभाग, आयोग र निकायका प्रतिनिधि र आवश्यक परे तत्-तत् विषयका विशेषज्ञहरूसँग समेत छलफल गर्न सक्ने,
- सार्वजनिक लेखा र महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमाथि छलफल सम्बन्धित जिम्मेवारी सु-व्यवस्थित ढङ्गले बहन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक कार्यविधि कार्ययोजना र कार्यतालिका बनाई लागू गर्न सक्ने,

- सार्वजनिक लेखा समितिले सभामा पेश गरिएको महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेरुजुको जाँच गरी महालेखा परीक्षकद्वारा भए गरेका काम कारबाही र सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायबाट हुनु पर्ने काम कारबाही कानून सङ्गत र औचित्यपूर्ण तवरबाट भए नभएको सम्बन्धमा समेत अध्ययन गरी आवश्यक निर्देशन दिन सक्ने,
- समितिको कार्य सम्पादनको सिलसिलामा समितिका सदस्यले सभामुखको पूर्व स्वीकृती लिई आवश्यक स्थानको भ्रमण गर्न सक्नेछन् । यस्तो स्वीकृति माग गर्दा भ्रमण गर्नुपर्ने कारण स्पष्ट खुलाईएको हुनुपर्ने,
- समितिले बैठकमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने वार्षिक प्रतिवेदन वार्षिक अनुमान पेश हुनु अगावै र अरू प्रतिवेदन जुनसुकै समयमा प्रस्तुत गर्न सक्नेछ ।

समितिको बैठकलाई सुव्यवस्थित, मर्यादित र अनुशासित रूपमा सञ्चालन गर्न
मिति २०७५/०४/२१ गते पारित समितिको आन्तरिक कार्यविधि, २०७५

१. समितिको बैठकको कार्यसूची सामान्यतया अधिल्लो बैठकमा नै तय गरिनेछ । सोबमोजिम तय हुन नसकेमा सचिवले सभापतिसंग परामर्श गरी कार्यसूची तय गर्नेछ र सोको जानकारी कम्तीमा १ (एक) दिन अगावै एस्.एम.एस्. वा अन्य कुनै तरिकाबाट सदस्यहरूलाई दिइनेछ ।
२. समितिको सभापतिको ध्यानाकर्षण गर्नको निमित्त सदस्यले हात उठाउनु पर्नेछ र सभापतिले निजको नाम क्रमशः बोलाएपछि वा इसारा गरेपछि एक पटकमा एक जनाले मात्र बोल्नु पर्नेछ । कुनै एक सदस्य बोलिरहेको समयमा बीचैमा अर्को सदस्यले बोल्न र एक आपसमा कुरा गर्न पाइनेछैन ।
३. सदस्यले समितिको बैठकमा बोल्दा सभापतिलाई सम्बोधन गरेर मात्र बोल्नु पर्नेछ । समितिको छलफलको क्रममा कुनै सदस्यले व्यक्त गरेको विषयवस्तुलाई अर्को सदस्यले सो कुरामा सहमति व्यक्त गर्ने बाहेक पुनः सोही विषय नदोहोर्याउनेतर्फ ध्यान दिनु पर्नेछ । बैठकमा बोल्दा कसैलाई व्यक्तिगत आक्षेप लगाउन, अश्लिष्ट, अश्लिल, अपमानजनक वा कुनै आपत्तिजनक शब्द बोल्न हुँदैन । सदस्यले बोल्न पाउने अधिकारलाई बैठकको कार्यमा बाधा पार्ने मनसायले दुरुपयोग गर्न पाइने छैन ।
४. बैठकको अवधिभर मोबाइल स्वीच अफ वा साइलेन्स वा भाइब्रेट मोडमा राख्नु पर्नेछ ।
५. बैठकमा छलफलका लागि पूर्वनिर्धारित विषय वा कुनै सदस्यबाट प्रस्तुत गरिएको विषय वा समितिलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त विषय बैठकमा छलफलको विषय हुन सक्नेछ ।
६. बैठकको छलफलको विषय समितिको कुनै सदस्यको निजी स्वार्थ वा संलग्नता गाँसिएको भएमा त्यस्तो विषयको छलफलमा सम्बन्धित सदस्य सहभागी नहुने र छलफलमा त्यस्तो सदस्यको उपस्थिति आवश्यक छ भन्ने लागेमा समिति वा समितिको सभापतिले त्यस्तो सदस्यलाई छलफलमा सहभागी गराउन सक्नेछ ।
७. बैठकका निर्णयहरू सकेसम्म सर्वसम्मतिबाट गरिनेछ र त्यसरी सर्वसम्मतिबाट हुन नसकेमा प्रतिनिधि सभा नियमावली बमोजिम गरिनेछ ।
८. समितिले आफ्नो कार्य सुव्यवस्थित, छिटोछरितो र प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्न कार्यक्षेत्र र कार्यावधि तोक्यो आवश्यकता अनुसार उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ र यसरी गठित उपसमितिहरूले तोकिएको समयमा सो कार्य सम्पन्न गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
९. उपसमितिमा सहमति भै आएका विषयहरूमा उक्त उपसमितिमा रहेका सदस्यहरूले पुनः सोही विषयमा समितिको छलफलमा सहभागी हुन सक्नेछ ।
१०. प्रत्येक सदस्यले समितिको कार्यक्षेत्रभित्रका विषयवस्तुसंग सम्बन्धित आफूसंग भएका अध्ययन सामग्रीहरू सदस्यहरूका बीच आदानप्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११. सभापतिले बैठकलाई सम्बोधन गरिरहेको समयमा कुनै पनि सदस्यले स्थान छोड्नु हुँदैन र सभापतिले बोलेको कुरा ध्यानपूर्वक सुन्नु पर्नेछ । समितिको बैठक समापन नभै कुनै पनि सदस्यले

- बैठक कक्ष छाड्नु हुँदैन र बाहिर जानु पर्ने भए मा सभापतिको अनुमति लिएर जानु पर्नेछ ।
बैठक सञ्चालनमा समितिका सबै सदस्यहरूले सभापतिलाई सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
१२. सभापतिले बैठकलाई मर्यादित बनाउन सदस्यहरूलाई आह्वान गर्नु पर्नेछ । अमर्यादित व्यवहार कुनै सदस्यबाट भएमा प्रतिनिधि सभा नियमावली अनुसार कारवाही हुनेछ ।
 १३. समितिको बैठक बस्न तोकिएको दिन र समयमा सम्पूर्ण सदस्यहरू अनिवार्य रूपमा उपस्थित हुनु पर्नेछ । तोकिएको समयमा एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरूको उपस्थिति हुन नसकेमा सो दिनको बैठक सभापतिले स्थगित गरी अर्को कुनै दिन र समयमा बैठक बस्ने गरी तोक्न सक्नेछ ।
 १४. समितिका सदस्यहरू समितिको बैठक चलिरहेको समयमा उपत्यका बाहिर जानु परेमा, विदेश जानु पर्ने भई वा अन्य कुनै कारणले समितिको बैठकमा उपस्थित हुन नसक्ने भएमा समिति सभापति वा सचिवालयलाई पूर्व जानकारी गराउनु पर्नेछ ।
 १५. बैठकमा सामान्यतया प्रेस तथा नागरिकलाई प्रवेश दिइनेछ । प्रवेश दिने सम्बन्धी अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार समितिको सभापतिलाई हुनेछ ।
 १६. समितिमा उपस्थित विशेषज्ञले आफ्नो तथ्य एवं आधारयुक्त धारणा शिष्टतापूर्वक राख्नु पर्नेछ ।
 १७. बैठकमा पानी, चिया, खाजा र औषधी बाहेक अन्य पदार्थ ग्रहण गर्न पाइने छैन ।
 १८. उपसमितिको संयोजक/अध्यक्षलाई सम्बन्धित उपसमितिको कार्य सञ्चालन गर्दा सभापतिलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।
 १९. समितिबाट खटिने विभिन्न भ्रमण टोलीका टोली प्रमुखलाई भ्रमण अवधिभर सभापतिलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।
 २०. समितिको कार्यतालिका पालना गर्नु सबै सदस्यहरूको कर्तव्य हुनेछ ।
 २१. संघीय संसद, प्रतिनिधि सभा नियमावली, २०७५ मा उल्लेखित नियमहरूको पालना गर्नु सबै सदस्यहरूको कर्तव्य हुनेछ ।
 २२. माथि उल्लेखित नियमहरूको पालना गर्ने गराउने सम्बन्धमा सभापतिको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
 २३. समितिले आवश्यकतानुसार यस कार्यविधिमा आवश्यक परिमार्जन र संशोधन गर्न सक्नेछ ।

सार्वजनिक लेखा समितिमा रहनु भएका माननीय सदस्यहरूको नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	सम्बद्ध दल
१.	मा. भरत कुमार शाह (सभापति)	रुपन्देही-५	नेपाली काँग्रेस
२.	मा. अमन लाल मोदी	मोरङ-४	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र)
३.	मा. कृष्ण लाल महर्जन	ललितपुर-२	ने.क.पा. (एकीकृत समाजवादी)
४.	मा. गणेश सिंह ठगुन्ना	दार्चुला-१	ने.क.पा. (एमाले)
५.	मा. गोकुल प्रसाद बाँस्कोटा	काभ्रेपलाञ्चोक-२	ने.क.पा. (एमाले)
६.	मा. गंगा बहादुर तामाङ	काभ्रेपलाञ्चोक-१	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र)
७.	मा. चन्द्रा चौधरी	सर्लाही	लो.स.पा., नेपाल
८.	मा. चक्रपाणी खनाल	कपिलवस्तु-१	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र)
९.	मा. तेजु लाल चौधरी	सप्तरी-४	नेपाली काँग्रेस
१०.	मा. दामोदर भण्डारी	बैतडी-१	ने.क.पा. (एमाले)
११.	मा. धनबहादुर बुढा	डोल्पा-१	ने.क.पा. (एकीकृत समाजवादी)
१२.	मा. धर्माशीला चापागाई	भद्रापा	ने.क.पा. (माओवादी केन्द्र)
१३.	मा. पार्वती डि.सी. (चौधरी)	दाङ	नेपाली काँग्रेस
१४.	मा. पार्वती कुमारी विशुन्के	दैलेख	ने.क.पा. (एकीकृत समाजवादी)
१५.	मा. मिना सुब्बा	सुनसरी	नेपाली काँग्रेस
१६.	मा. मैना कुमारी भण्डारी	गुल्मी	ने.क.पा. (एमाले)
१७.	मा. मोहन आचार्य	रसुवा-१	नेपाली काँग्रेस
१८.	मा. यज्ञ बहादुर बोगटी	अछाम-२	ने.क.पा. (एमाले)
१९.	मा. रघुविर महासेठ	धनुषा-४	ने.क.पा. (एमाले)
२०.	मा. राजेन्द्र कुमार के.सी.	काठमाडौं-१०	नेपाली काँग्रेस
२१.	मा. राजेन्द्र प्रसाद गौतम	संखुवासभा-१	ने.क.पा. (एमाले)
२२.	मा. विशाल भट्टराई	खोटाङ-१	ने.क.पा. (एमाले)
२३.	मा. शरत सिंह भण्डारी	महोत्तरी-२	लो.स.पा., नेपाल
२४.	मा. डा. शिवमाया तुम्बाहाङफे	मोरङ	ने.क.पा. (एमाले)
२५.	मा. सूर्य प्रसाद पाठक	बाग्लुङ-१	ने.क.पा. (एमाले)

समितिमा माननीयहरूको हेरफेर भएको मिति:

२०७३/०४/२१, २०७३/०६/०१, २०७६/१०/१७, २०७६/१०/२१, २०७७/१२/३०, २०७८/०२/१७

समिति सचिवालय

प्रतिनिधि सभा नियमावली, २०७५ को नियम १८५ मा समितिको सचिवालय सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। संघीय संसद सचिवालय अन्तर्गत समितिको सचिवालय रहने छ। महासचिवले आफू मातहतको वरिष्ठ अधिकृतलाई समितिको सचिव भई काम गर्न तोक्न सक्ने व्यवस्था छ। समिति सचिवले पदेन सचिवको रूपमा रही काम गर्नेछ। समितिको सचिवले समितिका कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउन सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग वा निकायसँग आवश्यक जानकारी माग्न सक्नेछन्। यस समिति सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारीहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :-

क्र.सं.	नाम, थर	पद
१.	डा. रोजनाथ पाण्डे	समिति सचिव
२.	श्री प्रदिपकुमार नेपाल	उपसचिव
३.	श्री साबित्रा शर्मा	उपसचिव
४.	श्री अञ्जना राई	शाखा अधिकृत
५.	श्री रविन अधिकारी	नायब सुब्बा
६.	श्री रामप्रसाद सापकोटा	नायब सुब्बा
७.	श्री एनी लावती	कार्यालय सहयोगी (करार)
८.	श्री श्यामकुमारी घर्ती	कार्यालय सहयोगी (करार)
मुद्रण तथा प्रकाशन शाखा तर्फका कर्मचारीहरू		
१.	श्री बाबुराजा महर्जन	मुद्रण अधिकृत
२.	श्री रोबन प्रजापति	मुद्रण अधिकृत
३.	श्री गम्भिरमान सिंह	सिनियर प्रेस टेक्निसियन
४.	श्री राजेन्द्रप्रसाद लामिछाने	सिनियर प्रेस टेक्निसियन
५.	श्री प्रेमबहादुर चन्द	सिनियर प्रेस टेक्निसियन
६.	श्री कृष्णकला पौडेल	प्रेस टेक्निसियन
७.	श्री बिनोद न्यौपाने	प्रेस टेक्निसियन
८.	श्री बिमला बुढा	प्रेस टेक्निसियन
९.	श्री मदन गिरी	कार्यालय सहयोगी

सार्वजनिक लेखासमितिले हालसम्म सम्पन्न गरेका मुख्य-मुख्य गतिविधि

संघीय संसदको प्रतिनिधि सभाका १० वटा विषयगत समितिमध्येको एक समिति सार्वजनिक लेखा समिति हो। प्रतिनिधि सभा नियमावली, २०७५ ले व्यवस्था गरेबमोजिम मिति २०७५ साल साउन १७ गते गठन भई साउन २१ मा पहिलो बैठक बसेदेखि हालसम्मका झण्डै चार वर्ष समितिले सार्वजनिक लेखा र महालेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी निर्देशन दिने कार्यहरूमा व्यापक, निरन्तर र सक्रिय रूपमा काम गरिरहेको छ। समितिले गरेका कामकारवाही र दिएका निर्देशनहरूको संकलन गरी यो अवधिमा यस बाइसौं वार्षिक प्रतिवेदनसहित चार वटा वार्षिक प्रतिवेदन समितिले प्रकाशन गरेको छ। यस सन्दर्भमा, आर्थिक हिनामिनाको आशंका गरिएका कतिपय गंभीर विषयहरूमा अध्ययन अनुसन्धान गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न समितिले उपसमितिसमेत गठन गरेको थियो। उपसमितिले गहन अध्ययन अनुसन्धान गरेर पेश गरेका उक्त प्रतिवेदनउपर गहन अध्ययन एवं विश्लेषण र व्यापक छलफल गरी प्राप्त सुझाव र उपलब्ध प्रमाणका आधारमा नेपाल सरकार, मन्त्रालय, निकाय, आयोग र सचिवालयलाई समितिले विभिन्न निर्देशनहरू दिएको छ। नेपाल वायु सेवा निगमको वाइड बडी ए ३३०-२०० बिमानको खरिद प्रकृत्यामा सार्वजनिक खरिद कानूनको प्रावधान विपरीत बोलपत्र स्वीकृत गरी निगमलाई ठूलो आर्थिक क्षति पुऱ्याई अनियमितता गरेको सम्बन्धमा समितिले मिति २०७५/०८/२६ मा उपसमिति गठन गरेको र उक्त उपसमितिले गहन एवम् बिस्तृत अध्ययन गरेर बुझाएको प्रतिवेदनउपर अध्ययन एवं विश्लेषण, व्यापक छलफल गरी दिएको सुझावका आधारमा अख्तियार दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचार गरेको सम्बन्धमा थप छानवीन गरी कानूनबमोजिम हदै सम्मको दण्ड/सजाय गर्न नेपाल सरकार र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई समितिले निर्देशन दिएको थियो।

त्यस्तै, समितिले मिति २०७६/०४/०५ मा नेपाल विद्युत प्राधिकरणको डेडिकेटेड फिडर र ट्रंक लाइनको बक्यौता असुली सम्बन्धमा अध्ययन गर्न अर्को उपसमिति गठन गरेको थियो। सो सम्बन्धमा विद्युत नियमावलीमा उल्लेख भएका बिल बिजक, छुट बिल जारी गर्ने, बक्यौता रकम असुल गर्ने, समयमै महशुल नतिर्ने उपभोक्ता तथा ग्राहकलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्न गराउन, लोड सेडिङको समयमा छुट्टै ट्रंक लाइनबाट विद्युत सेवा लिएका ग्राहकलाई डेडिकेटेड ग्राहक सरह महशुल दर कायम नगरेकोले गम्भिर राजस्व सम्बन्धी लापरवाही गरेको देखिएकोले सम्बन्धित पदाधिकारीलाई आवश्यक छानविन गर्न, विद्युत महशुल संकलन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गराउन, प्राधिकरणले गर्नुपर्ने कार्यहरू समयमै नगर्दा ग्राहकलाई महशुल नतिर्ने स्थिति पैदा गरेकोमा थप छानविन गर्न, विद्युत महशुल दरमा पुनरावलोकन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन र डेडिकेटेड र ट्रंक लाइनको बक्यौता असुली सम्बन्धमा विद्युत प्राधिकरणलाई आर्थिक क्षति र दायित्व बढ्ने गरी कुनै निर्देशन नगर्न नगराउन नेपाल सरकार, नेपाल विद्युत प्राधिकरण र विद्युत नियमन आयोगलाई निर्देशन दिएको थियो।

वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रमको सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न कार्यक्षेत्र र शर्तहरू तोकी मिति २०७७/०३/०५ मा अर्को उपसमिति गठन भएको थियो। उक्त उपसमितिले पेश गरेको प्रतिवेदन उपर छलफल गरी मौजुदा वन नीति र ऐनको उद्देश्यअनुरूप वन क्षेत्रको सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय पक्षसमेत विचार गरी सहभागितामूलक रूपमा दिगो वन व्यवस्थापन गर्न सूचकहरू सहितको मापदण्ड तर्जुमा गरी लागु गर्न तथा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तत्काकल खारेज गरी

एकीकृत वा रणनीतिक योजना तर्जुमा गरेर मात्र सामुदायिक वन र सझेदारी वन क्षेत्रमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तर्जुमा गर्न र त्यसको कार्यान्वयन गरी वन व्यवस्थापन गर्ने लगायतका निर्देशनहरू नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई निर्देशन दिएको थियो ।

अख्तियारको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचारमा संलग्न रहेका पदाधिकारी, कर्मचारी परामर्शदाताहरू र काठ कटानमा संलग्न व्यक्तिहरूको पहिचान र थप छानवीन गरी कानूनी कारवाही गर्ने लगायतका निर्देशनहरू अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई दिएको थियो ।

समितिले चाड पर्वको मौका पारी बजारमा अत्यावश्यक तथा दैनिक उपभोग्य बस्तुहरूको अस्वाभाविक मूल्य वृद्धि काटेरिले लगायतका कारण उपभोक्ताहरूको ठगी भएको आम जनगुनासोको विषयमा अर्को उपसमिति गठन गरेको थियो । उक्त उपसमितिले दिएको प्रतिवेदन उपर गहन छलफल र अध्ययन गरी त्यस्तो कार्य गर्ने संघ संस्था तथा व्यावसायीहरूको विवरण सार्वजनिक गरी कानून बमोजिम कारवाही गर्न उद्योग, बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयलाई निर्देशन दिएको थियो ।

महालेखापरीक्षकको ५५औं र ५६औं वार्षिक प्रतिवेदनमा औल्याइएको कालिगण्डकी कोरिडोर आयोजना लगायतको बेरुजुको सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न समेत समितिले उपसमिति गठन गरेको थियो । उक्त उपसमितिले स्थलगत अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गरेको थियो ।

समितिले उपसमिति गठन गरी अध्ययन र निर्देशन दिएका मुख्य विषयहरू बाहेक यस अवधिमा समितिले धेरै लामो समयदेखि छलफल नभई थाती रहेका महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमा रहेका बेरुजु उपर छलफल गरी देखिएका बेरुजु सम्परीक्षण तथा फरफारक गर्ने, नियमित गर्ने लगायतका कार्यमा सम्बन्धित लेखाउत्तरदायी अधिकृत, जिम्मेवार व्यक्ति, नेपाल सरकार र अन्य निकायहरूलाई निर्देशन दिन ९ वटा उपसमितिहरू गठन गरी अभियानका रूपमा कार्यहरू गरेको छ ।

यस अवधिमा समितिले लेखापरीक्षण गराउन बाँकी रहेका संगठित संस्थाहरूले तीन महिनाभित्र लेखापरीक्षण गराउन, बेरुजु फर्स्यौटमा तदारुकताका साथ कार्ययोजना बनाई कार्य गर्न र समयमै सम्परीक्षण गराई फरफारक गर्न/गराउन तथा आर्थिक प्रशासन सञ्चालन गर्दा कम भन्दा कम बेरुजु कायम गर्ने गराउने तर्फ ध्यान नदिई बेरुजु बढाउने र बेरुजु फर्स्यौटमा समेत उदासिनता देखाउने पदाधिकारी वा कर्मचारीको अभिलेख राखी सुरुवा, पदस्थापना तथा वृत्ति विकासका अवसर प्रदान गर्दा त्यसलाई आधार बनाइ दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारका मन्त्रालय, संवैधानिक अंग, विभाग, आयोग तथा सचिवालयलाई निर्देशन दिएको छ ।

यसै अवधिमा समितिले मुलुकमा घटेका समसामयिक घटना तथा विषयका कारण आम नागरिकले भोग्नु परेका समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्दै सुशासन कायम गर्ने सन्दर्भमासमेत मुख्य-मुख्य विषयहरूमा अध्ययन गरी नेपाल सरकार, विभिन्न मन्त्रालय, निकाय, आयोग र समितिलाई देहायबमोजिम निर्देशन दिएको थियो -

१. कोभिड रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि बजेट तथा लागत अनुमान तयार नगरी सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली विपरीत अख्तियार प्राप्त अधिकारीहरूले आफूमा निहित अधिकार प्रयोग नगरी अन्य व्यक्तिहरूलाई खरिद कार्यमा संलग्न गराई अख्तियारको दुरुपयोग गरेको, खरिद गरेका स्वास्थ्य सामाग्रीको मूल्य पहिले खरिद गरेको भन्दा बढी पर्ने गरी सम्झौता गरेको लगायतका कारण

- अख्तियारवाला पदाधिकारीहरुउपर अख्तियार दुरुपयोग सम्बन्धमा विस्तृत छानवीन गरी दोषीलाई कानूनबमोजिम कारवाही गर्न अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई निर्देशन दिएको थियो ।
२. उखु किसानले पाउनु पर्ने बक्यौता भुक्तानी तथा उखु लगायत अन्य कृषि फसलको समर्थन मूल्यका सम्बन्धमा सम्बन्धित मन्त्रालयसँग छलफल गरी बक्यौता भुक्तानी एक महिनाभित्र गर्न, उखु लगायत फसलको समर्थन मूल्य तोक्न, रकम भुक्तानी समय तालीका निर्धारण र किसानहरुको समस्याको दिर्घकालीन समाधानका लागि विभिन्न व्यवस्थाहरु समेटि छुट्टै ऐन बनाएर कार्यान्वयनमा ल्याउन नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिएको थियो ।
 ३. यसै अवधिमा समितिले मुलुकको वर्तमान आर्थिक अवस्थाका सम्बन्धमा देखापरेका समस्या समाधान गर्न अत्यधिक मात्रामा आयात हुने विभिन्न वस्तुको नियन्त्रण गरी विदेशी मुद्राको घट्दो सञ्चितीलाई व्यवस्थापन गर्न, राष्ट्रिय गौरवका आयोजना र ठूला पूर्वाधार विकासका आयोजनाहरुको कार्यान्वयनमा तिब्रता दिई पूँजीगत खर्च वृद्धि गर्न कार्ययोजना बनाई कार्य गर्ने, बैंकहरुको तरलता कम गर्न विभिन्न उपायहरु अवलम्बन गर्ने, आवश्यकतानुसार मात्र सुपारी आयात गर्ने, पेट्रोलियम पदार्थको आयातलाई कम गर्दै अवैध पेट्रोलियम ढुवानी रोक्न विद्युतीय उपकरणहरुको प्रयोमा सहूलियतको व्यवस्था गर्ने, र वाणिज्य बैंकहरुको कर्जा लगानी स्प्रेड दर ३ प्रतिशतभन्दा कम गर्न नेपाल सरकार र नेपाल राष्ट्र बैंकलाई सुझाव दिएको थियो । त्यसै गरी लघुवित्त संस्थाहरुको सबलीकरणका लागि कर्जामा व्याजदर निर्धारण, क्रेडिट रेटिड, ऋण पत्र, क्रमिक वचत तथा वाणिज्य बैंकहरुबाट प्रवाह हुने थोक कर्जाको प्रिमियम सम्बन्धमा नीतिगत लगायतका व्यवस्था गर्न विभिन्न सुझावहरु नेपाल राष्ट्र बैंकलाई निर्देशन दिएको थियो ।
 ४. चाडपर्वको समयमा बढी दुर्घटना हुने परिस्थितिमा रोकथाम गर्न लामो दुरीका सवारी साधनमा २ जना सवारी चालक राख्ने, २० वर्षभन्दा बढी अवधिका सवारी साधनलाई प्रतिबन्ध लगाउने, जेष्ठ नागरिक, महिला, अपाङ्ग/अशक्तलाई सिट आरक्षित गर्ने व्यवस्था अनिवार्य रुपमा लागु गर्ने, टिकटको कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्ने, विचौलिया र सिन्डिकेट गर्ने यातायात व्यावसायी र ब्यक्तिको अनुगमन गरी कारवाही गर्न तथा जोखिमयुक्त सडक क्षेत्र पहिचान गरी त्यस्तो क्षेत्रमा मर्मत, सम्भार र सुरक्षा ब्यवस्था लगायतका विषयमा विशेष साबधानी अपनाउन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयलाई निर्देशन दिएको थियो ।
 ५. बेनीघाट रोराड गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गएर सार्वजनिक जग्गा लिजमा दिने कार्यविधि तयार गरी हासिङ्ग सिमेन्ट नारायणि प्रा.लि.सँग ५० वर्षका लागि सार्वजनिक जग्गा भाडामा लिन दिन गरेको सम्झौता गैरकानूनी भएकोले रद्द गर्न निर्देशन दिएको थियो ।
 ६. सरकारले सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रलयमार्फत् गर्न लागेको सेक्युरिटी प्रेस स्थापनाको कार्य थप प्रक्रिया अगाडि नबढाउन नेपाल सरकारलाई आवश्यक छानवीन प्रक्रिया अगाडि बढाउन अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई निर्देशन दिएको ।
 ७. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट फ्रिक्वेन्सी वितरण तथा सेवा सञ्चालन सम्बन्धमा यो क्षेत्रमा तीव्र रुपमा भैरहेको प्रविधिको नवप्रवर्तनलाई विस्तृत रुपमा अध्ययन गरेर नीति, ऐन/कानून र कार्यविधिमा आवश्यक पुनरावलोकन गरी लागु गर्न निर्देशन दिएको ।

८. एनसेल प्रा.लि. र नेपाल टेलिकम बाहेकका अन्य दूरसंचार सेवा प्रदायक कम्पनीहरूले नेपाल दुरसंचार प्रधिकारणलाई विभिन्न शीर्षकमा तिर्नुपर्ने शुल्क दस्तुर लामो समयदेखि नतिरेकोमा चालु आ.व भित्र असुल गर्न निर्देशन दिएको ।
९. सुरक्षित मुद्रण गर्न सक्ने दक्षता र क्षमता भएका नेपाली उद्योगहरूलाई मदिराजन्य तथा सुतीजन्य लगायतका अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तुहरूको बिक्री वितरणका लागि अन्तःशुल्क स्टिकर र डोरलक छपाइ गर्न अपनाइने प्रतिस्पर्धा (Bidding Process) मा भाग लिने वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक कार्यविधि तय गर्न नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिएको ।
१०. नेपाल गुणस्तर परिषदले नेपालमा उत्पादित ओ.पि.सि. सिमेन्टको दोस्रो पुनपरीक्षण गरी सिमेन्टको गुणस्तरमा मापदण्ड परिवर्तन गरी सिमेन्टको गुणस्तरमा नकारात्मक असर पुऱ्याउने सम्भावनाका कारण परिवर्तित पुनपरीक्षण कार्यान्वयन स्थगित गर्न नेपाल निर्देशन दिएको ।

यसरी समिति गठन भई कार्य शुरु गरेको झण्डै चार वर्षको अवधिमा आफ्नो कानूनी अधिकार क्षेत्रभित्रको विषयमा आर्थिक अनियमितता, भ्रष्टाचार, वनको गैरकानूनी फडानी तथा वातावरणको हास लगायतका राष्ट्र र जनताका हितका विपरीत हुने निकै संवेदनशील विषयमा उपसमिति नै बनाएर गहन अध्ययन, अनुसन्धान र विश्लेषण र छलफल गरी नेपाल सरकार र अन्य सम्बन्धित मन्त्रालय, निकाय, आयोग र सचिवालयलाई थप अनुसन्धान तथा कार्यान्वयनका लागि निर्देशन दिएको छ । त्यस्तै, समितिले निकै लामो समयदेखि छलफल हुन बाँकी रहेका महालेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेखित बेरुजुको सम्बन्धमा सरोकारवाला निकाय र महालेखा परीक्षकको कार्यालयलाई आमन्त्रण गरी गहन छलफल गरी बेरुजु सम्परीक्षणका लागि उल्लेखनीय कार्य गरेको छ । यी कार्यहरू बाहेक समितिले आम नागरिकका दैनिक सरोकारका विषय र राज्यको आर्थिक, सामाजिक र भौतिक विकास लगायतका विविध पक्षहरूमा सुशासन कायम गर्न माथि उल्लिखित विषयहरूबाहेकका ठूलो संख्यामा कामकारवाही गरी नेपाल सरकार र सरोकारवाला निकाय, सचिवालय र आयोगसमेतलाई निर्देशन दिएको, निर्देशनको कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा पुन अध्ययन, निर्देशन तथा ध्यानाकर्षण गराएको तथा सरकारका कामकारवाहीहरूको गहन अध्ययन, अवलोकन र अनुगमन मार्फत् निर्देशन दिई आर्थिक अनुशासन तथा वित्तीय जवाफदेहिता कायम गर्न ठूलो भूमिका खेलेको छ ।

सार्वजनिक लेखा समिति गठन भएको २०७५/०४/ १७ देखि २०७९/०३/२८ गतेसम्म प्रतिनिधित्व गरी समिति/उपसमितिमा रही कार्य सम्पन्न गर्नु भएका तथा कार्य गरी रहनु भएका माननीय सदस्यहरूको कार्यगत विवरणहरू:

सार्वजनिक लेखा समितिको हालसम्म बसेको जम्मा बैठक संख्या : ५८ वटा

समितिको पहिलो बैठक बसेको मिति : २०७५-०४-२१ गते

समितिको २२औं प्रतिवेदन प्रकाशित मितिसम्म अन्तिम बैठक बसेको मिति : २०७९-०३-२८ गते

आ.ब. २०७५/०७६ मा जम्मा बसेको बैठक संख्या ३२ वटा,

आ.ब. २०७६/०७७ मा जम्मा बसेको बैठक संख्या १६ वटा,

आ.ब. २०७७/०७८ मा जम्मा बसेको बैठक संख्या ५ वटा,

आ.ब. २०७८/०७९ मा जम्मा बसेको बैठक संख्या ५ वटा ।

समितिमा हालसम्म भएको माननीयहरूको हेरफेर मिति : २०७५/४/२१, २०७५/६/१, २०७६/१०/१७, २०७६/१०/२६,

२०७७/१२/३० र २०७९/२/१७ गते

बेरुजु उपसमितिहरूमा हालसम्म माननीयहरूको हेरफेर भएको मिति : २०७६/११/३० र २०७८/९/२५ गते

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
१.	मा. भरतकुमार शाह	समिति सभापति (२०७५/६/५ गतेदेखि २०७९/३/१५ गतेसम्म)	५८	-	२०७५-०४-१७ गतेदेखि २०७५-०६-०५ गतेसम्म (सदस्यको रूपमा)	२०७५-६-५ गतेदेखि हालसम्म सभापति पदमा निर्वाचित
२.	मा. बिमलप्रसाद श्रीवास्तव	ज्येष्ठ सदस्यबाट सभापतित्व (२०७५/४/२१ गतेदेखि २०७५/५/१२ गतेसम्म)	३	-	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७५-६-१ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७५-६-१)
३.	मा. शरद सिंह भण्डारी	ज्येष्ठ सदस्यबाट सभापतित्व (२०७६/६/५ गते)	७	५०	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
४.	मा. बिमला विश्वकर्मा	सदस्य	१	-	२०७५-४-२१ गते	समितिमा हेरफेर (२०७५-४-२१)
५.	मा. अमन लाल मोदी	सदस्य	२७	३०	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
६.	मा. कृष्णलाल महर्जन	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गठन भएको)	४८	८	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
७.	मा. गणेश सिंह ठगुन्ना	सदस्य	-	१	२०७९-२-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७९/२/१७)
८.	मा. गोकुल प्रसाद बाँस्कोटा	सदस्य	२	३	२०७७-१२-३० गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७७/१२/३०)
९.	मा. गंगा बहादुर तामाङ	सदस्य	४१	१६	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
१०.	मा. चन्दा चौधरी	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७८/९/२५ गते गठन भएको)	४४	१३	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
११.	मा. चक्रपाणी खनाल	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७६/११/३० गते हेरफेर तथा गठन भएको)	२	१३	२०७६-१०-२१ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७६/१०/२१)
१२.	मा. तेजुलाल चौधरी	सदस्य	३२	१५	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
१३.	मा. दामोदर भण्डारी	सदस्य	-	१	२०७९-२-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७९/२/१७)
१४.	मा. धनबहादुर बुढा	सदस्य	१	१४	२०७६-१०-२१ गतेदेखि	समितिमा हेरफेर

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
					२०७९-३-२८ गतेसम्म	(२०७६/१०/२१)
१५.	मा. धर्माशीला चापागाई	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गठन भएको)	३८	१९	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
१६.	मा. पार्वता डि.सी. (चौधरी)	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गठन भएको)	४५	१२	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
१७.	मा. पार्वती कुमारी बिशुन्के	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७६/११/३० गठन भई हेरफेर भएको)	४१	१६	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
१८.	मा. पुष्पाकुमारी कर्ण कायस्त	सदस्य तथा संयोजक कालीगण्डकी कोरिडोरको निर्माण कार्य र विभिन्न कार्यालयहरुको बेरुजु अवस्था बारे अध्ययन उपसमिति (२०७७/१२/२२ गतेदेखि २०७८ बैशाख)	४२	१०	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७७-१२-३० गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७७/१२/३०)
१९.	मा. प्रदिप यादव	सदस्य, वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन सम्बन्धमा अध्ययन गर्न गठित उपसमितिको संयोजक (२०७७/३/५ गतेदेखि २०७७ भाद्र प्रतिवेदन पेश)	३२	२१	२०७५-६-१ गतेदेखि २०७९-३-२० सम्म	समितिमा हेरफेर (२०७५/६/१) मन्त्री पदमा नियुक्त

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
						(२०७९/३/२०)
२०.	मा. प्रेम बहादुर आले	सदस्य	४३	८	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७७-९-१० गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७७/९/१०)
२१.	मा. मिना सुब्बा	सदस्य	४६	११	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
२२.	मा. मिनेन्द्र प्रसाद रिजाल	सदस्य, बेरुजु उपसमितिको संयोजक (२०७७/९/१८ गते गठन भएको) र नेपाल विद्युत प्राधिकरणको डेडिकेटेड फिडर र ट्रंक लाइनको बक्यौता सम्बन्धमा बनेको उपसमितिको संयोजक (२०७६/४/५ गतेदेखि २०७६ फागुनसम्म)	२७	२५	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७८-६-२२ गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७८/६/२२)
२३.	मा. मैनाकुमारी भण्डारी	सदस्य	३८	१९	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
२४.	मा. मोहन आचार्य	सदस्य	२६	३१	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
२५.	मा. मोहम्मद ईशितियाक राई	सदस्य	७	७	२०७६-१०-२१ गतेदेखि २०७९-३-२० गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७६/१०/२१) मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७९/३/२०)
२६.	मा.यज्ञ बहादुर बोगटी	सदस्य	४९	८	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-१५ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
२७.	मा. रघुविर महासेठ	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७६/११/३० गते हेरफेर तथा गठन भएको)	६	९	२०७६-१०-२१ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७६/१०/२१)
२८.	मा. राजेन्द्र कुमार के.सी.	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गठन भएको) साथै नेपाल वायु सेवा निगमको वाइड बडी विमान खरिद प्रकरण सम्बन्धमा अध्ययन उपसमिति संयोजक (२०७५/८/२६ गतेदेखि २०७५/९/१८ गतेसम्म)	५५	२	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
२९.	मा. राजेन्द्र प्रसाद	सदस्य	२	३	२०७७-१२-३० गतेदेखि	समितिमा हेरफेर

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
	गौतम				२०७९-३-२८ गतेसम्म	(२०७७/१२/३०)
३०.	मा. लेखराज भट्ट	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७७/९/१८ गते गठन भएको) साथै चाडपर्वको समयमा बजारमा चिनी लगायत उपभोग्य सामानको बजारभाउ नियन्त्रण सम्बन्धी उपसमिति संयोजक (२०७५/६/१८ गते गठन प्रतिवेदन पेश भैसकेको) र बेनिघाट रोराड गाउँपालिका स्थित हुवासिन सिमेन्ट नारायणीको उद्योग र मलेखु खोला किनारामा निर्माणाधिन सडकका विषयमा बनेको उपसमिति संयोजक (२०७५/६/१८ गते गठन भई प्रतिवेदन पेश भैसकेको)	१८	१९	२०७५/४/१७ गतेदेखि २०७६/८/४ गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७६/८/४)
३१.	मा. बसन्त कुमार नेम्वाङ	सदस्य	२२	१४	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७६-८-४ गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७६/८/४)
३२.	मा. विनादेवी बुढाथोकी	सदस्य	३८	१४	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७७-१२-३० गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७७/१२/३०)

क्र.सं.	नाम, थर	पद, कार्य क्षेत्र	समितिमा उपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा अनुपस्थित रहनुभएको विवरण संख्या	समितिमा रहनु भएको अवधि	कैफियत
३३.	मा. विरोध खतिवडा	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गते गठन भएको)	४२	१०	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७८-६-२२ गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७८/६/२२)
३४.	मा. विशाल भट्टराई	सदस्य	२९	२८	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
३५.	मा. डा. शिवमाया तुम्बाहाङ्फे	सदस्य	१	-	२०७९-२-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	समितिमा हेरफेर (२०७९/२/१७)
३६.	मा. सूर्य प्रसाद पाठक	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७८/९/२५ गते गठन भएको)	३३	२४	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७९-३-२८ गतेसम्म	हालसम्म समितिमा सदस्य रहनु भएको
३७.	मा. हृदयेश त्रिपाठी	सदस्य तथा बेरुजु उपसमिति संयोजक (२०७५/९/१८ गते देखि २०७६/११/३० गते हेरफेरसम्म)	३२	५	२०७५-४-१७ गतेदेखि २०७६-८-४ गतेसम्म	मन्त्री पदमा नियुक्त (२०७६/८/४)

मासिक रूपमा भए गरेका समिति बैठकका विवरणहरू
(२०७५ साउन १७ गतेदेखि २०७९ असार २८ गतेसम्म)

महिना	आ.ब. २०७५-०७७	आ.ब. २०७६-०७७	आ.ब. २०७७-०७८	आ.ब. २०७८-०७९	कैफियत
साउन	२०७५-४-२१ २०७५-४-३० जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	२०७६-०४-०५ २०७६-०४-१४ २०७६-०४-२१ २०७६-०४-२६ जम्मा बैठक संख्या : ४ वटा	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	
भाद्र	२०७५-०५-१२ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	२०७६-०५-१८ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	
असोज	२०७५-०६-०५ (पहलो र दोस्रो बैठक बसेको) २०७५-०६-११ २०७५-०६-१२ २०७५-०६-१५ २०७५-०६-१८ २०७५-०६-२५	बैठक नबसेको	२०७७-०६-०८ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	२०७८-०६-२४ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	

महिना	आ.ब. २०७५-०७७	आ.ब. २०७६-०७७	आ.ब. २०७७-०७८	आ.ब. २०७८-०७९	कैफियत
	जम्मा बैठक संख्या : ७ वटा				
कार्तिक	बैठक नबसेको	२०७६-०७-२२ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	
मंसीर	२०७५-०८-०४ २०७५-०८-०९ २०७५-०८-१२ २०७५-०८-१९ २०७५-०८-२१ २०७५-०८-२६ जम्मा बैठक संख्या : ६ वटा	२०७६-०८-२५ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	
पुस	२०७५-०९-१८ २०७५-०९-२० २०७५-०९-२३ जम्मा बैठक संख्या : ३ वटा	२०७६-०९-०७ २०७६-०९-२१ जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	२०७७-०९-०२ २०७७-०९-०३ जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	२०७८-०९-२० २०७८-०९-२५ जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	
माघ	२०७५-१०-२४ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	२०७६-१०-१६ २०७६-१०-१९	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	

महिना	आ.ब. २०७५-०७७	आ.ब. २०७६-०७७	आ.ब. २०७७-०७८	आ.ब. २०७८-०७९	कैफियत
		जम्मा बैठक संख्या : २ वटा			
फागुन	२०७५-११-०८ २०७५-११-०९ २०७५-११-१० २०७५-११-२२ २०७५-११-२३ २०७५-११-२७ २०७५-११-२८ जम्मा बैठक संख्या : ७ वटा	२०७६-११-०८ २०७६-११-३० जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	बैठक नबसेको	२०७८-११-२० जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	
चैत्र	२०७५-१२-०३ २०७५-१२-११ जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	बैठक नबसेको	२०७७-१२-१९ २०७७-१२-२२ जम्मा बैठक संख्या : २ वटा	बैठक नबसेको	
बैशाख	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	
जेठ	२०७६-०२-०५ २०७६-०२-०७	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	बैठक नबसेको	

महिना	आ.ब. २०७५-०७७	आ.ब. २०७६-०७७	आ.ब. २०७७-०७८	आ.ब. २०७८-०७९	कैफियत
	जम्मा बैठक संख्या : २ वटा				
असार	२०७६-०३-०३ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	२०७७-०३-०५ २०७७-०३-०८ २०७७-०३-३० जम्मा बैठक संख्या : ३ वटा	बैठक नबसेको	२०७९-०३-२८ जम्मा बैठक संख्या : १ वटा	

समितिको मिति २०७५/०३/२८ गते भएको छलफलका निर्णयहरू:

बैठक संख्या-५८

१. सार्वजनिक लेखा समितिको बाइसौं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७९ माथि छलफल गरी सुझावसहित प्रतिनिधि सभामा पेश गर्न स्वीकृत गरियो ।
२. नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट अनुरोध भई आएको आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४२ अनुसार बेरुजु फछ्यौट समिति गठनका लागि राय माग तथा उक्त समितिमा रहनु हुने माननीय अध्यक्षका लागि सार्वजनिक लेखा समितिको सम्बन्धित उपसमितिका संयोजक माननीय राजेन्द्र कुमार के.सी. लाई मनोनयन गर्ने र सोको सम्बन्धमा सम्बन्धित मन्त्रालयलाई पत्राचार गर्ने ।

खण्ड-३

महालेखापरीक्षकको विभिन्न वार्षिक प्रतिवेदनहरूमा औल्याइएका बेरुजुका सम्बन्धमा
भएका काम कारवाहीहरूको विवरण

उपसमिति गठन मिति:

२०७५/०५/१८

उपसमितिमा हेरफेर भएको मिति:

२०७६/११/३० र २०७८/०५/२५

बेरुजु छलफल उपसमितिमा रहनु हुने माननीय सदस्यहरुको नामावली

क्र.सं.	मन्त्रालय/निकाय/सचिवालय/कार्यालय	मा. सदस्यहरुको नाम	पद
१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय राष्ट्रपतिको कार्यालय	मा. धर्मशीला चापागाई	संयोजक
		मा. मोहन आचार्य	सदस्य
		मा. मैना कुमारी भण्डारी	सदस्य
२	अर्थ मन्त्रालय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय संघीय संसद् सचिवालय	मा. राजेन्द्र कुमार के.सी.	संयोजक
		मा. शरत सिंह भण्डारी	सदस्य
३	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय लोक सेवा आयोग न्याय परिषद्	मा. चक्रपाणी खनाल	संयोजक
		मा. विशाल भट्टराई	सदस्य
४	गृह मन्त्रालय रक्षा मन्त्रालय अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	मा. रघुवीर महासेठ	संयोजक
		मा. तेजुलाल चौधरी	सदस्य
		मा. गोकुल प्रसाद बाँस्कोटा	सदस्य
५	सर्वोच्च अदालत	मा. पार्वती कुमारी विशुन्के	संयोजक

क्र.सं.	मन्त्रालय/निकाय/सचिवालय/कार्यालय	मा. सदस्यहरुको नाम	पद
	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय भूमिसुधार, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	मा. धन बहादुर बुढा	सदस्य
६	राष्ट्रिय योजना आयोग शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय महालेखापरीक्षकको कार्यालय	मा. पार्वता डि.सी. चौधरी मा. अमनलाल मोदी मा. राजेन्द्र प्रसाद गौतम	संयोजक सदस्य सदस्य
७	निर्वाचन आयोग स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	मा. कृष्णलाल महर्जन मा. यज्ञ बहादुर बोगटी	संयोजक सदस्य
८	सहरी विकास मन्त्रालय राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय राष्ट्रिय महिला आयोग	मा. चन्दा चौधरी मा. मिना सुब्बा	संयोजक सदस्य
९	खानेपानी मन्त्रालय वन तथा वातावरण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग	मा. सूर्य प्रसाद पाठक मा. गंगा बहादुर तामाङ	संयोजक सदस्य

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
संघीय संसद सचिवालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/१४ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय - सचिवालयको निम्नानुसार रु.१ अर्ब २१ करोड ९६ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
२	विधेयक दर्ता र पारित - संघीय संसद गठन पश्चात पहिलोदेखि छैटौं अधिवेशनसम्म प्रतिनिधि सभातर्फ ८७ र राष्ट्रिय सभातर्फ ४१ समेत १२८ विधेयक दर्ता भएका छन् । प्रतिनिधि सभामा उत्पन्न भएका ५३ र राष्ट्रिय सभामा उत्पन्न भएका १६ समेत ६९ विधेयक प्रमाणीकरण भएका छन् । यस अवधिमा प्रतिनिधिसभामा उत्पन्न भएका ३ र राष्ट्रिय सभामा उत्पन्न भएका १ विधेयक नेपाल सरकारले फिर्ता लिएको छ । प्रतिनिधिसभामा ३१ र राष्ट्रियसभामा २४ समेत ५५ विधेयक प्रक्रियामा रहेको देखिन्छ ।	केही गर्नु नपर्ने ।
३	बेरुजु स्थिति - संघीय संसद सचिवालयको यो वर्ष रु.१ करोड ६३ लाख ६६ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपलब्ध गराएपछि रु.१ करोड ४८ लाख फर्स्यौट गरेकोले रु.१५ लाख ६६ हजार बाँकी रहेको छ । सोमध्ये रु.१२ लाख १७ हजार म्याद नाघेको पेस्की रहेको ।	म्याद नाघेको पेशकी रु. १२ लाख १७ हजार यथाशिघ्र फरफारक गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
संघीय संसद सचिवालय

महालेखापरीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ उपर मिति २०७९/०३/१४ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय — सचिवालयको रु. १ अर्ब २४ करोड ६० लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	विधेयक दर्ता र पारित — चौथो अधिवेशनसम्म प्रतिनिधि सभामा ६५ र राष्ट्रिय सभामा २१ मध्ये क्रमश ५४ र १८ विधेयक पारित भएको ।	केही गर्नु नपर्ने ।
३	निजी सचिवालय कर्मचारीको सुविधा — ऐनमा व्यवस्था भएभन्दा बढी सुविधा दिएको ।	सम्माननीय सभामुख, सम्माननीय अध्यक्ष, माननीय उसभामुख र माननीय उपाध्यक्षका स्वकीय सचिवालयका कर्मचारीहरूलाई संघीय संसद सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०६४ मा व्यवस्था भए अनुसार सचिवालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार प्रोत्साहान भत्ता, महंगी भत्ता र खाजा खाना खर्च उपलब्ध गराएको नियम संगत नै भएको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने । आगामी दिनमा ऐनमा स्पष्ट व्यवस्था गरेर मात्र सेवा सुविधा सम्बन्धमा आवश्यक निर्णय लिन निर्देशन दिने ।
४	सोझै खरिद — पाँच लाखभन्दा घटीको टुक्रा प्याकेज बनाई सोझै खरिद गरी खर्च गरेको ।	उल्लिखित खरिद कार्य सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार नै आकस्मिक अवस्थामा खरिद गरिएको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने । अब आइन्दा खरिद योजना बनाई पूर्वानुमान गर्न सकिने खरिद कार्यहरूलाई प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
परराष्ट्र मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/१३ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय	***
१.१	लेखापरीक्षण रकममा यस मन्त्रालयमा विनियोजन भई शहरी विकास मन्त्रालयबाट खर्च भएको रू.८ करोड १८ लाख समावेश गरिएको छैन ।	केही गर्नु नपर्ने ।
१.२	नेपाली राजदूतावास, नयाँ दिल्ली र बेइजिङको रू.२७ करोड ९९ लाखको लेखा र वित्तीय विवरण पेस नभएका कारण लेखापरीक्षण बाँकी रहेको छ ।	चालु आर्थिक वर्ष भित्र उल्लिखित लेखाको लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने।
२	संगठित संस्था, अन्य संस्था र समिति — बी. पी. कोइराला नेपाल-भारत फाउण्डेसन, नयाँ दिल्लीको रू.२४ करोड २२ लाखको लेखापरीक्षण बाँकी रहेको छ ।	चालु आर्थिक वर्ष भित्र उल्लिखित लेखाको लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने।
३	योजना, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन -	***
३.१	राहदानी विभागले २०७७ आषाढसम्म ६३ लाख ६२ हजार मेसिन रिडेबल पासपोर्ट जारी गरेको, कूटनैतिक सम्बन्धतर्फ हालसम्म १६८ देशसँग सम्झौता गरेको, हालसम्म १ हजार ७४२ सीमा स्तम्भको निर्माण तथा पुनः स्थापना र मर्मत कार्य गरेको छ ।	केही गर्नु नपर्ने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३.२	विदेशस्थित नियोगहरूको लागि जग्गा खरिद एवम् भवन निर्माण लगायतका कार्य हुन सकेको छैन ।	नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार र पर्यटन प्रवर्द्धन तथा वैदेशिक लगानी आकर्षण गर्ने गरी व्यापार रणनीति तर्जुमा एवं कार्यान्वयन, आर्थिक कूटनीतिको प्रभावकारिता अध्ययन तथा मूल्यांकन र विदेश स्थित नियोगहरूको लागि जग्गा खरिद एवं भवन निर्माण लगायतका कार्य प्राथमिकतामा राखी समयमै गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३.३	अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सगरमाथा सम्बाद कार्यक्रम संचालन भएन ।	राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र विश्वव्यापी सरोकार तथा चासोका विषयहरूमा सघन छलफल गरी साझा दृष्टिकोण बनाउन अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सगरमाथा सम्बाद जस्ता कार्यक्रम उपयुक्त समयमा सञ्चालन गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३.४	यो वर्ष कम्तीमा थप ५ मुलुकसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापित गर्ने लक्ष्य रहेकोमा २ देशसँग मात्र भएको ।	उल्लिखित स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्य सम्पादन हुन नसकेको एवं बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित कार्यक्रमको कार्यान्वयनको लागि नतिजा सूचकसहितको कार्ययोजना तर्जुमा गर्न त्यसको कार्यान्वयन तथा मूल्यांकन गर्न निर्देशन दिने ।
४	वित्तीय विवरण -	***
४.१	मन्त्रालयले नियोगहरूको वित्तीय विवरणमा उल्लेख गरेभन्दा रू.४९ लाख घटी खर्च जनाएको ।	मन्त्रालयले नियोगहरूको वित्तीय विवरणमा उल्लेख गरेभन्दा घटी खर्च जनाएको कारण विनिमयदरमा फरक परेको कारण भएको जनाएकोले यस सम्बन्धमा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयसँग समन्वय गरी सोको आधार र कारण सहित खुलाई आर्थिक विवरण यथार्थपरक बनाउन निर्देशन दिने ।
४.२	विनिमय दर घटबढ भई वित्तीय विवरणले देखाएको मौज्दात र बैङ्क मौज्दातमा फरक पर्ने गरेको ।	विनिमयदरमा घटबढ भई उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा फरक परेको रकम र व्यहोरासमेत खुलासा गरी वित्तीय विवरण तयार गर्न निर्देशन दिने ।
४.३	निकासा फिर्ता गर्नुपर्ने रकम र फ्रिज कट्टी गरेको रकम बीच फरक देखिएको ।	उल्लिखित निकासा फिर्ता गर्नुपर्ने रकम केन्द्रीय आर्थिक विवरणमा खुलासा गरी यथार्थपरक वित्तीय विवरण तयार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४.४	केन्द्रीय वित्तीय विवरण र नियोगहरूको वित्तीय विवरणमा फरक देखिएको।	यथार्थ वित्तीय विवरण तयार गरी फरक परेको रकम र त्यसको व्यहोरासमेत उल्लेख गर्न निर्देशन दिने।
४.५	केन्द्रीय वित्तीय विवरणमा घटी राजस्व समावेश भएको सम्बन्धमा यकिन गर्नुपर्ने।	यथार्थ वित्तीय विवरण तयार गरी फरक परेको रकम र त्यसको व्यहोरासमेत उल्लेख गर्न निर्देशन दिने।
४.६	सेस्तामा देखिएको मौज्जातभन्दा बैकमा बढी देखिएकोले फरक पर्नाको कारण यकिन गरी राजस्व दाखिला गर्नुपर्दछ।	फरक देखिएको रकमको सम्बन्धमा एकिन गरी त्यसको कारणसहित समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने।
४.७	सम्बन्धित रोजगारदाताबाट सङ्कलन गरेको रकम आर्थिक विवरणमा समावेश नगरेको।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने।
४.८	विनिमय नोक्सानबापतको खर्च सम्बन्धित अवधिको निकासबाट एक पटक मात्र खर्च लेख्नुपर्नेमा दोहोरो खर्च लेखांकन भएको देखिएको।	उल्लिखित दोहोरो निकास सम्बन्धमा एकिन हिसाब तयार गरी हिसाब मिलान गर्न र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
५	घर/अपार्टमेन्ट सुरक्षण - नियोग तथा मन्त्रालयले घरको सुरक्षण बापत जमानत राखेको रकमको अभिलेख व्यवस्थित रूपमा राखेको देखिएन।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने।
६	सेवा सुविधा सम्बन्धी कानून -	***
६.१	नियोगमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई एकीकृत रूपमा कानून बनाई सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्ने।	कर्मचारीहरूका लागि सेवा सुविधा उपलब्ध गराउँदा छ महिनाभित्र एकीकृत रूपमा कानून बनाई लागू गर्न निर्देशन दिने।
६.२	कर्मचारी आवास सम्बन्धी मापदण्ड सम्बन्धमा सार्वजनिक लेखा समितिले दिएको निर्देशन कार्यान्वयन नभएको।	कर्मचारी आवासको लागि लिएको घरमा उपलब्ध गराएको सुविधा र भाडा रकम सम्बन्धी मापदण्डमा विविधता देखिएकोले स्पष्ट मापदण्डसहितको नीति बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन समितिले २०६९/१/५ मा दिएको निर्देशन हालसम्म पनि कार्यान्वयन नभएकोले तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउन पुनः निर्देशन दिने।
६.३	पदाधिकारी, कर्मचारी तथा तिनका परिवारको बीमा तथा औषधोपचार खर्चमा	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सम्बन्धित पदाधिकारीको समेत निश्चित प्रतिशत योगदान हुने व्यवस्था मिलाउन कार्यविधि बनाउनुपर्ने ।	
७	भ्रमण खर्च - कार्यरत मुलुकको आन्तरिक भ्रमणमा काज खटिई दैनिक भत्ता प्राप्त गरेको अवधिमा समेत नियोगहरूले वैदेशिक भत्ता भुक्तानी गरेको ।	वैदेशिक भत्ता प्राप्त गर्ने कर्मचारीलाई दैनिक भत्ता भुक्तानी गर्ने सम्बन्धमा स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गरी तत्काल लागू गर्न निर्देशन दिने ।
८	सम्पत्ति खरिद तथा व्यवस्थापन -	***
८.१	आवासीय तथा गैर आवासीय भवन निर्माण गर्नका लागि खरिद गरिएका जग्गा लामो समयदेखि प्रयोग विहीन अवस्थामा रहेका छन् ।	मन्त्रालयलाई आफ्नो स्वामित्वमा रहेका जग्गामा भवन निर्माण गर्न पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन र घर भाडा खर्च कम गर्न निर्देशन दिने ।
८.२	विदेशस्थित नियोगहरूमा रहेका पुराना सवारी साधनलगायत अन्य जिन्सी मालसामानको व्यवस्थापन गर्न कठिन भएको ।	यथाशिघ्र कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गर्न र पुराना सवारी साधनलगायत अन्य जिन्सी मालसामानहरूको तत्काल व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
९	आर्थिक कूटनीति - आर्थिक कूटनीतिको प्रभावकारिता अध्ययन/मूल्याङ्कन गर्ने लगायतका कार्य हुन सकेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१०	स्वास्थ्य बीमा तथा सामाजिक सुरक्षा - कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा नगरी नगदै भुक्तानी गरेको तथा एक नियोगले नियोगको खातामा जम्मा गरेको ।	बीमा र सामाजिक सुरक्षा बापतको संकलन गरिएको रकम सम्बन्धित कोषमा जम्मा गर्न निर्देशन दिने ।
११	पारिवारिक भत्ता - कूटनीतिक कर्मचारीलाई दिने सेवा-सुविधा सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था हुनुपर्दछ ।	कूटनीतिक नियोगमा काम गर्ने कर्मचारीका आश्रित परिवारका सदस्यलाई उपलब्ध गराउने भत्ताका सम्बन्धमा बिगतमा गरिएको अध्ययन प्रतिवेदनका सुझावलाई समेत मध्यनजर गरी छ महिनाभित्र कूटनीतिक कर्मचारीलाई दिने सेवा सुविधा सम्बन्धमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था गरी लागू गर्न निर्देशन दिने ।
१२	आयकर -	***
१२.१	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले स्थानीय कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक आयकर गणना नगरेको ।	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले स्थानीय कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक आयकर भुक्तानी गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित देशको कानूनसमेतलाई विचार गरी दोहोरो कर

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		भुक्तानी गर्न नपर्ने गरी नेपालको आर्थिक कानूनमा स्पष्ट व्यवस्था गरी लागू गर्न निर्देशन दिने ।
१२.२	नियोगले सर्भिस स्टाफको पारिश्रमिक कर कट्टी गर्ने सम्बन्धमा यकिन गरी कर कट्टी गर्नुपर्ने ।	विदेशीस्थित नेपाली नियोगहरूमा कार्यरत सर्भिस स्टाफ (अर्दली) को सम्बन्धमा अन्य कूटनैतिक कर्मचारीहरूलाई व्यवस्था गरिए अनुरूप पारिश्रमिक कर कट्टी गर्ने सम्बन्धमा यकिन गरी लागू गर्न निर्देशन दिने ।
१३	दरबन्दी - स्थानीय कर्मचारीलाई दरबन्दी स्वीकृत नगरी पारिश्रमिक भुक्तानी गरेको ।	उल्लिखित स्वीकृत दरबन्दी बाहिर करारमा कर्मचारी भर्ना गरी खर्च लेखेको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने । अब आइन्दा संगठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी अर्थ मन्त्रालयको सहमति लिई दरबन्दी यकिन स्वीकृत गरेर मात्र कर्मचारी भर्ना गर्न निर्देशन दिने ।
१४	हवाई टिकट खरिद -	***
१४.१	मन्त्रालयले पटक-पटक सीमाभन्दा बढी रकमको टिकट खरिद गरेको ।	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५(१) ख को व्यवस्थानुसार स्वीकृत नभएका हवाई रुटको टिकट खरिद गर्ने व्यवस्था गर्न र स्वीकृत हवाई रुटको सम्बन्धमा सोही मुताविक गर्न गराउन निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउने ।
१४.२	सम्झौतामा एकतर्फी टिकटको व्यवस्था नगरेको कारणबाट बढी लागत पर्न गएको ।	अब आइन्दा एकतर्फी टिकटको व्यवस्थासमेत सम्झौतामा उल्लेख गरी प्रतिस्पर्धात्मक तरीकाले टिकट खरिद गर्न गराउन निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
१४.३	विशिष्ट व्यक्तिहरूको वैदेशिक भ्रमणको विषयमा अन्तिम समयमा निर्णय गर्दा अनावश्यक रूपमा खर्च हुने गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५	कार्यक्रम खर्च तथा सोधभर्ना - शोधभर्ना प्राप्त हुन बाँकी रकम सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त गरी सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्दछ ।	छ महिनाभित्र शोधभर्ना प्राप्त हुन बाँकी रकम असुल उपर गरी समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१६	मृतक/घाइते क्षतिपूर्ति कोष - मृतक/घाइतेको क्षतिपूर्ति बापत प्राप्त भएको रकम मन्त्रालयकै खातामा रहेको ।	वैदेशिक रोजागारीका शिलशिलामा मृत्यु वा घाइते भएका व्यक्तिहरूको हकवालाले क्षतिपूर्ति रकम प्राप्त गरे नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन गरी समितिमा तीन महिनाभित्र प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने । नेपाली राजदूतावास दोहा, कतारबाट मृतक वा घाइतेको क्षतिपूर्ति बापतको नामनामेसी यकिन हुन नसकेको रकम सम्बन्धमा वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्डसँग समन्वय गरी उक्त रकमको सदुपयोग गर्न निर्देशन दिने ।
१७	निर्माण कार्यमा बढी भुक्तानी - लागत अनुमान तथा नापी किताबमा स्तम्भ संख्या बढी राखी गणना गरेको कारणबाट बढी भुक्तानी भएको रकम असूल हुनुपर्दछ ।	बढी भुक्तानी भएको रकम असुल उपर भएको जनाएकोले समितिमा कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
राहदानी विभाग		
१८	राहदानी छपाई तथा वितरण -	***
१८.१	२०७७ चैत्र मसान्तसम्म ६६ लाख ५६ हजार ५४७ राहदानी छपाई तथा वितरण भएको छ ।	केही गर्नु नपर्ने ।
१८.२	विभागले दैनिक मौज्जातको आधारमा न्यूनतम मौज्जात स्तर निर्धारण गरी राहदानी छपाइ, भण्डारण तथा उपयोगको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा हाल विद्युतीय राहदानी वितरण कार्य शुरु भएको र विदेशी कम्पनीसँग सम्झौता भई वितरण कार्य सुचारु भएकोले केही गर्नु नपर्ने ।
१९	गुणस्तर व्यवस्थापन - राहदानी सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय गुणस्तर तथा मापदण्डको पालना भएको देखिएन ।	राहदानी छपाई तथा पर्सनालाइजेशन, भण्डारण, वितरण तथा उपयोग सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको पालना गरी सेवाग्राहीको लागि सेवा विस्तार गर्न निर्देशन दिने ।
२०	सेवा प्रवाह -	***
२०.१	सेवाग्राहीले विभागमा प्रत्यक्ष उपस्थित भई गरेका राहदानीको आवेदनमध्ये ३ दिनदेखि ५ दिनभित्र उपलब्ध गराएको छ ।	विभागले निर्धारण गरेको अवधिमा राहदानी उपलब्ध गराउने गरी आवश्यक जनशक्ति र उपकरणहरूको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२०.२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय धादिङ, बागलुङ, सुर्खेत र बैतडीमा दर्ता भएका राहादानी आवेदन नमूना छनौट गरिएकोमा सेवाम्राहीले राहदानी प्राप्त गर्न क्रमशः ८ देखि २८ दिन, २२ देखि ४३ दिन, ५ देखि २४ र २६ देखि ३९ दिन लागेको देखिन्छ ।	निर्धारित समयभित्रै राहदानी उपलब्ध गराउन विभागलाई आफ्ना कामकारवाहीमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
२०.३	राहदानी सेवा प्रवाहमा संलग्न निकायहरूबीच प्रभावकारी समन्वय गरी त्यस्तो समयावधि घटाई सेवा प्रवाहमा कार्यदक्षता ल्याउनुपर्ने ।	विदेशस्थित नियोगहरूमा दर्ता भएका राहदानीका आवेदन दत्तदिखि जारी हुने अवधिसम्म करिब दुई महिनासम्म लागेको देखाएकोले सो समय घटाई सेवा प्रवाहमा दक्षता ल्याउन निर्देशन दिने ।
२१	विद्युतीय राहदानी (ई-पासपोर्ट) - विद्युतीय राहदानी आपूर्ति तथा छपाइका लागि २०७७ पौषमा एक फ्रान्सेली सेवा प्रदायक कम्पनीसँग सम्झौता भएको ।	विद्युतीय राहदानी वितरण कार्य सुचारु भईसकेकोले केही गर्नु नपर्ने ।
अन्य संस्था		
परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठान		
२२	कार्य सम्पादन - प्रतिष्ठानको काम कारवाहीलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउन बोर्डको निर्णयबाट परराष्ट्र सचिवको संयोजकत्वमा एक कार्यदल गठन भएकोमा उक्त कार्यदलबाट हालसम्म प्रतिवेदन पेस भएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७८/१२/१३,१४,१६,१७,२०,२१,२२,२३,२४,२८,
२०७९/०१/४,६,१५,१६,१९, २०७९/०२/२६,२७,३०,३१ र २०७९/०३/१ र २ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय — मन्त्रालय र मातहत २०२ सरकारी कार्यालयको रु. २ खर्व ८ अर्ब ६५ करोड २३ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	संगठित संस्था, अन्य संस्था र समिति — ७ संस्थाको रु. १८ खर्व २३ अर्ब ४५ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
३	दिगो विकास लक्ष्य— अपेक्षित लक्ष्य पुरा हुन नसक्ने देखिएको ।	दिगो विकास लक्ष्यको मापनको आधार नतोकिएका सूचकको आधार तोकी निर्धारित समयभित्रै लक्ष्य प्राप्त गर्ने गरी कार्यान्वयन गर्न र आवधिक मूल्याङ्कन गर्न निर्देशन दिने ।
४	समग्र आर्थिक अवस्था —	***
४.१	अपेक्षित लक्ष्य पुरा हुन नसक्ने देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४.२	कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्र ऋणात्मक रहेको ।	ऋणात्मक रहेका कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्रमा लक्ष्यअनुसार उपलब्धी हासिल गर्ने गरी आवश्यक बजेट बिनियोजन गर्न र कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४.३	कृषिजन्य सामग्रीको पैठारीमा ठुलो रकम विदेशिएको ।	कृषि क्षेत्रलाई दिगो, भरपर्दो एवं आत्मनिर्भर बनाउन मौजुदा कृषि कार्यक्रमको पुनरावलोकन गर्न निर्देशन दिने ।
५	राजस्व अनुमान र असुली — मुल्य अभिवृद्धि कर, भन्सार महशुल र अन्तःशुल्क गतवर्ष भन्दा न्यून असुली रहेको ।	राजस्व असुलीलाई लक्ष्य अनुसार हासिल गर्न राजस्व प्रशासनलाई चुस्त, दुरुस्त र सक्षम बनाउन आवश्यक सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
६	स्रोतको प्रक्षेपण — गतवर्ष राजस्व सङ्कलन कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको २१.५० प्रतिशत रहेकोमा यो वर्ष २०.२८ प्रतिशत मात्र भएकाले राजस्व सङ्कलन र परिचालनलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने, कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको तथ्याङ्क यथार्थपरक हुन नसकेको ।	कुल ग्राहस्थ निर्धारणका आधारलाई समयतालिका निर्धारण गरी पुनरावलोकन गर्ने र स्रोतको प्रक्षेपणलाई यथार्थ नतिजा दिने गरी व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
७	राजस्व नीति—	***
७.१	कर प्रणालीमा संरचनात्मक परिवर्तन गरी आयातमा निर्भर कर प्रणालीलाई क्रमशः आन्तरिक क्रियाकलापमा आधारित तुल्याई दिगो कर प्रणालीमा रूपान्तर गर्ने लक्ष्य लिएकोमा सो मा आशातित प्रगति हुन सकेको छैन ।	आन्तरिक क्रियाकलापमा आधारित हुने गरी करको दायरा बिस्तार गरी दीगो कर प्रणालीमा रूपान्तर गर्ने लक्ष्यलाई प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाउन निर्देशन दिने ।
७.२	कर कानुनको पालना नगर्नेलाई कारवाही, बीजक जारी नगर्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्न सघन रूपमा बजार अनुगमन गरी बीजक जारी नगर्नेलाई कारोबार स्थलमा नै जरिवाना गर्ने कार्य प्रभावकारी नभएको ।	डेडिकेटेड कन्ट्रोल रुम तथा सो को लागि आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था गरी प्रभावकारी ट्र्याकिङ्ग प्रणाली बनाएर अनुगमन कार्य प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
७.३	भन्सारमा मालवस्तुको घोषणा, वर्गीकरण र मूल्याङ्कनलाई यथार्थपरक र कारोबार मूल्यमा आधारित बनाउन अन्तरदेशीय भन्सार प्रशासनसँग विद्युतीय सूचना आदानप्रदान गरी भन्सार जाँचपासका लागि पेस भएका कागजात विद्युतीय माध्यमबाट सम्बद्ध सबै निकायमा बुझाउने व्यवस्था पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	भन्सारको जाँचपासका लागि विद्युतीय माध्यमबाट सम्बद्ध सबै निकायमा कारवाही गर्ने व्यवस्था मिलाउन र वर्गीकरण तथा मूल्यांकनलाई यथार्थपरक बनाउन निर्देशन दिने ।
७.४	राजस्व असुल गर्ने निकाय विच सूचना आदान प्रदान गर्न सूचना प्रणाली	करदाता सूचना व्यवस्थापन प्रणाली प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला निकायबीच

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	विकास गर्ने तथा निकायविच समन्वयको अभावलाई अझै न्यूनीकरण गर्न नसकेको ।	समन्वय गर्न निर्देशन दिने ।
७.५	कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन करदाता संख्या, प्रशासनिक सुगमता, कारोबारको सघनता र कार्यबोझको आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन हुनुपर्ने ।	संघीय संरचनाअनुरूप कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन राजश्व असुली गर्ने निकायविच सूचना आदान प्रदान गर्न र कर दाता संख्या, प्रशासनिक सुगमता, कारोबारको सघनता र कार्यबोझको आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन गर्न निर्देशन दिने ।
७.६	एक पटकमा निश्चित प्रकृति र परिमाणका मालवस्तु मात्र आयात गर्नुपर्ने व्यवस्था पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्ने र भारतबाट पैठारी हुने मालवस्तुमा निश्चित मूल्यभन्दा बढीको पैठारी अनिवार्य बैङ्किङ्ग प्रणाली मार्फत् गराउने व्यवस्था लागू गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.७	गैरकर राजस्वलाई लागत प्रभावी बनाउन गैरकर प्रशासन सम्बन्धी छुट्टै कानुनी व्यवस्था हुनुपर्ने ।	गैरकर राजस्वलाई लागत प्रभावी बनाउन गैरकर प्रशासन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाको पुनरावलोकन गरी समयानुकूल दस्तुर संशोधन गर्न निर्देशन दिने ।
७.८	म्यासेन्जर, स्काइप, विच्याट, फेसबुकलगायतका सामाजिक सञ्जालमा हुने अनलाइन विज्ञापनलाई कानुनी व्यवस्था गरी करको दायरामा ल्याउनुपर्ने ।	सामाजिक संजालमार्फत हुने आर्थिक क्रियाकलाप लगायत सबै किसिमका आर्थिक कारोबारलाई करको दायरामा ल्याउने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
७.९	सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारमा संलग्न व्यक्ति तथा संस्थालाई अनिवार्य स्थायी लेखा आवद्ध गर्ने तथा विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गरी कारोबार गर्ने प्रणालीलाई अनिवार्य गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.१०	नगद रहित कारोबार गरी बैङ्किङ्ग कारोबार प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न सरकारी निकायबीचको सूचना आदान प्रदान गर्न एकीकृत सूचना सञ्जालमा आवद्ध गर्नुपर्ने कार्य पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.११	प्रदेश र स्थानीय तह आफ्नै स्रोत र आम्दानीमा निर्भर रही वित्तीय	संघमार्फत प्रदान हुने अनुदानमा मात्र भर नपरी प्रदेश र स्थानीय तहको आफ्नै

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	संघीयतालाई मजबुत बनाउनु पर्ने ।	स्रोत र आमदानीमा निर्भर रही वित्तीय संघीयतालाई मजबुत बनाउन नीति तथा कार्यक्रम संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
८	राजस्व तथा अन्य बक्यौता असुली —	***
८.१	मुनाफामा रहेका निकायले नियमित साँवा र ब्याज भुक्तानी नगरेको ।	नाफामा गएका संस्थाहरूबाट समयमै साँवा ब्याज असुलउपर गर्न र घाटामा गएका उल्लिखित संस्थानको प्रगति विवरण तयार गरी तीन महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न तथा हिसाव राफसाफ गर्न निर्देशन दिने ।
८.२	ऋण लगानीमा रहेका सार्वजनिक संस्थान, समितिहरूमध्ये भाखा नाघेको साँवा ११.४८ र ब्याज १३.१४ प्रतिशत बुझाउन बाँकी ।	साँवा र ब्याज भाखा नाघेका सार्वजनिक संस्थान तथा समितिहरूको छ महिनाभित्र हरहिसाब फरफारक गर्न निर्देशन दिने ।
८.३	स्थानीय तहका का.म.न.पा, पो.म.न.पा लगायतका स्थानीय तहमा साँवा र ब्याज भाखा नाघेको ।	एक महिनाभित्र महानगरपालिका र उपमहानगरपालिकाको भाखा नाघेको साँवा तथा ब्याज फरफारक गरी समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
८.४	बक्यौताको ठुलो हिस्सा न्यायिक निकायमा विचाराधीन रहेको ।	सरकारलाई प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व बक्यौता असुली गर्न उपयुक्त नीतिगत एवं कानूनी व्यवस्था मिलाई असुली प्रक्रिया प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
९	इन्टरनेट टेलिफोन — इन्टरनेट सेवामार्फत् इन्टरनेट टेलिफोन सेवा प्रदान गर्ने भाइबर, फेसबुक, मेसेन्जर, स्काइप, हाटस् एप, वीच्याट, इमो जस्ता एप्लिकेसनहरू नेपालमा निर्वाध रूपमा सञ्चालन भैरहेका, ती एप्लिकेसनहरू आयकर ऐनको दफा ६७ बमोजिम नेपालको करधार क्षेत्रभित्र पर्ने भएकोले सेवा प्रदान गर्नुपूर्व दर्ता हुनुपर्नेमा कुनै पनि सेवा प्रदायक संस्था दर्ता नभएको ।	इन्टरनेट सेवा मार्फत् सञ्चालन हुने एप्लिकेसनहरूको अवस्था अध्ययन गरी तिनीहरूको दर्ता र सञ्चालन प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न र राजस्वको दायारभित्र ल्याउन आवश्यक कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
१०	गैरकर राजस्वको दर — तत्कालीन अवस्थामा इन्टरनेट सेवा प्रदायकले भ्वाइस र भिडियो सम्प्रेषण नहुने अवस्थालाई मध्यनजर राखी निर्धारण गरिएको दर्ता अनुमति र नवीकरण शुल्क हाल टेलिफोन सेवा प्रदायकले प्रदान गर्ने प्रकृतिका	इन्टरनेट सेवा प्रदायक र टेलिफोन सेवा प्रदायकले तिर्नुपर्ने लाइसेन्स दस्तुर र नवीकरण दस्तुरमा पुनरावलोकन गरी यिनीहरूकोबीचको अन्तर कम गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सेवासमेत इन्टरनेट सेवा प्रदायकले प्रदान गरिरहेको परिप्रेक्ष्यमा इन्टरनेट सेवा प्रदायकले तिर्नुपर्ने लाइसेन्स दस्तुर र नवीकरण दस्तुरमा पुनरावलोकन गरी यसमा रहेको अत्याधिक अन्तर न्यून गर्नुपर्ने सुझाव विगत वर्षका प्रतिवेदनमा दिएपनि कार्यान्वयन भएको छैन ।	
११	राजस्व छुट —	***
११.१	वैदेशिक सहायतामा सञ्चालन हुने आयोजनामा निर्माण कार्यका लागि सम्झौतामा व्यवस्था भएबमोजिम आयात गर्ने निर्माण सामग्री तथा उपकरणमा नेपाल सरकारको निर्णयबाट भन्सार महशुल, कर, शुल्क छुट दिने व्यवस्थाअनुसार यो वर्ष रु. ४ अर्ब ११ करोड ९२ लाख छुट दिएको छ ।	वैदेशिक सहायतामा सञ्चालन हुने आयोजनामा निर्माण कार्यका लागि भन्सार महशुल, कर र शुल्क छुटमा आयात गरिएका सामानहरूको सम्बन्धित काममा उपयोग भए नभएको अनुगमन गरी एकिन गर्न निर्देशन दिने ।
११.२	सरकारले साफ्टा छुटमा कच्चा पदार्थ तथा पार्टपुर्जा लगायतका वस्तुहरू पैठारी गरी सोबाट स्वदेशमा उत्पादन वृद्धि गरेर तयारी मालवस्तु निकासी गरी तुलनात्मक रूपमा फाइदा लिन सकेको छैन । तसर्थ साफ्टा छुटबाट फाइदा लिन प्रभाव अध्ययन गरी उपयुक्त रणनीति तयार गर्नुपर्दछ ।	साफ्टा छुटबाट फाइदा लिन यसको प्रभाव अध्ययन गरी उपयुक्त रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
११.३	नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको सिफारिसमा भन्सार महशुल पूर्ण वा आंशिक छुट हुने मालवस्तु उल्लेख छ । त्यसैगरी सोही ऐनले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ बमोजिमका सामानमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने व्यवस्था गरेको छ । मन्त्रालयले उक्त व्यवस्थाअनुसार भन्सार, मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तःशुल्क छुट सुविधाका कारण राजस्वमा हुन गएको कमीको रकमगत अभिलेख राखेको छैन ।	पटके निर्देशनबाट छुट दिने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न र विनियोजन र राजश्व दुबै तर्फ दिएको छुटको एकीकृत तथ्याङ्क सहितको विवरण तयार गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२	अन्य राजस्व — उपयोग हुन नसकेको रकमले खर्चको आकार वृद्धि हुने र त्यस्तो रकम अर्को वर्ष राजस्वमा जम्मा गरेबाट राजस्व असुलीको आकार	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	वृद्धि भएको छ । खर्च हुन नसक्ने गरी निकास दिने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्छ ।	
१३	बजेट बक्तव्य कार्यान्वयन — सार्वजनिक संस्थान सबलीकरण गर्ने र सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोगको प्रतिवेदन क्रमशः कार्यान्वयन सम्बन्धमा प्रगति विवरण उपलब्ध नभएको ।	बजेट बक्तव्यमा उल्लेख भएका कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि बजेट प्रणाली र वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधार गर्न र नियमित प्रगति मूल्यांकन गर्न निर्देशन दिने ।
१४	कोभिड -१९ को सन्दर्भमा वित्तीय व्यवस्थापन — विपद्को अवस्थामा पारदर्शी रूपमा स्थायी प्रकृतिका आकस्मिक कोष तथा अन्य विपद् व्यवस्थापन कोषहरूबाट निकास दिने, खर्च गर्ने, लेखाङ्कन र प्रतिवेदन गर्ने लगायतका विषयमा कार्यविधि कानूनको निर्माण गर्नुपर्छ ।	विपद्को अवस्थामा विभिन्न कोषमा रकम जम्मा गरी अनियन्त्रित खर्च गरिएकोले आकस्मिक कोषमा नै रकम संकलन गरी सोही कोषबाट नै खर्च गर्नेगरी कार्यविधि कानून बनाउन निर्देशन दिने ।
१५	बजेट विनियोजन र खर्च —	***
१५.१	बजेट विनियोजनको लागि पर्याप्त पूर्व तयारीको कार्य नहुने, प्राविधिक अध्ययन र तयारी नगरी बजेट माग गर्ने, आयोजनाको लागि पर्याप्त बजेट नराखी रकमान्तर गरी थप गर्ने प्रचलन रहेको तथा आर्थिक वर्षको शुरुदेखि नै खरिद प्रक्रिया प्रारम्भ नगर्ने लगायतका कारणले पनि विनियोजनअनुरूप खर्च हुन नसकेको स्थिति छ ।	विनियोजनअनुरूप खर्च गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन पर्याप्त पूर्व तयारी, प्राविधिक अध्ययन र पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१५.२	पुँजीगत खर्च न्यून हुनुमा अनिवार्य दायित्वमा खर्च बढ्दै जानु, स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गरिने वित्तीय अनुदानमा पुँजीगत प्रवृत्तिको खर्चसमेत समावेश हुनेमा चालु खर्च शीर्षकमा लेखाङ्कन गरिनु र ऋणको ब्याज भुक्तानी बढ्दै जानु जस्ता प्रमुख कारण रहेको, त्यस्तै सम्बन्धित वर्षको खर्च संरचना हेर्दा समेत चालु खर्चको अंश वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ । विकास निर्माण एवं सेवा प्रवाहमा ध्यान दिई पुँजीगत खर्चको परिचालनमा वृद्धि गर्नुपर्दछ ।	चालु खर्चमा बढ्दै गएको अंश कम गरी विकास निर्माण एवं सेवा प्रवाहमा पुँजीगत खर्चको परिचालन वृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१६	रकमान्तर —	***
१६.१	विनियोजन भएको रकमको १० प्रतिशतभन्दा बढी रकमान्तर गर्न नपाइने व्यवस्था कार्यान्वयन नगरेको ।	वर्षान्तको अन्तिम हप्तामा रकमान्तर गर्न रोक लगाउन र अब आइन्दा कानूनको परिधिभित्र रही रकमान्तर गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१६.२	शुरुमा बजेट विनियोजन नभएका कार्यक्रममा रकमान्तरबाट थप गरी खर्च गर्नु बजेट सिद्धान्तअनुरूप मात्र सकिँदैन । विनियोजन ऐनमा आधारित रही तयार गरिने व्यय अनुमानको विवरण (रातो किताब) मा व्यवस्था नगरेको उपशीर्षकमा कार्यक्रम तथा बजेट दिने कार्य कानूनसम्मत देखिँदैन ।	बजेट सिद्धान्तअनुरूप शुरुमा बजेट विनियोजन नभएका कार्यक्रममा र विनियोजन ऐनमा व्यवस्था नगरेको कार्यक्रम तथा बजेटमा रकमान्तर गर्ने कार्यमा पूर्ण बन्देज लगाउन र अब आइन्दा कानूनको परिधिभित्र रहेर मात्र रकमान्तर गर्न निर्देशन दिने ।
१७	अर्थ विविधबाट रकमान्तर — विनियोजन ऐनले छुट्याएको रकम सोही प्रयोजनमा खर्च गर्नुपर्नेमा विनियोजित बजेट नै खर्च हुन नसक्ने अवस्थामा विभिन्न उपशीर्षकबाट रकमान्तर गरी बजेट थप गरेको देखियो ।	अर्थ विविधबाट पटके निर्णयका आधारमा निकास दिने सम्बन्धित कार्यक्रममा बजेट विनियोजन नै नगर्ने वा कम गर्ने जस्ता बजेट सिद्धान्त विपरितका कार्यलाई नियन्त्रण गर्न आवश्यक मापदण्ड बनाई कार्यान्वयन गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१८	बजेटभन्दा बढी खर्च — यो वर्ष विभिन्न निकायले नियमावलीको व्यवस्था विपरित रु.७ अर्ब २१ करोड ९ लाख स्वीकृत बजेटभन्दा बढी खर्च हुने गरी खर्च लेखेको पाइयो ।	विनियोजन ऐन विपरित विनियोजित बजेटभन्दा बढी हुने गरी निकास दिने र खर्च लेखे कार्यलाई पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
१९	कार्यक्रम कार्यान्वयन — विनियोजित बजेटअनुसार कार्यक्रम संचालन नगरेको ।	विनियोजन भएको बजेट रकम समयमै निकास गरी प्रभावकारी रूपमा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
२०	वर्षान्तको खर्च/भुक्तानी — नियमावलीको पालना गरी आषाढ २५ पछि खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।	आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३३ अनुसार आषाढ २५ पछि खर्च भुक्तानी गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्न र भुक्तानी प्रणालीको गहन अध्ययन गरी क्यालेण्डर बनाएर समयमै खर्च गर्ने प्रणालीको विकास गर्न निर्देशन दिने ।
२१	वैदेशिक सहायता प्राप्ति र परिचालन —	***
२१.१	विकास सहायता प्रतिवेदन २०७६।७७ गतवर्ष भन्दा समग्रमा २६.९२	गैर वजेटरी खर्च गर्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गरी वैदेशिक सहायता नीतिअनुसार

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	प्रतिशत बढी वैदेशिक सहायता प्राप्त भएपनि अनुदानतर्फ अमेरिकी डलर ४९.५१ मिलियन कम र ऋणतर्फ अमेरिकी डलर ४५.६ मिलियन वृद्धि भएको।	समग्र विकास सहायता रकम संघीय संचित कोषमार्फत परिचालन गर्न निर्देशन दिने।
२१.२	वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेटमा समावेश गर्नुपर्ने प्रणालीलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने।	आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम १७ अनुरूप सम्पूर्ण वैदेशिक सहायताको रकमलाई बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न र ती सहायताहरूको अनिवार्य रूपमा महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने।
२१.३	वैदेशिक सहयोग रकम राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमा समावेश गरी सरकारी निकायमार्फत नै कार्यान्वयन गरी सो रकमको लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट गराउने व्यवस्था गर्नुपर्ने।	बेरुजु विवरणमा उल्लेख भएका अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको क्षेत्रगत खर्च अनुसार ती संस्थाहरूको स्वदेशी/विदेशी कर्मचारी, परामर्शदाताहरूको तलब भत्ता सुविधा र प्रशासनिक तथा अन्य शिरोभार खर्च समेत थप दायित्व व्यहोरेको देखिएकोले अब आइन्दा वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमा ल्याई परिचालन गर्न र पेरिस घोषणापत्र अनुरूप अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थामार्फत सहयोग रकम खर्च गर्न पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने।
२२	वैदेशिक सहायता उपयोग —	***
२२.१	दातृ निकायसँग समन्वय गरी सम्झौता भएको अनुदान तथा ऋण प्राप्ति गर्न थप प्रयास गर्नुपर्ने।	विकास साझेदारबाट प्राप्त हुने ऋण तथा अनुदान रकम लक्ष्य अनुरूप प्राप्त गर्न आवश्यक तयारी, कुटनैतिक प्रयास तथा खर्च भएको रकमको सोधभर्ना लिने प्रक्रियालाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने।
२२.२	अनुदान प्राप्त नभएको।	वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी प्राप्त सहायताको अधिकतम उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउन र समयमै पर्याप्त अनुदान प्राप्त गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने।
२२.३	वैदेशिक सहयोगको उपयोग क्षमता न्यून हुँदा त्यसको प्रत्यक्ष असर विकास	वैदेशिक अनुदान र ऋण दातृ निकायको प्रतिवद्धता अनुरूप प्राप्त गर्न आवश्यक

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	निर्माण र सेवा प्रवाहमा परेको छ। स्वीकृत कार्यक्रमअनुसारका क्रियाकलाप सञ्चालन गरी अपेक्षित रकम उपयोग गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने ।	कुटनैतिक पहल, प्रोजेक्ट तयारी तथा कार्ययोजना बनाएर बैदेशिक सहयोगको उपयोग हुने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
२२.४	वैदेशिक ऋणको पूर्ण उपयोग नभएकोले ऋण लागत मात्र बढ्न गएको ।	विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा बैदेशिक ऋणको पूर्ण उपयोग हुने गरी कार्ययोजना बनाई अधिकतम उपलब्धी हासिल गर्न र ऋण लागत कम गर्न निर्देशन दिने ।
२२.५	वर्षान्तमा पूर्ण उपयोग नहुने गरी ऋण प्राप्त गरेबाट उक्त ऋणमा सेवाशुल्क एवम् ब्याजबापत मासिक करिब रु.४ करोड ६५ लाख अनावश्यक रूपले व्ययभार परेको अवस्था छ । नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने सबै रकम सञ्चित कोषमा जम्मा हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	वर्षान्तमा पूर्ण उपयोग नहुने गरी ऋण प्राप्त गरेको र अनावश्यक रूपले सेवा शुल्क एवं ब्याजको व्ययभार परेको देखिदा अब आइन्दा नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने सबै ऋण समयमै सञ्चित कोषमा जम्मा हुने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
२३.	प्राविधिक तथा अन्य सहायता — बजेट वक्तव्य साथ संसदमा पेश भएको प्राविधिक तथा अन्य सहायतासम्बन्धी विवरणमा संघीय सरकारका १८ मन्त्रालय/निकायअन्तर्गत १३७ सम्झौतामा यो वर्ष रु.१ खर्ब ८९ अर्ब ४० करोड २१ लाख प्राविधिक सहायता प्राप्त हुने उल्लेख छ । उक्त सहायता रकममध्येबाट खर्चको विवरण प्राप्त भएन । साथै यस्तो रकमको लेखापरीक्षणसमेत गराएको छैन ।	सबै प्राविधिक तथा अन्य वैदेशिक सहायता वित्तीय विवरणमा समावेश गरी महालेखापरीक्षक कार्यालयबाट अनिवार्य रूपमा लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
२४.	सार्वजनिक संस्थानको अवस्था —	***
२४.१	खारेज भएका संस्थानको कानुनी रूपमै खारेजी प्रक्रिया सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र खारेज भएका संस्थानको सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरेर कानुनी रूपमा खारेजी प्रकृया सम्पन्न गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२४.२	निजीकरण सम्झौता तथा प्रस्तावनाअनुसार उद्योगहरू सञ्चालन नभएकोमा सम्बन्धित निकाय र मन्त्रालयबाट कानुनी कारवाही गरेको देखिएन। यस	निजीकरण सम्झौता तथा प्रस्तावना अनुसार निजीकरण भएका संस्था सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी बिस्तृत अध्ययन गरी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सम्बन्धमा विगत वर्षको प्रतिवेदनमा समेत उल्लेख गरिएकोमा सुधार गरेको देखिएन ।	समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न र ती संस्थाहरूको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्न निर्देशन दिने ।
२४.३	समयमा नै लेखापरीक्षण नगराउने सार्वजनिक संस्थाका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई कानुनबमोजिम कारबाही गर्नुपर्दछ ।	लेखापरीक्षण नभएका सबै संस्थानको छ महिनाभित्र लेखापरीक्षण गराएर समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२५.	निजिकरण भएका संस्थानको स्थिति —	***
२५.१	नेपाल सरकारबाट सम्झौता बमोजिम जग्गा हस्तान्तरण नभएकोले जग्गासम्बन्धी विवाद रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२५.२	सार्वजनिक संस्थानका भाखा नाघेको साँवा र ब्याज सम्झौता अनुसार असुल नभएको ।	उल्लेखित संस्थाहरूको भाखा नाघेको साँवा र ब्याज चालु आ.ब. भित्र असुलउपर गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२५.३	सर्वसाधारणलाई शेयर बिक्री गर्ने सम्झौतामा उल्लेख भए पनि कार्यान्वयन नभएको ।	चालु आ.ब. भित्र सम्झौतामा उल्लेख भएअनुसार सर्वसाधारणलाई शेयर बिक्री गरी गराई समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
२५.४	वन क्षेत्र तथा कच्चा पदार्थ हस्तान्तरणसम्बन्धी र नेपाल ल्युब आयलको सम्झौताबमोजिम जग्गा हस्तान्तरण नभएको ।	छ महिनाभित्र विवादित विषयहरूको टुङ्गो लगाई हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्य सम्पन्न गरी गराई समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
२५.५	घाटामा रहेका संस्थाहरूलाई नाफामा ल्याउन उपयुक्त रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	उल्लेखित घाटामा रहेका संस्थाहरूको आर्थिक स्थिति सुधार गरी नाफामा ल्याउन उपयुक्त रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
२५.६	नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (एनएफआरएस) लागू नगरेको ।	उल्लेखित निकायहरूमा नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान तत्काल लागू गर्न निर्देशन दिने ।
२६.	शेयर लगानी प्रतिफल — वार्षिक प्रतिफल दिन नसक्ने संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा दक्षता ल्याउनुपर्ने ।	उल्लेखित संस्थाहरूबाट लामो समयदेखि प्रतिफल प्राप्त नभएको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण, सुधारका विकल्प तथा संस्था सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२७.	शेयर स्वामित्व — शेयर संरचना परिवर्तन गर्नुपर्ने सुझाव यथास्थितिमा	नेपाल सरकार साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लि. र जापान सरकारबीच भएको सम्झौता

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रहेको ।	बमोजिम नेपाल सरकारको नाममा शेयर कायम गर्न र बिराटनगर जुट मिलमा लगानी पुँजीकरण गरी शेयर संरचना परिवर्तन गर्ने कार्य तीन महिनाभित्र सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
२८.	बक्यौता असुली — निजीकरण भएका ११ संस्थानबाट रू.५४ करोड ११ लाख ८२ हजार प्राप्त हुनुपर्ने उल्लेख छ । उक्त रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लेखित संस्थाहरूको आर्थिक विवरणमा सरकारले प्राप्त गर्नुपर्ने किस्ता, ब्याज तथा हर्जनासमेत समावेश गरी अभिलेख राख्न र सरकारले प्राप्त गर्नुपर्ने रकम छ महिनाभित्र असुलउपर गर्न निर्देशन दिने ।
२९.	सार्वजनिक ऋण — महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्राप्त ऋण हिसाब विवरणमा २०७७ अषाढ मसान्तमा नेपाल सरकारले तिर्न बाँकी कुल ऋण रू.१४ खर्ब १९ अर्ब ८७ करोड रहेको मध्ये बाह्य ऋण रू.८ खर्ब ६ अर्ब १४ करोड (५६.७७ प्रतिशत) र आन्तरिक ऋण रू.६ खर्ब १३ अर्ब ७३ करोड (४३.२३ प्रतिशत) रहेको ।	नेपाल सरकारले ऋण दायित्व कम गर्न ग्राहस्थ उत्पादनको तुलनामा न्यून गर्दै जान र समयमै भुक्तानी व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
३०.	साँवा ब्याज भुक्तानी अवस्था — साँवा ब्याज भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम प्रत्येक वर्ष वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ । यो वर्ष भुक्तानी गरेको साँवा ब्याज रकम यस वर्षको कुल खर्चको ७.६६ प्रतिशत र पुँजीगत खर्चको ४४.२१ प्रतिशत रहेको छ । साथै असुली भएको कुल राजस्वको ९.९४ प्रतिशत रहेको ।	सार्वजनिक ऋण लिँदा उत्पादनशील क्षेत्रमा खर्च गर्नेगरी मात्र लिने व्यवस्था मिलाउन तथा साँवा ब्याज भुक्तानी समयभित्रै गर्न निर्देशन दिने ।
३१.	ऋण लगानी — २०७७ अषाढ मसान्तसम्म कुल रू.२ खर्ब अर्ब १५ करोड ९० लाख ऋण लगानी भएको तथा गत वर्षको तुलनामा ४१.७७ प्रतिशत ब्याज वृद्धि भएको ।	राष्ट्र बैंक र सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयसँग समन्वय गरी ऋण तथा ब्याज असुलीका लागि समयतालिकासहित प्रभावकारी कार्ययोजना बनाएर ताकेता र असुली गर्न निर्देशन दिने ।
३२.	सञ्चालनमा नरहेका संस्थामा ऋण लगानी — सार्वजनिक संस्थानलाई प्रशासनिक खर्च व्यहोर्ने गरी ऋण लगानी गर्ने कार्य बन्द गर्नुपर्दछ ।	सञ्चालनमा नरहेका संस्थाहरूको कानूनीरूपमा खारेजी वा हस्तान्तरण गरी सञ्चित कोषमा ब्ययभार नपर्नेगरी आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३३.	पशुधन, ऋण बीमा अनुदान — मन्त्रालयबाट पशु बीमा कार्यक्रमका लागि अनुदानको अनुगमन एवं मूल्याङ्कन गरी अनुदान उपयोगको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।	बीमा समितिको समन्वयमा अनुगमनको प्रभावकारी संयन्त्र बनाएर पशु बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धमा अध्ययन गरी सोको प्रतिवेदन तीन महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३४.	शीतघर तथा खाद्यान्न भण्डार — शीत तथा खाद्य भण्डारहरूको सञ्चालनको अवस्था र ऋण अनुदान लिएको रकम सोही प्रयोजनमा उपयोग गरेको सुनिश्चितता गर्न मन्त्रालयबाट अनुगमन, मूल्याङ्कन हुनुपर्ने ।	खाद्य तथा शीत भण्डारहरूको स्थापना तथा सञ्चालनको अवस्था सम्बन्धमा नियमित अनुगमनका लागि प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गर्न र खाद्य तथा शीत भण्डारको सम्बन्धमा अध्ययन गरी एक महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३५	कृषि उर्जामा ब्याज अनुदान — मन्त्रालयले गरेको अध्ययन प्रतिवेदनमा व्यावसायिक कृषि तथा पशुपन्छी कर्जाको सीमा रु.१० करोडबाट घटाउनुपर्ने, एक पटक सहूलियतपूर्ण कर्जा उपभोग गरिसकेको ऋणीले पुनः अर्को बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाबाट सहूलियतपूर्ण कर्जा लिन नपाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने, स्वाप भएको कर्जामा ब्याज अनुदान नपाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने, सहूलियतपूर्ण कर्जा उपभोग गरी रहेका ऋणीलाई कर्जा सीमा थप गर्दा सीमा थप भएको समय पश्चात् कार्यविधिबमोजिमका कुनै पनि अनुदान सुविधा उपलब्ध नहुने व्यवस्था गर्नुपर्ने लगायतका व्यहोरा औल्याइएको छ । प्रतिवेदनमा उल्लिखित व्यहोरा कार्यान्वयन हुनुपर्दछ।	सहूलियत पूर्ण कर्जाका सम्बन्धमा दिइएका सुझावहरूलाई तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
३६	सञ्चित कोष —	***
३६.१	गत वर्षसम्म रु.२ खर्ब ३१ अर्ब ३ करोड ९९ लाख ऋणात्मक रकम रहेकोमा यो वर्ष रु.१४ अर्ब ३४ करोड ४३ लाख बचतको कारणबाट रु.२ खर्ब १६ अर्ब ६९ करोड ५६ लाख पुगेको छ। विगतमा व्यय अनुमानको विवरणमा उल्लिखित स्रोतहरूबाट अनुमान अनुसार प्राप्त हुन नसकेको र बढी खर्च भने हुन गई न्यून हुन गएको, नगद रकम नेपाल	राष्ट्र बैंकसँग छलफल गरी संचित कोषको मौज्जात ऋणात्मक देखिएको सम्बन्धमा हिसाब मिलान गरी समितिमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सरकारका नाममा रहेको कार्यसञ्चालन कोष, धरौटी, वैदेशिक अनुदान, ऋण खातालागायतका विभिन्न खाताको मौज्जात रकमबाट खर्च गरेको ।	
३६.२	संघीय सञ्चित कोषको आर्थिक विवरणमा वैदेशिक ऋणअन्तर्गत नगद प्राप्ति रू.३५ अर्ब ११ करोड ७६ लाख, शोधभर्ना हुने ऋण प्राप्ति रू.६० अर्ब ५८ करोड ६८ लाख र सोझै भुक्तानी (प्रत्यक्ष ऋण) रू.३१ अर्ब ५९ करोड ३४ लाखसमेत रू.१ खर्ब २७ अर्ब २९ करोड ७९ लाख आम्दानी देखाएको ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको वैदेशिक ऋण हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३६.३	संघीय सञ्चित कोषको आर्थिक विवरण र नेपाल राष्ट्र बैंकको अनुदान प्राप्ति हिसाबमा रू.११ अर्ब ७३ करोड ९५ लाख फरक देखिएको ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको वैदेशिक अनुदान हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३६.४	महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको विवरणअनुसार यो वर्ष यो वर्ष २२ वैदेशिक सहायता आम्दानी खातामा नेपाल सरकारलाई प्राप्त वैदेशिक सहायता रू.८४ अर्ब ७३ करोड १९ लाख रहेको छ । उक्त रकम संघीय सञ्चित कोषमा आम्दानी बाँधेको छैन ।	उल्लिखित रकम संघीय संचित कोषमा आम्दानी बाध्न निर्देशन दिने ।
३७	हस्तान्तरणको रकम फिर्ता —	***
३७.१	स्थानीय तहलाई सशर्त, विशेष र सम्पूरक दिएको अनुदान रकम फिर्ता गर्न बाँकी ।	उल्लिखित रकम तीन महिनाभित्र फरफारक गरी आगामी दिनमा अनुदान रकम फिर्ता गर्ने सम्बन्धमा स्पष्ट नीति बनाएर लागू गर्न निर्देशन दिने ।
३७.२	प्रदेश तहलाई दिएको सशर्त, विशेष र सम्पूरक दिएको अनुदान रकम फिर्ता गर्न बाँकी ।	अर्थ मन्त्रालयबाट परिपत्र गरी दुवै तहबाट फिर्ता बाँकी रकम चालु आ.ब.भित्र उठाउने गरी प्रभावकारी अभियान चलाउन निर्देशन दिने ।
३८	बजेट खर्च प्रणाली —	***
३८.१	रू. ३८ करोड ३८ लाख ९३ हजार लाई यो वर्ष आय तथा खर्चमा	अब आइन्दा उल्लिखित कार्यमा सुधार गरी सबै रकमको समयमै प्रतिवेदन गर्ने र

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	देखाएको ।	संघीय संचित कोषमा देखिने गरी ब्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
३८.२	स्वीकृत बजेट भन्दा बढी खर्च गरेको ।	हाल प्रणालीमा सुधार भई उल्लिखित समस्या नहुने जनाएकोले केही गर्नु नपर्ने ।
३८.३	बजेट उपशिर्षक भन्दा वेगार खर्च गरेको ।	बजेट प्रणालीमा रहेका कमीकमजोरी सुधार गरी व्यवस्थित बनाउन निर्देशन दिने ।
३९	विभाज्य कोष — राजस्व हिसाब यथार्थपरक नभएको ।	संघीय संचित कोषको हिसाब यथार्थपरक हुने गरी लेखा प्रणाली र आवश्यक कानूनी सुधार गर्न र निर्देशन दिने ।
४०.	शोधभर्ना बाँकी —	***
४०.१	यो वर्ष रु. १२ अर्ब ७३ करोड ४३ लाख वैदेशिक ऋणतर्फ शोधभर्ना बाँकी रहेको ।	वैदेशिक ऋणतर्फ विभिन्न मन्त्रलयमा ऋणात्मक शोधभर्ना देखाएकोमा यथार्थ विवरण तयार गरी तीन महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न र अब आइन्दा अभिलेख व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
४०.२	यो वर्ष वैदेशिक अनुदानतर्फ रु.९ खर्ब १ करोड ३६ लाख शोधभर्ना हुन बाँकी रहेको ।	वैदेशिक अनुदानतर्फ विभिन्न मन्त्रलयमा ऋणात्मक शोधभर्ना देखाएकोमा यथार्थ विवरण तयार गरी तीन महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न र अब आइन्दा अभिलेख व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
४०.३	प्रस्तुत विवरणले ऋण तथा अनुदान शोधभर्नाको यथार्थ चित्रण प्रस्तुत नगरेको ।	उल्लिखित ऋण तथा अनुदान शोधभर्नाको सम्बन्धमा सम्बन्धित मन्त्रालयसँग समन्वय गरी हिसाब मिलान गरेर तीन महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०.४	खर्च भन्दा बढी शोधभर्ना देखाएको ।	खर्चभन्दा बढी शोधभर्ना देखाएकोमा तीन महिनाभित्र समितिमा यथार्थ विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१	प्रदेश तथा स्थानीय तहको शोधभर्ना - प्रदेश तहमा शोधभर्ना हुनुपर्ने ऋण रु.४ अर्ब ६४ करोड ४ लाख र स्थानीय तहमा शोधभर्ना हुने ऋण रु.६ अर्ब ११ करोड ९२ लाख बाँकी रहेको ।	नेपाल सरकारको कोषबाट खर्च भएको प्रदेश तथा स्थानीय तहको ऋण तथा अनुदानको शोधभर्नालाई तत्काल प्रणालीमा आवद्ध गरी व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
४२	कार्यसञ्चालन खाता -१६६ कार्यालयको रु.४२ अर्ब ७ करोड ७६ लाख	कार्य संचालन नहुने खाता तीन महिनाभित्र बन्द गरी खातामा रहेको रकम संचित

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	खर्च नभई बाँकी रहेको छ। कार्यसञ्चालन नहुने खाता बन्द गरी खातामा रहेको रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ ।	कोष दाखिला गर्न निर्देशन दिने ।
४३	आन्तरिक लेखापरीक्षण —	***
४३.१	आन्तरिक लेखापरीक्षणले औँल्याएको भन्दा अन्तिम लेखापरीक्षणले औँल्याएको विषय र रकममा उल्लेखनीय भिन्नता रहेको हुँदा आन्तरिक लेखापरीक्षणको प्रभावकारिता हासिल गर्न कमी रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४३.२	अधिकांश कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयद्वारा जारी भएको आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्थाको पालना नगरेको ।	नियमावली तथा निर्देशिकाको पूर्ण पालना गरी आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
४३.३	लेखापरीक्षणको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४४	आन्तरिक राजस्व संरचना - विभागको राजस्व असुली २०७४।७५ को तुलनामा २०७५।७६ मा १९.९५ प्रतिशतले बढेकोमा गतवर्षको तुलनामा यस वर्ष ७.३८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । कर उठ्न सक्ने र तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण तथा कर दायरा विस्तार गरी करदाताको सहभागिता र कर कानून परिपालनाको प्रभावकारी व्यवस्थापनबाट राजस्व असुलीमा बढोत्तरी गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४५	रणनीतिक योजना कार्यान्वयन — मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकर ननफाइलर घटाउने लक्ष्य रहेकोमा उक्त संख्या बढ्दै गएको देखिन्छ। तोकिएका लक्ष्य प्राप्त हुने गरी कार्य सम्पादन स्थितिमा सुधार गर्नुपर्दछ ।	मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकर ननफाइलर संख्या घटाउने लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न कार्य सम्पादन स्थितिमा सुधार गर्न र सक्रिय नरहेका करदातालाई स्किम बनाएर व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
४६	बक्यौता र लगत कट्टा —	***
४६.१	ठूला करदाता कार्यालयको वित्तीय विवरण अनुसार यस वर्ष सम्म रु.४६	ठूला करदाता कार्यालयको फरक परेको हिसाब मिलान गरी समितिलाई जानकारी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अर्ब ३५ करोड ७७ लाख लगत रहेकोमा विभागको एकीकृत वित्तीय विवरणमा रू.१ खर्ब २४ अर्ब ४० करोड उल्लेख गरेको हुँदा रू.७८ अर्ब ४ करोड २३ लाख फरक परेको देखिन्छ।	गराउन निर्देशन दिने ।
४६.२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, भरतपुरले रू.२ अर्ब ५ करोड ५३ लाख लगत जिम्मेवारी सारेको छ भने रू.८७ करोड ३६ लाख अन्य कार्यालयमा सारेकोले लगत कट्टा गरेको उल्लेख गरे तापनि सोको खुलासा हुनेगरी विवरण तयार नगरेको ।	उल्लिखित जिम्मेवारी सारेको र लगत कट्टा गरेको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण तयार गर्न र अभिलेखा राख्न निर्देशन दिने।
४६.३	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, नेपालगञ्जको विगत वर्षको बक्यौतामा आर्थिक विवरण र एकीकृत कर प्रणालीको तथ्याङ्कबीच फरक देखिएको	विगत वर्षको बक्यौतामा आर्थिक विवरण र एकीकृत कर प्रणालीको तथ्याङ्क फरक परेको देखाएकोले सो सम्बन्धमा यथार्थ हिसाब तयार गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४६.४	बक्यौता मध्ये प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा न्यायिक निकायमा पुनरावेदनमा रहेका २ हजार ७३ करदाताको रू.६१ अर्ब ४० करोड ५७ लाख (५९.२३ प्रतिशत) बक्यौता रहेको छ । गत वर्ष रू.५२ अर्ब ६२ करोड ७५ लाख (५४.५० प्रतिशत) बक्यौता रहेकोमा यो वर्ष १६.६७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।	प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा न्यायिक निकायमा पुनरावेदनमा रहेका बक्यौता सम्बन्धमा तीन महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४६.५	प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा न्यायिक निकायमा पुनरावेदनमा नगएका १९ हजार ९६१ करदाताको रू.४२ अर्ब २७ करोड २६ लाख (४०.७७ प्रतिशत) बक्यौता रहेको छ। सो मध्ये आयकरतर्फ रू.२१ अर्ब ९३ करोड ४६ लाख, मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ रू.१९ अर्ब ९१ करोड ३ लाख र अन्तःशुल्कतर्फ रू.४२ करोड ७७ लाख रहेको छ ।	प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा न्यायिक निकायमा पुनरावेदनमा नगएकाहरूको बक्यौता सम्बन्धमा तीन-तीन महिनाभित्र असुली गरिएको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४६.६	प्रचलित कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत् बक्यौता असुलीमा थप प्रयत्न गर्नुका साथै लगत कट्टा र मिनाहाको हिसाब खुलासा तथा व्यवस्थित	प्रचलित कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत बक्यौता असुलीमा प्रभावकारी रूपमा कार्य गरी लगत कट्टा र मिनाहाको हिसाब व्यवस्थित गर्न विभाग र

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रूपमा राख्नुपर्ने ।	अन्तर्गतका कार्यालयहरूलाई निर्देशन दिने ।
४७	करको दायरा -	***
४७.१	करको दायरा विस्तारको लागि स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्ने, भुक्तानीमा कर कट्टी गर्ने व्यक्तिहरूलाई स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने, सबै किसिमका व्यवसायलाई करको दायरामा समेट्ने कार्यक्रम १३८.२३ प्रतिशतले बढेको ।	करको दायरा विस्तारको लागि स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरी करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
४७.२	व्यावसायिक स्थायी लेखा नम्बर लिएका १२ प्रतिशत मात्र रहेको, मुलुकको विद्यमान जनसंख्या, आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यवसायी तथा पेशागत व्यक्ति करको दायरामा नसमेटेको ।	मुलुकको विद्यमान जनसंख्या, आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यवसायी तथा पेशागत व्यक्ति करको दायरामा समेट्ने गरी उपयुक्त नीति कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४७.३	चिकित्सक, इन्जिनियर, वकिल, सल्लाहकार, लेखापरीक्षक, कलाकार, खेलाडी, शिक्षक प्राध्यापकलगायतका पेशाविद् सबैले स्थायी लेखा नम्बर नलिएका र लिएका समेत अधिकांशले आय विवरण दाखिला गरेको देखिँदैन। पेशाविद्हरूले आफ्नो पेशालाई निरन्तरता दिन प्रत्येक वर्ष पेशागत प्रमाणपत्रलाई नियमनकारी निकायमा नवीकरण गर्दा कर चुक्ता वा कर दाखिला प्रमाणपत्र माग गर्ने गरेको छैन।	आगामी दिनमा विशेष अभियानको रूपमा अगाडि बढाई करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
४८	प्रशासकीय पुनरावलोकन — प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि प्राप्त निवेदन उपर ऐनले तोकेको अवधिभित्र कारवाही हुनुपर्ने ।	कार्ययोजना बनाएर ६० दिनभित्र किनारा लगाउने व्यवस्था मिलाउन र सो को विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४९	मूल्य अभिवृद्धि कर संरचना —	***
४९.१	क्रेडिट कट्टी पाउने रकम अन्तःशुल्क र आयकरतर्फ समेत रहे तापनि विभागको वित्तीय विवरणमा खुलासा गरेको छैन ।	नेप्सास बेस वित्तीय विवरणमा यस्ता क्रेडिट कट्टी पाउने रकम अन्तःशुल्क र आयकरतर्फ समेत खुलाएर दायित्व यकिन गरि विवरण खुल्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४९.२	मूल्य अभिवृद्धि गरेको प्रभावकारिता वृद्धि गर्न कानुन कार्यान्वयन, ऐन परिपालना र अनुगमन संयन्त्रको परिचालनसँगै नीतिगत एवं व्यवस्थापकीय पक्षमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	अनुगमन गरी डेबिट क्रेडिट अनुपात बढेको अवस्थामा यस्ता घटाउने बिधिहरूलाई कडाइका साथ लागु गर्न नीतिगत एवं व्यवस्थापकीय अवस्थामा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
५०	मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन — कुल आन्तरिक राजस्वमा मूल्य अभिवृद्धि गरेको हिस्सा र आन्तरिक सङ्कलनलाई वृद्धि गर्न विद्युतीय बीजक प्रणाली, क्याश रजिष्टर, फिस्कल प्रिन्टर, अनलाईन कनेक्टीभिटी, बजार अनुगमन जस्ता विधिहरूको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५१	कर परीक्षणबाट योगदान - पूर्ण कर परीक्षणबाट २०७३।७४ मा सबैभन्दा बढी रु.७० अर्ब १० करोड अर्थात् कुल कर राजस्वको २७.१५ प्रतिशत कर निर्धारण भएकोमा २०७४।७५ मा ८ प्रतिशतमा घटेको, २०७५।७६ मा वृद्धि भई १४.१७ प्रतिशत पुगेको र २०७६।७७ मा पुनः कमी आई १२.७७ प्रतिशत अर्थात् रु.४९ अर्ब ११ करोड कर निर्धारण भएको देखिन्छ । त्यसैगरी अनुसन्धानात्मक परीक्षणबाट २०७५।७६ मा रु.६ अर्ब ४५ करोड (१.८० प्रतिशत) को योगदान रहेकोमा २०७६।७७ मा रु.२ अर्ब ९० करोड (०.७५ प्रतिशत) को योगदान रहेको देखिन्छ ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५२	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली - महालेखा परीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भएबमोजिम अनुसूची १३ लाई वित्तीय विवरणको अङ्ग नबनाएको, क्याश मेशीन प्रयोगको मूल्याङ्कन नभएको, आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८३ (१) बमोजिम माग भएका सूचनाहरू फाइलमा संलग्न नगरेको, मिसम्याच (बेमेल कारोबार) को समयमा नै समाधान नगरिएको, रु.४० लाखभन्दा बढीको आय विवरण (डे ४) को करपरीक्षण नगरिएको, रकमको परिमाणीकरण, आयको खण्डीकरण, करमुक्तिको योजना र सम्बद्ध	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	व्यक्तिहरूबीचको कारोबारमा मूल्य हस्तान्तरण जस्ता विषयमा स्पष्ट निर्देशन जारी हुन सकेको छैन ।	
५३	<p>पूर्वदिश एवं व्याख्या - विभागको पूर्वदिशमा हायर पर्चेज कर्जा प्रवाह गर्ने निकायहरू बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाअन्तर्गत पर्ने निकायहरू नभएको हुँदा निजहरूले शंकास्पद कोष व्यवस्था गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ५९ को उपदफा (१क) र (१ग) बमोजिम आयकर प्रयोजनका लागि खर्च तथा आय लेखाङ्कन गर्न नमिल्ने र निजहरूको आयमा आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची १ को दफा २ को (१) बमोजिम २५ प्रतिशत कर लाग्ने व्यवस्था छ। विभागले वित्तीय कारोबार नगर्ने निकायको रूपमा व्याख्या गरे तापनि ती निकायले सङ्कलन गर्ने सेवा शुल्कलाई मूल्य अभिवृद्धि करको दायराभित्र ल्याएको समेत छैन । उपर्युक्त स्थितिले ती निकायले दोहोरो सुविधा प्राप्त गरेका छन् ।</p>	उल्लिखित दोहोरो सुविधाका सम्बन्धमा विज्ञहरूको सुझाव लिएर अध्ययन गरी कुनै एकमा कर लगाउने गरी कानूनी व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५४	विद्युतीय व्यापारमा कर -	***
५४.१	विद्युतीय व्यापार नेपालमा विभिन्न स्वदेशी एवं विदेशी, अन्तर्राष्ट्रिय ई-कमर्शका साइटहरू मार्फत् वस्तु तथा सेवा प्राप्त गरेका र त्यसप्रकारको कारोबार करको दायरामा नआएको व्यहोरा विगतको प्रतिवेदनमा समेत औल्याइएकोमा स्थिति यथावत् छ ।	सरकारको आगामी नीति तथा कार्यक्रम मार्फत् विद्युतीय कर लगाउने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
५४.२	अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासको अध्ययन गरी राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा ई-कमर्श सञ्चालन गर्ने व्यवसायीलाई नेपालमा दर्ता गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	सरकारको आगामी नीति तथा कार्यक्रम मार्फत् विद्युतीय कर लगाउने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
५४.३	चीन, मलेसिया र थाइल्याण्डले डिजिटल नाफामा समेत कर लगाउने गरी	अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासको अध्ययन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा ई-

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	कानुन तर्जुमा गरेका छन् । अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासको अध्ययन गरी राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा ई-कमर्स सञ्चालन गर्ने व्यवसायीलाई नेपालमा दर्ता गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	कमर्स सञ्चालन गर्ने व्यवसायीलाई करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
५५	ठेक्का वा करार - विमान उत्पादकबाट हवाईजहाज खरिद, नेपाल आयल निगमद्वारा इन्धन खरिद, अन्य संस्थाहरूबाट मल, नून, विद्युतीय उपकरण, सवारीसाधन, भारी उपकरणलगायत खरिद गर्दा कुनै न कुनै प्रकारको ठेक्का वा करार हुने गर्दछ। सो ठेक्का वा करारको आधारमा भुक्तानीमा कर कट्टी गर्ने वा नगर्नेमा फरक फरक अभ्यास देखिन्छ । तसर्थ भुक्तानीमा कर कट्टी हुने ठेक्का वा करारसम्बन्धी व्यवस्थालाई स्पष्ट गर्नुपर्दछ ।	ठेक्का तथा करारसम्बन्धी व्यवस्थालाई पुनः परिभाषित गरी ऐनमा व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५६	अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाका कर्मचारीको कर - नेपालमा रहेका अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूले कुटनैतिक सुविधा प्राप्त गरे बाहेकको भुक्तानीमा कर दाखिला भए नभएको यकिन गरी त्यस्ता निकायका कर्मचारी वा परामर्शदातालाई करको दायरामा ल्याउनुपर्ने व्यहोरा विगतको प्रतिवेदनमा औल्याइएता पनि स्थिति यथावत् छ।	कर छुटको सुविधा प्राप्त गर्ने कुटनैतिक कर्मचारी र करको दायरामा ल्याउनुपर्ने स्थानीय कर्मचारी वा परामर्शदाताको विवरण माग गरी करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
५७	दोहोरो करमुक्ति सम्झौता - दोहोरो करमुक्ति सम्झौता गर्नुको प्रमुख उद्देश्य प्राप्तिको विभागले हालसम्म अध्ययन गरेको छैन। अध्ययन विश्लेषण गरी उपलब्धि हासिल गर्न देखिएका समस्याहरूको निराकरण र सम्झौताबाट प्राप्त हुने लाभलाई वृद्धि गर्नेतर्फ विभागले पहल गर्नुपर्दछ।	दोहोरो करमुक्ति सम्झौता गर्नुको प्रमुख उद्देश्य प्राप्तिका सम्बन्धमा अध्ययन अध्ययन विश्लेषण गरी उपलब्धि हासिल गर्न देखिएका समस्याहरूको निराकरण र सम्झौताबाट प्राप्त हुने लाभलाई वृद्धि गर्नेतर्फ नीतिगत एवं व्यवस्थापकीय कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
५८	मूल्याङ्कन - कानुनी व्यवस्थाहरूको परिपालना गरी राजस्व प्रशासनलाई वस्तुनिष्ठ, व्यवस्थित, मर्यादित र जवाफदेही बनाउन बजार मूल्य निर्धारण गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
५९	कर परीक्षण - कर परीक्षणका लागि फाइल छनौट गर्ने प्रचलित व्यवस्थामा	जोखिम क्षेत्र छनौट गरी लक्ष्य निर्धारण गरेर कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	पुनरावलोकन गर्दै विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको कर परीक्षण क्षमतामा सुधार गर्नुपर्दछ।	ल्याउन निर्देशन दिने ।
६०	जिम्मेवारी र जवाफदेहिता - कर परीक्षण कार्यलाई थप गुणस्तरीय र विश्वसनीय बनाउन आन्तरिक अनुगमन संयन्त्रलाई सबल गराई सम्बन्धित पदाधिकारीहरूलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउनुपर्दछ।	हालसम्म मन्त्रालय/विभागबाट गरिएको कारवाहीको विवरण समितिमा पेश गर्न र कर परीक्षण कार्यलाई थप गुणस्तरीय र विश्वसनीय बनाउन आन्तरिक अनुगमन संयन्त्रलाई सबल गराई व्यवस्थापन गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
६१	मर्जर/ एक्विजिसनमा कर - बिजनेस कम्बिनेसनबाट प्राप्त भएको लाभलाई २१ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले उपर्युक्त बमोजिम लाभ देखाई आयकर तिर्नुपर्नेमा सो नगरेकोले ती वाणिज्य बैङ्कहरूको लाभ रु.१४ अर्ब ९३ करोड ३ लाखमा आयकर ऐन २०५८, अनुसूची १ को दफा २ को उपदफा (२) बमोजिम ३० प्रतिशतले हुने कर रु.४ अर्ब ४७ करोड ९१ लाखमा शुल्क एवं ब्याज समेत छानबिन गरी कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायबाट कागजात झिकाई समितिमा छलफल गरी निर्णयमा पुग्न उपयुक्त देखिएकोले सोही अनुसार गर्ने ।
६२	मुनाफा बाहेकको लाभांशमा कर - यस वर्ष पनि २४ वाणिज्य बैङ्क र १३ बीमा कम्पनीले विभिन्न मितिमा फर्दर पब्लिक अफरिङ्ग र शेयर लिलामीमार्फत् २०७३।७४, २०७४।७५, २०७५।७६ र २०७६।७७ मा आमदानी गरेको रु.११ अर्ब ६३ करोड ३० लाखमा ३० प्रतिशत हुने कर रु.३ अर्ब ४८ करोड ९९ लाख राजस्व छुट हुन गएको सम्बन्धमा छानबिन गरी असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायबाट कागजात झिकाई समितिमा छलफल गरी निर्णयमा पुग्न उपयुक्त देखिएकोले सोही अनुसार गर्ने ।
६३	आय गणना - करदाताले २०७६।७७ को वित्तीय विवरण अनुसार रु ४२ करोड ४२ लाख ३ हजार नोक्सानीमा देखाएको छ। उक्त नोक्सानी समायोजन पश्चात् कायम हुने आमदानी रु १ अर्ब ५२ करोड ५० लाखको हुने कर रु.३८ करोड १२ लाख ५० हजारमा शुल्क तथा ब्याज समेत कर निर्धारण गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	छानबिनबाट कर दायित्व एकिन भै असुल समेत भएको जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६४	वैदेशिक शिक्षण शुल्कमा कर — शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार आयवर्ष २०७५।७६ मा निम्नानुसार रु.१ अर्ब ४६ करोड ४६ लाख ९५ हजार विदेश पठाउन स्वीकृति दिएको देखिन्छ। ऐनको व्यवस्थाअनुसार उक्त रकममा कर कट्टा गरेको नदेखिएकोले १५ प्रतिशतले हुने कर रु.२१ करोड ९७ लाख ४ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसहित छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	११ कार्यालय मध्ये ४ कार्यालयबाट छानबिनगरी कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु मध्ये रु ४ करोड ६५ लाख ३६ हजार ८२२ लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने। बाँकीको हकमा छानबिन गरी असुल उपर गरी एक महिना भित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६५	हकप्रद शेयर मनोनयन र हस्तान्तरण -	***
६५.१	४ करोड ३८ लाख ३ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरी एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न र अब आइन्दा प्रणालीबाट ट्रयाक गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
६५.२	३ करोड ६८ लाख ५१ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु.९२ लाख १३ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	नेपाल स्टक एक्सचेन्जसँग समन्वय गरी एक महिना भित्र छानबिन गरि असुल गर्न निर्देशन दिने ।
६५.३	रु.२ करोड ६० लाख ५६ हजार र शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरेर असुल उपर गरी एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने । अब आइन्दा यस्तो अवस्था नआउने गरी प्रणालीमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
६६	स्थायी संस्थापन - स्थायी संस्थापनको दायरामा नपर्ने उद्देश्यले कर मुक्ति योजना बनाएको अवस्थामा समेत सो गैरबासिन्दा व्यक्तिलाई गरेको भुक्तानीमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८९(३)(क) अनुसार भुक्तानीमा कर कट्टी गर्नुपर्नेमा सो समेत नगरेको हुँदा भुक्तानी रकममा ५ प्रतिशतले हुने अग्रिम कर रु.४५ करोड ३ लाख तथा सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याज असुल गर्नुपर्दछ ।	नियमानुसार १.५%ले भुक्तानीमा कर असुल गर्न पर्ने देखिएको र सोहि अनुसार असुल भैसकेको जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६७	दीर्घकालीन करार —	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६७.१	रु. १० करोड ३१ लाख ५० हजार र सोमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर, शुल्क र ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने।
६७.२	रु.२ करोड २६ लाख ४४ हजार घटी आय लेखाङ्कन गरेकोले सोमा २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.५६ लाख ६१ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने।
६८	सम्बद्ध पक्षको करोबार - करदाताले ऋण रकम व्यावसायिक प्रयोजनमा प्रयोग नगरेको १७ सम्बद्ध कम्पनी खडा गरी सो रकम अग्रिम रूपमा भुक्तानी दिएको एवं त्यसबाट कुनै प्रतिफल समेत लेखाङ्कन नगरेको अवस्था छ। अन्यत्र प्रयोजनमा लगाएकोमा औसत ब्याजदर १५.७७ प्रतिशतले हुने ब्याज रु.१८ करोड ४८ लाख ४४ हजार अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गर्न छानविन गर्नुपर्दछ।	उल्लिखित नोकसानी समायोजन अमान्य गरी कर निर्धारण गरेको जनाएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
६९	कार्गो सेवाको आयकर -८ करदाताले २०७५।७६ मा विभिन्न जहाज कम्पनीमार्फत् कार्गो ढुवानी गरी रु.१ अर्ब ८ करोड ९३ लाख ५७ हजार भुक्तानी गरेकोले सो सम्बन्धमा छानविन गरी छुट हुन सक्ने कर रु.५ करोड ४४ लाख ६७ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर कर लाग्ने नलाग्ने एकिन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने।
७०	नियन्त्रणमा परिवर्तन -	***
७०.१	ठूला करदाता कार्यालय अन्तर्गतका एक बहुराष्ट्रिय कम्पनी लि.को स्वामित्व परिवर्तन भएको देखिदा छुट्टाछुट्टै आय विवरण पेश गर्नुपर्ने तथा तोकिएको करसमेत दाखिला गर्नुपर्ने।	चालु आ.व. भित्र छानविन गरि प्रतिवेदन पेश गर्ने र अदालतमा विचाराधीनको हकमा अदालतको आदेश अनुसार गर्न निर्देशन दिने।
७०.२	करदाताले २०७४/७५ मा पेस गरेको वित्तीय तथा आय विवरणमा	उल्लिखित रकम अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गरेकोले लगतबाट बेरुजु

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हालसम्मको कुल नोकसानी रु.६ करोड ९९ लाख ७९ हजार रहेकोमा स्वामित्व परिवर्तन पश्चात् समेत जिम्मेवारी सारेकोले त्यस्तो रकम अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गर्नुपर्दछ।	हटाउन निर्देशन दिने ।
७०.३	छुट्टाछुट्टै आय विवरण पेस नगरेकोले ऐनको दफा ११७(१)ग अनुसार लागने शुल्क प्रति वर्ष रु.१९ लाख ८८ हजारका दरले ३ आय वर्षको रु.५९ लाख ६४ हजार कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	दुई महिनाभित्र छानबीन सम्पन्न गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०.४	स्वामित्व परिवर्तन हुनुभन्दा अघि भएको नोकसानी कट्टी गर्न नपाउने व्यवस्था रहेकोमा आय विवरण अनुसार रु.२३ करोड ७१ लाख ७१ हजार नोकसानी देखाएको छ । सो नोकसानी अमान्य गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	उल्लिखित रकम अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गरेकोले लगतबाट बेरुजु हटाउन निर्देशन दिने ।
७०.५	रु.२४ करोड ८४ लाख ७६ हजार र ऐनको दफा ५७(३) अनुसार स्वामित्व परिवर्तन अघि र पछिको भागलाई छुट्टा छुट्टै आयवर्ष मानी छुट्टा छुट्टै आय विवरण पेस नगरेकोमा ऐनको दफा ११७(१)ग अनुसार लागने शुल्क रु.१६ लाख ५० हजारसमेत रु.२५ करोड १ लाख २६ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत छानबिन गरी कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	सम्मानित अदालतमा विचाराधीन रहेको हकमा फैसला वमोजिम गर्न निर्देशन दिने।
७०.६	बजार मूल्य रु.६४ करोड २४ लाख २९ हजारमा करदाताले उल्लेख गरेको लागत रु.१२ करोड ९६ लाख ४४ हजार घटाउँदा हुने लाभ रु.५१ करोड २७ लाख ८५ हजारको कर रु.१२ करोड ८१ लाख ९६ हजार र सोमा लागने शुल्क तथा ब्याज समेत छानबीन गरी असुल गर्नुपर्दछ।	काठमाडौं जिल्ला अदालतको आदेशले करार सम्झौता अनुसार शेयर नामसारी गरिदिने निर्देशन भएकोले सोको प्रमाण पेश भएकोमा कर तिर्नुपर्ने देखिएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
७०.७	२५ प्रतिशतले लागने कर रु.५ करोड २२ लाख ४० हजारमा शुल्क र ब्याज असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७०.८	करदाताको स्थिर सम्पत्ति रू.१४ करोड २६ लाख ४५ हजार मध्ये जग्गा तथा जग्गा विकासतर्फ वासलातमा रू.१ करोड ८४ लाख ५९ हजार उल्लेख गरेकोमा स्वामित्व परिवर्तनका बखत उक्त जग्गाको पुनर्मूल्याङ्कन गरी दफा ४१ बमोजिम थमौती सहितको निःसर्ग कायम गरी सोमा हुने लाभ यकिन गर्नुपर्नेमा गरेको छैन। तसर्थ जग्गाको बजार मूल्य कायम गरी हुने लाभमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०.९	जग्गाको मूल्याङ्कन गरी लाभ यकिन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्ने साथै करदाताले गत विगतको नोक्सानी रू.८ करोड ४४ लाख ८३ हजार स्वामित्व परिवर्तन पश्चात् सारेको देखिएकाले उक्त नोक्सानी अमान्य गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०.१०	वित्तीय विवरण अनुसार २०७२।७३ मा उक्त करदाताको नोक्सानी रू.१ करोड २३ लाख ७५ हजार रहेको छ। करदाताले २०७३।७४ को आय विवरण पेश गर्दा सो नोक्सानी जिम्मेवारी सारेको देखिएकोले सो अमान्य गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर कर निर्धारण गरी स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०.११	यस वर्षको नोक्सानी रू.१२ करोड ९५ लाख ११ हजार समायोजन गर्दा हुन आउने मुनाफामा २० प्रतिशत कर रू.२१ करोड ५७ लाख ७८ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याज छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविनबाट कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
७१	पूँजीगत लाभकर - नेपालमा रहेको स्थायी संस्थापनबाट कट्टा गर्नुपर्ने १५ प्रतिशत अग्रिम कर रू.३१ करोड ९५ लाख ४५ हजार र ऐनको दफा ९६ बमोजिम आय विवरण पेश गरी लाग्ने २५ प्रतिशत करसमेत रू.५३ करोड २५ लाख ७५ हजारमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत छानविन गरी कर निर्धारण एवं असुल गर्नुपर्दछ ।	मुद्दामा रहेको हकमा फैसला बमोजिम गर्न, छानविनबाट कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७२	चिनी उद्योगको फरक दायित्व - भुक्तानी दिनुपर्ने रू.१ अर्ब १६ करोड ७४ लाख फरक परेकोले छानबिन गरी कर दायित्व यकिन गर्नुपर्दछ ।	दुई ओटाको हकमा छानबिन भएको जनाएकोले कागजात पेश गर्न र बाँकी दुईको हकमा दुई महिनाभित्र छानबिन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३	सुन कारोबारको आय - पाइयो। निश्चित परिमाण वा रकमभन्दा बढी सुनको कारोबार गर्ने व्यक्तिलाई करको दायरामा ल्याउन कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।	हालसम्म कानूनी व्यवस्था नरहेको हुँदा यस्तो विषयमा कर लगाउनु पर्ने/नपर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्थाका सम्बन्धित निकायसँग छलफल गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७४	स्रोतको छानबिन - रू.२ अर्ब ६८ करोड ८९ लाख ४५ हजार सञ्चालकले व्यवसायमा लगानी थप गरेको हुँदा उक्त रकमको आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११ख. बमोजिम स्रोत र बैकिङ्ग कारोबार सम्बन्धमा छानबिन गरी कर दायित्व यकिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र छानबिन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७५	सम्पत्ति तथा दायित्व निःसर्ग -	आन्तरिक राजस्व कार्यालय नेपालगञ्ज र दमकबाट छानबिनगरी कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रू १ करोड २४ लाख १८ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
७५.१	अवास्तविक देखिएको दायित्व रू.७ करोड ४९ लाख ९७ हजार निःसर्ग भएको मानी सोमा लाग्ने कर रू.१ करोड ४९ लाख ९९ हजार तथा सोमा लाग्ने शुल्क एवं ब्याज असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	छानबिनबाट कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
७५.२	छुट हुन गएको रकमलाई प्राप्त भएको लाभ मानी २० प्रतिशतले हुने रू.२ करोड ३५ लाख ६६ हजार छानबिन गरी कर दायित्व निर्धारण गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र असुल गरी सो को कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७५.३	राजस्व न्यायाधीकरणले लिलाम गर्न प्रकाशन गरेको सूचना बमोजिम खरिद एवं दर्ता दाखिल खारेज खर्च समेत रू.६ करोड ३३ लाख २२ हजारमा	छानबिनबाट कर दायित्व एकिन भै नोक्सानी समायोजन गर्न नपर्ने, सहकारीलाई निजि अनुसारको नलाग्ने भएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	एक जग्गा सकार गरेको छ ।	दिने ।
७५.४	कारोबार समय र रकमको आधारमा उपर्युक्त ब्याजदरको हिसाबले करदाताको दायित्व २०७२ आषाढ मसान्तसम्म रु.७१ लाख ९० हजार हुनुपर्नेमा रु.३ करोड ३४ लाख २५ हजार अवास्तविक दायित्व सिर्जना गरेको देखिएकोले ऐनको दफा ४०(२) बमोजिम दायित्वको निःसर्ग मानी नोक्सानी समायोजन गर्न छानबिन हुनुपर्दछ ।	छानबिनबाट कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
७६	हवाई सेवामा कर - घटी कर दाखिला गरेको पाइएकोले रु.५१ करोड ९८ लाख ८९ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र ट्र्याक गर्ने प्रणाली विकास गरी व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
७७	श्रेसहोल्ड भन्दा बढीको कारोबार - करदाताको कारोबार श्रेसहोल्ड भन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धि करमा अनिवार्य दर्ता हुनुपर्नेमा दर्ता नभएकाले छानबिन गरी आयकरतर्फ रु.४ करोड ४४ लाख १० हजार एवं मूल्य अभिवृद्धि करसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	चार वटा कार्यालयको कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु ३६ लाख १४ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
७८	जर्ती हिसाब - रु.२ अर्ब १४ करोड ७८ लाख ६ हजार बराबरको बियर उत्पादन भई बिक्री गरेको सरह मानी सोलाई आयमा समावेश गरी ३० प्रतिशतले हुने कर रु.६४ करोड ४३ लाख ४२ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२७ करोड ९२ लाख १५ हजार समेत रु.९२ करोड ३५ लाख ५७ हजार सम्बन्धमा छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	छानबिनबाट कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
७९	घटी आय -	***
७९.१	रु.२ करोड ७६ लाख ७१ हजारलाई आयमा समावेश गरी हुने सोको कर रु.५५ लाख ३४ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३५ लाख ९७ हजारसमेत	छानबिन गरी अवस्था विश्लेषण सहित दुई महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रु.९१ लाख ३१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	
७९.२	सेवा बिक्री वापतको आयलाई लेखाङ्कन नगरी घटी आय देखाएको रु.२ करोड ५१ लाख ७१ हजारमा लाग्ने कर रु.६२ लाख ९३ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी अवस्था विश्लेषण सहित दुई महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९.३	रोजगारदाताबाट प्राप्त पारिश्रमिक तथा सुविधा आयमा समावेश नगरी घटी आय देखाएको रु.३ करोड ५० लाख ४२ हजारमा लाग्ने कर रु.१ करोड २३ लाख ३९ हजार तथा सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याज समेत छानबिन गरी असुल हुनुपर्दछ ।	छानवीन गरी अवस्था विश्लेषण सहित दुई महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९.४	रु.१५ करोड १२ लाख ४६ हजार थप बिक्री कायम भएकोमा करदाताले पेस गरेको आय विवरणमा थप बिक्रीलाई आयमा समावेश गरेको नदेखिएकोले त्यस्तो रकम आयमा समावेश गरी लाग्ने कर रु.३ करोड ७८ लाख १२ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु २ करोड ६४ लाख ६४ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
७९.५	रु.५७ करोड ५ लाख ६० हजार न्युन बिक्री सम्बन्धमा छानबिन गरी २० प्रतिशतले हुने कर रु.११ करोड ४१ लाख १२ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.७ करोड ४१ लाख ७३ हजार समेत रु.१८ करोड ८२ लाख ८५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी अवस्था विश्लेषण सहित दुई महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८०	आयकरतर्फ नन् फाइलर - ठूला करदाता कार्यालय तथा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, सिमरा, वीरगन्ज, लगायतका निम्नानुसार १० कार्यालयअन्तर्गतका ७६ करदाताको मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ पेस गरेको विवरणको आधारमा ती करदाताको अधिल्लो वर्षको कुल मुनाफा प्रतिशतलाई आधार मानी गणना गर्दा हुने करयोग्य आयमा लाग्ने कर रु.१० करोड ९५ लाख ४ हजार छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	करदाताले आया विवरण पेश गरी फाइलर भै आएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
८१	घर जग्गा व्यावसाय कर -	***
८१.१	जग्गा तथा सम्पत्तिको बिक्री आम्दानी रु.१९ करोड ३२ लाख ७३ हजार आय विवरणमा समावेश गरेको नदेखिएकोले सोलाई करयोग्य आयमा समावेश गर्दा लाग्ने नपुग कर रु.३ करोड ७९ लाख १२ हजार छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै आयमा समावेश गरेको कागजात पेश गरेकोले उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु १ करोड १९ लाख ३७ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
८१.२	जग्गा तथा सम्पत्तिको आम्दानी रु.२४ करोड ५२ लाख ३ हजार आय विवरणमा समावेश गरेको नदेखिएकोले सोलाई करयोग्य आयमा समावेश गरी लाग्ने कर रु.६ करोड १३ लाख १ हजार छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरिएको जनाएकोले कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८२	ऋण नोक्सानी खर्च - रु.६ करोड १३ लाख ३८ हजार खर्च कट्टीलाई अमान्य गर्दा हुने कर रु.१ करोड ५३ लाख ३५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	पूर्वदिश नलिएको हकमा कारोबार अनुसार गर्न तथा परिपत्र गरे नगरेको छानबीन गरी एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८३	प्रत्यक्ष खर्च - बढी कट्टी लिएको रु.७ करोड ३१ लाख ६१ हजारमा खरिद लागत खर्च दिन नमिल्ने हुँदा उक्त खर्च अमान्य गर्दा हुने कर रु.१ करोड ८२ लाख ९० हजार र सोमा लाग्ने शुल्क, जरिवाना र ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै खर्चको कागजात पेश गरेकोले उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु ५५ लाख १७ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
८४	बढी खर्च दाबी -	***
८४.१	रु. १ करोड ६७ लाख ७५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबीन गरी सोको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८४.२	रु. २ करोड २३ लाख ३६ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज छानबिन गरी असुल हुनुपर्दछ ।	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै कागजात प्रमाण पेश गरेकोले उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु २ करोड २३ लाख ३५ हजार मात्र बेरुजु

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
८५	पूँजिगत खर्च कट्टी - पूँजिगत प्रकृतिको खर्चलाई स्थिर सम्पत्तिमा पूँजीकरण गरी हास खर्च कट्टी गर्न पाउनेमा करदाताले पुरै रकम खर्च कट्टी लिएकोले खर्च अमान्य गरी करदाताको आयमा समावेश गर्दा लाग्ने कर रु.९४ लाख ३१ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुली गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	छानविन गरेको जनाएकोले कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८६	ब्याज खर्च कट्टी -	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशिघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु.१ करोड ८८ लाख १६ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
८६.१	ब्याज रु.२ करोड ९७ लाख ८९ हजार अमान्य गरी कर रु.७४ लाख ४७ हजार र शुल्क तथा ब्याज समेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ।	छानविन भएकाको हकमा सोको कागजात समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको हकमा असुल गरी दुई महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८६.२	रु.१ करोड ५० लाख ६० हजार ब्याज खर्च अमान्य गरी नोक्सानी समायोजन गर्न छानविन गर्नुपर्दछ।	छानविन भएकाको हकमा सोको कागजात समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको हकमा असुल गरी दुई महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८६.३	रु.३ करोड लाख १० लाख ६८ हजार कर र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत असुल गर्न छानविन गर्नुपर्दछ।	छानविन भएकाको हकमा सोको कागजात समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको हकमा असुल गरी दुई महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८७	लगानीको ब्याज -	***
८७.१	अन्यत्र लगानी गरेको रु.४ करोड ६८ लाख १७ हजारमा भुक्तानी गरेको ब्याज खर्च व्यवसायमा प्रयोग भएको नदेखिएकोले करदाताले ऋणमा भुक्तानी गरेको औसत ब्याजदर ११.५४ प्रतिशतले हुने रु.५४ लाख ३ हजार ब्याज खर्च अमान्य गरी नोक्सानी समायोजन गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी सोको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
८७.२	रु.१ करोड ९४ लाख ३३ हजार लगानीसँग सम्बन्धित खर्च भएको तर व्यवसायमा खर्च लेखेको तथा विगत वर्ष देखिको आसामीको ब्याज खर्च रु.९६ लाख ६७ हजार समेत जम्मा रु.२ करोड ९१ लाखलाई अमान्य गरी कर रु.५८ लाख २० हजार र सोको शुल्क एवं ब्याज असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी सोको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८८	ब्याजको पुँजीकरण -	केहि निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु ७ लाख २९ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने।
८८.१	मेडिकल कलेजले प्रयोगमा नआइसकेको भवन तथा संरचना निर्माणमा प्रयोग भएको ऋणको ब्याज रु.२२ करोड ३८ लाख २७ हजार सम्बन्धित सम्पत्तिमा पुँजीकरण नगरी खर्च कट्टी लिएकोले सो अमान्य गरी नोकसानीमा समायोजन गर्नुपर्दछ।	सम्परीक्षण भएको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८८.२	निर्माणाधीन सम्पत्तिको ब्याज रु.६३ लाख ५० हजार पुँजीकरण गर्नुपर्नेमा खर्च दाबी गरेकोले सो अमान्य गरी नोकसानीमा समायोजन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र लेखापरीक्षण गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८८.३	करदाताले ब्याज खर्च कट्टी गरेको रु.४ करोड १० लाख ५३ हजार अमान्य गरी हुन आउने कर रु.८२ लाख ११ हजार छानबिन गरी कर दायित्व यकिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र लेखापरीक्षण गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८८.४	एक करदाताको सोमा लाग्ने कर रु.२५ लाख २६ हजार असुल र अर्को करदाताको रु.४४ लाख ६९ हजार नोकसानी समायोजन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र लेखापरीक्षण गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८८.५	निर्माणाधीन सम्पत्तिमा उपयोग गरेको ऋणमा भुक्तानी गरेको ब्याज रु.८ करोड ४७ लाख १७ हजारलाई सम्पत्तिमा पुँजीकृत गर्नुपर्नेमा आय	कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु रकम बेरुजु लगतबाट

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	विवरणमा ब्याज खर्च दाबी गरेको छ । उक्त ब्याज खर्च अमान्य गरी करदाताको नोक्सानी समायोजन गर्नुपर्दछ ।	हटाउन निर्देशन दिने ।
८८.६	करदाताले सम्पत्ति उपयोग नगरेकोले उक्त अवधिको ब्याज अमान्य गरी कर रू ८९ लाख ८४ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र लेखापरीक्षण गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८९	भुक्तानीमा कर कट्टी -	***
८९.१	मर्मतका लागि गरेको भुक्तानीमा करदाताबाट भुक्तानीमा करकट्टी नगरेकोले मर्मत वापतको भुक्तानीमा ५ प्रतिशत कर रू.१७ करोड ७७ लाख ९५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क एवं ब्याज असुल गर्न छानबिन हुनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८९.२	सेवा शुल्क भुक्तानीमा १५ प्रतिशतले हुने भुक्तानी कर रू.१२ करोड ६२ लाख ६४ हजार दाखिला हुनुपर्नेमा नपुग रू.८ करोड ३६ लाख ७२ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत दाखिला गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८९.३	एक करदाताले रोयल्टी वापत खर्च लेखेको रू.१ करोड १२ लाख २४ हजारमा लाग्ने कर रू.१६ लाख ८४ हजारमध्ये रू.१ लाख ६८ हजार मात्र दाखिला गरेकोले बाँकी कर रू.१५ लाख १५ हजारसमेत दुई करदाताबाट रू.४५ लाख २९ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत कर निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८९.४	१५ प्रतिशतले हुने अग्रिम कर रू.३ करोड १८ लाख २५ हजार र सोमा नियमानुसार लाग्ने ब्याज तथा शुल्क समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९०	ठेक्का वा करारको भुक्तानीमा कर -	***
९०.१	ठेक्का वा करारमा गरेको ढुवानी भाडावापत २०७३।७४ मा रू.६६ करोड	खर्च दावी गरे नगरेको सम्बन्धमा दुईमहिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	७९ लाख ९९ हजार भुक्तानी गर्दा ५ प्रतिशतले हुने अग्रिम कर रू.३ करोड ३३ लाख ९९ हजार कट्टा गर्नुपर्नेमा रू.४७ हजारमात्र कट्टा गरेकाले नपुग रू.३ करोड ३३ लाख ५२ हजार र थप छानबिन गरी २०७६।७७ सम्मकै थप अग्रिम कर र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गर्नुपर्दछ ।	समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९०.२	ढुवानी भाडा भुक्तानी रू.६ करोड ३ लाख ९६ हजारमा ५ प्रतिशतका दरले रू.३० लाख २० हजार करकट्टी गर्नुपर्नेमा रू.३ लाख ८८ हजार मात्र कर कट्टी गरेको देखिएकोले नपुग कर रू.२६ लाख ३२ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	खर्च दावी गरे नगरेको सम्बन्धमा दुइमहिनाभित्र छानवीन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९१	नोकसानी समायोजन	***
९१.१	कार्यालयबाट करदाताको हालसम्म कर परीक्षण तथा अनुसन्धानसमेत भएको नदेखिएकोले ७ वर्ष अघिको नोकसानी रू.४४ करोड ९० लाख ६९ हजार अमान्य गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित नोकसानी अमान्य गरी कर निर्धारण भएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
९१.२	कार्यालयबाट करदाताको हालसम्म कर परीक्षण तथा अनुसन्धान समेत भएको नदेखिएकोले ७ वर्ष अघिको नोकसानी रू.४४ करोड ३४ लाख ३ हजार अमान्य गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	नोकसानी समायोजन अमान्य गरी कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
९१.३	करदाताले ७ वर्ष भित्रको नोकसानी सार्न सक्नेमा सो अवधि अघिको समेत समावेश गरेको पाइएकोले ७ वर्ष अघिको नोकसानी रू.५ करोड ३८ लाख ३ हजार अमान्य गरी करदाता २०७३।७४ मा मुनाफामा गएको देखिएकाले २५ प्रतिशत कर रू.१ करोड ३४ लाख ५९ हजार शुल्क ब्याजसहित असुल हुनुपर्दछ ।	नोकसानी समायोजन अमान्य गरी कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
९२	सिलिण्डरको धरौटी - धरौटी वापत ग्राहकबाट २०७४।७५ सम्म प्राप्त रू.१ अर्ब ९९ करोड ९२ लाख ४३ हजार करदाताले व्यवसायमा प्रयोग गरिरहेकोमा सो रकमको ब्याज ग्राहकलाई नदिने, प्रायः ग्राहकबाट सिलिण्डर फिर्ता नमाग्ने हुँदा धरौटी रकम फिर्ता दिन नपर्ने स्थिति देखिन्छ । त्यसैगरी पुराना सिलिण्डरहरूको गुणस्तर जाँच तथा गुणस्तरयुक्त नदेखिएका सिलिण्डरहरू प्रयोगबाट हटाएर अपलेखन गर्ने गरेको छैन । असीमित अवधिसम्म सिलिण्डरहरू प्रयोगमा नरहने साथै पत्रु हुँदा समेत अपलेखन गरी हुन आउने उक्त सिलिण्डर संख्या भिडान गरी करनिर्धारण गरेको छैन ।	उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सिलिण्डरहरूको अवस्था र धरौटी सम्बन्धमा उपयुक्त नीति लागु गरी व्यवस्थित गर्न र नियमित अनुगमन गर्न निर्देशन दिने ।
९३	सिमेन्ट उद्योगको नर्म्स — केही उद्योगले प्राविधिक कारण बेगर घटी उत्पादन देखाई रहेका छन् ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयलाई नर्म्स अध्यावधिक गरि व्यवस्थित गर्न पुनः निर्देशन दिने ।
९४	दर्ता स्थगनको कर -	***
९४.१	रू.१ अर्ब ३७ करोड ७० लाख बराबरको सम्पत्ति बजार मूल्यमा बिक्री भएको मानी सोमा मूल्य अभिवृद्धि कर रू.१७ करोड ९० लाख १० हजार छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन भएको जनाएकोले कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९४.२	रू.२ करोड ३४ लाख २१ हजार मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्नेमा असुल भएको नदेखिएकाले शुल्क र ब्याज समेत गणना गरी कर निर्धारण गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	छानबिन भएको जनाएकोले कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९४.३	अस्पतालले मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने कारोबार गर्ने भएकाले मूल्य अभिवृद्धि क्रेडिटरहेको रकम डेबिट समायोजन नगरेको हुँदा रू.४ करोड १७ लाख ९२ हजार डेबिट समायोजन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र समायोजन गरी कर निर्धारण गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
९५	दर्ता बेगरको कारोबार -	***
९५.१	मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभई मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सामान मूल्य अभिवृद्धि कर नलिई २०७५।७६ मा गरेको कुल बिक्री रु.११ करोड २७ लाख ९५ हजारमा मूल्य अभिवृद्धि कर बापत रु.१ करोड ४६ लाख ६३ हजार नेपाल सरकारलाई तिर्नुपर्ने देखिएकोले ऐनअनुसार ब्याज र थप दस्तुरसमेत असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी कार्य सम्पन्न गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९५.२	करदाताको कारोबारमा रु.१ करोड ४५ लाख ९९ हजार मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी कार्य सम्पन्न गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९६	रिभर्स मूल्य अभिवृद्धि कर — एक करदाताले विदेशी परामर्श सेवामा रु.१४ करोड ४३ लाख २२ हजार खर्च गरेकोमा ऐनको उल्लेखित व्यवस्था अनुसार लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१ करोड ८७ लाख ६२ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत असुल हुनुपर्दछ ।	शुल्क तथा ब्याजसहित असुल भैसकेको जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
९७	संरचना निर्माणको मूल्य अभिवृद्धि कर —१३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३५ करोड २ लाख ४६ हजार र सोमा नियमानुसार लाग्ने जरिवाना र ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	केही निकायको मात्र कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित कर निर्धारित अंशको रु.४ करोड ५३ लाख २९ हजार मात्र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
९८	समानुपातिक कट्टि —	***
९८.१	समानुपातिक कर कट्टी गर्दा घटी वा आंशिक कट्टी गरी डेबिट समायोजन गरेको देखिएकोले नपाउने मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट रु.१२ करोड ७४ लाख ४७ हजारका सम्बन्धमा छानबिन गरी असुल हुनुपर्दछ ।	राजस्व न्यायाधिकरणले फैसला समेत गरिसकेको र उल्लिखित रकम असुल भै सकेकोले बेरुजु लगत हटाउने ।
९८.२	मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने र नलाग्ने दुवै खरिद बिक्रीको विवरण अनुसार	दुई महिनाभित्र कर निर्धारण गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	समानुपातिक रूपमा घटी कर समायोजन गरेको रू.६३ लाख ३७ हजार डेबिट समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दिने ।
९८.३	मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने र नलाग्ने दुवै खरिद बिक्री गरेको देखिएकोमा समानुपातिक रूपमा कर कट्टी नगरेकोले घटी कर समायोजन गरेको रू.४२ लाख १२ हजार डेबिट समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र सुझावअनुसार गरी सोको जानकारी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९९	मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट —	***
९९.१	२०७५।७६ को अन्त्यमा रहेको बाँकी मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट रू.१ करोड ५५ लाख ४५ हजार अमान्य गर्नुपर्दछ ।	उद्योग बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय सँग समन्वय गरी दुई महिना भित्र छानबिन गरी समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
९९.२	करदाता २०७३।७४ देखि ननफाइलर रहेको र कारोबार भएको वर्षमा समेत निरन्तर क्रेडिटमै रहेकोले क्रेडिट रकमको वास्तविकता सम्बन्धमा छानबिन गरी निरन्तर ३ वर्ष भन्दा बढी अवधिको क्रेडिट रू.५५ लाख ६४ हजार अमान्य गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरी सोको प्रतिवेदन दुई महिना भित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१००	कर छुटको कारोबार —	***
१००.१	गर्ने एक करदाताको रू.६ करोड ५० लाख १८ हजार कारोबारमा रू.८४ लाख ५२ हजार मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला गरेको नदेखिएकाले छानबिन गरी असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	राजस्व न्यायाधिकरणमा विचाराधीन रहेको जनाएकोले फैसला बमोजिम हुने गरी गर्न निर्देशन दिने ।
१००.२	५ करदाताको रू.११ करोड ७९ लाख करयोग्य कारोबारमा रू.१ करोड ५३ लाख मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेको नदेखिएकाले छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	राजस्व न्यायाधिकरणमा विचाराधीन रहेको जनाएकोले फैसला बमोजिम हुने गरी गर्न निर्देशन दिने ।
१०१	चिया उद्योगको कर फिर्ता — प्रोदभावी लेखा प्रणालीअन्तर्गत रकम करदाताको २०७४।७५ मा आय गणना गर्नुपर्नेमा आम्दानी नबाँधेकोले	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२) बमोजिम मुनाफा र लाभमा समावेश गरी करयोग्य आय रू.५ करोड ३२ लाख ३३ हजार कायम गरी कर रू.१ करोड ६ लाख ४७ हजार छानबिन गरी असुल हुनुपर्दछ ।	
१०२	तोरीको तेलमा कर फिर्ता —तेल उत्पादक उद्योगले समेत प्रोदभावी लेखाको आधारमा आम्दानी देखाए नदेखाएको सम्बन्धमा छानबिन गरी कर असुली गर्ने र जर्तीलाई बिक्री कायम गरी हुने आयमा आयकर र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी सोको यथार्थ प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०३	फ्लोमिटरको जर्ती —आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कावासोतीअन्तर्गतका एक करदाताले फ्लोमिटर बिग्रिएको अवस्थामा समेत पाश्चराइजेसन र प्याकिडमा २ प्रतिशतभन्दा बढी मिनाहा लिएकोले बियरतर्फ १ लाख ३५ हजार ७१४ लिटर र साइडरतर्फ ३ हजार ९६ लिटरको रू.२ करोड २४ लाख ७७ हजार बढी अन्तःशुल्क दाबी अमान्य गरी सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र सुझावअनुसार गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०४	अन्तःशुल्क दाखिला — छानबिन गरी सोमा १० प्रतिशतले हुने अन्तःशुल्क रू.२ करोड २९ लाख ६५ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रू.२९ लाख ८५ हजार समेत रू.२ करोड ५९ लाख ५० हजारमा शुल्क ब्याज र जरिवानासमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन भएको जनाएकोले सो को विवरण र कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०५	प्लाष्टिकजन्य सामानमा अन्तःशुल्क — करदाताको २०७५।७६ र २०७६।७७ को कुल बिक्री रू.४८ करोड ७७ लाख २८ हजारमा ५ प्रतिशतका दरले हुन आउने अन्तःशुल्क रू.२ करोड ४३ लाख ८६ हजार छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	कर दायित्व एकिन भै बक्यौता कायम भएको जनाएकोले उक्त बक्यौता रकम यथाशीघ्र असुल गर्न निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु रकम बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
	भन्सार विभाग	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१०६	राजस्वको लक्ष्य प्रगति — पैठारीमा लाग्ने भन्सार, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्वको लक्ष्य रू.४ खर्ब ७३ अर्ब ५० करोड रहेकोमा रू.३ खर्ब १२ अर्ब ९० करोड (६६.०८ प्रतिशत) असुली भएको छ ।	***
१०७	राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली —	***
१०७.१	एकद्वार प्रणाली विकाससम्बन्धी कार्य समयमा हुन नसकेको कारण परामर्श सेवामा थप व्ययभार परेको छ ।	अब आइन्दा काम सम्पन्न भएपछि मात्र भुक्तानी गर्ने गरी कार्यसम्पादनमा आधारित सम्झौता गरी कार्य गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१०७.२	राष्ट्रिय एकद्वार प्रणालीमा सम्झौता बमोजिम तोकिएको निकायलाई आवद्ध गर्न नसक्दा समयमा काम सम्पन्न हुने नदेखिएको ।	राष्ट्रिय एकद्वार प्रणालीको काम सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
	भन्सार कार्यालयहरू	
१०८	मोटरसाइकल पैठारी — नेपालबाट निर्यात हुने मालवस्तुमा निर्यातको सुविधा प्राप्त गर्न कम्तीमा १० प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि हुनुपर्ने र साफ्टअन्तर्गत रुल अफ ओरिजिन प्रिन्सिपलमा सम्बन्धित देशको उत्पादन हुनको लागि ४० प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनुपर्ने सिद्धान्त रहेको सन्दर्भमा न्यूनतम पनि सरकारबाट दिएको छुट बराबर वा सोभन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धि भएको अवस्थामा मात्र छुट दिने गरी पुनरावलोकन हुनुपर्ने	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१०९	पुनः निकासी — पैठारी गरेको तीन थान च्यासिसको भन्सार मूल्य रू.५ करोड ७७ लाख ५० हजारमा जाँचपास गर्दा लाग्ने भन्सार उपशीर्षक ८७०६००९० अनुसार ३० प्रतिशत भन्सार महसुल, ५ प्रतिशत अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर समेतमा धरौटी रकम कट्टा गरी हुने कुल रू.३ करोड ४२ लाख १४ हजार राजस्वको टुङ्गो लगाउनुपर्ने देखिन्छ ।	छानविन गरेको जनाएकोले समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११०	प्रयोगशाला परीक्षण नगरी जाँचपास — वर्गीकरणअनुसार परीक्षण गर्दा कुनै	प्रयोगशाला परीक्षण गरेको जनाएकोले सो को रिपोर्ट पेश गर्न र अब आइन्दा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	विशेष शीर्षकअन्तर्गत रसायन नभएमा भन्सार उपशीर्षक ३८१४०० बाट जाँचपास गर्नुपर्ने र सो शीर्षकबाट जाँचपास गर्दा विराटनगर भन्सार कार्यालयमा भन्सार महसुल रु.३ लाख ९५ हजार, अन्तःशुल्क रु.३३ लाख ३६ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४ लाख ८५ हजारसमेत गरी रु.४२ लाख १६ हजार र मेची भन्सार कार्यालयमा भन्सार महसुल रु.२५ लाख ८३ हजार, अन्तःशुल्क रु.२ करोड ८२ लाख ३७ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४० लाख ७ हजारसमेत गरी रु.३ करोड ४८ लाख ३७ हजार बढी प्राप्त हुने देखिन्छ। अतः यस्तो द्विविधा हुने वस्तुमा परीक्षण गराई जाँचपास गर्नुपर्ने ।	प्रयोगशालामा अनिवार्य परीक्षण गरेर मात्र जाँचपास गर्न निर्देशन दिने ।
१११	मालवस्तु घोषणा —१५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई राजस्व रकम असुल गर्नुपर्नेमा रु.७ करोड ८ लाख ४२ मूल्यको क्राफ्ट पेपरमा साफ्टा सुविधा दिँदा रु.६२ लाख ४ हजार कम राजस्व प्राप्त भएको छ। मालवस्तु बारे स्पष्ट घोषणा गर्न लगाई राजस्व असुल गर्नुपर्दछ ।	अब आइन्दा मालवस्तु बारे स्पष्ट घोषणा गर्न लगाएर मात्र राजस्व असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।
११२	सुनचाँदीको भन्सार दर — त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार कार्यालयबाट रु.८२ करोड ४२ लाख ३१ हजार मूल्यको १५० किलोग्राम सुन तथा रु.४ करोड ६६ लाख ८० हजार मूल्यको ७०० किलोग्राम चाँदी पैठारी भएको देखिन्छ। राजस्व वृद्धि भएको निर्णय समयमै कार्यान्वयन नगर्दा सुन आयातमा रु.२ करोड २५ लाख तथा चाँदी आयातमा रु.१३ लाख ३० हजारसमेत रु.२ करोड ३८ लाख ३० हजार राजस्व छुट भएकोले सो रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	महसुल वृद्धि सम्बन्धी निर्णय तत्काल लागू हुनपर्नेमा ढिला परिपत्र भएका कारण आसिकुडा प्रणालीमा ढिला प्रविष्टि भएको कारण राजस्व कम असुली भएको जनाएकोले अब आइन्दा तत्काल लागू हुने व्यवस्था गर्न र सो सम्बन्धमा कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११३	आयोजना छुट सुविधा — भन्सार विभागको पत्रानुसार १ प्रतिशत महसुल	अब आइन्दा आयोजनाको छुट सुविधा सम्बन्धमा सूचीमा परेका बिषयमा एक

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	नलिई छुट दिएकोले मेची, वीरगन्ज, सुख्खा बन्दरगाह, रसुवालगायत ८ भन्सार कार्यालयले छुट दिएको महसुल रु.४ करोड ५१ लाख ४४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	प्रतिशत कर लगाउने गरी व्यवस्था गर्न र ऐनमा स्पष्ट व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
११४	नन् रिटर्नेबल सामानमा सुविधा — रु.६ करोड ५५ लाख ५ हजार मूल्यका सामानमा समेत बैङ्क ग्यारेन्टी लिइ पैठारी गर्न दिएकोले निर्णयको प्रतिकूल हुने गरी बैङ्क ग्यारेन्टी लिई सामान पैठारी गर्दा रु.१ करोड ३५ लाख ३० हजार घटी राजस्व असुल भएकोले उक्त रकम असुल हुनुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र छानवीन गरी असुलउपर गर्न निर्देशन दिने ।
११५	फरक दरबन्दी — न्यून भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई जाँचपास गरेकोले क्रमशः रु.७६ लाख र रु.२७ लाख ९२ हजारसमेत रु.१ करोड ३ लाख ९२ हजार छुट भएकोले उक्त रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	अन्तर्राष्ट्रिय भन्सार दरसँग मेल खानेगरी दरबन्दी लगाउने व्यवस्था मिलाउन र सोहि अनुरूप भएको जनाएकोले कागजात पेश गर्न तथा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११६	स्टील प्लेट —आर्थिक ऐन,२०७७ पश्चात् पैठारी भएका रु.२ करोड ७७ लाख ३५ हजार मूल्यको स्टील प्लेटमा धरौटीबाहेक थप रु.१५ लाख ४६ हजार राजस्व प्राप्त गर्नुपर्ने देखिन्छ । अतः भन्सार महसुल रु.११लाख ९ हजार तथा मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३७ लाख ८५ हजारसमेत रु.४८ लाख ९४ हजार राजस्व दाखिला हुनुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र असुलउपर गर्न निर्देशन दिने ।
११७	सिसिटिभी मनिटर — ३० प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नपर्नेमा फरक भन्सार दरबन्दीबाट जाँचपास गरेको कारण रु.१६ करोड १६ लाख ६१ हजार घटी राजस्व असुल भएको ।	उपलब्ध कागजातबाट मनिटरको प्रयोजन कम्प्युटरमा प्रयोग हुने देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११८	भिटाविन — भन्सार उपशीर्षकबाट ५ प्रतिशतमात्र भन्सार महसुल असुल गरेको हुँदा छुट हुन गएको भन्सार महसुल रु.१ करोड १ लाख ७१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	औषधी व्यवस्था विभागबाट पत्राचार भएको जनाएकोले सो पेश गर्न लगाई सोहि आधारमा लगत कट्टा गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
११९	छुट सुविधा — भन्सार उपशीर्षक ९०३३० बाट हार्डवेयर तथा क्याबिनेट जन्य मालवस्तुमा भन्सार महसुल छुट दिन मिल्ने नदेखिएको हुँदा भन्सार उपशीर्षक अनुसार लाग्ने महसुल रु.१ करोड २१ लाख ४४ हजार असुल गर्नुपर्दछ।	विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका लागि ल्याएको देखिकोले कागजात पेश गर्न लगाई बेरुजु लगत हटाउने।
१२०	टेलिभिजन — अन्य उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर समेत क्रमशः रु.२ करोड ८८ लाख २९ हजार र रु.६२ लाख ६७ हजारसमेत रु.३ करोड ५० लाख ९६ हजार असुल गर्नुपर्दछ।	भन्सार विभागबाट अन्तराष्ट्रिय भन्सार संगठन (WCO) को राय/परामर्श लिई LCD/LED Panel लाई भन्सार उपशीर्षक ८५२९.९०.१० बाट वर्गिकरण गर्ने भनी मिति २०७१/३/१७ मा निर्णय गरेको देखिएको, २०७६/५/६ मा पहिलेको वर्गिकरणमा द्विविधा हुने गरी WCO को राय बेगर Panel of LCD/LED TV लाई भन्सार उपशीर्षक ८५२८.७२.०० बाट वर्गिकरण गरिएको तथा सो वर्गिकरणले मिति २०७१-३-१७ को वर्गिकरणलाई रद्द नरेकोले सो वर्गिकरणलाई आधारलिई बेरुजु कायम भएकोमा सो मिति भन्दा अघि पैठारी भएका मालसामानको हकमा पछि भएको निर्णयले अघि भइसकेको काम बारवाहीलाई असर नगर्ने देखिएको तथा यस सम्बन्धमा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०७६ बाट बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिई सकेको सन्दर्भमा सोही शिर्षकमा पुनः बेरुजु उठान गरेको नभएको देखिँदा निवेदक सि.जी. इलेक्ट्रोनिक्स प्रा.लि. र त्रिवेणी व्यापार कम्पनी प्रा.लि. उद्योगका नाममा रहेको बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१२१	मूल्य अभिवृद्धि कर छुट —	***
१२१.१	मूल्य अभिवृद्धि कर नलगाई जाँचपास गरेको छ। आर्थिक ऐन, २०७६ अनुसार उक्त उपशीर्षकमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट नदिएको हुँदा मूल्य अभिवृद्धि करछुट भएको रु. १ करोड १२ लाख ७८ हजार असुल गर्नुपर्दछ।	असुली कारबाहीको प्रक्रिया सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२१.२	मूल्य अभिवृद्धि कर रू. २७ लाख ८२ हजार गरी जम्मा रू.५६ लाख ९८ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुली कारबाहीको प्रक्रिया सम्पन्न गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२२	साफ्टा छुट सुविधा — उत्पत्तिको प्रमाणपत्र जारी गर्न नमिल्नेमा जारी गरी साफ्टा सुविधा दिएको कारणले वीरगन्ज, कृष्णनगर र भैरहवा भन्सार कार्यालयबाट छुट दिएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसहित रू.९३ लाख ३५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	साफ्टा सुविधाका लागि उत्पत्तिको प्रमाणपत्र पेश गरे नगरेको एकिन गरी पेश गरेको हकमा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२३	बक्साइट पैठारी महसुल — कन्ट्री अफ ओरिजन सर्टिफिकेटलाई आधारमानी रू. ५७ लाख ४ हजार भन्सार महसुल र सोमा थप हुने मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रू.६ करोड ४४ लाख ५४ हजार महसुल छुट दिएको	अब आइन्दा कन्ट्री अफ ओरिजन सर्टिफिकेट सम्बन्धित मुलुकको आधिकारिक निकायबाट जारी भएको प्रमाण पेश भई आएपछि मात्र छुटको व्यवस्था गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२४	स्टोरेज युटिलिटी डिभाइस — भन्सार महसुल रू.२ करोड २६ लाख १६ हजार र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रू. २९ लाख ४० हजारसमेत रू.२ करोड ५५ लाख ५६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	स्टोरेज युटिलिटी डिभाइस वा सर्भर हो भन्ने तथ्यलाई कम्प्युटर इन्जिनियरबाट सर्टिफाइड गराएर सोको कागजात समितिमा पेश गर्न र सर्भर प्रमाणित भएमा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५	फरक उपशीर्षक —	***
१२५.१	फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रू.५ करोड ६८ लाख ७३ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र भित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२	फरक भन्सार उपशीर्षक वाट जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको मूल्य अभिवृद्धि कर रू.१ करोड ११ लाख ७८ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उपलब्ध कन्साइनमेन्ट र उद्योग विभागको स्वीकृत स्किमको आधारमा पैठारीकर्ता उद्योगले नयाँ सिमेन्ट उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक मिल मेशिनरीहरू आर्थिक ऐन, २०७६ को अनुसूची १ को दफा १४(३)(ग) मा व्यवस्था भए अनुसार सि.के.डी अवस्थामा भन्सार उपशीर्षक ८४७४२० बाट जाँचपास भएको उचित नै देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने निर्देशन दिने ।
१२५.३	फरक उपशीर्षक लगाई जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार	उल्लिखित कुखुराको चारो तथा पानी खाने प्लास्टिकका उपकरणका सम्बन्धमा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	महसुल र अन्तःशुल्क रू. १ करोड ८४ लाख २ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उपलब्ध कागजात अध्ययन गर्दा अन्तराष्ट्रिय भन्सार संगठन (WCO) ले उल्लिखित उपकरण भन्सार दरबन्दी ८४३६ मा पर्ने सुझाएको, आर्थिक ऐन २०६८ मा पनि सोहि दरबन्दी कायम गरेको, आ.व. २०७२/७३ र २०७३/७४ मा ३९२४.९०.०० मा बर्गीकरण गरी १% भन्सार महसुल लिने व्यवस्था गरेको तर आ.व. २०७६/७७ मा उक्त व्यवस्थाको सहूलियत छुट भएको देखिएको तर आ.व.२०७८/७९ मा पुन १%को दर कायम गरेको देखिदा अब आइन्दा दरबन्दी पुनरावलोकन गरी स्पष्ट व्यवस्था गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.४	वीरगन्ज भन्सार कार्यालले फरक भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास गरेको छुट हुन गएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रू.१४ लाख २१ हजार समेत रू.३९ लाख ३८ हजार असुल गरी दाखिला गर्नुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र छानविन गरी असुल उपर गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.५	फरक भन्सार उपशीर्षक लगाई जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रू.२ करोड ६५ लाख ३१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र छानविन गरी असुल उपर गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.६	फरक भन्सार उपशीर्षक लगाई जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार महसुल र सो को मूल्य अभिवृद्धि कर रू.८३ लाख ९६ हजार असुल गर्नु पर्दछ ।	उपलब्ध कागजात र प्रयोगशालाको रिपोर्टका आधारमा दरबन्दी फरक परेको नदेखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.७	फरक भन्सार उपशीर्षक लगाई जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार महसुल र सो को मूल्य अभिवृद्धि कर रू.८३ लाख ९६ हजार असुल गर्नु पर्दछ । विभिन्न भन्सार उपशीर्षक बाट न्यून महसुल लगाएर जाचपौस गरेको छ । यसरी फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्दा घटी भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रू.१ करोड १४ लाख ३२ हजार महसुल	सफ्टवेयर एकिन हुने प्रमाण, लाइसेन्स लगायतका प्रमाणित कागजात समितमा पेश गर्न र सफ्टवेयर भएको प्रमाणित भए बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	असुल गर्नुपर्दछ ।	
१२५.८	फरक भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१ करोड ४६ लाख ९ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	भन्सार उप—शीर्षक २१०६ अन्तरगत ready to eat प्रकारका खाद्य वस्तुहरू पर्ने देखिएको र भन्सार उप—शीर्षक २१०३ अन्तर्गत मिश्रित मसला, मिश्रित मर्मसला आदि खाद्य वस्तुहरू पर्ने देखिएको अवस्थामा भन्सार विभागबाट मिति २०६१/२/४ मा WCO को Explanatory notes को व्याख्या अनुसार नूडल सुपलाई भन्सार उप-शीर्षक २१०३.९०.०० बाट वर्गीकरण गरेको र टेस्ट ईन्ड्यान्सर पनि सिजनिङ्ग पाउडर नै भएको अवस्थामा भन्सार विभागबाट पुनः २०७९-०२-११ मा सिजनिङ्ग पाउण्डरलाई भन्सार उप-शीर्षक २१०३.९०.९० बाट नै वर्गीकरण भएको हुँदा सोहि अनुसार महसुल लिई जाँचपास भएको उचित देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.९	फरक भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास गरेको कारण छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु.५६ लाख १५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उपलब्ध कागजातबाट पि.भी.सी. फिल्म एण्ड वाल पेपरका सम्बन्धमा बर्गिकरण विवरण अनुसारको जाँचपाँस गरेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.१०	सुख्खा बन्दरगाह, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र रसुवा भन्सार कार्यालयमा छुट भएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु.४२ लाख १३ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिना भित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.११	एउटै बीजकबाट एकै पटक आएको सेटअप बक्स एसेम्बल गरी प्रयोग गर्न मिलने भएकोले सम्बन्धित भन्सार शीर्षकमा लाग्ने रु.१९ लाख ८७ हजार समेत रु.८१ लाख ३३ हजार राजस्व दाखिला हुनु पर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१२	भन्सार उपशीर्षक ०७१३२० (चना) बाट जाँचपास गर्दा सुख्खा बन्दरगाह, मेची र विराटनगर भन्सार कार्यालयबाट छुट हुन गएको भन्सार महसुल	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रु.३० लाख ३१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	
१२५.१३	भन्सार उपशीर्षक बाट जाँचपास गर्दा छुट भएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.७८ लाख ९४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	कम्प्युटरमा प्रयोग हुने मोनिटर भएको कागजातबाट दरबन्दी फरक नपरेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.१४	फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्दा छुट भएको भन्सार महसुल रु. २ करोड ३९ लाख ७० हजार मूल्य अभिवृद्धि कर ३१ लाख १० हजार समेत रु.२ करोड ७०. लाख ८० हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उक्त जाँच पास भएको बस्तु कुन भन्सार उपशीर्षकमा पर्छ सो खुलाइएको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१५	फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्दा त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल छ भन्सार कार्यालयले छुट भएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१ करोड २९ लाख १७ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल उपर गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१६	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार कार्यालयले उक्त भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास नगरी भन्सार उपशीर्षक ९०२७८० (अन्य औजार उपकरणहरू। बाट जाँचपास गर्दा घटी असुल भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. १ करोड ६८ लाख ७५ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	छानविन भएको जनाएकोले कागजात पेश गर्न, दरबन्दी फरक नपरेको हकमा बेरुजु लगत हटाउन र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१७	रसुवा भन्सार कार्यालयले उक्त वस्तुलाई भन्सार उपशीर्षक ०७१२९०९० सुख्खा तरकारी अन्य बाट जाँचपास गर्दा घटी असुल भएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. १ करोड २७ लाख ३० हजार असुल हुनुपर्दछ ।	असुलउपर भएको जनाएकोले सोको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१८	फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्दा छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५१ लाख ४७ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उक्त जुत्ता क्यानभास जुत्ता सुतिकै रहेको कागजातबाट पुष्टि भएको र हाल भन्सार दरबन्दी स्पष्ट गरि बर्गिकरण गरि सकेकोले दरबन्दी फरक नपरेको हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२५.१९	फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा घटी असुल भएको रु.४६ लाख ४७ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	स्थलगत निरीक्षणका कागजात, तथा प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने, दरबन्दी फरक नपरेको हकमा बेरुजु लागत हटाउने र अब आइन्दा दरबन्दी स्पष्ट रूपमा बर्गिकरण गर्ने ।
१२५.२०	फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा घटी असुल हुन गएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर समेत क्रमशः रु.२९ लाख ३ हजार, १४ लाख १० हजार र रु.२३ लाख ८३ हजारसमेत रु.६६ लाख ९६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२१	फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा घटी असुल हुन गएको भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३३ लाख ५५ हजार गरी जम्मा रु.७२ लाख ८९ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी असुल गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२२	अन्य एकेलिक पोलिमर्स लगायत अन्य उपशीर्षकबाट जाँचपास गरी १० प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेकोले फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा भैरहवा भन्सार कार्यालयले भन्सार महसुल र अन्तःशुल्क सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५ करोड ७८ लाख ९ हजार, वीरगन्ज भन्सार कार्यालयबाट रु.१ करोड ८४ लाख ६८ हजार तथा विराटनगर भन्सार कार्यालयले रु.३२ लाख ८५ हजार समेत रु. ७ करोड ९५ लाख ६२ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उद्योगबाट पैठारी भए नभएको एकिन गर्न, भन्सार बर्गिकरण स्पष्ट गर्न र अदालतमा मुद्दा विचाराधीन रहेको जनाएकोले फैसला बमोजिम हुनेगरी गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२३	फरक उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर समेत क्रमशः रु. १९ लाख ६ हजार र रु.३२ लाख ९४ हजार समेत घटी असुल हुन गएको रु.५२ लाख असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२४	विराटनगर भैरहवा र मेची भन्सार कार्यालयले फरक भन्सार उपशीर्षकबाट	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	जाँचपास गरेकोले घटी असुल भएको मूल्य अभिवृद्धि करें क्रमश रु ३० लाख ८१ हजार रु.१६ लाख ७१ हजार र रु.७ लाख ४३ हजारसमेत रु.५४ लाख ९५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दिने ।
१२५.२५	त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार कार्यालयले फरक भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा घटी असुल भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५३ लाख ५७ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२६	जाँचपास गरेकोले छुट हुन गएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५३ लाख ७० हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	जाँचपास गरेको मालबस्तु किटस भए नभएको सम्बन्धमा कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२६	बण्डेड हेयर हाउस सुविधा — विभिन्न पैठारीकर्ताले म्याद थपसहित १७ महिनाभित्र तयारी वस्तु निकासी गरेको नदेखिएकोले उक्त कच्चापदार्थमा लाग्ने भन्सार महसुल र सोको १५ प्रतिशत थप महसुलसमेत रु. १८ करोड ६४ लाख ८६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल उपर भएको कागजात समितिमा पेश गर्न र असुल उपर हुन बाँकी दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
निवृत्तभरण व्यवस्थापन कार्यालय		
१२७	बढी भुक्तानी — निवृत्तभरण खाताबाट निवृत्तभरण पाउने कर्मचारीको कार्यालयले विगत वर्षहरूमा झै बढी भुक्तानी गरेको हुन सक्ने देखिएकोले भुक्तानी रकमको नियमित हिसाब मिलान तथा अनुगमन गर्नुपर्ने ।	विगतको निवृत्तिभरण भुक्तानीमा बढी भुक्तानी भए नभएको पुनरावलोकन गर्न, उल्लिखित वितरण भएको निवृत्तिभरण रकमको बैंक हिसाब मिलान गर्न र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
संगठित संस्था, अन्य संस्था र समिति		
नेपाल राष्ट्र बैंक		
१२८	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा — वितरण योग्य आम्दानी गत वर्ष रु.३४ अर्ब ६२ करोड रहेकोमा यो वर्ष रु.२७ अर्ब ८८ करोड रहेको छ ।	***
१२९	वित्तीय विवरण — बैंकले २०७८/०१/०२ मा यस वर्षको वित्तीय विवरण	समयमै वित्तीय विवरण पेश गरी लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	लेखापरीक्षणको लागि पेश गरेकोले लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने कार्य ढिला भएको छ ।	
१३०	वित्तीय प्रतिवेदनमान कार्यान्वयन — लघुवित्त संस्थालाई मात्र २०७७/७८ देखि नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान लागू गर्न निर्देशन दिएकोमा तथा अन्य लघुवित्त संस्थाले प्रतिवेदनमान लागू गरे नगरेको अनुगमन गरेको पाइएन ।	केन्द्रीय, प्रदेश लगायत सबै लघुवित्त संस्थामा समेत नेपाल वित्तीय प्रतिवेदन मान लागू गरी गराई त्यसको अनुगमन गर्न नेपाल राष्ट्र बैंकलाई निर्देशन दिने ।
१३१	आन्तरिक नियन्त्रण अवस्था —	***
१३१.१	नयाँ सफ्टवेयरमा तथ्याङ्क सार्दा रु.३ अर्ब ९९ करोड ३२ लाखले कम रकम देखाएको छ ।	सफ्टवेयरमा तथ्यांक प्रविष्ट गर्दा कम देखाएको रकम सम्बन्धमा कारण खुलाई एकिन गरि अभिलेख राख्न र प्रणालीको अध्यावधिक गरी हिसाब फरक नपर्ने गरी ट्रेजरी विल्स, नागरिक बचत, वंड, र कर विवरणका प्रतिवेदन तयार गर्न निर्देशन दिने ।
१३१.२	रणनीतिक योजनामा राखिएका लघुवित्त संस्थाहरूको लागि स्टेस टेष्टिङ निर्देशिका जारी गर्ने, नेपालका बैंकहरूले विदेशमा शाखा खोल्ने नीति पुनरावलोकन, विदेशी बैंकहरूले नेपालमै शाखा खोल्ने नीति पुनरावलोकन, सम्पत्ति व्यवस्थापन कम्पनी खडा गर्न, सहजीकरण गर्न आवश्यक कानुनी मस्यौदा तयार गर्ने कार्यहरूमा प्रगति भएको छैन ।	रणनीतिक योजनामा समावेश भएका कार्यक्रमहरू समयमै सम्पन्न गर्न, प्रगति हासिल हुनेगरी कार्य गर्न र हालको अध्यावधिक प्रगति स्थिति समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३१.३	स्वार्थ बाँझिएको सूचना तथा भ्रम निराकरणको निमित्त स्पष्ट प्रक्रिया निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	हाल कार्यान्वयनमा रहेका मापदण्डहरू पुनरावलोकन गर्न र स्वार्थ बाझिएको सूचना र भ्रम निराकरण गर्न स्पष्ट प्रक्रिया निर्धारण गर्न निर्देशन दिने ।
१३२	सुन तथा चाँदीको भौतिक परीक्षण — भौतिक परीक्षण सम्बन्धी कार्यविधि तयार गरी सुन, चाँदी तथा सिक्काको भौतिक परीक्षण कार्य गर्नुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार कार्यविधि बनाई लागु गर्न र बैज्ञानिक विधिबाट सुन परीक्षण गर्ने विधि अपनाउन निर्देशन दिने ।
१३३	सीमाभन्दा बढी लगानी — एक लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कुल पुँजीको १० प्रतिशत भन्दा बढी ऋण दिएको पाइयो । उक्त संस्थाको २०७७ असार	लगानीलाई निर्धारित सीमामा ल्याउन समय सिमा दिएर संस्थाहरूको अनुगमन गर्न र सो को प्रगति समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	मसान्तमा चुक्ता पुँजी रु. १ अर्ब रहेको र बैंकको उक्त संस्थामा रु.३१ करोड ४० लाख ऋण रहेको हुँदा उक्त ऋण लगानी कुल पुँजीको १० प्रतिशत भन्दा बढी भएको पाईयो ।	
१३४	शेयरको विनिवेश — १५ लघुवित्त संस्थाको सुपरिवेक्षण गरेको फाईलको नमुना परीक्षण गर्दा ३ लघुवित्त वित्तीय कम्पनीमा गैरसरकारी संस्थाले राखेको संस्थापक शेयर विनिवेश गरेको छैन । साथै, उक्त संस्थापक शेयर बापत लाभांशसमेत वितरण भएको पाईयो । निर्देशिकाको प्रावधानको पालना हुनुपर्दछ ।	निर्धारित अवधि पुगेपछि संस्थापक शेयर विनिवेश गर्न र ऐन कानून एवं निर्देशिकाको कडाईका साथ पालना गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३५	हिसाब मिलान — बैंकको एक खातामा लामो समय देखि रु.१ करोड ९८ लाख बक्यौता रहेकोमा हिसाब मिलान भएको छैन ।	सुझाव अनुसार दुई महिनाभित्र सरकारी निकायहरूसँग समन्वय गरी बक्यौता रहेको प्रतित पत्रको धरौटीको रकम हिसाब मिलान गर्न र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३६	स्विफ्ट सेवाको भुक्तानी — बेल्जियमको एक अन्तर्राष्ट्रिय कम्पनीलाई स्विफ्ट सेवाका लागि अमेरिकी डलर ४.३५ मिलियन भुक्तानी गरेकोमा मूल्य अभिवृद्धि कर असुली गरेको छैन ।	दुई महिना भित्र असुल उपर गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३७	हायर पर्चेज कर्जा — विभागले यो वर्ष हायर पर्चेज कर्जा दिने कम्पनीको सुपरिवेक्षण गरेको पाइएन ।	तत्काल कार्ययोजना बनाई हायर पर्चेज कर्जा दिने कम्पनीको सुपरिवेक्षण गर्न र सो को प्रतिवेदन समितिमा बुझाउन निर्देशन दिने ।
१३८	सुपरिवेक्षण — बैंकले जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण पद्धति (वासेल) अनुसार प्रभावकारी सुपरिवेक्षणको लागि सुपरिवेक्षण कार्यक्रम निर्धारण र स्रोतहरूको बाँडफाँट गर्दा सुपरिवेक्षकले प्रत्येक बैंक तथा बैंकिङ्ग समूहहरूको जोखिम प्रोफाइल तथा प्रणालीगत महत्व लगायत उपलब्ध भएका विभिन्न न्यूनीकरणका माध्यमहरूलाई ध्यानमा राख्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१३९	सेफगार्ड मूल्याङ्कन प्रतिवेदन कार्यान्वयन — सेफगार्ड मूल्याङ्कन प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सेफगार्ड मुल्यांकन प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्न र हालको अवस्थाका सम्बन्धमा स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१४०	कोभिड-१९ को असर — कोभिड—१९ ले नेपालको अर्थतन्त्रमा पार्न सक्ने असरको सम्बन्धमा विभिन्न किसिमका सूचना तथा निर्देशनहरू जारी गरेकोमा कार्यान्वयन अवस्था मूल्याङ्कन गरेको छैन ।	तीन महिना भित्र कोभिड १९ का समयमा जारी सूचना एवं निर्देशनहरूको कार्यान्वयन अवस्था अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१४१	मौद्रिक नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन —	***
१४१.१	समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने, वित्तीय पहुँच वृद्धि गर्ने, वित्तीय सेवा प्रदानमा क्षेत्रगत सन्तुलन कायम गर्ने, आर्थिक वृद्धिदरको लक्ष्य हासिल गर्ने जस्ता मुलभुतः उद्देश्य राखी को जारी गरेको मौद्रिक नीतिको कार्यान्वयन नभएको ।	मौद्रिक नीतिको चौमासिक समीक्षा गर्न र विप्रेषण आप्रवाहलाई व्यवस्थित बनाउन निर्देशन दिने ।
१४१.२	बैंक तथा वित्तीय संस्थाले निक्षेप संकलन गर्दा नगद निक्षेप उपकरण राख्ने, हेजिङ्ग सम्बन्धी नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्यगत निर्देशिका जारी गर्ने, सामाजिक सञ्जाल तथा अनलाईन साईटहरूमार्फत हुने विज्ञापनहरूसँग सम्बन्धित विदेशी मुद्राको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने लगाएतका प्रमुख कार्य तथा लक्ष्यहरू मौद्रिक नीतिबमोजिम सम्पन्न भएको देखिएन ।	मौद्रिक नीति बमोजिम सम्पन्न हुनुपर्ने उल्लिखित कार्यक्रमहरू र हासिल गर्नुपर्ने लक्ष्यहरू हासिल भए नभएको तथा हालको स्थिति समेत उल्लेख गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१४२	बैंकिङ्ग सेवा विस्तार र प्रभावकारिता — सबै व्यक्तिलाई सहज पहुँच र गुणस्तरीय बैंकिङ्ग सेवाहरू प्रदान गर्नको लागि नेपाल राष्ट्र बैंकले थप प्रयास गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१४३	अनौपचारिक क्षेत्र — बैंकर अन्य संस्थाले हाल तथ्याङ्क संकलन गरिरहेका क्षेत्र भन्दा बाहिरबाट ल्याउनको लागि उक्त क्षेत्रको तथ्याङ्क संकलन गर्न	अनौपचारिक आर्थिक गतिविधिहरूलाई औपचारिक प्रणालीमा ल्याई अर्थतन्त्रको वास्तविक अवस्था चित्रण हुने गरी सूचकांकहरू अध्यावधिक गर्न र सो सम्बन्धमा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	नसकेका क्षेत्र समेतको अध्ययन गर्ने गराउने र सो तथ्याङ्कलाई समेत आधार मानी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको वास्तविक अवस्था चित्रण हुने सूचकाङ्कहरू अद्यावधिक गर्न आवश्यक ध्यानाकर्षण हुनुपर्दछ ।	अध्यावधिक प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१४४	शेयरधनीहरूका अधिकार — बैंक तथा वित्तीय संस्थाका सम्बन्धित शेयरधनीलाई मतदान गर्न रोक लगाई सुधारात्मक कार्यहरू कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१४५	लेखापरीक्षकको राय कार्यान्वयन — क्रेडिट रेटिङ्गको आधारलाई समेत कर्जा जोखिम व्यवस्थाको प्रावधान, थप ऋण स्वीकृति वा कर्जाको नवीकरणमा प्रयोग गरिएमा कर्जा अनुगमन र बैंकिङ तथा वित्तीय क्षेत्रहरूको प्रभावकारी नियमनमा सहयोगी हुने देखिन्छ ।	अब आइन्दा कर्जा स्वीकृत गर्दा, जोखिम व्यवस्था गर्दा र नवीकरणका सुविधा एवं पूँजी पर्याप्तता निर्धारण गर्दा लेखा परीक्षकको राय मुताविक गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४६	क्रेडिट रेटिङ्ग — बैंकको विदेशी मुद्राम रहेका सम्पत्तिको मूल्यमा विदेशी मुद्रा विनिमय दरमा हुने सामान्य परिवर्तन दरले समेत उल्लेख्य असर पर्ने भएकोले यस किसिमको विनिमय जोखिम पहिचान र न्यूनीकरण प्रयोजनको लागि प्रभावकारी संयन्त्र हुनुपर्ने देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१४७	विदेशी विनिमय दर — बैंकको विदेशी मुद्रामा सम्पत्ति २०७४/७५, २०७५/७६ र २०७६/७७ मा क्रमशः रु.८ खर्ब ३९ अर्ब ३८ करोड, रु.७ खर्ब ५२ अर्ब २ करोड र रु.१० खर्ब ५२ अर्ब ५ करोड रहेकोमा सो अनुसारको विदेशी विनिमय नाफा २०७४/७५ मा रु.३८ अर्ब २७ करोड २१ लाख, २०७५/७६ मा रु.२ अर्ब १९ करोड ५३ लाख विनिमय नोक्सानी र २०७६/७७ मा रु.५८ अर्ब ९२ करोड ७५ लाख विनिमय नाफा रहेको देखिन्छ ।	विनिमय जोखिम पहिचान र न्यूनीकरण प्रयोजनको लागि प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
१४८	भत्ता — १५ किसिमका भत्ता वापत रु.१ अर्ब २४ करोड ४५ लाख ३२	उल्लिखित बेरुजु लागत हटाउने र अब आइन्दा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन अनुरूप हुने

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हजार भुक्तानी गरेको छ । नेपाल सरकारको निर्देशन पालना गर्नुपर्दछ ।	गरी कानूनी प्रक्रिया पूरा गरेर मात्र गर्न निर्देशन दिने ।
१४९	बैंङ्कको निर्देशन र अन्य कानून — नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्णय गरेको भन्दा विपरित हुने गरी भएका कार्यहरू माथि रोक लगाउनुपर्दछ ।	बैंङ्कको निर्देशन र कम्पनि ऐनको प्रावधान बाझिएको हकमा ऐन अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
कर्मचारी सञ्चय कोष		
१५०	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा - कोषको २०७७ असार मसान्तमा कोष तथा जगेडा रु. ३ खर्ब ८३ अर्ब ६ करोड रहेको ।	केहि गर्न नपर्ने ।
१५१	परियोजना कर्जा —	***
१५१.१	वित्तीय अवस्था, कर्जा उठने विश्वसनियता र ऋण भुक्तानी तालिका तथा ऋण पुँजी अनुपातमा पर्ने प्रभावबारे निर्णय गर्न सक्ने गरी लगानी गर्नुपर्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५१.२	सार्वजनिक लेखा समितिले निर्देशन दिएको निर्देशन पालना भएको छैन ।	सार्वजनिक लेखा समितिले दिएको निर्देशन कार्यान्वयन गरी समितिमा जानकारी गराउन र निगम संग समन्वय गरी ऋण असुली प्रक्रिया व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
१५१.३	हाउजिङ्ग, होटल र सुगर मिल्स समेत ४ ऋणीहरूलाई दिइएको कर्जा बक्यौता रु ४४ करोड ७८ लाख ६९ हजार लामो समय देखि असुली प्रक्रियामा रहेकोमा यस वर्षमा कुनै साँवा तथा ब्याज रकम असुली भएको छैन ।	अदालतमा विचाराधीन भएको हकमा फैसला बमोजिम हुने गरि गर्ने र अन्यको हकमा असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।
१५२	भाडा असुली —	***
१५२.१	९ करोड ३६ लाख बक्यौता रकमको ब्याज तथा जरिवाना समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	लिन बाँकी भाडा रकमको सावाँ ब्याज र जरिवाना समेत असुल उपर गर्न र प्रतिष्पर्धामा भाडामा लगाउन निर्देशन दिने ।
१५२.२	कोषले समय समयमा भाडावालले तिरको रकम र बैंङ्क जमानत जफत गर्दा पनि भाडा रु १२ करोड २३ लाख र जरिवाना रु २९ लाख ३२ हजार	तीन महिना भित्र असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	समेत रु १२ करोड ५२ लाख ३२ हजार असुल गर्नु पर्ने देखिन्छ ।	
१५३	बैंक हिसाब भिडान — बैंक मौज्दात भिडान नभएको २०७३।७४ सम्म रु १ अर्ब ९० करोड ८८ लाख, २०७४।७५ सम्म रु १ अर्ब ९७ करोड १६ लाख र २०७५।७६ मा रु १ अर्ब ५४ करोड २८ लाख रहेकोमा २०७८।०२।०३ सम्म केही सुधार भई रु ५६ करोड ६१ लाख पुगेको छ । बैंक हिसाब भिडान नहुँदा रकम हिनामिना भएमा समयमै पत्ता नलाग्ने अवस्था रहन्छ । बैंक हिसाब भिडान नभएकोमा सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ ।	समयमै बैंक हिसाब भिडान गर्न र सन्तुलन परिक्षण गर्न निर्देशन दिने ।
१५४	जगेडा कोष — धेरै रकम जगेडा कोषमा मौज्दात राखेकोमा प्रयोजन यकिन गर्ने अन्यथा सञ्चयकर्तालाई उक्त रकम वितरण गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५५	सञ्चयकर्ता सुविधा — सञ्चयकर्ताहरूलाई अझ वढी प्रतिफल तथा सुरक्षा दिनेतर्फ केन्द्रीत हुनु पर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५६	कर्मचारी सुविधा — सञ्चयकर्ताको हितमा समेत थप सुविधा दिने गरी कोषको रकम परिचालन गर्नुपर्दछ ।	कर्मचारी सुविधाका सम्बन्धमा पुनरावलोकन गरी नेपाल सरकारको सहमति लिएर मात्र गर्न गराउन र संचायाकर्ताको हितमा समेत थप सुविधा दिने गरी कोषको रकम परिचालन गर्न निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड		
१५७	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा —	वित्तीय स्थिति र संचालन अवस्थामा सुधार गर्दै जान निर्देशन दिने ।
१५८	अनुपात विश्लेषण —	कमजोर सूचकको अवस्थामा सुधार गर्दै जान निर्देशन दिने ।
१५९	ऋण तथा लगानी हिसाब — विवादित र कमसल धितो राखी विभिन्न १७ संस्थालाई रु.२ अर्ब ४४ करोड ६६ लाख ऋण प्रवाह गरेकोमा सोको व्याज रु.३३ अर्ब ५ करोड १९ लाख पुगेको छ। उक्त ऋण प्रवाह गर्ने	असुलीको त्रैमासिक स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र एक वर्षभित्र असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई समयमै असुलि गर्नुपर्दछ ।	
१६०	निर्देशिका र निर्देशन पालना —	***
१६०.१	नेपाल राष्ट्र बैङ्कको निर्देशिका पालना भएको देखिएन ।	अव आइन्दा निर्देशिकाको व्यवस्था कडाइका साथ पालना गर्न निर्देशन दिने ।
१६०.२	असुली प्रक्रिया प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१६०.३	गणनामा सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१६०.४	आवश्यक तथ्याङ्क संकलन नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१६०.५	जोखिमयुक्त ग्राहकको पहिचान गरी वर्गीकरण र अनुगमन नगरेको ।	जोखिमयुक्त ग्राहकको पहिचान गरी वर्गीकरण गर्न र अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
१६१	खराव कर्जा — खराव कर्जाको उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	बिगतको तुलनामा खराव कर्जाको अनुपात घटेको देखिएको, हालको प्रगति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१६२	शाखा हिसाब मिलान — राससाफ प्रक्रिया दुरुस्त हुन नसकेको ।	हालसम्मको प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न तथा राफसाफ गर्ने कार्य शीघ्र सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
१६३	गैर - बैकिङ्ग सम्पति — गैर व्यापारिक सम्पति रु. १० करोड ९४ लाख रहेको ।	१८० दिनभित्र राफसाफ गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१६४	नेपाल राष्ट्र बैकसँगको कारोबार — हिसाब मिलानमा जोड दिनुपर्ने ।	हालको रिक्न्साइल स्टेटमेन्ट समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१६५	शाखाहरूको ऋण लगानी — ऋण प्रवाह गर्दा धितो लिएको सम्पत्तिको बीमा नगराएको, कार्य सञ्चालन ऋण दिँदा तथ्य सम्बन्धी अधिकतम क्षमता र उपयोग क्षमताको विश्लेषण गर्ने जस्ता ऋण लगानी सम्बन्धी शर्तहरू पालना नगरेको, सुनमा ऋण लगानी गर्न निर्धारित सीमा नाघेर ऋण दिएको, केही शाखाहरूले सुनचाँदी धितो लिँदा गुणस्तरको जाँच गरेको छैन ।	कारवाही गरेको विवरण तथा अनुगमन गरेको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१६६	दाबी नगरिएको हिसाब — कानुनबमोजिम टुङ्गो लगाउनुपर्ने ।	छ महिना भित्र उल्लिखित रकम राफसाफ गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		निर्देशन दिने।
कृषि विकास बैङ्क लिमिटेड		
१६७	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा —	रोजगारी र उत्पादनमा सहयोग पुग्ने गरी नाफा आर्जन गर्ने गरी आगामी दिनमा थप प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम अघि बढाउन निर्देशन दिने।
१६८	अनुपात विश्लेषण —	जिम्मेवारीपूर्वक कार्य गरी थप सुधार गर्न निर्देशन दिने।
१६९	कर्जा असुली स्थिति — कुल कर्जामा खराब कर्जाको अवस्था र खराब कर्जामा साना ऋणीहरूको उल्लेख्य हिस्सा रहेको।	१ प्रतिशतमा झार्ने गरी टार्गेट तोकेर कार्ययोजना बनाएर अगाडि बढ्न निर्देशन दिने।
१७०	खरिद व्यवस्थापन — रु. ५ लाखसम्म सोझै खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा शाखा कार्यालयहरूबाट रु. २ करोड ९४ लाखको स्थिर सम्पत्ति खरिद गर्दा सो व्यवस्था पालना भएको छैन।	सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराउन र अब आइन्दा आर्थिक प्रशासनिक विनियमावली, २०६४ अनुरूप प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी खरिद प्रक्रिया संचालन गर्न निर्देशन दिने।
१७१	शाखा हिसाब मिलान — अन्तर शाखा हिसाब लिनुपर्ने रु. १८ करोड ७ लाख ५ हजार रहेको छ। उक्त फरक रकम यथाशीघ्र मिलान गर्नुपर्ने देखिन्छ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने।
१७२	सूचना प्रणाली — बैकिङ्ग सफ्टवेयर टी-२४ बैंकका शाखामा संचालनमा रहेको अवस्थामा पनि उक्त सफ्टवेयरले सबै शाखा कार्यालयको कारोवारलाई समेटेरी वित्तीय विवरण तयार गर्न सकेको छैन।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने।
१७३	सेवा प्रवाह — कुल कर्जामा चालु पूँजी कर्जाको हिस्सा ७५ प्रतिशत भन्दा माथि देखिएको र अधिकांश साना कर्जा भएकाले प्रशासनिक खर्च उच्च रहेको र कर्जा अनुगमनको प्रभावकारीता न्यून रहेको।	कार्ययोजना बनाई कम खर्चमा बढी सेवा प्रवाह गर्न निर्देशन दिने।
नेपाल बैंक लिमिटेड		
१७४	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा —	अन्य सरकारी बैंकको तुलनामा यस बैंकको खराब कर्जाको अनुपात बढी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		देखिएकोले यसलाई राफसाफ गर्न निर्देशन दिने ।
१७५	अनुपात विश्लेषण —	कमजोर सूचकको अवस्थामा सुधार गर्दै जान निर्देशन दिने ।
१७६	निर्देशन पालना —	***
१७६.१	कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाको गणना नभएको ।	नेपाल राष्ट्र बैंकको परिपत्रको पालना गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्न निर्देशन दिने ।
१७६.२	कोभिड—१९ को असर न्यूनीकरणका लागि ब्याज छुट ।	कोभिड असर न्यूनीकरण गर्न छुट दिनुपर्ने रकम छुट दिन निर्देशन दिने र बैंकले उपलब्ध गराएका विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१७६.३	साधारणसभा प्रयोजनका लागि प्रकाशित वार्षिक प्रतिवेदनमा ने.रा.बैं.को साधारणसभा अनुमति सम्बन्धि पत्र समावेश नभएको ।	राष्ट्र बैंकबाट दिइएको निर्देशनको परिपालना गर्न र लगानीकर्ता एवं सरोकारवालालाई यथार्थ सूचना प्रवाह गर्न निर्देशन दिने ।
१७७	शाखा हिसाब मिलान — अन्तर शाखा हिसाब मिलान फरक देखिएको	छ महिना भित्र हिसाब मिलान गरी फरफारक गर्न निर्देशन दिने ।
१७८	गैर-बैंकिङ्ग सम्पत्ति — गैर बैंकिङ्ग सम्पत्ति रु. १० करोड ३१ लाख रहेको	छ महिनाभित्र सुझावअनुसार गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१७९	आन्तरिक नियन्त्रण — बैंकको आन्तरिक लेखापरिक्षण विभागले सम्पूर्ण शाखा, विभागहरूको लेखापरिक्षण नगरेको, बैंकको अन्तरिम वित्तीय प्रतिवेदनमा ने.रा.बैं.को परिपत्रको आधारमा हुने भिन्नताहरूको बारेमा सिफारिस नगरिएको साथै कोभिड—१९ बाट ऋणीहरूमा परेको असरको मुल्यांकन नगरेको ।	आन्तरिक नियन्त्रण प्रभावकारी बनाउन कार्ययोजना बनाई लागु गर्न र हालको प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
नागरिक लगानी कोष		
१८०	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा — रु.१ खर्ब ६९ अर्ब १३ करोड ३७ लाख ६७ हजार सम्पत्ति तथा दायित्व समावेश छैन ।	रणनीतिक योजना बनाई सोहि अनुसार सुधारका कार्यक्रम लागु गरेर वित्तीय स्थितिमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
१८१	प्रतिफल दर — ब्याज पश्चात बाँकी रहने रकम जगेडा कोषमा ट्रान्सफर गरेको छ । योगदान बापत समानुपातिक रूपमा प्रतिफल वितरण	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हुनुपर्दछ।	
१८२	अन्तर स्कीम हिसाब — गतवर्ष उक्त खुद फरक लिनुपर्ने रु.२७ करोड ६४ लाख रहेको थियो । नियमित अन्तर स्कीम हिसाब मिलान गर्ने गराउने कार्यका लागि सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।	तीन महिनाभित्र फरफारक गर्न र भिडान नभएका स्किमहरूको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८३	बैंक हिसाब मिलान —	***
१८३.१	मौज्दात रु. १ अर्ब ५९ करोड १९ लाख देखिए तापनि बैंक विवरणमा रु.१ अर्ब ४० करोड ८ लाख रहेको देखिन्छ ।	विगतको हकमा कार्ययोजना बनाएर अभियान चलाएर छ महिनाभित्र सम्पन्न गर्न तथा नयाँको हकमा चालु आ.ब.भित्र सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८३.२	रु.२ अर्ब ४४ करोड ८१ लाख मौज्दात रहेकोमा १२ बैंकमा रु.८५ करोड ६२ लाख ६४ हजार ऋणत्मक मौज्दात रहेको ।	विगतको हकमा कार्ययोजना बनाएर छ महिना भित्र सम्पन्न गर्न र नयाँको हकमा चालु आ.ब. भित्र सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८३.३	रु.१५ अर्ब ४६ करोड ११ लाख मौज्दात रहेकोमा ४२ बैंक खाताहरूमा रु.११ अर्ब ९३ करोड ४४ लाख ऋणात्मक मौज्दात रहेको र सो ऋणात्मक मौज्दात समायोजन गरी खुद मौज्दात रु.३ अर्ब ५२ करोड ६६ लाख योजनातर्फका वित्तीय विवरणमा प्रस्तुत गरेको छ । हिसाब मिलान यकिन नगरी समायोजन मात्र गरेर वित्तीय विवरण प्रस्तुत गर्ने गराउने कार्यका लागि सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।	विगतको हकमा कार्ययोजना बनाएर छ महिनाभित्र सम्पन्न गर्ने तथा नयाँको हकमा चालु आ.ब. भित्र सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८४	लगानी-	***
१८४.१	निगमले साँवाको किस्ता पनि लामो समयसम्म तिर्न नसकेका अवस्थामा ऋण सम्झौतामा ब्याज पुँजीकरण गर्ने व्यवस्था उल्लेख नभएको अवस्थामा समेत संचालक समितिको निर्णय बमोजिम ब्याज पुँजीकरण गरेको छ। व्याज	नेपाल वायुसेवा निगमसँग छलफल गरी ऋण तथा ब्याज नियमित तिर्ने सम्बन्धमा पुनरतालिकीकरण गरि नियमित असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	पुँजीकरण समेत वर्षान्तमा रु.१३ अर्ब ८१ करोड ७३ लाख साँवा बाँकी रहेको ।	
१८४.२	कोषको चुक्ता हुने अवस्था रहेको छैन ।	माथिल्लो तामाकोशीको हाइड्रो पावर सञ्चालनमा आइसकेकाले उक्त ऋण असुलीको प्रकृया व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
१८४.३	कर्मचारी वचत वृद्धि अवकाश योजना रु.२ अर्ब २३ करोड ९६ लाख कम शंकास्पद व्यवस्था भएको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१८५	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली — आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली प्रभावकारी देखिएन ।	लिनु दिनु पर्ने रकम फरफारक गर्न र लक्ष्य तोकेर कार्ययोजना बनाएर आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
१८६	सावधिक जीवन बीमा योजना — उमेर हदको आधारमा वार्षिक संकलित रकम भन्दा बढी रकम बीमा कोषबाट राष्ट्रिय बीमा संस्थानलाई भुक्तानी गर्दा योगदानकर्ताहरूको खाताबाट कट्टि गरी समायोजन गर्नु पर्नेमा रु.५९ करोड ५१ लाख ३६ हजार वित्तीय विवरणमा सोझै बीमा कोषबाट घटाएको छ ।	तीन महिनाभित्र हिसाव मिलान गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८७	नेपाल राष्ट्र बैङ्कसंगको कारोबार — विगत वर्षहरू देखिनै नेपाल राष्ट्र बैकसँग सोधभर्ना लिन बाँकी देखिएको रु.१ करोड ५० लाख ४८ हजार यथावत रहेको छ ।	नेपाल राष्ट्र बैकसँग शोधभर्ना लिई हिसाव मिलान गरी सोको विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८८	तथ्याङ्क माईग्रेसन — त्रुटिपूर्ण तथ्याङ्कको लागि सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।	छ महिनाभित्र त्रुटिपूर्ण तथ्याङ्कको सुधार गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र सफ्टवेयर निर्माण सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई नीतिगत निर्णय लिन निर्देशन दिने ।
१८९	संस्थागत सुशासन — संस्थागत सुशासन प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न संचालकहरूले पालना गर्नु पर्ने आचार संहिता तयार गरी लागू गरेको	संस्थागत सुशासन प्रभावकारी बनाउन संचालकहरूको आचारसंहिता बनाई लागू गर्न र विभिन्न कम्पनीमा पठाइने प्रतिनिधि संचालकको अधिकार र सिमा तथा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	देखिदैन ।	काम कर्तव्य तोकी व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
मिलिनियम च्यालेन्ज एकाउण्ट नेपाल विकास समिति		
१९०	वित्तीय व्यवस्था र खर्च — नेपाल सरकारको स्रोतबाट सम्झौतामा उल्लेख नभएका कार्यमा समेत खर्च गरेको नियमसम्मत र औचित्यपूर्ण देखिएन ।	अव आइन्दा सम्झौताको व्यवस्थालाई कडाइका साथ पालना हुने गरी खर्च व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
१९१	सम्झौताका शर्त — सम्झौताका शर्तहरू पूरा गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१९२	लागत वृद्धि — तोकिएको समयमा नै काम सम्पन्न नहुँदा लागत वृद्धि नहुने गरी काम गरेको आधारमा मात्र परामर्शदातालाई भुक्तानी गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१९३	परामर्श खर्चको औचित्य — खर्च मितव्ययिता कायम गर्न प्रयास गर्नु पर्दछ ।	बैदेशिक सहयोगका आयोजनामा परामर्श सेवामा नियुक्त गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा मितव्यायी हुने गरी व्यवस्था गर्न र सामान्य प्रशासनिक तथा आर्थिक व्यवस्थापनका काम नियमित जनसक्तिबाट गर्न गराउन आयोजनाको पुनरावलोकन गर्न नेपाल सरकार अर्थमन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।
बीमा समिति		
१९४	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा — समितिको संचित रकम वृद्धि हुँदै गएकोले नेपाल सरकारको संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यहोरा गत बिगत वर्ष देखि औल्याइएकोमा यस वर्ष रु. १ अर्ब दाखिला गरेको छ । कानूनी व्यवस्था मिलाए बाँकी रकम संचित कोषमा दाखिला गर्नु पर्दछ ।	कानूनी व्यवस्था गरी समितिको बढी भएको संचित रकम नेपाल सरकारको संचित कोषमा दाखिला गर्न निर्देशन दिने ।
१९५	अनुगमन, सुपरीवेक्षण तथा निर्देशन — राष्ट्रिय बीमा संस्थानले २०६९।०७० र राष्ट्रिय बीमा कम्पनी लिमिटेडले २०७१।०७२ देखि लेखापरीक्षण नगराएकोमा कुनै कारवाही गरेको छैन । अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्य प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।	एक वर्षभित्र बीमा कम्पनी र संस्थानको लेखापरीक्षण गर्ने गराउने व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने । बीमा कम्पनीहरूको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्य प्रभावकारी बनाउन र पर्याप्त सर्भेयरको व्यवस्था गरी समयमै बिमा दाबी भुक्तानी व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
१९६	बाली तथा पशुपन्छी कोष — अनुगमन तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रभावकारी	बिमा दाबी भुक्तानी सम्बन्धमा गरिएको अनुगमनको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	बनाउन र लेखापरीक्षण गराउन सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।	निर्देशन दिने ।
नेपाल धितोपत्रबोर्ड		
१९७	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा —	केहि गर्न नपर्ने
१९८	आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था — बोर्डको आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थामा सुधार गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र सम्पति अपलेखन गर्न, लिजमा लिएको जग्गाको सदुपयोग गर्न, अनावश्यक समितिहरू विघटन गर्न, समितिका कार्य सम्पादन सरल र मितव्ययी बनाउन, श्रम अडिट गर्न तथा बोर्डको आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थामा सुधार ल्याउन निर्देशन दिने ।
१९९	अनुगमन, सुपरिवेक्षण र कार्यान्वयन —	***
१९९.१	अर्थ मन्त्रालयबाट नियमावली स्वीकृत नभएको ।	उल्लिखित नियमावली तीन महिनाभित्र स्वीकृत गरि गराई लागु गर्न गराउन नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिने ।
१९९.२	वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ को नियम ५ अनुसार २०७६ असारदेखि पूर्व स्वीकृतिका लागि ६ निवेदकको २०७७ चैत्र मसान्तसम्म पनि पूर्व स्वीकृत भएको छैन ।	उल्लिखित वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी कार्यका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास र सम्भाव्यता अध्ययन गरी तीन महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने
नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेड		
२००	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा —	केहि गर्न नपर्ने ।
२०१	सेवा प्रवाह —	***
२०१.१	कारोबार प्रणालीको क्षमता बढाउनुपर्ने ।	सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको पटक पटक बन्द हुने र सर्भर डाउन हुने समस्या हाल गरी पूँजी बजारलाई सबल र सुरक्षित बनाउन क्षमता अभिवृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
२०१.२	कानुनी व्यवस्थामा समय सापेक्ष सुधार हुनुपर्ने ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ उपर मिति २०७९/३/३, ५, ६ र ७ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय — मन्त्रालय र मातहत १८७ सरकारी कार्यालयको रु. १० खर्व ५१ अर्ब १० करोड ६० लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	संगठित संस्था, अन्य संस्था र समिति — ७ संस्थाको रु. १४ खर्व ४४ अर्ब ६९ करोड २३ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
३	दिगो विकास लक्ष्य-प्रगति — दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्न कठिन रहेको ।	दिगो विकास लक्ष्यको मापनको आधार नतोकिएका सूचकको आधार तोकी निर्धारित समयभित्रै लक्ष्य प्राप्त गर्ने गरी कार्यान्वयन गर्न र आवधिक मूल्याङ्कन गर्न निर्देशन दिने ।
४	समष्टिगत आर्थिक स्थिति — अपेक्षित आर्थिक वृद्धि हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५	राजस्व असुली — राजस्व असुली शतप्रतिशत हुन नसकेको ।	राजस्व असुली लक्ष्यअनुसार हुने गरी कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
६	स्रोतको प्रक्षेपण — यथार्थपरक हुन नसकेको ।	तीनै तहको राजस्व प्रक्षेपण गर्दा समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू र सरकारको कर नीतिलाईसमेत आधार लिई यथार्थपरक बनाउँदै राजस्व नीति र राजस्व

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		प्रशासनको दक्षतामा सुधार गर्न तथा कुल ग्राहस्थ उत्पादनको लेखाङ्कन यथार्थ परक बनाउन निर्देशन दिने ।
७	राजस्व नीति —	***
७.१	बीजक जारी नगर्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।	डेडिकेटेड कन्ट्रोल रुम तथा सो को लागि आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था गरी प्रभावकारी ट्र्याकिङ्ग प्रणाली बनाएर अनुगमन कार्य प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
७.२	स्वचालित कर प्रणाली कार्यान्वयनमा नआएको ।	करदाता सूचना व्यवस्थापन प्रणाली प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला निकायबीच समन्वय गर्न निर्देशन दिने ।
७.३	अन्तर्देशिय भन्सार प्रशासनसंग विद्युतीय सुचना आदानप्रदान गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.४	करदाता सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने ।	आन्तरिक क्रियाकलापमा आधारित हुने गरी करको दायरा विस्तार गरी दीगो कर प्रणालीमा रूपान्तर गर्ने लक्ष्यलाई प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्य अगाडि बढाउन निर्देशन दिने ।
७.५	एक पटकमा निश्चित प्रकृति र परिमाणका मालवस्तुमात्र आयात गर्न पाउनुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.६	सीमा क्षेत्रमा सघन र नतिजामुखी अनुगमन गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.७	प्रतीतपत्रको माध्यमबाट पैठारी गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७.८	गैरकर राजस्वलाई लागत प्रभावी बनाउनुपर्ने ।	गैरकर राजस्वलाई लागत प्रभावी बनाउन गैरकर प्रशासन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाको पुनरावलोकन गरी समयानुकूल दस्तुर संशोधन गर्न निर्देशन दिने ।
८	राजस्व बक्यौता असुली —	***
८.१	मुनाफा गरेका र तिर्न सक्षम सार्वजनिक संस्थानले भाखाभिन्न साँवा र ब्याज	नाफामा गएका संस्थाहरूबाट समयमै साँवा ब्याज असुलउपर गर्न र घाटामा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	नबुझाएका ।	गएका उल्लिखित संस्थानको प्रगति विवरण तयार गरी तीन महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न तथा हिसाब राफसाफ गर्न निर्देशन दिने ।
८.२	सार्वजनिक संस्थानले भाखाभित्र साँवा र ब्याज बुझाउनुपर्ने ।	साँवा र ब्याज भाखा नाघेका सार्वजनिक संस्थान तथा समितिहरूको छ महिनाभित्र हरहिसाब फरफारक गर्न निर्देशन दिने ।
८.३	राजस्वको ठूलो हिस्सा न्यायिक निकायमा विचारधीन रहेको ।	सरकारलाई प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व बक्यौता असुली गर्न उपयुक्त नीतिगत एवं कानूनी व्यवस्था मिलाई असुली प्रक्रिया प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
९	इन्टरनेट टेलिफोन — इन्टरनेट प्रयोग गरी संचालन भएका एप्लिकेशन सेवा प्रदायकलाई कानूनी दायरमा ल्याउनुपर्ने र	इन्टरनेट सेवा मार्फत् सञ्चालन हुने एप्लिकेशनहरूको अवस्था अध्ययन गरी तिनीहरूको दर्ता र सञ्चालन प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न र राजस्वको दायारभित्र ल्याउन आवश्यक कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
१०	गैरकर राजस्वको दर — लाइसेन्स दस्तुर र नवीकरण दस्तुरमा पुनरावलोकन गर्नुपर्ने ।	इन्टरनेट सेवा प्रदायक र टेलिफोन सेवा प्रदायकले तिर्नुपर्ने लाइसेन्स दस्तुर र नवीकरण दस्तुरमा पुनरावलोकन गरी यिनीहरूकोबीचको अन्तर कम गर्न निर्देशन दिने ।
११	राजस्व छुट —	***
११.१	राजस्व छुट प्राप्त सामग्रीको अभिलेख र अनुगमन नभएको ।	राजस्व छुट प्राप्त सामग्रीको अभिलेख राख्न र सहि प्रयोजनमा आए नआएको अनुगमन गर्न निर्देशन दिने ।
११.२	राजस्व छुटको रकमगत अभिलेख नभएको ।	राजस्व छुटको रकमगत अभिलेख राख्न निर्देशन दिने ।
११.३	कृषि तथा पशुजन्य सामग्रीको आयातमा दिएको राजस्व छुटको असरबारे विचार गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
११.४	राजस्व छुटको अभिलेख पारदर्शी र व्यवस्थित हुनुपर्ने ।	पटके निर्देशनबाट छुट दिने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न र विनियोजन र राजस्व दुबै तर्फ दिएको छुटको एकीकृत तथ्याङ्क सहितको विवरण तयार गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२	बजेटभन्दा बढी खर्च — स्वीकृत बजेटभन्दा बढी निकास र खर्च गरेको ।	विनियोजन ऐन विपरित विनियोजित बजेटभन्दा बढी हुने गरी निकास दिने र खर्च लेखे कार्यलाई पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
१३	खर्च व्यावस्थापन —	***
१३.१	विनियोजन र प्रतिवेदन प्रणाली यथार्थपरक नभएको ।	विनियोजनअनुरूप खर्च गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन पर्याप्त पूर्व तयारी, प्राविधिक अध्ययन र पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१३.२	पूँजीगत खर्चमा कमी आएको ।	चालु खर्चमा बढ्दै गएको अंश कम गरी बिकास निर्माण एवं सेवा प्रवाहमा पूँजीगत खर्चको परिचालन बृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
१४	अर्थ बजेटबाट निकास — बर्षान्तमा निकास र रकमान्तर गरी रकम थप गर्ने परिपाटी बढेको ।	अर्थ विविधबाट पटके निर्णयका आधारमा निकास दिने सम्बन्धित कार्यक्रममा बजेट विनियोजन नै नगर्ने वा कम गर्ने जस्ता बजेट सिद्धान्त विपरितका कार्यलाई नियन्त्रण गर्न आवश्यक मापदण्ड बनाई कार्यान्वयन गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५	वर्षान्तको खर्च / भुक्तानी — आषाढ २५ पछि खर्च भुक्तानी गरेको ।	आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३३ अनुसार आषाढ २५ पछि खर्च भुक्तानी गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्न र भुक्तानी प्रणालीको गहन अध्ययन गरी क्यालेण्डर बनाएर समयमै खर्च गर्ने प्रणालीको विकास गर्न निर्देशन दिने ।
१६	रकमान्तर —	***
१६.१	रकमान्तर गर्ने कार्यमा नियन्त्रण नभएको ।	बजेट सिद्धान्तअनुरूप सुरुमा बजेट विनियोजन नभएका कार्यक्रममा र विनियोजन ऐनमा व्यवस्था नगरेको कार्यक्रम तथा बजेटमा रकमान्तर गर्ने कार्यमा पूर्ण बन्देज लगाउन र अब आइन्दा कानूनको परिधिभित्र रहेर मात्र रकमान्तर गर्न निर्देशन दिने ।
१६.२	शुरुमा बजेट व्यवस्था नगरी रकमान्तरबाट खर्च गरेको ।	बजेट व्यवस्था गरेर मात्र खर्च गर्न र बजेट व्यवस्था नै नभएको शिर्षकमा रकमान्तर गर्न रोक लगाउन निर्देशन दिने ।
१६.३	विनियोजन ऐनको प्रावधान नभएको ।	विनियोजन ऐनले निर्धारण गरेको सीमामा रहेर मात्र रकमान्तर गर्ने व्यवस्था गर्न

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		निर्देशन दिने ।
१७	वैदेशिक सहायता —	***
१७.१	वैदेशिक सहायता बजेटरी प्रणालीभन्दा बाहिर रहेको ।	आर्थिक कार्यविधि नियमावली अनुरूप सम्पूर्ण वैदेशिक सहायताको रकमलाई वजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न र ती सहायताहरूको अनिवार्य रूपमा महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
१७.२	वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट तथा लेखा प्रणालीमा ल्याउनु पर्ने ।	बेरुजु विवरणमा उल्लेख भएका अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको क्षेत्रगत खर्च अनुसार ती संस्थाहरूको स्वदेशी/विदेशी कर्मचारी, परामर्शदाताहरूको तलब भत्ता सुविधा र प्रशासनिक तथा अन्य शिरोभार खर्च समेत थप दायित्व व्यहोरेको देखिएकोले अब आइन्दा वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमा ल्याई परिचालन गर्न र पेरिस घोषणापत्र अनुरूप अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थामार्फत सहयोग रकम खर्च गर्न पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
१८	सहायता परिचालन — अन्तर्राष्ट्रिय वैदेशिक संस्था र विकास साझेदारबाट प्राप्त रकम राष्ट्रिय प्रणालीमा वा सरकारी निकाय मार्फत् नै कार्यान्वयन हुनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१९	वैदेशिक सहायता उपयोग —	***
१९.१	दाताबाट अनुमान अनुसार सहायता र ऋण प्राप्त नभएको ।	वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी प्राप्त सहायताको अधिकतम उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउन र समयमै पर्याप्त अनुदान प्राप्त गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१९.२	वैदेशिक सहायताको उपयोग न्युन रहेको ।	विकास साझेदारबाट प्राप्त हुने ऋण तथा अनुदान रकम लक्ष्य अनुरूप प्राप्त गर्न आवश्यक तयारी, कुटनैतिक प्रयास तथा खर्च भएको रकमको सोधभर्ना लिने

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		प्रक्रियालाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
२०	सार्वजनिक संस्थानको अवस्था —	***
२०.१	कानूनी कारवाही नभएको ।	निजीकरण सम्झौता तथा प्रस्तावना अनुसार निजीकरण भएका संस्था सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी विस्तृत अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न र ती संस्थाहरूको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्न निर्देशन दिने ।
२०.२	निजीकरण बारे स्पष्ट नीति नभएको ।	निजीकरण सम्झौता र प्रस्तावना अनुसार उद्योगहरू संचालन भए नभएको अनुगमन गरि समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न र सम्झौता तथा प्रस्तावना अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२०.३	समयमै लेखापरीक्षण नगरेको ।	लेखापरीक्षण नभएका सबै संस्थानको छ महिनाभित्र लेखापरीक्षण गराएर समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१	भाडा असुली — भाडा असुलीमा ध्यान नदिएको ।	तीन महिना भित्र भाडा तथा बक्यौता असुल उपर गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२	शेयर लगानी प्रतिफल — लगानी शेयरको कुनै प्रतिफल प्राप्त नभएको ।	उल्लेखित संस्थाहरूबाट लामो समयदेखि प्रतिफल प्राप्त नभएको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण, सुधारका विकल्प तथा संस्था सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३	शेयर स्वामित्व —	***
२३.१	नेपाल सरकारका नाममा शेयर स्वामित्व नरहेको ।	नेपाल सरकार, साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लि. र जापान सरकारबीच भएको सम्झौता बमोजिम नेपाल सरकारको नाममा शेयर कायम गर्न निर्देशन दिने ।
२३.२	नेपाल सरकारको लगानी पुँजीकरण नगरेको ।	बिराटनगर जुट मिलमा लगानी पुँजीकरण गरी शेयर संरचना परिवर्तन गर्ने कार्य तीन महिनाभित्र सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२४	घटी शेयर कायम —	***
२४.१	नेपाल सरकारले शेयर लगानी गरे पनि सम्बन्धित संस्थाले पुँजी वृद्धि एवं शेयर लगानी नगरेको ।	पुँजी वृद्धि नगरी बैकमा राखेर ब्याज आर्जन गरेको सम्बन्धमा एक महिना भित्र छानविन गरी सरकारलाई प्राप्त हुनुपर्ने रकम तथा उक्त रकम ब्याज सहित फिर्ता गर्न गराउन र समितिमा प्रतिवेदन दिन निर्देशन दिने ।
२४.२	नेपाल सरकारको रकमलाई शेयरमा लगानी नगरेको ।	नागरिक लगानी कोषमा गरेको उल्लिखित लगानी सम्बन्धमा शेयरमा रूपन्तरण गर्न र प्रतिफल प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
२५	सार्वजनिक ऋण —	योजना बनाई ऋण दायित्व कम गर्दै जानेगरी उपयुक्त नीति लागू गर्न निर्देशन दिने ।
२६	साँवा ब्याज भुक्तानी अवस्था —	सार्वजनिक ऋण लिँदा उत्पादनशील क्षेत्रमा खर्च गर्नेगरी मात्र लिने व्यवस्था मिलाउन तथा साँवा ब्याज भुक्तानी समयभित्रै गर्न निर्देशन दिने ।
२७	ऋण लगानी —	राष्ट्र बैंक र सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयसँग समन्वय गरी ऋण तथा ब्याज असुलीका लागि समयतालिकासहित प्रभावकारी कार्ययोजना बनाएर ताकेता र असुली गर्न निर्देशन दिने ।
२८	थप राजस्व असुली —	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२९	अनुदानको अनुगमन — अनुदान रकमको लेखापरिक्षण र अनुगमन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३०	कृषि कर्जामा ब्याज अनुदान —	
३०.१	प्रक्रियाअनुसार अनुदान नदिएको ।	खाद्य तथा शीत भण्डारहरूको स्थापना तथा सञ्चालनको अवस्था सम्बन्धमा नियमित अनुगमनका लागि प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गर्न र खाद्य तथा शीत भण्डारको सम्बन्धमा अध्ययन गरी एक महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३०.२	अनुदानको प्रभावकारिताको मूल्याङ्कन नभएको ।	कृषिसँग सम्बन्धित ब्याज अनुदानलगायत समग्र अनुदानको उपादेयता एवं प्रभावकारिताको मूल्यांकन गरी छ महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१	सञ्चित कोष —	***
३१.१	हिसाब मिलान विवरण प्रस्तुत नभएको ।	राष्ट्र बैंकसँग छलफल गरी संचित कोषको मौज्जात ऋणात्मक देखिएको सम्बन्धमा हिसाब मिलान गरी समितिमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१.२	हिसाब मिलान नभएको ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको बैदेशिक ऋण हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३१.३	सञ्चितकोषको हिसाब नदेखाएको ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको बैदेशिक अनुदान हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३१.४	अनुदान र वित्तीय हस्तान्तरणको खर्च अभिलेखाङ्कन नभएको ।	अनुदान वा वित्तीय हस्तान्तरणको खर्च अभिलेखन सम्बन्धमा स्पष्ट नीति अवलम्बन गर्न निर्देशन दिने ।
३१.५	राजस्व शीर्षकमा दाखिला नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३१.६	स्थानीय कर संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३१.७	राजस्व तथा शेयर लगानीको हिसाब यथार्थपरक नभएको ।	उल्लिखित बकौता भुक्तानी सम्बन्धमा राजस्व तथा शेयर लगानीको हिसाब खर्च सिद्धान्त अनुरूप यथार्थपरक बनाउन निर्देशन दिने ।
३२	विभाज्य कोष — राजस्व रकम समयमै बाँडफाँड नभएको ।	संघीय संचित कोषको हिसाब यथार्थपरक हुने गरी लेखा प्रणाली र आवश्यक कानूनी सुधार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३३	शोधभर्ना हुन बाँकी —	***
३३.१	वैदेशिक अनुदान परिचालन गर्ने मन्त्रालयसँग शोधभर्ना समन्वय नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३३.२	शोधभर्ना नभएको ।	उल्लिखित ऋण तथा अनुदान शोधभर्नाको सम्बन्धमा सम्बन्धित मन्त्रालयसँग समन्वय गरी हिसाब मिलान गरेर तीन महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३३.३	सम्झौताअनुसार खर्च हुने रकम मात्र शोधभर्ना गर्ने परिपाटी नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३३.४	शोधभर्ना नगर्ने कर्मचारीलाई कारबाहि गर्नुपर्ने ।	उल्लिखित बन्द भईसकेका आयोजनाका शोधभर्ना नलिएको सम्बन्धमा तीन महिना भित्र छानविन गरी दोषी पदाधिकारीलाई कारबाहि गरेर शोधभर्ना लिने व्यवस्था मिलाउन र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३४	कार्यसञ्चालन कोष —	***
३४.१	घटी जिम्मेवारी सारेको ।	उल्लिखित घटी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा छानविन गर्न निर्देशन दिने ।
३४.२	बैङ्क मौज्जात घटी देखाएको ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३५	मौज्जात फरक —	***
३५.१	सेस्ताअनुसार मौज्जात देखाएपनि बैङ्क मौज्जात कमी रहेको ।	थप विवरणसहित तीन महिनाभित्र स्थिति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३५.२	बैङ्क हिसाब फरक परेको ।	
३५.३	ऋणात्मक जिम्मेवारी सारेको ।	एक महिनाभित्र विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३६	खाता सञ्चालन — कार्यसञ्चालन नहुने खाता बन्द नगरेको ।	कार्यसञ्चालन नहुने खाता बन्द गरी उक्त खाताको रकम सञ्चित कोषमा दाखिला गर्न निर्देशन दिने ।
३७	आन्तरिक लेखापरिक्षणको प्रभावकारीता —	***
३७.१	एकै कर्मचारीबाट लेखा राख्ने गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३७.२	आन्तरिक लेखापरीक्षण निर्देशिका पूर्ण पालना नगरेको ।	नियमावली तथा निर्देशिकाको पूर्ण पालना गरी आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
३७.३	लेखापरीक्षण कार्यसम्पादनमा सुधार नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
आन्तरिक राजस्व विभाग		
३८	आन्तरिक राजस्व संरचना —	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३९	रणनीतिक योजना कार्यान्वयन — सुधार कार्ययोजना नभएको ।	मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकर ननफाइलर संख्या घटाउने लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न कार्य सम्पादन स्थितिमा सुधार गर्न र सक्रिय नरहेका करदातालाई स्किम बनाएर व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
४०	राजस्वको लगत कट्टा तथा मिनाहा —	***
४०.१	लगत कायम नगरेको ।	राजस्व बक्यौता लगत यकिन गरी दाखिला गर्न र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०.२	लगत कायम नगरेको ।	लगत कायम गरी दाखिला गर्न र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०.३	लगत कायम नगरेको ।	राजस्व बक्यौता र बेरुजु लगत बेग्ला बेग्लै कायम गर्न निर्देशन दिने ।
४१	बक्यौता असुली —	***
४१.१	राजस्व हिसाब फरक परेको ।	राजस्व बक्यौताको हिसाब यथार्थपरक बनाई सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१.२	न्यून रकम मात्र असुली भएको ।	लक्ष्य दिएको बिस्तृत विवरण सहितको कार्ययोजना समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१.३	राजस्व असुलीमा तदारुकता नभएको ।	हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१.४	विवादरहित कर असुलीमा सक्रियता नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४२	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली — आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधार नभएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४३	मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणको संरचना —	***
४३.१	कर असुलीमा थप सक्रियता नदेखाएको ।	अनुगमन गरी डेबिट क्रेडिट अनुपात बढेको अवस्थामा यस्ता घटाउने विधिहरूलाई कडाइका साथ लागु गर्न नीतिगत एवं व्यवस्थापकीय अवस्थामा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
४३.२	नियमित बजार अनुगमन नभएको ।	अनुगमन गरी क्षतिपूर्ति गर्ने कार्यको प्रभावकारिता बृद्धि गर्न साथै डेबिट क्रेडिट अनुपात बढेको अवस्थामा यस्ता घटाउने विधिहरूलाई कडाइका साथ लागु गर्न निर्देशन दिने ।
४४	आन्तरिक र पैठारी सङ्कलन अनुपात — १० वर्षको अवधिमा मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन अपेक्षाकृत सुधार नभएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४५	प्रशासकीय पुनरावलोकन — विवादित विषयमा समयमा टुङ्गो नलाग्दा प्राप्त हुनुपर्ने रावस्व र करदाताले पाउने सेवा प्रभावित भएको ।	कार्ययोजना बनाएर दुई महिनाभित्र कारबाही टुंगोलाई विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४६	विद्युतीय व्यापारमा कर —	***
४६.१	सामाजिक सञ्जालहरूमार्फत हुने विज्ञापनहरूको ठूलो रकम विदेशिएको ।	आगामी बजेट मार्फत् विद्युतीय व्यापारमा कर लगाउने ब्यवस्था ल्याउन निर्देशन दिने ।
४६.२	इ-कमर्सको कर निर्धारणसम्बन्धी संरचना नीति नियम र कानूनी व्यवस्थाको अभाव रहेको ।	अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यासको अध्ययन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा ई-कमर्स सञ्चालन गर्ने व्यवसायीलाई करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
४६.३	इ-कमर्सबाट हुने व्यापारलाई करको दायरमा ल्याउन क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।	आगामी बजेट मार्फत् विद्युतीय माध्यमबाट हुने कारोबारमा कर लगाउने र सो को लागी जनशक्तिको क्षमता बृद्धि गर्ने ब्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४७	ठेक्का वा करार — ठेक्का वा करारसम्बन्धी कार्य तोक्ने र वायुयान मर्मत तथा अन्य ठेक्का वा करारलाई थप व्याख्या गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार ठेक्का तथा करार ऐनलाई नै पुनः परिभाषित गरी लागू गर्न निर्देशन दिने ।
४८	वैदेशिक अध्ययन स्वास्थ्य बीमा — आवश्यक रकम छुट दिएको ।	उल्लिखित बीमालाई व्यवस्थित गर्न कानूनी व्यवस्थामा आबद्ध गर्न निर्देशन दिने ।
४९	वैदेशिक अध्ययनमा शिक्षा सेवा शुल्क — भारतमा अध्ययनमा जाने विद्यार्थीको अभिलेख नराखेको ।	वैदेशिक अध्ययनमा लिने शिक्षा सेवा शुल्कलाई व्यवस्थित गर्न नीतिगत सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
५०	वैदेशिक शिक्षण शुल्कमा कर —	***
५०.१	कर कट्टा नगरी विदेश पठाउन स्वीकृत दिएको ।	सुझावअनुसार असुल गरी कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५०.२	कर कट्टा नगरी विदेशमा रकम पठाएको ।	सुझावअनुसार छानविन गरी असुल उपर गरी एक महिना भित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५१	शेयरको लागत खर्च — लागत मूल्य बढी दाबीको कारणले कर असुल गर्न छुट भएको ।	प्रयोगकर्ताले डिम्याट, बोनस शेयर, आईपिओ र हकप्रद शेयरको मूल्य भन्दा बढी लागत उल्लेख गरेका कारण प्रणालीले देखाएभन्दा बढी लागत देखिएकोले घटी असुल हुने देखिएको सम्बन्धमा छानविन गरी छ महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न तथा उक्त अवस्थालाई व्यवस्थित गर्न कानूनमा थप व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५२	म्युचुल फण्ड — म्युचुल फण्डलाई करको दायरमा नल्याएको ।	नेपाल सरकारबाट स्वीकृत वित्तीय क्षेत्र रणनीति र अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरूप म्युचुअल फण्डको आयमा कर नलाग्ने भएकोले बेरुजु लागतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
५३	मुनाफा बाहेकको लाभांशमा कर — लाभांश वितरणमा कर समावेश नगरेको ।	छानविन गरी तीन महिनाभित्र कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५४	अवकाश भुक्तानीमा कर — १५ प्रतिशत अग्रिम कर कट्टा नगरेकोले रु.	अवकाश भुक्तानीमा कर नलगाउने सम्बन्धमा अदालतबाट फैसला भैसकेको

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	३४ करोड ६८ लाख कर असुल गर्नुपर्ने ।	जनाएकोले उक्त बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
५५	हितको निसर्गमा प्राप्त लाभकर —	***
५५.१	रु. १८ करोड ६२ लाखमा शुल्क एवम् ब्याजसहित असुल हुनुपर्ने ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५५.२	रु. ३७ करोड ९२ लाख ५८ हजार छानविन गरी असुल हुनुपर्ने ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
५५.३	रु. १६ करोड ३२ लाख र आयकर ऐनको दफा ११९ बमोजिम ब्याज र दफा १२० बमोजिम शुल्कसमेत असुल गर्नुपर्ने ।	छानविन गरी तीन महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५५.४	शेयर बिक्रेताबाट अग्रिम कर समेत कट्टा नगरेको ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
५५.५	अग्रिम कर समेत कट्टा नगरेको ।	कर निर्धारण सम्बन्धमा छानविन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५६	दायित्व निसर्ग —	दुई महिनाभित्र छानविन गरी कर निर्धारण गरेर कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५७	हकप्रद शेयर मनोनयन र हस्तान्तरण —	***
५७.१	बजार मुल्यमा चारित्रीकरण गर्दा औसत रु. ४१ करोड ७० लाखमा २५ प्रतिशत कर रु. १० करोड ४२ लाख ५० हजार र शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्न छानविन गर्नुपर्ने ।	छानविन गरेर शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गरी दाखिलाको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
५७.२	बजार मुल्यमा चारित्रीकरण गर्दा औसत रु. ४४ करोड ४७ लाखमा २४ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु. ११ करोड ११ लाख ८१ हजार र शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्न छानविन गर्नुपर्ने ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
५७.३	बजार मुल्यमा चारित्रीकरण गर्दा औसत रु. ३० करोड ८९ लाखमा ९४ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु. ७ करोड ७२ लाख ४८ हजार र शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्न छानविन गर्नुपर्ने ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
५७.४	बजार मुल्यमा चारित्रीकरण गर्दा हुने ५ प्रतिशत कर रु. ७३ करोड ९० लाख र शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्न छानविन गर्नुपर्ने ।	बुक क्लोज भन्दा छ महिना अगाडिदेखिको तथ्याङ्कलाई छानवीन गरी दुई महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५८	कार्गो सेवाको आयकर — जहाज कम्पनीमार्फत कार्गो ढुवानी गर्दा छुट भएको कर रु. १६ करोड ८० लाखमा शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	एक करदाताको मात्र कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उक्त अंशको रु.२९ लाख ४७ हजार मात्र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
५९	हवाई सेवा सञ्चालनमा कर — घटी कर दाखिला गरेको रु. ३४ करोड ३७ लाख ५१ हजार छानविन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	एक करदाताको मात्र कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उक्त अंशको रु.११ करोड ८४ लाख ३९ हजार मात्र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६०	सुनको आय — सुनको कारोबारलाई करको दायरामा ल्याउनुपर्ने ।	निश्चित परिमाण र रकमभन्दा बढी सुनको कारोबारलाई करको दायरामा ल्याउन सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न र सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६१	नियन्त्रणमा परिवर्तन —	***
६१.१	रु. ८ करोड ३० लाख २४ हजारमा ब्याज तथा शुल्क एवम् अघिल्लो पटकमा स्वामित्व परिवर्तन हुँदाको समयको समेत कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६१.२	स्वामित्व परिवर्तनमा सम्पत्ति वा दायित्वको निर्सग मानेर कर निर्धारण नगरेको ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६१.३	स्वामित्व परिवर्तन भएकव जग्गाको पुनर्मूल्याङ्कन गरी लेखाङ्कन नगरेको ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६२	स्रोतको छानविन —	***
६२.१	स्वीकृत बेगर रकम प्राप्त गरेको ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६२.२	कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६२.३	कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	छानविन गरी एक महिनाभित्र प्रमाण कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६३	सिमेन्ट उद्योगको उत्पादनशीलता — नर्म्समा सुधार नभएको ।	तीन महिना भित्र कर योग्य आयका सम्बन्धमा छानविन गर्न, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँग समन्वय गरी अध्ययन गरेर जर्तीको मापदण्डमा पुनरावलोकन गर्न निर्देशन दिने ।
६४	श्रेसहोल्ड भन्दा बढीको करोबार (डे १) — रु. ८१ लाख ७३ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६५	आय लेखाङ्कन — रु. १८ करोड ७९ लाख ५० हजार छानविन गरी असुल गर्नुपर्ने ।	एक करदाताको मात्र कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उक्त अंशको रु.५७ लाख ४० हजार मात्र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६६	घटी आय देखाएको —	***
६६.१	रु. ३७ लाख ४ हजार र सो मा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत छानविन गरी	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	असुल गर्नुपर्दछ ।	बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
६६.२	रु. ६२ लाख ६० हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एकमहिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६७	क्यासिनोको लगानी — रु. ५ करोड ३१ लाख छानविन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा छानविन गरी कर निर्धारण गर्न र क्यासिनोको लगानी बैंक मार्फत गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयसँग समन्वयन गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
६८	विदेशी संस्थाबाट अनुदान — रु. ९ करोड ४३ लाख ९४ हजार र शुल्क तथा ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी असुलउपर गर्न र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६९	रोजगारीको आयमा खर्च दाबी — रु. ४ करोड ६३ लाख २४ हजार छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुईमहिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी असुलउपर गर्न र सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०	घर जग्गा व्यवसायमा कर —	***
७०.१	रु. २ करोड १८ लाख १७ हजार र सोको ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
७०.२	रु. ७ करोड १२ लाख ६२ हजार छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७१	दीर्घकालीन करार — नोक्सानी रु. ४८ करोड १२ लाख ६ हजार समायोजन हुनुपर्दछ ।	डेढ महिनाभित्र समायोजन गरे नगरेको छानविन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७२	व्यावसायिक आय — रु. ५७ लाख १६ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी असुल गर्नुपर्ने शुल्क तथा ब्याज असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७३	आयकरतर्फ नन्- फाइलर — रु. ४६ करोड ७० लाख ५६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी असुल गर्नुपर्ने कर असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७४	करको दर —	***
७४.१	रु. ११ करोड ९७ लाख ९६ हजार छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी असुल गर्नुपर्ने कर असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७४.२	रु. १ करोड ८८ लाख ४५ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी उक्त शुल्क र ब्याज असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७४.३	रु. ५ करोड ७६ लाख १५ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी उक्त शुल्क र ब्याज असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७५	लगानीको प्रतिफल — रु. १ करोड ३२ लाख ३४ हजार शुल्क, ब्याजसमेत असुल एवम् कर निर्धारण र लगानीको बेगलै आय विवरण पेस गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्न र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७६	प्रत्यक्ष खर्च समावेश — रु. १ करोड ४४ लाख २५ हजार कर र सोमा लाग्ने शुल्क, जरिवाना र ब्याजसमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र कर र सोमा लाग्ने शुल्क, जरिवाना र ब्याजसमेत असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७७	सम्बद्ध पक्षबीच कारोबार — रु. ५४ लाख ९२ हजारमा ऐनबमोजिम शुल्क, जरिवाना र ब्याजसमेत कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७८	बढी खर्च दाबी —	***
७८.१	रु. ४८ लाख ५८ हजार र त्यसमा लाग्ने शुल्क एवम् ब्याज निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
७८.२	रु. १ करोड ५० लाख तथा सोमा नियमानुसार लाग्ने शुल्क र ब्याज समेत	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	
७८.३	रु. ४७ लाख र सोमा नियमानुसार लाग्ने शुल्क र ब्याज असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७८.४	रु. ३ करोड ८२ लाख ९४ हजारलाई अमान्य गरी नोकसानी समायोजन तथा ऐनअनुसार कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
७९	नपाउने खर्च कट्टी — रु. ३२ लाख ५ हजार छानविन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८०	ब्याज खर्च कट्टी —	***
८०.१	व्यावसायमा प्रयोग नगरेको ऋणको खर्च रु. २ करोड १५ लाख ३१ हजार अमान्य गरी सञ्चित नोकसानी घटाउनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८०.२	रु. ७७ लाख ९० हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत कर निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
८०.३	रु. ६२ लाख ५ हजार अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
८०.४	रु. ३ करोड ५४ लाख १७ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
८०.५	रु. ६६ लाख ३८ हजार शुल्क तथा ब्याजसमेत कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		दिने।
८१	लगानीको ब्याज — रु. १ करोड ४४ लाख ३४ हजार व्यावसायको खर्चतर्फबाट अमान्य गरी नोक्सानी घटाउन कर निर्धारण गर्नुपर्ने।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
८२	ब्याजको पुँजीकरण — रु. १० करोड ८७ लाख ८१ हजार शुल्क एवम् ब्याजसहित असुली गर्नुपर्ने।	एक महिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८३	भुक्तानीमा कर कट्टी —	***
८३.१	रु. ६० लाख ६६ हजार दाखिला गरेको नदेखिएकोले शुल्क तथा ब्याजसहित असुल हुनुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
८३.२	रु. ९८ लाख १९ हजार तथा सोमा नियमानुसार लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
८३.३	रु. ५० लाख ८५ हजार दाखिला हुनुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
८४	ठेक्का/ करारको भुक्तानीमा कर — रु. २ अर्ब ३० करोड २२ लाख ४२ हजार असुल नभएको।	एक महिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८५	नोक्सानी समायोजन — रु. ९ करोड ६ लाख ९१ हजार नपाउने नोक्सानी कट्टी समायोजन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	एक महिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८६	सिलिण्डरको हास — कर दायित्वमा परेको असर यकिन गर्न छानविन	छ महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गर्नुपर्दछ।	
८७	कारोबारमा आधारित कर (डे. २) — करदातालाई अनिवार्य मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता गराई छानविनको दायरामा ल्याई मूल्य अभिवृद्धि कर रु. २ करोड ९६ लाख ८८ हजार निर्धारण गर्नुपर्दछ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८८	दर्ता बेगरको कारोबार — रु. ५ करोड ३८ लाख ७७ हजार नेपाल सरकारलाई तिर्नुपर्ने देखिएकोले ऐनअनुसार ब्याज र थप दस्तुरसमेत कर निर्धारण गर्नुपर्ने।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८९	निर्माणधीन सम्पत्ति — १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर रु. २८ करोड ३७ लाख १६ हजार र सोमा नियमानुसार लाग्ने जरिवाना र ब्याजसमेत असुली गर्नुपर्ने।	एक महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
९०	ट्रेक्टरको मूल्य अभिवृद्धि कर — स्वीकृत बेगर लेखाङ्कनका तरिका परिवर्तन गरेको।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
९१	डेबिट रकम दाखिला — आय विवरणहरू पेश नगरेकोले कारोबारको छानविन गरी आयकर निर्धारण गर्नुपर्ने तथा मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ४ करोड ३८ हजारमा ब्याज तथा जरिवानासमेत असुल गर्नुपर्ने।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
९२	दर्ता स्थगनको कर —	***
९२.१	विगतमा स्वास्थ्य सेवामा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने अवस्थामा निर्मित संरचना हाल मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने प्रयोजनमा प्रयोग भएको देखिएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर रु. १ करोड १ लाख ७० हजार र थप दस्तुर तथा जरिवाना र ब्याजसमेत हिसाब गरी कर निर्धारण एवं असुल गर्नुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
९२.२	पेश नगरेको मूल्य अभिवृद्धि कर छानविन गरी क्रेडिट अमान्य गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९३	मूल्य अभिवृद्धि कर नउठाएको — टुर्स र ट्रेकिङ्ग प्याकेजमा मूल्य अभिवृद्धि कर संकङ्कल नगरेकोले रु. ४ करोड २४ लाख ६६ हजार शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९४	समानुपातिक कट्टी —	***
९४.१	समानुपातिक रूपमा बढी कर कट्टी गरेको रु. २९ लाख ७८ हजार असुल गरी सोमा लाग्ने ब्याज र जरिवानासमेत छानविन गरी असुल गर्नुपर्छ ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
९४.२	कर लाग्ने र नलाग्ने कारोबारमा समानुपातिक कर कट्टी गर्नुपर्नेमा खरिद बिक्रिको विवरणअनुसार घटी समानुपातिक कर समायोजन गरेको रु. ९८ लाख ३ हजार डेबिट समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९५	क्रेडिट अमान्य —	***
९५.१	करदाताले सम्पत्ति सिर्जना गरेको तर उपयोगबाट आय आर्जन नगरेको ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
९५.२	व्यावसाय घाटा देखाई कर नतिरेको सम्बन्धमा छानविन गरी मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट रकमको वास्तविकता सम्बन्धमा छानविन गरी रु. १ करोड २ लाख ४५ हजार क्रेडिट अमान्य गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९५.३	न्युनतम खरिद देखाएर बिक्री नदेखाएको सम्बन्धमा छानविन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्ने ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		दिने।
९५.४	होटेल व्यावसायसँग मात्र सम्बन्धित देखिने बाहेकका अन्य निर्माण तथा खरिदसँग सम्बन्धित मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट छानबिन गरी रु. १५ करोड १७ लाख ६८ हजार अमान्य गर्नुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
९५.५	आय विवरण पेश नगरेको।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
९६	कर छुटको कारोबार — रु. २९ करोड ७९ लाख कारोबारमा रु. ३ करोड ८८ लाख मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला नगरेको।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न तथा कर छुट पाउने संस्थाको रूपमा दर्ता भएका संस्थाले ब्यावसायिक कारोबार गरेमा कर लगाउने नीतिगत व्यवस्था समेत गर्न निर्देशन दिने।
९७	मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता — नमिल्ने मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता गरेको।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
९८	तोरीको तेलमा कर फिर्ता — आय गणनामा समावेश नगरेको।	असुल गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको छानवीन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने।
९९	मोबाइलमा मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता — प्रोदभावी आधारमा आमदानी देखाएको, नदेखाएको सम्बन्धमा छानबिन गर्नुपर्ने।	छानवीन गरी कर निर्धारण गरेर विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
१००	मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन — रु. ४९ करोड ३४ लाख ६४ हजारलाई आयमा समावेश गरी ऐनअनुसार आयकर रु. ९ करोड ८५ लाख ९२ हजार शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
१०१	नपाउने क्रेडिट —	***
१०१.१	क्रेडिट समायोजन गर्न नपाउने रकम समायोजन गरी क्रेडिट बढाएको।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
१०१.२	कर रकम समानुपातिकरूपमा समायोजन नगरेको।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		दिने।
१०२	फिर्ता क्रेडिट अमान्य — मूल्य अभिवृद्धि कर रु. २ करोड ४२ लाख ३८ हजार फिर्ताबापत क्रेडिट समायोजन गरेकोमा सो फिर्ता क्रेडिट अमान्य गर्न छानविन गरी लाग्ने शुल्क, ब्याज र जरिवाना रकमसमेत असुल गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
१०३	फ्लोमिटरको जर्ती —	***
१०३.१	जर्ती दाबी मिनाहा निर्धारित समयवधिमा नभएकोले रु. २४ करोड ६६ लाख ८ हजार अन्तःशुल्क र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत छानविन गर्नुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१०३.२	रु. १३ करोड २८ लाख ८ हजार अन्तःशुल्क र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१०४	फलामको कारोबारमा अन्तःशुल्क — इजाजतपत्र नलिई अन्तःशुल्कजन्य वस्तुको कारोबार गरी अन्तःशुल्क दाखिला नगरेकोले सोको जरिवाना सहित असुल गर्नुपर्ने।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१०५	प्याकिङ्ग मेटेरियलको अन्तःशुल्क कट्टी — नपाउने अन्तःशुल्क कट्टी लिएको।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१०६	अन्तःशुल्क दाखिला — रु. २ करोड ३७ लाख ३२ हजार अन्तःशुल्क र विलम्ब शुल्क लिनुपर्ने।	कर परीक्षण भई बक्यौता दायित्व सृजना भएको कागजात पेश गरेकोले उक्त बक्यौता यथाशीघ्र असुलउपर गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।
१०७	शिक्षा सेवा शुल्क — रु. ६८ लाख ८२ हजार शिक्षा सेवा शुल्क र	असुल गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	
१०८	स्वास्थ्य सेवा कर — घटी असुल भएको स्वास्थ्य सेवा कर रु. ६ करोड १० लाख २२ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	असुल गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
भन्सार विभाग		
१०९	राजस्वको लक्ष्य प्रगति — राजस्वको लक्ष्य पूरा गर्न जोखिममा आधारित मालवस्तुको जाँचपास प्रणालीमा प्रभावकारिता ल्याउनुपर्ने ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
११०	अनुगमन — स्वीकार योग्य नभएको अनुगमनसम्मको कार्यको लागि सिधै भुक्तानी र रु. ४ करोड ४६ लाख ९३ हजार भुक्तानी गर्ने सम्झौता भएको	अब आइन्दा काम सम्पन्न भएपछि मात्र भुक्तानी गर्ने गरी कार्यसम्पादनमा आधारित सम्झौता गरी कार्य गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१११	बढी लागत अनुमान — लागत अनुमान यथार्थपरक नभएको ।	अब आइन्दा यथार्थपरक लागत अनुमान तयार गर्न र राष्ट्रिय एकद्वार प्रणालीको काम सम्पन्न गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११२	जोखिम ब्यावस्थापन — जोखिमयुक्त कन्साइनमेन्ट छनौट गरी अनुगमन एवम् असुली प्रभावकरी बनाउनुपर्ने ।	जोखिमयुक्त कन्साइनमेन्ट छनौट गरी अनुगमन एवम् असुली प्रभावकरी बनाउन निर्देशन दिने ।
११३	अन्तःशुल्क छुट सुविधा — पुनरावलोकन हुनुपर्ने ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
११४	प्रयोजन नखुलेको पैठारी — रु. १ करोड ३० लाख १८ हजार घटी भन्सार महशुल असुल भएको ।	उपलब्ध मालवस्तुको चित्र, प्रज्ञापन पत्र र दरबन्दी बर्गिकरण विवरणबाट भन्सार दरबन्दी ८७०११० नै कायम हुने देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११५	साफ्टा छुट सुविधा —	
११५.१	रु. २६ करोड ३१ लाख ७९ हजार घटी असुल भएको रकम असुल गरी साफ्टा छुटको प्रयोग समुचित तवरले गर्नुपर्दछ ।	साफ्टा सुविधाका लागि उत्पतिको प्रमाणपत्र पेश गरेकोले सुविधा देइएको ठिकै हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने । अब आइन्दा अधिकार प्राप्त निकायबाट जारी प्रमाणपत्र सम्बन्धमा एकिन गरि उपयुक्त नीति निर्धारण गर्न

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		निर्देशन दिने ।
११५.२	छुट दिएको भन्सार महशुल र मूल्य अभिवृद्धि करसहित रु. ५३ लाख १० हजार असुल हुनुपर्दछ ।	साफ्टा सुविधाका लागि उत्पतिको प्रमाणपत्र पेश गरेकोले सुविधा देइएको ठिकै हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने । अब आइन्दा अधिकार प्राप्त निकायबाट जारी प्रमाणपत्र सम्बन्धमा एकिन गरि उपयुक्त नीति निर्धारण गर्न निर्देशन दिने ।
११६	खण्डीकरणको सुविधा — रु. ४ करोड ३४ लाख ४ हजार कम रकम राजस्व प्राप्त भएको ।	आर्थिक ऐनको सुविधाले भएकोले फरक नपरेको हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११७	घटी मूल्याङ्कन — चलन चल्तीको तेजाबी सुनको मूल्यबमोजिम बिक्री गर्नुपर्नेमा सो नगरी रु. २ करोड ७७लाख ६३ हजार घटी रकम प्राप्त भएको ।	उक्त बिषयमा राष्ट्र बैङ्कको खरिद विनियमावलीसँग भन्सार नियमावलीलाई मिल्नेगरी संशोधन गर्न र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११८	आयोजना छुट — रु. ४२ लाख ५९ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	अब आइन्दा आयोजनाको छुट सुविधा सम्बन्धमा सूचीमा परेका बिषयमा एक प्रतिशत कर लगाउने गरी व्यवस्था गर्न र ऐनमा स्पष्ट व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने साथै बेरुजु लगत हटाउने ।
११९	छुट सुविधा —	***
११९.१	छुट दिएको भन्सार रु. ११ लाख ४३ हजार समेत रु. १९ लाख ७६ हजार असुल गर्नुपर्ने	तीन महिनाभित्र छानवीन गरेर असुल गर्नुपर्ने रकम असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११९.२	छुट नलिई अन्य कारोबार गर्ने सरह कर बुझाएको देखिएकोले उक्त रकम असुल हुनुपर्ने ।	पैठारीकर्ता घरेलु उद्योगमा दर्ता भएको प्रमाण पेश गरेकोले भन्सार महसुलमा ५० प्रतिशत छुट पाउने भन्सार उपशीर्षक १२०७५० मा व्यवस्था भए अनुसार नै सामान पैठारी गरेकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
११९.३	छुट भएको रु. ४८ करोड ९६ लाख ९४ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	भन्सार विभागबाट अन्तराष्ट्रिय भन्सार संगठन (WCO) को राय/परामर्श लिई LCD/LED Panel लाई भन्सार उपशीर्षक ८५२९.९०.१० बाट वर्गिकरण गर्ने

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		<p>भनी मिति २०७१/३/१७ मा निर्णय गरेको, मिति २०७६/५/६ मा पहिलेको वर्गिकरणमा द्विविधा हुने गरी wco को राय बेगर Panel of LCD/LED TV लाई भन्सार उपशिर्षक ८५२८.७२.०० बाट वर्गिकरण गरिएको र मिति २०७५/०४/२४ मा तयारी टि.भी. मा चाहिने चरित्र ग्रहण गरी सकेको LED TV Panel लाई भन्सार उपशिर्षक ८५२८.७२.०० बाट वर्गिकरण गरिएको तथा सो वर्गिकरणले मिति २०७१/३/१७ को वर्गिकरणलाई रद्द गरेको पनि पाइएन । यसरी यथावत् रूपमा कायम रहेको मिति २०७१/३/१७ को वर्गिकरणलाई नजर अन्दाज गरी मिति २०७६/५/६ मा गरेको वर्गिकरणलाई आधार मान्दै आ.व. २०७५/७६ मा पैठारी भएका सामग्रीमा Retrospective effect नहुने देखिएको र यस सम्बन्धमा समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०७६, बाट बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिई सकेको सन्दर्भमा सोही शिर्षकमा पुनः बेरुजु उठान गरेको नभिलेको देखिँदा निवेदकहरू सि.जी. इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., हिम इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., बालाजी होम प्रोडक्ट्स नेपाल प्रा.ली. (हाल बि.एच.पि. म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा.ली.), फोर्स इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., जे.एन. इण्डष्ट्रिज प्रा.ली., जे.एन. एक्जिम प्रा.ली., जय शिवशक्ति इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., शोभा इलेक्ट्रोनिकस इण्डष्ट्रिज प्रा.ली., टेक्नोज इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., त्रिवेणी व्यापार कम्पनी प्रा.ली., वेगा डिजिटल इलेक्ट्रोनिकस, ए.जि.आर. इण्डष्ट्रिज प्रा.ली., श्री पशुपति इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., न्यू टेक इण्डष्ट्रिज, आकाश म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा.ली., गोयंका इलेक्ट्रोनिकस प्रा.ली., रुद्राक्ष मल्टिपरपस प्रा.ली., पर्ल बिजनेस ग्रुप प्रा.लि. र प्रिज्मा इलेक्ट्रोनिकस कम्पनी प्रा.ली. उद्योगहरूले तयारी टेलिभिजन उत्पादनका लागी पैठारी गारेका LED TV Panel प्राप्त कागजातको आधारमा तयारी सरहको नदेखिएको हुँदा ति उद्योगहरूका नाममा रहेको बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।</p>

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२०	इमल्सन — छुट भएको भन्सार महशुल, अन्तः शुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. १३ करोड ५३ लाख ५ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	उद्योगबाट पैठारी भए नभएको एकिन गर्न र भन्सार बर्गिकरण स्पष्ट गर्न निर्देशन दिने ।
१२१	ब्याडकीरा स टिम्बर — छुट भएको भन्सार महशुल तथा मूल्य अभिवृद्धि कर बापतको रु. ६ करोड ७३ लाख ४८ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	उपलब्ध प्रज्ञापन पत्र, मालबस्तुको चित्र नमुना र भन्सार बर्गिकरणबाट उल्लिखित भन्सार असुली छुट भएको नदेखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२२	प्याकेजिङ पेपर — छुट भएको भन्सार महशुल तथा मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु. ३ करोड १ लाख ९४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानविन गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२३	डिजेल गाडी — फरक दरबन्दी लगाएको कारणबाट घटी असुल भएको अन्तः शुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. २ करोड २३ लाख ९४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानविन गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२४	सोडियम फ्याटी एसिड साल्ट — छुट भएको महसुल रु. ४ करोड ७३ लाख ८३ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र छानविन गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५	फरक दरबन्दी —	***
१२५.१	घटी असुल भएको रु. ८४ लाख ५६ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	अर्थ र सम्बन्धित निकायबीच समन्वय गरी प्रभावकारी अनुगमन गर्न र एकमहिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२	घटी असुल भएको रु. ५७ लाख ७४ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.३	छुट भएको रु. ५४ लाख ४८ हजार भन्सार महसुल असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.४	छुट भएको रु. ५७ लाख २१ हजार भन्सार महसुल, अन्तः शुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.५	घटी भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. १ करोड ७२ लाख ७५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२५.६	छुट भएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. ५९ लाख ४२ हजारदख रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.७	घटी असुल भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ५२ लाख ६२ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.८	घटी असुल भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ४८ लाख ६३ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.९	छुट भएको रु. ३१ लाख ५६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१०	छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ३ करोड ४९ लाख ९३ हजारसमेत रु. ३ करोड ६५ लाख ४३ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	बिराटनगर भन्सार कार्यालयको उल्लिखित बेरुजुको हकमा उपलब्ध कन्साइन्मेन्ट, अन्य कागजात प्रमाणबाट प्राइम कोटेड कोरुगेटेड स्टिल सिट जँचपास गरेको दरबन्दी ७२१०४१ नै सहि भएको देखिएकोले फरक नपरेको हुँदा बेरुजु लगत हटाउने । विरगंज र सुख्खा बन्दरगाहको हकमा दुई महिना भित्र छानविन गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.११	छुट हुन गएको राजस्व रु. ३२ लाख १५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एकमहिनाभित्र छानविन गरी असुल गर्ने र सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१२	छुट हुन गएको भन्सार महसुल रु. १७ लाख ८३ हजार समेत रु. ५१ लाख ६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	उपलब्ध प्रज्ञापन पत्र, दरबन्दी बर्गिकरणबाट उक्त बस्तुको भन्सार दरबन्दी फरक नपरेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.१३	छुट हुन गएको रु. ४ करोड १ लाख ११ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	त्रिपोलिन पी.भी.सी. त्रिपाल जाँचपाँस गरेको कागजातबाट दरबन्दी फरक नपरेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.१४	छुट हुन गएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ७४ लाख ३० हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी असुल गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२५.१५	भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ३० लाख ८१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी असुल गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१६	घटी असुल भएको अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ३६ लाख ७८ हजार असुल हुनुपर्ने ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी असुल गरेर सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१७	छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. १ करोड ७१ लाख ८६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल भएको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१८	फरक दरबन्दी लगाउको कारणबाट छुट भएको रु. १० लाख ४९ हजारसमेत रु १ करोड ५६ लाख ७२ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	असुल भएको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न तथा बाँकीको छानवीन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.१९	घटी भएको अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ४८ लाख ५५ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२०	घटी भएको अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ३५ लाख ३१ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	असुल भएको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
१२५.२१	छुट हुन गएको रु. ९५ लाख ८५ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	कागजातबाट दरबन्दी फरक नपरेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१२५.२२	छुट हुन गएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. १ करोड ९४ लाख ८२ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२३	घटी असुल भएको भन्सार महसुल तथा मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. ६८ लाख असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२४	छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु. ५१ लाख १७ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२५.२५	२० प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाएको कारणबाट छुट भएको रु. ६३ लाख ७६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२५.२६	छुट भएको अन्तःशुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ४० लाख ४९ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२६	भिटाभिन तथा एन्टिबायोटिक पैठारी — छुट हुन गएको रु. ५ करोड ४६ लाख ८९ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२७	मूल्य अभिवृद्धि कर छुट — छुट हुन गएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ५३ लाख ८९ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२८	मालवस्तु घोषणा — छुट हुन गएको रु. ९२ लाख १९ हजार रकम असुल गर्नुपर्ने ।	छानविन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२९	उपकरण व्यवस्थापन — सम्बन्धित निकायले व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	खानेपानी मन्त्रालयसँग समन्वय गरी छानविन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३०	वेयर हाउस सुविधा — रु. ३० लाख ४७ हजार असुल गर्नुपर्ने ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३१	बैङ्क ग्यारेण्टी — कच्चापदार्थमा लाग्ने भन्सार महसुल र सोको २५ प्रतिशत थप महसुलसमेत रु. १३ करोड ६० लाख २२ हजार असुल हुनुपर्ने ।	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२	पासबुक धरोटी — पासबुक फुकुवामा निकासी नगरेकोले	तीनमहिनाभित्र छानविन गरेर असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
निवृत्तभरण व्यवस्थापन कार्यालय		
१३३	निवृत्तभरण सेवा शुल्क — निवृत्तभरण ह्याण्डलिङ दरमा पुनरावलोकन गरी	निवृत्तभरण ह्याण्डलिङ दरमा पुनरावलोकन गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सरकारी खर्चमा मितव्ययिता ल्याउनुपर्ने ।	ल्याउने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१३४	करको दायरा —	***
१३४.१	करको दायरा बढाउने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३४.२	करदाताको विवरण बुझाउने कार्य अनुगमन हुनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३४.३	करदाताको ढाँचा अद्यावधिक व्यवस्था कार्यान्वयन हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३४.४	करयोग्य कारोबार गर्ने सबैलाई करको दायरमा ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३४.५	कर प्रणालीमा सुधारका सुझाव कार्यान्वयन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३४.६	पेशाविद्, शेयर, सवारीसाधन, घरजग्गा, सुनलगायतका कारोबार गर्नेहरूको आर्थिक क्रियाकलापहरूको सुक्ष्म अनुगमन गरी करको दायरमा ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३५	जोखिममा आधारित करदाता छनौट — कर परीक्षण गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३६	कर परीक्षण व्यवस्थापन —	***
१३६.१	करदाताको समयमा नै करपरीक्षण गर्न सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३७	कर परीक्षणको चौमासिक स्थिति — कार्यतालिका बनाई करपरीक्षण गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३८	कर परीक्षण गुणस्तर — करपरीक्षणमा सुधार गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३९	कर निर्धारण ढिलाई — लक्ष्य पूरा गरी कार्यदक्षतामा सुधार गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४०	कर राजस्वमा योगदान — एकीकृत कर प्रणालीमा आवश्यक सुधार गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४१	राजस्व न्यायाधीकरण — शीघ्र न्याय निरूपण भई राजस्व असुली गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१४२	बजार अनुगमन — बजार अनुगमन संख्या वृद्धि गरी करदाताको संख्या बढाउने र अनुगमनको गुणस्तरमा सुधार गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४३	विद्युतीय बीजक — विद्युतीय बीजक प्रणाली क्रमशः सबै करदातालाई अनिवार्य गराउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४४	किस्ताबन्दीमा कर दाखिला — नियतवश नोक्सानी कर देखाउने परिपाटीलाई निरुत्साहित गरी करयोग्यमा आयमा बढोत्तरी गराउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४५	सरकारी सम्पत्तिको अभिलेख —	***
१४५.१	आफुहरू मातहतका कार्यालयहरूका एकिकृत अभिलेख नराखेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४५.२	सवारी साधनको केन्द्रिय लगत नराखेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४५.३	सरकारी सम्पत्तिको उपयोग र संरक्षण नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४६	लिलाम बिक्री — लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सवारीसाधन प्रतिस्थापन गर्ने तथा सो सम्भव नभए समयमै लिलाम बिक्री करवाही गरी सम्पत्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४७	सरकारी भवनको अभिलेख — आफुहरू मातहतका रहेका सरकारी भवनको मूल्य, अवस्था र उपयोगको अद्यावधिक लगत राखी केन्द्रिय अभिलेखका लागि महालेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४८	स्थिर सम्पत्तिको खुलासा — सरकारी निकायहरूले आफ्नो र मातहतका कार्यालयहरू समेतको स्थिर सम्पत्तिको मूल्य सहितको विवरण समावेश गरी वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४९	सरकारी सम्पत्ति उपयोग मापदण्ड — सरकारी सम्पत्तिको उपयोगसम्बन्धी	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।	
१५०	एकीकृत ऐन — एकीकृत कानून तयार गरी संस्थान संचालन र व्यवस्थापनमा एकरूपता ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५१	लगानी नीति —	***
१५१.१	संचालन नरहेका संस्थान तथा समितिको शेयरको अपलेखन वा सरकारीकरण गरी हिसाब समायोजन गरेको देखियो ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५१.२	भाखा नाघेको र ऋण लगानी रकम बढ्दै गएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५१.३	कर्मचारीको तलब भुक्तानी गर्न ऋण लगानी गर्नुपरेको	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५१.४	बजेट परिचालनमा स्पष्ट नीति नरहेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५२	पुनर्संरचना — अन्तरसम्बन्धित संस्थानहरूको पुनर्संरचना गरी गाभ्ने वा मिलाउने तर्फ सरकारले अध्ययन गरी टुंगो लगाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५३	व्यावसायिक योजना तथा रणनीति —	***
१५३.१	देशभित्रको काठको उपयोग भएको छैन भने आयातले गर्दा व्यापार सन्तुलनमा समेत नकारात्मक असर परेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५३.२	राष्ट्रिय बीउ बीजन कम्पनी लिमिटेडले प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्न नसक्दा कृषकहरूले सहज रूपमा बीउ बीजन प्राप्त गर्नसकेका छैनन् ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५३.३	औषधि र औषधिजन्य सामग्रीमा उपभोक्ता माझ राम्रो छाप छोड्न सफल रहेको नेपाल औषधि लिमिटेड सञ्चालनको लागि सरकारको सहयोगमा निर्भर रहनुपरेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५३.४	देशभित्र सवारीसाधनको संख्या वर्षेनी बढ्दो क्रममा रहेका ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१५३.५	प्रतिस्पर्धात्मक तथा तुलनात्मक लाभ लिन तथा आयात प्रतिस्थापन गर्न सार्वजनिक संस्थानले व्यावसायिक योजना तथा रणनीति तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५६औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७५ उपर मिति २०७९/०३/८ र ९ गते भएमा छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२५	वैदेशिक सहायता —	***
२५.१	मन्त्रालयमा प्राप्त भएको वैदेशिक सहायतामध्ये ३५९ मिलियन अमेरिकी डलर अझै बजेटरी प्रणालीभन्दा बाहिर रहेको छ । सोको अतिरिक्त अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाबाट खर्च भएको अमेरिकी डलर ११० मिलियनसमेत बजेटरी प्रणालीभन्दा बाहिर रहेको अवस्था छ ।	गैर बजेटरी खर्च गर्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गरी वैदेशिक सहायता नीतिअनुसार समग्र विकास सहायता रकम संघीय संचित कोषमार्फत परिचालन गर्न निर्देशन दिने ।
२५.२	अफ बजेट र अफ ट्रेजरी खर्च गर्ने कार्यमा सुधार हुनुपर्ने भनी दिइएको सुझावको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको छैन । कानुनी व्यवस्था, वैदेशिक सहायता नीति र अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धताअनुरूप वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट तथा लेखा प्रणालीमा ल्याउने प्रयास गरिनुपर्दछ ।	आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम १७ अनुरूप सम्पूर्ण वैदेशिक सहायताको रकमलाई बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न र ती सहायताहरूको अनिवार्य रूपमा महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
२६	अनुदान परिचालन — वैदेशिक सहायतालाई विकास सहायता नीतिभन्दा बाहिर गई अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूले विकास साझेदारसँग प्रस्ताव माग गर्ने, यस्ता प्रस्ताव छनौट गरी दाताले रकमउपलब्ध गराउने, नेपालको नाममा विकास साझेदारबाट प्राप्त सहयोगको परिचालनको अवस्थाबारे पारदर्शिताको विषयमा मन्त्रालयको ध्यान जानु जरुरी छ । तसर्थ विकास	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सहायता नीतिभन्दा बाहिर गई सहायता परिचालन गर्ने पद्धतिमा नियन्त्रण हुनुपर्ने देखिन्छ ।	
२७	अनुदान सम्झौता — दाताले प्रतिबद्धता जनाएको अनुदान नै कटौती हुने गरी सम्झौता गर्नुभन्दा पहिला पर्याप्त लेखाजोखा गरेर प्राप्त अनुदान कटौती नहुने गरी सम्झौता गर्ने विषयमा पुनरावलोकन हुनु जरुरी देखिन्छ ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२८	वैदेशिक सहायता उपयोग —	
२८.१	दातासँग समन्वय गरी सम्झौता भएको अनुदान प्राप्तमा ध्यान दिनु जरुरी छ ।	वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी प्राप्त सहायताको अधिकतम उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउन र समयमै पर्याप्त अनुदान प्राप्त गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
२८.२	वैदेशिक सहयोगको उपयोग क्षमतामा आएको हासको प्रत्यक्ष असर विकास निर्माण र सेवाप्रवाहमा परेको छ । अतः समयमा विकास साझेदारसँग समन्वय गरी स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गर्नुपर्दछ ।	वैदेशिक अनुदान र ऋण दातृ निकायको प्रतिबद्धता अनुरूप प्राप्त गर्न आवश्यक कुटनैतिक पहल, प्रोजेक्ट तयारी तथा कार्ययोजना बनाएर वैदेशिक सहयोगको उपयोग हुने ब्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
२९	समष्टिगत ऋण — प्रतिव्यक्ति कुल ऋण दायित्व रु.३१ हजार ७५० रहेको छ । प्रतिव्यक्ति ऋण दायित्व गत वर्षभन्दा रु.७ हजार ४३ ले बढ्न गएको छ ।	ऋण दायित्व कम गर्दै जाने गरी आवश्यक रणनीति अपनाई लागू गर्न निर्देशन दिने ।
३०	शेयर लगानी प्रतिफल — शेयर लगानीबाट यो वर्ष नागरिक लगानी कोषबाट रु.१ करोड ५७ लाखको बोनस शेयर र नेपाल टेलिकम, नेपाल राष्ट्र बैङ्क, नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणलगायत १३ संस्थाबाट रु.१७ अर्ब ४२ करोड ९० लाख प्रतिफल प्राप्त भएको देखिन्छ ।	उल्लेखित संस्थाहरूबाट लामो समयदेखि प्रतिफल प्राप्त नभएको सम्बन्धमा विस्तृत विवरण, सुधारका विकल्प तथा संस्था सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा विस्तृत अध्ययन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१	ऋण लगानी — बुझाउनुपर्ने ऋण र ब्याजको दायित्व बढ्दै गएको ।	राष्ट्र बैंक र सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालयसँग समन्वय गरी ऋण तथा ब्याज असुलीका लागि समयतालिकासहित प्रभावकारी कार्ययोजना बनाएर ताकेता

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		र असुली गर्न निर्देशन दिने ।
३२	सार्वजनिक संस्थानको अवस्था —	***
३२.१	उद्योगहरू सम्झौता तथा प्रस्तावनाअनुसार सञ्चालन नभएकोमा सम्बन्धित निकाय र मन्त्रालयबाट थप कारबाही भएको देखिएन ।	चालु आ.व. भित्र सम्झौतामा उल्लेख भएअनुसार कामकारबाही भए नभएको सम्बन्धमा अध्ययन गरी समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
३२.२	निजीकृत तथा निजीकरण हुन बाँकी रहेका सार्वजनिक संस्थाको पुनः वर्गिकरण गरी सञ्चालन हुने र नहुने, कार्यक्षमता भएका र नभएका छुट्याई एक आपसमा गाभ्ने, खारेजी वा सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा स्पष्ट नीति तय गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३२.३	निजीकृत नभएका संस्थानहरूको पनि बोझिलो संगठन, बढ्दो तलब भत्तालगायत सञ्चालन खर्च, असीमित दायित्व, कार्य सञ्चालन खर्चमा वृद्धि, साँवा ब्याज भुक्तानीको बोझ, पुरानो प्रविधिको प्रयोगबाट उत्पादन तथा सेवामा लागत वृद्धि, क्षमताको न्यून उपयोगलगायतका कारणले आम्दानीको तुलनामा खर्चको भार बढ्दै गएको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३२.४	अपर तामाकोशी जलविद्युत कम्पनी लिमिटेड, नेपाल मेटल कम्पनी लिमिटेड, रेमिट हाइड्रो पावर कम्पनी लिमिटेड र रसुवागढी हाइड्रो पावर कम्पनी लिमिटेडले २०७४।७५ को लेखापरीक्षण गराएका छैनन्। गत विगत वर्षमा लेखापरीक्षक नियुक्तिको लागि परामर्श दिइए तापनि राष्ट्रिय बीमा संस्थानले २०६९।७० देखि २०७३।७४ सम्मको लेखापरीक्षण गराएको छैन । यो वर्षको लेखापरीक्षण गर्न परामर्श माग गरेको समेत छैन ।	समयमै लेखापरीक्षण नगराउने पदाधिकारीलाई सचेत गराउन निर्देशन दिने र यथाशिघ्र लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३३	भाडा असुली — नेपाल चिया विकास निगम निजीकरण गर्दा बगान भाडा बापतको रु. १० करोड ३७ लाख ४२ हजार असुल नभएको ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३४	अनुदानको अनुगमन — मन्त्रालयबाट विभिन्न ६ कार्यक्रमको लागि कृषि विकास बैङ्क, साना किसान विकास बैङ्क, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगम, नेपाल राष्ट्र बैङ्क र नगर विकास कोषमा रु.१ अर्ब २० करोड ५९लाख अनुदान उपलब्ध गराएकोमा मन्त्रालयले खर्चको अनुगमन एवं मूल्याङ्कन गरी विवरण तयार नगरेको र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पनि पेस नहुँदा खर्च एवं अनुदानको उपयोग सुनिश्चित गर्न सकिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३५	कृषि कर्जामा ब्याज अनुदान —	***
३५.१	कृषि कर्जाको ब्याज अनुदान अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन र कर्जा प्रवाह गर्ने वित्तीय संस्थालाई ब्याजको शोधभर्ना उपलब्ध गराएको त्रैमासिक विवरण अर्थ मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउनुपर्नेमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कले उद्देश्य अनुरूप ब्याज अनुदान उपयोग भए नभएको सम्बन्धमा निरीक्षण एवं अनुगमन प्रतिवेदन समेत पेस गरेको छैन ।	कृषि कर्जाको ब्याज अनुदान उपयोग भए नभएको निरीक्षण एवं अनुगमन गरी एकमहिनाभित्र प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३५.२	दोहोरो नपरेको सम्बन्धमा सुनिश्चित हुन सकिएन । मन्त्रालयले मापदण्डले तोकेको प्रक्रियाअनुसार नैभुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	अब आइन्दा तोकेको मापदण्ड अनुसार दोहोरो नपर्ने गरी भुक्तानीको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
३५.३	कृषिसँग सम्बन्धित मन्त्रालयले हालसम्मको ब्याज अनुदानको उपादेयता एवं प्रभावकारिताको अनुगमन मूल्याङ्कन हुनु आवश्यक छ ।	सम्बन्धित मन्त्रालयको हालसम्मको ब्याज अनुदानको उपादेयता एवं प्रभावकारिताको अनुगमन मूल्याङ्कन गर्न निर्देशन दिने ।
महालेखा नियन्त्रक कार्यालय		
३६	सञ्चितकोष —	
३६.१	प्राप्तिका स्रोतहरूबाट अनुमानअनुसार प्राप्ति हुन नसकेको तर खर्च प्राप्तिभन्दा बढी हुन गई न्यून हुन गएको नगद रकम नेपाल सरकारको नाममा नेपाल राष्ट्र बैङ्क र सरकारी कारोबार गर्ने वाणिज्य बैङ्कहरूमा रहेका केन्द्रीय अनुदान	राष्ट्र बैंकसँग छलफल गरी संचित कोषको मौज्जात ऋणात्मक देखिएको सम्बन्धमा हिसाब मिलान गरी समितिमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	तथा ऋणखाताहरू, आयोजनाको नाममा खोलिएका विशेष ऋण तथा अनुदान खाताहरू, धरौटी खाताहरू, विभिन्न कोषहरू, अनुदान खाताहरू, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा भन्सार कोषखाताहरू र स्थानीय तहका खाताहरूमा रहेको मौज्जातबाट व्यहोरिएको उल्लेख छ । खाताअनुसार रकम व्यहोरिएको हिसाब मिलान विवरण प्रस्तुत हुन आएन ।	
३६.२	केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा वैदेशिक ऋण प्राप्ति रु.७८ अर्ब ९६ करोड २७ लाख देखाएकोले कार्यालयले प्रस्तुत गरेको सञ्चितकोषको आर्थिक विवरण र नेपाल राष्ट्र बैंडले प्रस्तुत गरेको केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा वैदेशिक ऋण प्राप्ति रु.५ अर्ब ३१ करोड ५७ लाख फरक पर्नाको कारण यकिन गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३६.३	नेपाल राष्ट्र बैंडले यो वर्ष रु.२८ अर्ब ४३ करोड १७ लाख अनुदान प्राप्त भएको देखाएको छ । यसरी सञ्चितकोष र नेपाल राष्ट्र बैंडको अनुदान प्राप्ति हिसाबको रु.१४ अर्ब ४१ लाख फरक देखिएकोले हिसाब मिलान हुनुपर्दछ ।	नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी संघीय संचित कोषको आर्थिक विवरण र केन्द्रीय ट्रेजरी हिसाबमा फरक परेको वैदेशिक अनुदान हिसाब मिलान गर्न निर्देशन दिने ।
३६.४	योजनामा कार्य सुचारु भई खर्च भैसकेको अवस्थामा विवरण प्राप्त गरी सञ्चितकोषको हिसाबमा नदेखाएबाट हिसाब यथार्थपरक देखिँदैन ।	योजनामा कार्य सुचारु भई खर्च भैसकेको अवस्थामा विवरण प्राप्त गरी सञ्चितकोषको हिसाबमा देखाई हिसाब यथार्थपरक बनाउन निर्देशन दिने ।
३६.५	आर्थिक वर्षभित्रमा खर्च भएको रकमको आधारमा सञ्चितकोषको हिसाब तयार गरिनुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७	कार्य सञ्चालन कोष —	***
३७.१	कार्यसञ्चालन कोष २०७३।७४ को केन्द्रीय आर्थिक विवरणअनुसार सो वर्षको सेस्ताअनुसार अन्तिम मौज्जात रु.१६ अर्ब ७ करोड ६९ लाख	घटी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा छानबिन गरी हिसाब मिलान निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रहेकोमा २०७४।७५ मा रु.१५ अर्ब १८ करोड ३५ लाखमात्र जिम्मेवारी सारेको छ । यो वर्ष रु.८९ करोड ३४ लाख घटी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा छानबिन गरी हिसाब मिलान हुनुपर्दछ ।	
३७.२	कार्यसञ्चालन कोषको आय व्यय विवरणमा कोषको सेस्ताअनुसार बाँकी मौज्जात रु.३० अर्ब ११ करोड ८४ लाख देखिएकोमा बैङ्क मौज्जात रु.२६ अर्ब ४० करोड २४ लाख उल्लेख गरेकोले रु.३ अर्ब ७१ करोड ६० लाख घटी बैङ्क मौज्जात देखिन्छ । बैङ्कमा मौज्जात घटी देखाएको सम्बन्धमा कार्यालयले आवश्यक छानबिन गरी यथार्थ हिसाब पेस गर्नुपर्दछ ।	बैङ्कमा मौज्जात घटी देखाएको सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरी यथार्थ हिसाब पेस गर्न निर्देशन दिने ।
३८	मौज्जात फरक — जिम्मेवारी सार्दा रु.२ करोड १८ लाख ९२ हजार घटी जिम्मेवारी सारेको कारणले न्यून भएको राजस्व सम्बन्धमा छानबिन गरी असुल गर्नुपर्ने देखिएको छ ।	घटी जिम्मेवारी सारेको कारणले न्यून भएको राजस्व सम्बन्धमा छानबिन गरी असुल गर्न निर्देशन दिने ।
३९	शोधभर्ना हुन बाँकी —	***
३९.१	वैदेशिक ऋण तथा अनुदान परिचालन गर्ने मन्त्रालयसँग समन्वय गरी शोधभर्ना लिने कार्यमा तदारुकता ल्याउनुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३९.२	गत वर्ष वैदेशिक ऋण शोधभर्ना हुने गरी खर्च भएको रु.२२ अर्ब ३७ करोड ८१ लाख शोधभर्ना बाँकी रहेकोमा यो वर्षको खर्च रु.५७ अर्ब ६२ करोड ९६ लाखसमेत शोधभर्ना हुनुपर्ने रु.८० अर्ब ७७ लाखमध्ये रु.५० अर्ब ११ करोड ३५ लाख प्राप्त भएको तथा रु.२ अर्ब ५ करोड ८२ लाख हिसाब मिलान गरी वर्षान्तमा रु.२७ अर्ब ८३ करोड ६० लाख बाँकी देखिएको छ । ऋण शोधभर्ना बाँकी रकम गत वर्षभन्दा २४.३८	नेपाल सरकारको कोषबाट खर्च भएको प्रदेश तथा स्थानीय तहको ऋण तथा अनुदानको शोधभर्नालाई तत्काल प्रणालीमा आवद्ध गरी व्यवस्थित गर्न र सोधभर्ना लिने कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	प्रतिशतले बढेको छ ।	
३९.३	महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्राप्त विवरणअनुसार अनुदानतर्फ २१ आयोजनामा रु.४ अर्ब ९३ करोड ३८ लाख र वैदेशिक ऋणतर्फ २५ आयोजनामा रु.८ अर्ब ६६ करोड १९ लाखसमेत रु.१३ अर्ब ५९ करोड ५७ लाख ऋणात्मक देखाएकोमा कारण खुलाएको छैन ।	उल्लिखित ऋणात्मक देखाएको हिसाबको सम्बन्धमा कारण सहित विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३९.४	सम्बन्धित मन्त्रालयले माग नगरेको कारण शोधभर्ना नभएको देखिँदा यस सम्बन्धमा सम्बन्धित मन्त्रालयलाई जिम्मेवार बनाउने व्यवस्था हुनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४०	लेखापालन तथा प्रतिवेदन —	
४०.१	लेखा समूहका कर्मचारी पदपूर्ति गरी लेखापालन र प्रतिवेदनमा प्रभावकारिता ल्याई लेखापरीक्षणमा सहजता ल्याउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४०.२	मुलुकको समग्र एवं क्षेत्रगत आर्थिक कारोबारको नतिजा र प्राप्त उपलब्धि देखिने गरी एकीकृत प्रतिवेदन तयारी र उपलब्धि मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४१	आन्तरिक तथा लेखापरीक्षण प्रभावकारीता —	
४१.१	समयमा आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी कारोबारको शुद्धता र नियमितता सम्बन्धी गल्ती कमजोरीमा अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु पूर्व नै सुधार गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।	नियमावली तथा निर्देशिकाको पूर्ण पालना गरी आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
	आन्तरिक राजस्व विभाग	
४२	आन्तरिक राजस्व संरचना — राजस्वको लक्ष्य प्रक्षेपण गर्दा २०७२।७३ को असुलीभन्दा २०७३।७४ मा १४.५८ प्रतिशत र २०७३।७४ को असुली भन्दा २०७४।७५ मा १६.१९ प्रतिशतले बढी प्रक्षेपण गरेको	राजस्व उठ्न सक्ने र तिर्न सक्ने क्षमताको विश्लेषण तथा कर दायरा विस्तार गरी करदाताको सहभागिता र कर कानून परिपालनाको प्रभावकारी व्यवस्थापनबाट राजस्व असुलीमा बढोत्तरी गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	देखिन्छ ।	
४३	रणनीतिक योजना कार्यान्वयन — रणनीतिक योजना अवधिमा करको योगदान लक्ष्य अनुरूप भएपनि नन्फाइलर बढेको, कर परीक्षणको संख्या लक्ष्य अनुसार नभएको तथ्यांकले आन्तरिक राजस्व प्रशासनमा सुधार गरी कर परिपालनामा प्रभावकारिता ल्याउन क्षमता अभिवृद्धि गराउनुपर्दछ ।	मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकर ननफाइलर संख्या घटाउने लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न कार्य सम्पादन स्थितिमा सुधार गर्न र सक्रिय नरहेका करदातालाई स्किम बनाएर व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
४४	करको दायरा —	***
४४.१	कुल करदातामध्ये ७ लाख ६६ हजार (४२ प्रतिशत) लाई व्यक्तिगत स्थायी लेखा नम्बर जारी गरेको छ ।	करको दायरा विस्तारको लागि स्थायी लेखा नम्बर प्रदान गर्ने कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरी करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
४४.२	स्थायी लेखा नम्बर लिने करिब ३.६३ प्रतिशत मात्र देखिएकोले सबै व्यवसायी दायरामा आएको सुनिश्चित हुने स्थिति छैन । कानून बमोजिम करयोग्य आय भएका सबै व्यवसायी करको दायरामा ल्याइनुपर्दछ ।	मुलुकको विद्यमान जनसंख्या, आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न व्यवसायी तथा पेशागत व्यक्ति करको दायरामा समेट्ने गरी उपयुक्त नीति कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४४.३	अनौपचारिक अर्थतन्त्रलाई औपचारिक अर्थतन्त्रमा परिणत गर्नेतर्फ थप पहल कदमी लिनुपर्ने देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४४.४	पेसाविद्हरूले आफ्नो पेसालाई निरन्तरता दिन प्रत्येक वर्ष पेसागत प्रमाणपत्रलाई नियमनकारी निकायमा नवीकरण गर्दा त्यस्ता नियामक निकायले कर चुक्ता प्रमाणपत्र माग गर्ने गरेको छैन । संस्थागत भुक्तानीमा अनिवार्य रूपमा स्थायी लेखा नम्बर उल्लेख गर्ने व्यवस्था लागू गर्नुको अतिरिक्त उल्लिखित पेसाविद्हरूलाई नियमनकारी निकायमा सदस्यता नवीकरण गर्दा कर चुक्ताको प्रमाणपत्र देखाउनुपर्ने, रकम भुक्तानी गर्दा अनिवार्य स्थायी लेखा नम्बर लिई भुक्तानी गर्ने व्यवस्था लागू गर्नुपर्दछ ।	आगामी दिनमा विशेष अभियानको रूपमा अगाडि बढाई करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
४४.५	कृषिजन्य वस्तु वा कृषकले उत्पादन गरेको कृषिजन्य वस्तुहरू उपभोगपछि	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	बचत भएको परिमाण स्थानीय बजारमा बिक्री गर्दा प्राप्त आम्दानीमा कर छुट छ । तर स्थानीय कृषकसँग खरिद गरी वा आयात गरी उपभोक्तासम्म पुऱ्याउने व्यापारीहरूले समेत छुट लिएको सम्बन्धमा अनुगमन गरी करको दायरामा ल्याउनुपर्दछ ।	
४४.६	ठूला करदाता कार्यालय, आन्तरिक राजस्व कार्यालय कलंकी लगायतका कार्यालयका ६ करदातासँग १६३ खरिदकर्ताले रु.३ अर्ब १८ करोड ९८ लाखको सवारी साधन तथा घर जग्गा खरिद गर्दा करको दायरामा नआई कारोबार गरेकोले सो सम्बन्धमा छानविन गरी दायरामा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ ।	तीन महिनाभित्र छानविन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४४.७	राष्ट्रिय उपभोग, लगानीको आधारमा आउने रकममा कर छुटको वस्तु र सीमा घटाएपछि आउने अङ्कमा प्रचलित दरअनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर असुल नभएको र मूल्य अभिवृद्धि कर अन्तर २०७३।७४ मा करिब रु.१ खर्ब ३२ अर्ब २३ करोड रहेकोले यस्तो अन्तरको वास्तविक अवस्थाका विषयमा विभागले अध्ययन गरी मूल्य अभिवृद्धि कर अन्तर न्यून गरेर राजस्व असुलीमा प्रभावकारिता ल्याउनुपर्ने विषयमा गत वर्षको प्रतिवेदनमा सुझाव दिइएको, कर अन्तर अध्ययन एवं प्रभावको कार्यान्वयनका लागि विभागबाट यो वर्ष कुनै कार्य भएको देखिएन ।	कर छुट सिमा तथा कर अन्तर सम्बन्धमा लिइएको नीतिको प्रभाव अध्ययन गरी पुनरावलोकन गर्न र औचित्यपूर्ण बनाउन निर्देशन दिने ।
४५	आन्तिक नियन्त्रण प्रणाली - आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन उल्लिखित विषयका अतिरिक्त अन्य सान्दर्भिक विषयमा सुधार हुनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४६	मूल्य अभिवृद्धि कर —	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४६.१	तथ्यांकमा विभागको वार्षिक प्रतिवेदनले विवरण पेश नगर्ने २४ प्रतिशत उल्लेख गरेपनि २०७५ आषाढ मसान्तमा आन्तरिक राजस्व विभागको सफ्टवेयर प्रणालीमा ३४.०२ प्रतिशत देखिएको छ ।	तथ्यांकको सत्यापन गरी यथार्थ जानकारी प्रकाशन गर्न निर्देशन दिने ।
४६.२	कुल कर विवरण पेस गरेका करदातामध्ये ५१.९७ प्रतिशतले क्रेडिट विवरण पेस गरेको तथा ३४.०२ प्रतिशत करदाता नन्फाइलर रहेको, क्रेडिट विवरण र रकम बढेकोले मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यान्वयनमा सुधार गर्नुपर्ने अवस्था छ । दर्ता भएका करदातामध्ये ३३.९७ प्रतिशतले कारोबार नै नगरेको भनी विवरण पेस गरेको अवस्थामा विभागबाट अनुगमन गरी सोको यथार्थता सम्बन्धमा विश्वस्त हुनुपर्दछ ।	क्रेडिट विवरण, डेविट विवरण लगायतका तथ्यांकमा सूचना प्रणाली र वार्षिक प्रतिवेदनमा फरक नहुने गरी सत्यापन गर्न निर्देशन दिने ।
४७	बीजक तथा बजार अनुगमन — बिलिड इन्फोर्समेन्ट तथा बजार अनुगमन कार्यलाई निरन्तर एवं प्रभावकारी बनाउनु जरुरी छ ।	बिलिड इन्फोर्समेन्ट तथा बजार अनुगमन कार्यलाई निरन्तर एवं प्रभावकारी बनाई अनुगमन प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४८	कर परीक्षणको लागि छनौट —	***
४८.१	उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्दा एउटै व्यवसायिक समूहले विभिन्न आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट स्थायी लेखा नम्बर लिई कारोबार गरेको देखिएको छ । सम्बन्धित पक्षबीच कारोबार भई थप दायित्व यकिन गर्ने प्रयोजनको लागि विभागले प्रयोगमा ल्याएको जोखिम इन्जिनमा छनौट अङ्कको भार दिएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४८.२	यी करदाताहरूको कारोबारको लेखापरीक्षण २०७५ श्रावणमा शुरू गर्दा ४ वर्ष नाघिसकेको अवस्थाले लेखापरीक्षणको दायरामा नै संकुचन आएको छ । तसर्थ छनौटमा परेका करदाताको कर परीक्षण सोही वर्ष गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४९	करपरीक्षण गुणस्तर — निर्धारण भएको कर स्वीकार नगरी पुनरावेदनमा जाने वा व्यवसाय नै छाडेर पलायन हुने अवस्थाले करपरीक्षणको गुणस्तर सुधार गर्नुपर्ने स्थितिलाई संकेत गर्दछ । यी समग्र तथ्याङ्कले करपरीक्षणमा सुधार गर्न जरुरी देखिएको छ ।	क्षमतानुसार जोखिम क्षेत्र छनौट गरी लक्ष्य निर्धारण गरेर कार्ययोजना बनाई कर परीक्षण क्षमतामा सुधार गर्न र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५०	प्रशासकीय पुनरावलोकन — प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि दर्ता भएका मध्ये गत वर्षसम्म १ हजार ४७ निवेदन कारवाही हुन बाँकी रहेकोमा यो वर्ष ४०६ निवेदन थप भएको छ । १७४ निवेदनको लगत कट्टा भै १ हजार २७९ बाँकी रहेको देखिन्छ । प्रशासकीय पुनरावलोकनबाट विवादित विषय टुङ्गो लगाएकोमा विवादलाई सदर वा बदर गरेको विषय र रकमसहितको अभिलेख अद्यावधिक गरेको देखिएन ।	आवश्यक जनशक्ति र पूर्वाधारको व्यवस्था गरी प्रशासकीय कार्यमा सुधार ल्याउन र कर परीक्षण तथा पुनरावलोकन कार्यमा तिब्रता दिन निर्देशन दिने ।
५१	बक्यौता असुली —	***
५१.१	आयकरतर्फको पुनरावेदन नगएका करदाताको रु.१५ अर्ब १६ करोड ६२ लाख र मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ रु.११ अर्ब १२ करोड ९४ लाख ४० हजारसमेत रु.२६ अर्ब २९ करोड ५६ लाख विवादरहित कर बक्यौता रहेकोले सो रकम असुलीमा तदरुकता ल्याउनुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५१.२	कार्यालयको बक्यौता असुलीको लक्ष्य निर्धारण गर्दा कायमी लगतभन्दा न्यून लक्ष्य राखेको छ । सबै बक्यौता असुली गर्ने गरी लक्ष्य निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५१.३	करदाताले कारोबार नगरी पलायन भएको अवस्थामा कार्यालयले कर निर्धारण गरे तापनि ठूलो रकम उठाउन नसकी बक्यौता रहँदा करपरीक्षण गुणस्तरीय र	कर परीक्षण गुणस्तरीय र वस्तुनिष्ठ बनाई कर बक्यौता असुली प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	वस्तुनिष्ठ देखिएन ।	
५१.४	विभिन्न कार्यालयबाट १२ करदाताको कर निर्धारण गरी रु.२ अर्ब ४ करोड १६ लाख बक्यौता कायम गरेकोमा करदाताले आय विवरण पेस नगरी पलायन भएको अवस्थामा बक्यौता असुली सम्बन्धी कुनै कारवाही नभएबाट सो रकम उठ्न सकेको छैन ।	पलायन भएका करदाताबाट असुल गर्नुपर्ने कर असुली सम्बन्धमा आवश्यक कानुनी प्रक्रिया अघि बढाउन निर्देशन दिने ।
५१.५	नन्फाइलर रहेको उक्त करदाताबाट उल्लेखित बक्यौता सामान्य प्रक्रियाबाट असुल हुने अवस्था छैन ।	आवश्यक छानविन गरी कर असुलीका लागि कानुनी प्रक्रिया अघि बढाउन निर्देशन दिने ।
५१.६	निर्धारित कर रकम असुली नभई ठूलो हिस्सा न्यायिक निकायमा विचाराधीन रहेको छ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५२	अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाका कर्मचारीको कर — अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाका त्यस्ता कर्मचारी तथा परामर्शदातालाई लाग्ने कर दाखिला गर्न मन्त्रालयले १० अक्टुबर २०१७ मा राष्ट्रसंघको नेपालस्थित प्रतिनिधिलाई पत्राचार गरेको देखिन्छ । नेपालमा रहेका यस्ता अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाले कूटनैतिक सुविधा प्राप्त गरे बाहेकको भुक्तानी र सोको कर दाखिलाको विवरण आन्तरिक राजस्व विभागसँग २०७५।६।२८ मा माग गरेकोमा प्राप्त भएन ।	कर छुटको सुविधा प्राप्त गर्ने कूटनैतिक कर्मचारी र करको दायरामा ल्याउनुपर्ने स्थानीय कर्मचारी वा परामर्शदाताको विवरण माग गरी करको दायरामा ल्याउनुपर्नेलाई यथाशीघ्र करको दायरामा ल्याउन निर्देशन दिने ।
५३	विद्युतीय व्यापारमा कर —	***
५३.१	अन्तर्राष्ट्रिय इ-कमर्स साइटहरूमा प्रवेश गरी स्वदेश वा विदेशबाट कारोबार गरी वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्न सकिन्छ । स्वदेशबाट हुने कारोबारको लागि छुट्टै व्यावसायिक कोड नभएकोले अनुगमन गर्न कठिनाइ छ भने विदेशी साइटहरू प्रयोग गरी स्वदेश-विदेशबाट कारोबार गर्दा ती संस्था नेपालमा दर्ता नभएको कारणले सो व्यावसायिक कारोबार करको दायरामा आएको	सरकारको आगामी नीति तथा कार्यक्रम मार्फत् विद्युतीय कर लगाउने ब्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	देखिएन ।	
५३.२	फेसबुक, मेसेन्जर, भाइबर, इमो, ह्याट्स एपलगायतका सामाजिक सञ्जालमार्फत गरिने विज्ञापनको माध्यमबाट पनि राज्यको ठूलो धनराशि विदेशिएको अवस्था छ। त्यस्ता सोसियल साइट नेपालमा दर्ता नभएकोले यस कारोबारबाट राज्यलाई कर प्राप्त हुन सकेको छैन । त्यस्ता साइटलाई करको दायरामा ल्याउने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५३.३	ई कमर्सबाट हुने व्यापारलाई करको दायरामा ल्याउन, ऐन, नियम, संरचना र पूर्वाधार तयार गर्ने र तत्सम्बन्धी ज्ञान, सीप, क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ। राजस्व सङ्कलन व्यवस्था मिलाउन अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	सरकारको आगामी नीति तथा कार्यक्रम मार्फत् ई-कमर्सबाट हुने व्यापारलाई करको दायरामा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
५४	वैदेशिक अध्ययनमा शिक्षा सेवा शुल्क — भारतमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी, निजहरूले भुक्तानी गरेको शिक्षण शुल्कको अभिलेख राख्ने संयन्त्रको विकास गरी राजस्व असुलीको दायरा बढाउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार छानविन गरी राजस्व असुलीको दायरामा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५५	म्युचुयल फण्डको कर दायित्व — धितोपत्र व्यवसायीले यी निकायमा रहेको हित निसर्ग गर्दा अग्रिमकर कट्टी नगरेको र आर्जित नाफा सम्बन्धित कोषका धनीबीच बाँडफाँड गर्दा समेत कर कट्टा नगरेको	उल्लिखित म्युचुयल फण्डको कर सम्बन्धमा दुई महिना भित्र छानविन गरी कर असुल गर्न र समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
५६	डे ४ विवरण —	***
५६.१	करदाताले राजस्व लेखा प्रणालीमा अग्रिम करबाट दाखिला गरेको कर तथा स्थायी लेखा नम्बरगत रूपमा दाखिला भएको करबाट समेत माथि उल्लेख भएअनुसार करदाताले घोषणा गरेको आय र सोमा लाग्ने कर एवं कर दाखिलाको स्थिति भिडान हुने अवस्था छैन ।	उल्लिखित समस्या हल गर्न प्रणालीमा आवश्यक सुधार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
५६.२	दराजस्व प्रशासनले अवलम्बन गरेको यो पद्धतिमा पुनरावलोकन गरी घोषणा अनुसारको रकममा लाग्ने कर दाखिला भए नभएको यकिन गरी बाँकी करदाताको स्थितिसमेत यकिन गरी असुलीमा प्रभावकारिता ल्याउनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्न र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५७	सूचना प्रविधि —	***
५७.१	करदाताले मूल्य अभिवृद्धि करमा निरन्तर क्रेडिट विवरण दिँदा, शून्य विवरण दिँदा, आयकरमा कारोबारको तुलनामा न्यून नाफा वा नोक्सानी देखाउँदा करदाता र कर प्रशासनलाई एकीकृत कर प्रणालीले अनुगमन नगर्दा सम्म रातो संकेत दिने व्यवस्थाको तर्जुमा गर्न जरुरी छ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५७.२	करदाताको फाइल करपरीक्षण भएकोमा तथ्याङ्क फरक परेको विषयमा कुनै व्यहोरा उल्लेख नगरी करदाताको करदायित्वमा परेको असर सम्बन्धमा प्रतिवेदनमा खुलासा गरेको छैन ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५७.३	लेखापरीक्षणमा पेस भएको वित्तीय तथा खरिद बिक्रीको विवरणमा १३ आसामीबाट रु.५६ लाख १ हजार लिन बाँकी रहेको र १२ साहुलाई रु.२७ लाख ५ हजार तिर्न बाँकी रहेको देखाएको छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा २०७५।५।२७ मा वित्तीय तथा खरिद बिक्रीको विवरण प्रिन्ट गर्दा १२ आसामीबाट रु.२७ लाख लिन बाँकी रहेको र १५ साहुलाई रु.६० लाख ९५ हजार तिर्न बाँकी देखाएको छ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५८	सञ्चालकबाट ऋण —सञ्चालकबाट प्राप्त सापटीको रकम बैङ्कमार्फत प्राप्त हुनुपर्ने, सापटीको स्रोत यकिन गरी सापटी लगानीको रकममा कानुनअनुसार कर दाखिला भए नभएको विश्लेषण गर्नुपर्ने भएपनि निरन्तर घाटामा रहेको	कर दायित्वमा परेको असर समेत छानविन गरि विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	ठूला करदाता कार्यालयका एक करदाताले रु.४९ करोड ३१ लाख सम्म सञ्चालकबाट सापटी लिएको सम्बन्धमा आय विवरण दाखिला गरी लाग्ने कर तिरेपछिको आर्जनबाट लगानी गरे नगरेको ।	
५९	सामाजिक सुरक्षा कर —	***
५९.१	कर्मचारीहरूलाई १२ महिना नै काममा लगाई दशौं खर्चसमेत भुक्तनी दिए तापनि नियुक्ति, स्थायी लेखा नम्बर लिएको विवरण पेस नगरेको र सबैको रु.४ लाखभन्दा न्यून आय देखाई सामाजिक सुरक्षा कर रकम २०७४।६।१ मा दाखिला गरेकोले थप छानबिन गरी ज्याला खर्चको वास्तविकता यकिन गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५९.२	कारोबारको तुलनामा बढी कर्मचारी, कामदार देखाई ज्याला तथा तलब खर्च लेखी सोमा लाग्ने १ प्रतिशत सामाजिक सुरक्षा करको ३३.५५ प्रतिशत आय विवरण बुझाउँदा मात्र दाखिला गरी खर्च दावी गरेको देखियो ।	दुई महिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६०	मिसम्याच —	***
६०.१	करदाताको कारोबार छानबिन गरी लाग्ने कर रु.५५ लाख ५५ हजार र शुल्क समेत निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६०.२	छुट भएको रु.१ करोड ४९ लाखमा आयकर र मूल्य अभिवृद्धि कर समेत रु.५६ लाख ६१ हजारमा शुल्क समेत असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६०.३	एउटै करदातालाई गरेको बिक्री मात्र पनि आय विवरणमा समावेश नगरेकोले थप छानबिन गरी लाग्ने कर रु.४८ लाख ७५ हजारमा शुल्क समेत असुल हुनुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६०.४	फरक रु.१ करोड ५८ लाखलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी लाग्ने	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	कर रु.३९ लाख ५० हजारमा शुल्क समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	
६०.५	एकै करदातासंग मात्र करोडौंको कारोबार गर्ने करदाताले खरिद बिक्री कारोबार नदेखाएकोले छानबिन गरी लाग्ने कर रु.१ करोड ३५ लाख असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६१	करोबारमा आधारित (डे१) विवरण — मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सीमाभन्दा बढी रकममा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५४ लाख र आयकर रु.१ करोड ६५ लाखसमेत रु.२ करोड १९ लाखमा ब्याज, थप दस्तुर तथा जरिवाना समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ । यस्तो फरक आय देखाउने अन्य करदाताको कारोबारलाई समेत छानबिन गरी लाग्ने कर यकिन गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानबिन गरी लाग्ने कर यकिन गरी दाखिला गर्न र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६२	विवरण नबुझाउने (नन्फाइलर) करदाता —	***
६२.१	आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची १ को दफा १७ अनुसार कारोबारमा आधारित कर ०.७५ प्रतिशतलाई आधार लिँदा समेत न्यूनतम लाग्ने कर रु.४ करोड १३ लाख सम्बन्धमा छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरिएको हकमा विवरण समितिमा पेश गर्न र बाँकीको कर निर्धारण गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६२.२	मौज्दातमा मूल्य अभिवृद्धि ८.२५ प्रतिशत थप गर्दा हुने रु.१ करोड २९ लाख ४५ हजार बिक्री आय कायम गरी लाग्ने कर रु.२९ लाख ८९ हजार, शुल्क तथा ब्याज सम्बन्धमा छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६२.३	आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची १ को दफा १७ अनुसार कारोबारमा आधारित कर ०.७५ प्रतिशत अनुसारको न्यूनतम लाग्ने कर रु.८१ लाख ८५ हजार सम्बन्धमा छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६२.४	आय समेत छानबिन गरेर दायराभन्दा बाहिरको कारोबारमा रु.१ करोड ९ लाख लाग्ने कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र कर निर्धारण गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६३	चिकित्सकको पारिश्रमिक कर — सहयोगी डाक्टर, उपकरणलगायतका अन्य खर्च रु.२६ करोड १२ लाख अमान्य गरी प्राप्त रकममा ऐनअनुसार लाग्ने कर रु.५ करोड २२ लाखमा शुल्क र ब्याजसमेत गणना गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र थप छानबिन गरी असुल उपर गर्न र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६४	करको दर —	***
६४.१	नपुग ५ प्रतिशतले हुने रु.२ करोड ७५ लाख ५१ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६४.२	करदातालेकुल नाफा रु. ७ करोड ६७ लाखमा २५ प्रतिशत कर तिर्नुपर्नेमा २० प्रतिशतमात्र तिरेकोले नपुग ५ प्रतिशतले हुने रु.३८ लाख ३६ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानबिन गरी लाग्ने कर यकिन गरी दाखिला गर्न र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६५	अवकाश भुक्तानी — भुक्तानीमा १५ प्रतिशतले कर कट्टी गर्नुपर्नेमा ५ प्रतिशतमात्र कट्टा गरेकोले ४३ कम्पनीका २१६ व्यक्तिबाट रु.१० करोड ९२ लाख ७६ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६	भुक्तानीमा कर —	***
६६.१	रु.३ अर्ब ६८ करोड ५४ लाखमा १.५ प्रतिशतले भुक्तानीमा कट्टी गर्नुपर्ने अग्रिम कर रु.५ करोड ५३ लाख असुल गरी यस्ता करदातालाई करको दायरामा ल्याउनुपर्दछ ।	छानबिन गरी एक महिनाभित्र असुल उपर गरेर प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६.२	हेलिकोप्टर भाडामा रु. ६६ करोड २२ लाख ६६ हजार भुक्तानी गर्दा अग्रिम कर कट्टी गरेको देखिएन । तसर्थ यस सम्बन्धमा थप छानबिन गरी	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भुक्तानी भएको रकममा १.५ प्रतिशतका दरले लाग्ने कर रु.९९ लाख ३४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	
६६.३	भुक्तानी बाँकीमा १० प्रतिशतले हुने कर रु.३० लाख १२ हजारसमेत कुल रु.९३ लाख ६१ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत असुल हुनुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६.४	रु.४६ लाख ३९ हजार मात्र दाखिला गरेको देखिँदा छुट भएको कर रु.४ करोड ६६ लाख २७ हजारको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी शुल्क र ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरी दुई महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६.५	करदाताले अनुसूची १३ पनि नभरेकोले छुट भएको कर रु.४ करोड ३२ लाख ९६ हजारमा लाग्ने शुल्कसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६.६	सेवा शुल्कमा श्रोतमा कर कट्टी गर्नुपर्नेमा कट्टी गरेको नदेखिँदा रु.४ करोड ७ लाख ४० हजारमा १५ प्रतिशतलेहुने अग्रिम कर रु.६१ लाख ११ हजार असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६६.७	सेवा शुल्कमा श्रोतमा कर कट्टी गर्नुपर्नेमा कट्टी गरेको नदेखिँदा रु.४ करोड ७ लाख ४० हजारमा १५ प्रतिशतलेहुने अग्रिम कर रु.६१ लाख ११ हजार असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६७	सम्बद्ध कम्पनीबाट आय — आयमा लाग्ने पारिश्रमिक कर रु.१ करोड ६९ लाख ६५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज असुल हुनुपर्दछ । साथै निज तथा यस्तो प्रकृतिको अन्य आमदानी सम्बन्धमा समेत छानबिन गरी कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	छानबिन गरी असुल उपर गर्न र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६८	हवाई सेवा सञ्चालनमा कर —	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६८.१	मासिक औसत भाडा दरअनुसारको मूल्य रु.२३ करोड ६५ लाख १५ हजारमा ५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.१ करोड १८ लाख २५ हजार सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र कर लाग्ने नलाग्ने एकिन गरी छानबिन गरेर समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६८.२	विदेशी हवाई कम्पनीले २०७२।७३ मा नेपालबाट उडान भर्दा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा दाखिला गर्नुपर्ने कर घटी दाखिला गरेको रु.३७ करोड ७८ लाख ८२ हजार छानबिन गरी कर निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरी दुई महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६९	कार्गोमा कर —	***
६९.१	कार्गोमा लाग्ने कर दाखिला नगरेको अवस्थामा कार्गो कम्पनीले गरेको भुक्तानीलाई आधार बनाई छानबिन गरी छुट भएको कर रु.११ करोड २१ लाख ६० हजारमा शुल्क समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	कार्गोमा लाग्ने कर दाखिला नगरेको अवस्थामा कार्गो कम्पनीले गरेको भुक्तानीलाई आधार बनाई कर लाग्ने नलाग्ने छानवीन गर्न र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न तथा उक्त विषयलाई व्यवस्थित गर्न उपयुक्त नीतिगत व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
६९.२	दुबई पुग्ने गरी सामान पठाउन २०७३।७४ मा रु.२३ करोड २६ लाख ४१ हजार र २०७२।७३ मा रु.१४ करोड ९५ लाख ८४ हजार समेत रु.३८ करोड २२ लाख २५ हजार विभिन्न एयरलाइन्सलाई भुक्तानी दिई खर्च लेखेकोले उपर्युक्त कानुनी व्यवस्था अनुसार ५ प्रतिशतले हुने रु.१ करोड ९१ लाख ११ हजारमा ब्याज समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६९.३	हवाईजहाजबाट सामान ढुवानी खर्च जनाई रु.१२ करोड ३६ लाख ७७ हजार र गत वर्ष रु.१२ करोड २४ लाख ७ हजार एअरलाइन्स कम्पनीलाई भुक्तानी दिई खर्च लेखेको छ । सो रकममा लाग्ने ५ प्रतिशत कर रु.१ करोड २३ लाख ४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७०	घरजग्गा निसर्ग —	***
७०.१	करदाताले रु.२८ लाख मात्र आय लेखाङ्कन गरेको देखिँदा घटी लेखाङ्कन गरेको रु.५ करोड २६ लाखलाई करयोग्य आयमा समावेश गरी २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.१ करोड ३१ लाख असुल गर्न छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
७०.२	छानबिन गरी कर रु.२ करोड ९३ लाखमा शुल्कसमेत हिसाब गरी कर निर्धारण गरेर छुट भएको राजस्व असुल गर्नुपर्दछ छानबिन गरी ३ करोडको लाग्ने कर रु.३ करोड ३३ लाख र सोमा लाग्ने शुल्क असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
७०.३	कारोबार देखाएको रु.३९ करोड ५२ लाख ३५ हजारमा करदाताको कुल नाफा ३३.२६ प्रतिशतले हुने रु.१३ करोड १४ लाख ५५ हजारमा २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.३ करोड २८ लाख ६३ हजार र शुल्क समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोको हकमा विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने र बाँकीको हकमा दुई महिनाभित्र छानबिन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७०.४	छुट १५ प्रतिशत कर रु.४ करोड १० लाख ९८ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क ब्याज सहित असुल हुनुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
७०.५	कारोबारबाट भएको लाभको यकिन गरी २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.५ करोड ६७ लाख ६५ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
७०.६	जग्गाको मूल्यवृद्धि भइरहेको अवस्थामा यसप्रकार अस्वाभाविक नोक्सानी देखाएको कारोबार सम्बन्धमा थप छानबिन गरी न्यूनतम लागतभन्दा बढी रकम रु.१ करोड ३९ लाखमा कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७१	चिनी बिक्रिको नाफा — बिक्री आय घटी लेखाङ्कन गरेको हुँदा फरक कुल नाफा रु.३१ करोड ११ लाख ४० हजार न्यून भएकोले २५ प्रतिशत आयकर रु.७ करोड ७७ लाख ८५ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४ करोड ४ लाख ४८ हजारसमेत रु.११ करोड ८२ लाख ३३ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	बिक्री मूल्य तलमाथि हुन सक्ने देखिएको र बिक्री एन्भोइस एकिन गरी छानबिन गरेर समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७२	प्रतिफलको लेखाङ्कन — रु. ३० करोड ६६ लाख ७ हजारलाई आय लेखाङ्कन गरेको नदेखिएकोले प्रतिफल प्राप्त भएको रकम छानबिन गरी सम्बन्धितको आयमा समावेश गरी लाग्ने कर रु.७ करोड ९८ लाख ९० हजार र शुल्क समेत हिसाब गरी निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी असुल उपर गरेर समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
७३	बिक्री नदेखाएको —	***
७३.१	वित्तीय विवरणमा रु.३५ लाख २७ हजारको मात्र बिक्री देखाएकोले फरक रु.४ करोड ८ लाख ७७ हजारको निकासीमा १५ प्रतिशतले आयकर रु.६१ लाख ३२ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.२	करदाताले आय विवरणमा रु. ६६ लाख ७० हजार मात्र आय देखाएकोले आय नदेखाएको रु.३ करोड ३० लाख १८ हजारको २५ प्रतिशतले हुने कर रु ८२ लाख ५४ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५१ लाख ५९ हजारसमेत रु.१ करोड ३४ लाख १३ हजारमा छानबिन गरी शुल्कसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.३	फरक रु.१ करोड ९० लाख २४ हजारको २० प्रतिशतले हुने कर रु.३८ लाख ५ हजारमा शुल्कसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.४	आय विवरणमा नदेखाएको रु.२० करोड २२ लाख ९१ हजारको २५	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	प्रतिशतले हुने कर रु.५ करोड ५ लाख ७३ हजारमा शुल्क र ब्याज हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दिने ।
७३.५	वित्तीय विवरणमा रु.२ करोड १५ लाख ९८ हजार मात्र देखाएकोले फरक रु.१२ करोड ७३ लाख ८६ हजारको २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.३ करोड १८ लाख ४६ हजारमा शुल्क समेत हिसाब गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.६	आय लेखाङ्कन नगरेकोले थप छानबिन गरी छुट भएको रकमलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी सोमा २५ प्रतिशत कर रु.८० लाखमा शुल्क र ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ । साथै करदाताले तालिम सञ्चालन गरी मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४१ लाख ६० हजार असुल नगरेकोले सो समेत रु.१ करोड २१ लाख ६० हजारमा शुल्कसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.७	करदाताको कारोबारमा थप छानबिन गरी करदाताले देखाएको कुल आयमा ९.२० प्रतिशतले हुने रु.१ करोड ७२ लाख ६९ हजारमा २० प्रतिशत कर रु.३४ लाख ५४ हजारमा लाग्ने शुल्क र ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.८	फरक रु.४ करोड ३२ लाख ४२ हजारको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५६ लाख २१ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्ने साथै करदाता आयकरमा नन्फाइलर रहेको सम्बन्धमा समेत छानबिन गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.९	विगत ४ वर्षमा रु.१२ करोड १ लाखको खरिद गरेकोमा ४ वर्षकै अबधिमा आयकर तथा मूल्य अभिवृद्धि करमा शून्य बिक्री देखाएको, सामान मौज्जात समेत नदेखाएकोले छानबिन गरी छुट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रु.१ करोड ५६ लाख ११ हजार र आयकर रु.३ करोड समेत रु.४ करोड ५६ लाख ११ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	
७३.१०	आय विवरणमा रु.१ करोड ८४ लाख ११ हजार मात्र बिक्री देखाएकोले घटी बिक्री देखाएको रु.३ करोड ३४ लाख ५५ हजारमा २५ प्रतिशतले हुने कर रु.८३ लाख ६४ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.११	रु.४ करोड ९२ लाख १८ हजारलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी २५ प्रतिशतले हुने कर रु.१ करोड २३ लाख ४ हजारमा शुल्क र ब्याज हिसाब गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले सो को विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७३.१२	करदाताको बिक्री कारोबार रु.३ करोड ९४ लाख ४० हजार न्यून लेखाङ्कन भएकोले सो सम्बन्धमा छानबिन गरी सोमा २५ प्रतिशतले हुने कर रु.९८ लाख ६० हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७४	वैदेशिक रोजगार व्यवसायको आय — खरिद खर्चलाई आय विवरणमा लेखाङ्कन नगरेको अवस्थामा सोबाट हुने आमदानी समेत आयमा लेखाङ्कन नहुने हुँदा थप छानबिन गरी सो खरिद कारोबार रु.५३ करोड ६ लाखमा २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.१३ करोड २७लाखमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याजसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७५	प्रवद्धन खर्च — ठूला करदाता कार्यालयका ५ करदाताले रु.५ अर्ब १३ करोड ९ लाखको बिक्री कारोबारमा रु.४९ करोड ७४ लाख बिक्री प्रवद्धन खर्च दाबी गरेका छन् । उक्त सम्पूर्ण खर्च व्यवसायको आय	उपयुक्त मापदण्ड तथा नीतिगत व्यवस्था गरी लागु गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	आर्जनसँग सम्बन्धित भए नभएको सम्बन्धमा छानबिन भएको छैन । तसर्थ यस्तो खर्च गर्ने व्यवस्था र नियमनको लागि नीतिगत रूपमा सम्बोधन हुनु जरुरी छ ।	
७६	व्यवस्थापन शुल्क — ठूला करदाता कार्यालयका ५ करदाताले २०७०।७१ देखि २०७३।७४ सम्म सम्बद्ध कम्पनीलाई भुक्तानी दिएको व्यवस्थापन शुल्कबापतको खर्च रु.६ करोड ९९ लाख सम्बन्धमा छानबिन गरी सम्बद्ध कम्पनीलाई व्यवस्थापन शुल्क भुक्तानी गरेको कारण मुनाफा बढी भएको सुनिश्चित हुनुपर्दछ । यस सम्बन्धमा नीतिगत सुधार हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानबिन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र व्यवस्थापन शुल्क सम्बन्धमा नीतिगत सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
७७	खर्च व्यवस्था — विदेशी उत्पादकका सवारी साधनका ४ आधिकारीक बिक्रेताले २०७२।७३ मा प्रोभिजन फर एक्सपेन्सेस भनी रु.६ करोड ६० लाख खर्च लेखेको छ । सो रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी नदिई दफा ७ बमोजिम आयमा समावेश गर्दा लाग्ने कर रु.१ करोड ६५ लाखमा छानबिन गरी शुल्क तथा ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	छानबिन गरेको जनाएकोले बिस्तृत विवरण समितिमा पेश गर्न र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
७८	कारोबारको यथार्थता —	***
७८.१	घटी खर्च लेखाङ्कन गरेको अवस्थामा आय समेत यथार्थ लेखाङ्कन नहुने सम्बन्धमा थप छानबिन गरी सो रकममा २५ प्रतिशत कर रु.५७ लाख ५२ हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२९ लाख ९१ हजारसमेत रु.८७ लाख ४३ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७८.२	खर्च लेखेको रकम भुक्तानी बाँकीको विवरणमा समेत नदेखाएकोले थप छानबिन गरी बढी खर्च देखाएको रु.८ करोड ८१ लाख २१ हजारलाई	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	करयोग्य आयमा समावेश गरी २५ प्रतिशत कर रु.२ करोड २० लाख ३० हजारमा शुल्क र ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ ।	
७९	ब्याज खर्च —	***
७९.१	अनुपातिक ब्याज खर्च करयोग्य आयमा समावेश गरी लाग्नेकर रु.३० लाख ७० हजारसमेत रु.५४ लाख ९९ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९.२	लगानी तथा सापटीको प्रतिफल व्यवसायमा नदेखाएकोले अनुपातिक ब्याज खर्च कर प्रयोजनको लागि छुट नदिई निजको नोक्सानी रु.७९ लाख ६५ हजार घटाउँदा आउने नाफा रु.१ करोड ५९ लाख ४ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु ३९ लाख ७६ हजारमा शुल्कसहित छानबिन गरी असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९.३	बैङ्कबाट लिएको ऋणको आनुपातिक ब्याज खर्च २०७२।७३ को ८.८३ प्रतिशतले हुने रु.१ करोड १५ लाख ३९ हजार र २०७३।७४ को ९.८० प्रतिशतका दरले रु.१ करोड २८ लाख ब्याज र नोक्सानीसमेत हिसाब गर्दा आउने रु.२ करोड ७५ लाख ६७ हजार अमान्य गरी नोक्सानी समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९.४	करदाताले दीर्घकालीन लगानीमा सम्बद्ध एक इन्भेष्टमेन्ट कम्पनीलाई गत वर्षदिखि नै रु.१८ करोड अर्को, एक मल्टी डेभलपमेन्ट कम्पनीलाई रु.२ करोड ५० लाख गरी रु.२० करोड ५० लाख लगानी गरेकोमा सो लगानीबाट प्राप्त भएको आय वित्तीय विवरणमा समावेश नगरेकोले बैङ्कलाई तिरेको ब्याज दर ६.२५ प्रतिशतले हुने रु.१ करोड २८ लाख १२ हजार	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	ब्याज खर्च अमान्य गरी नोक्सानी समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	
७९.५	ऋण अन्यत्र परिचालन गरेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी आनुपातिक ब्याज खर्च रु.६ करोड २८ लाख १९ हजारलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी सो मा २५ प्रतिशतले रु.१ करोड ५७ लाख ५ हजारमा शुल्कसहित कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८०	हास खर्च — ठूला करदाता कार्यालय लगायत ४ कार्यालयअन्तर्गतका ५ करदाताले २०७१।७२ र २०७३।७४मा बढी हास खर्च कट्टी गरेको रकमलाई अमान्य गरी लागने कर रु.९२ लाखमा छानबिन गरी शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८१	पुँजीगत खर्च कट्टी — पुँजीकृत सम्पत्तिलाई प्रत्यक्ष खर्च तर्फ लागतमा समावेश गरी खर्च कट्टी लिएको छ । उक्त खर्चलाई अमान्य गरी संशोधित कर निर्धारण आदेश पछि कायम भएको नोक्सानी रु.२ करोड २२ लाख ३२ हजार समायोजन गरी हुने नाफा रु.३ करोड २२ लाख ३८ हजारलाई करदाताको आयमा समावेश गर्दा लागने २५ प्रतिशत कर रु.८० लाख ५९ हजार र सोमा लागने शुल्क तथा ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८२	ग्राहकको प्रयोगमा रहेको सम्पत्ति — ग्राहकले प्रयोग गरेको सेट अप बक्सकरदाताको सम्पत्ति नभए पनि हास खर्च रु.९ करोड ८५ लाख २९ हजार दावी गरेको छ । उपभोक्ताले पुरै रकम भुक्तानी गरी उपयोग गरेको सामग्री करदाताको सम्पत्ति नभएको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी पुँजीकृत सम्पत्ति रु.३८ करोड १ लाख ४३ हजारलाई निसर्ग गरेर निजको नोक्सानी रु.२१ करोड ४५ लाख ६१ हजार कायम गराउन कर निर्धारण	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गर्नुपर्दछ।	
८३	नोकसानी कट्टी —	***
८३.१	२०७३।७४ मा बढी नोकसानी दाबी गरेको रु.४ करोड ३२ लाख ८६ हजार अमान्य गरी २५ प्रतिशतले लाग्ने कर रु.१ करोड ८ लाख २१ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत असुल गर्नुपर्दछ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८३.२	करदाताको २०७३।७४ मा स्वामित्व परिवर्तन हुँदा गत वर्षको नोकसानी रु.१ करोड ७८ लाख ६७ हजार मात्र जिम्मेवारी ल्याउनुपर्नेमा रु ५ करोड ७९ हजार सारी ल्याएको कारणले फरक रु.३ करोड २२ लाख ११ हजार नाफा न्यून हुन गएको छ। तसर्थ स्वामित्व परिवर्तनको हिसाब गणना गर्दा उल्लिखित कानुनी व्यवस्थाअनुसार ७ वर्ष पुरानो नोकसानी समायोजन नगरेको कारणले राजस्व घटी असुल हुन गएको रु ८० लाख ५३ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत हिसाब गरी कर निर्धारण गरेर असुल गर्नुपर्दछ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८३.३	करदाता विगत ७ वर्षदिखि निरन्तर नोकसानीमा रहेकोमा ७ वर्ष पछाडिको नोकसानी र ऋण अन्यत्र परिचालन गरेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी अनुपातिक ब्याज खर्च रु.१ करोड ९० लाख ८१ हजार अमान्य गरी नोकसानी समायोजन गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ।	दुई महिनाभित्र छानबिन गरी कर निर्धारण गर्न र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
८४	ऋणको प्रयोग —	***
८४.१	एक प्रयोजनका लागि लिएको ऋण प्रयोजन विपरीत उपयोग गरेकोमा बैकिङ कसूर तथा सजाय ऐन, २०६४ अनुसार छानबिन समेत गर्नुपर्दछ।	
८४.२	अन्यत्र लगानी गरेको रु.१ अर्ब २१ करोड ७६ लाखको औसत ब्याजदर	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	१२.०५ प्रतिशतको हुने ब्याज खर्च रु.१४ करोड ६७ लाख २१ हजार खर्चलाई अमान्य गरी २५ प्रतिशतले हुने कर रु.३ करोड ६६ लाख ८० हजारमा कर र शुल्कसमेत हिसाब गरी असुल गर्न छानबिन हुनुपर्दछ ।	
८४.३	व्यवसायको लागि लिएको ऋणमध्ये रु.१४ करोड ४८ लाख ५४ हजार विभिन्न कम्पनीमा लगानी गरेको र रु.३ करोड ९८ लाख ८८ हजार अन्यत्र सापटी दिएकोमा सो लगानीबाट व्यवसायमा प्रतिफल प्राप्त गरेको छैन । तसर्थ अनुपातिक ब्याज खर्च रु. १ करोड ८० लाख १२ हजारलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी ३० प्रतिशत कर रु ५४ लाख ३ हजारमा शुल्कसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	दुई महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८५	नियन्त्रणमा परिवर्तन — २० करदाताको नियन्त्रणमा परिवर्तन भएकोमा नोक्सानी समायोजन गर्नुपर्ने रु.६२ करोड ६५ लाख ५२ हजार, दफा २० अनुसार नपाउने नोक्सानी कट्टी पश्चात्कायम हुने लाभमा हुने कर रु.५५ लाख ५० हजार, सम्पत्तिको बजार मूल्य कायम गर्नुपर्ने रु.४८ करोड ४१ लाख ५ हजारको बजार मूल्य कायम गरी सोमा हुने लाभ यकिन गर्नुपर्ने, दफा ४० र ४१ को थमौतीसहितको निसर्गमा हुने लाभबाट प्राप्त हुने कर रु.२६ लाख र लाभमा सिर्जित कर रु.१ करोड ९५ लाख ९१ हजार असुल गर्न छानबिन गरिनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८६	शुल्क — ८ कार्यालयका १७ करदाताले स्वामित्व परिवर्तन अघिको आय विवरण हालसम्म पनि पेस नगरेकोले २०७०।७१ देखि २०७३।७४ सम्मको कारोबार रु.५ अर्ब २१ करोड ८३ लाखमा विभिन्न आर्थिक वर्ष	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अनुसार लाग्ने शुल्क रु.१ करोड ५० लाख र सोमा लाग्ने ब्याज समेत हिसाब गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	
८७	नेटवर्थ चरित्रीकरण — करदाता नेपाल धितोपत्र बोर्डमा सूचीकृत नभएको हुँदा सेयर मूल्याङ्कनका विभिन्न विधिमध्ये कम्पनीको किताबी मूल्यको नेट वर्थको आधारमा सेयरको मूल्य कायम गर्दा ऐनको दफा ३७ बमोजिम बिक्री भएको सेयर रु.३ अर्ब २२ करोड ८६ लाखमा हुने लाभ रु.१५ करोड ५४ लाख ९५ हजारमा १० प्रतिशतका दरले कर रु.१ करोड ५५ लाख ५० हजार र सोमा लाग्ने शुल्क र ब्याज समेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८८	बिक्रिको लाभ गणना — करदाताको सम्पत्तिको खुद मूल्य रु.१ खर्ब ३२ अर्ब २ करोडलाई खुद प्राप्ति र सो अवधिको वासलातको किताबी मूल्य रु.५७ अर्ब ८७ करोड बिचको फरकलाई दफा ५७ को प्रयोजनको लागि खुद लाभ रु.७४ अर्ब १४ करोडमा करदाताले २०७३।६।२१ मा पेस गरेको आय विवरणमा घोषणा गरेको लाभ रु.२४ करोड ८३ लाख घटाई बाँकी हुने रु.७३ अर्ब ८९ करोडमा आयकर ऐन, २०५८ अनुसार २५ प्रतिशतले रु.१८ अर्ब ४७ करोड कर निर्धारण एवं असुल भएको छैन । सो रकममा ख्यातीबापत मलेसियन कम्पनीले कायम गरेको मूल्य १ अर्ब ८४ करोड ३८ लाख रिङ्गिटको हुने रु.५० अर्ब ११ करोड ५१ लाखसमेत समावेश गर्दा उक्त रकम अझै बढ्ने देखिन्छ । तसर्थ आयकर ऐनबमोजिम लाग्ने कर शुल्क, ब्याजसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	आयकर ऐनबमोजिम लाग्ने कर शुल्क, ब्याजसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गर्न र अदालतमा विचाराधीन रहेको अवस्थामा फैसला बमोजिम हुने गरी गर्न निर्देशन दिने ।
८९	ब्याजको पूँजीकरण — ठूला करदाता कार्यालयसहित ३ कार्यालय अन्तर्गत	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	५ करदाताले प्रयोगमा नआइसकेको भवन निर्माण तथा जग्गामा प्रयोग भएको ऋणको ब्याज रु.११ करोड २१ लाख सम्बन्धित सम्पत्तिमा पुँजीकरण नगरी खर्च कट्टी लिएकोले २ करदाताको रु.५ करोड १२ लाख ५९ हजार नोक्सानी समायोजन गरी बाँकी ३ करदाताको रु.६ करोड ८ लाख ५४ हजार खर्च कट्टी अमान्य गर्दा हुने आयको कर रु.१ करोड ५२ लाख १३ हजार ब्याज तथा शुल्कसमेत कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	
९०	अस्वाभाविक खर्च —	***
९०.१	करदाताले अन्यत्र काम गरेको समेत नदेखिएको र २०७१।७२ को आय विवरण २०७४।१२।३० मा पेश गरेकोले थप छानबिन गरी सो खर्च रु.१ करोड १ लाख ५९ हजारलाई कर प्रयोजनका लागि छुट नदिई कर योग्य आयमा समावेश गरी लाग्ने कर रु.२५ लाख ४० हजार र सो रकमको क्रेडिट मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१३ लाख २१ हजार समेत रु ३८ लाख ६० हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत निर्धारण गरेर असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानबिन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९०.२	सार्वजनिक निजी तथा भाडाको सवारी साधनलाई इन्धन बिक्री गर्ने प्रयोजनले दर्ता भई राजमार्गमा संचालित पेट्रोल पम्पले अस्वाभाविक रूपमा इन्धनको मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट लिने व्यवसायीलाई मात्र बिक्री गरेको देखाएकोले उक्त कारोबार यथार्थपरक रहेको मान्न सकिएन । तसर्थ यो करदाताको कारोबार र करदाताले अनुसूची १३ मा बिक्री देखाएका ३५ करदाताले बैङ्कमार्फत भुक्तानी गरेको स्टेटमेन्ट समेत थप छानबिन गरी कर दायित्व यकिन गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानबिन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९०.३	सार्वजनिक, निजी भाडाका सवारी साधनलाई इन्धन बिक्री गर्ने उद्देश्यले दर्ता	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भई राजमार्गमा संचालित पेट्रोल पम्पले ८४ प्रतिशत इन्धन व्यवसायीलाई मात्र बिक्री गरेको विषयमा निजको बैङ्क खाता, निर्माण व्यवसायीले बैकिङ्ग माध्यमबाट भुक्तानी दिएको प्रमाण सम्बन्धमा छानबिन गरी कर दायित्वमा परेको असर यकिन गर्नुपर्दछ ।	
९०.४	करदाताले सबै सामान आफ्नो भगिनी संस्थालाई बिक्री गरेको अवस्थामा प्रशासनिक कार्यको लागि रु.१६ लाख ४७ हजार र बिक्री वितरणमा रु.४ करोड ३६ लाख ४६ हजार (बिक्रीको ९४.६५ प्रतिशत) खर्च लेखेको रकम स्वभाविक नदेखिएकोले सो रकमलाई करयोग्य आयमा समावेश गरी निजको नोकसानी समायोजन गर्दा आउने नाफा रु.३ करोड ३४ लाख ३६ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु.८३ लाख ५९ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत हिसाब गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९१	घटी सम्झौता —	***
९१.२	मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा रु.८ करोड ८२ लाख १० हजारमात्र पैठारी देखाएकोले रु.४ करोड ३२ लाख ७६ हजार घटी खरिद लेखाङ्कन गरेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी सो रकमलाई करयोग्य आयमा समावेश गरेर लागने कर रु.१ करोड ८ लाख १९ हजारमा शुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९१.२	सामग्रीको प्रकृतिअनुसार वर्ष भर नै बिक्री नभएको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी सो लाई मौज्जात घटेको सरह कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९२	सम्बद्ध पक्षको कारोबार —	***
९२.१	करदाताले ऋणको ब्याज खर्च दावी गरेको रु.१९ करोड ८ लाख १७	उपलब्ध कागजात र प्रमाणका आधारमा अमान्य गर्न नपर्ने भएकोले बेरुजु लगत

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हजारमध्ये सापटीको अनुपातमा आउने रु.१४ करोड ९२ लाख ५७ हजार अमान्य गरी सोमा ३० प्रतिशतले हुने कर रु.४ करोड ४७ लाख ७७ हजारमा शुल्क एवं ब्याजसहित असुलीको लागि कर निर्धारण हुनुपर्दछ ।	हटाउन निर्देशन दिने ।
९२.२	वर्षभरि नै बोर्ड सदस्यलाई निव्र्याजी सापटी उपलब्ध गराएको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी उक्त रकममा आयकर ऐन २०५८ बमोजिम सामान्य ब्याजदर १० प्रतिशतले हुने रु १ करोड ३० लाख ४४ हजारमा २५ प्रतिशत कर रु.३२ लाख ६१ हजार र सोमा लाग्ने शुल्क तथा ब्याज समेत असुल गर्न छानबिन गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९२.३	सम्पत्तिको खुद खर्चलाई आधार लिँदा हासपछिको न्यूनतम मूल्य रु.५ करोड ४८ लाख ७४ हजार हुनेमा फरक गरी देखाएको बिक्रीमा ऐनको उल्लिखित दफा अनुसार फरक रु.१ करोड ८३ लाख ४० हजारमा २५ प्रतिशत कर रु.४५ लाख ८५ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९३	सेयरको पुँजीगत लाभकर — यस वर्ष रु.१४ अर्ब ८० करोड २१ लाखको हकप्रद र बोनस सेयर बिक्री गरेकोमा यथार्थ लागत रु.२ अर्ब ३० करोड ४४ लाख कट्टा गरी रु.१२ अर्ब ४९ करोड ७६ लाखमा आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची १(४)ख३ बमोजिम ५ प्रतिशतले हुने कर रु.६२ करोड ४८ लाख ८१ हजार असुल हुनुपर्नेमा रु.४ करोड ९० लाख १० हजार मात्र असुल भएकोले रु.५७ करोड ५८ लाख ७१ हजार छुट भएको देखिन्छ । यससम्बन्धी व्यहोरा गत वर्ष औल्याए पनि स्थिति यथावत् छ । यसबाट परेको असर यकिन गरी राजस्वअसुलीमा प्रभावकारिता	कानूनमा सुधार भएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	ल्याउनुपर्दछ।	
९४	संस्थापक सेयरको न्यून मूल्याङ्कन — विभिन्न ७२ कम्पनीले २०७४।७५ मा २ करोड ५५ लाख २० हजार ३२२ कित्ता संस्थापक सेयर रु.१० अर्ब ६४ करोड १४ लाखमा बिक्री गरेको देखिन्छ। उक्त सेयर कारोबार भएको दिनको साधारण सेयरको न्यूनतम मूल्यमा बिक्री गर्दा पनि रु.१५ अर्ब ६६ करोड ८७ लाख हुने देखिन्छ। तसर्थ बिक्रीमा फरक परेको रु.५ अर्ब २ करोड ७२ लाखमा समेत पुँजीगत लाभकर गणना एवं असुल गर्नुपर्नेमा उक्त निर्णय अनुसार लाभकरको गणना गरेको कारण ५ प्रतिशतका दरले पुँजीगत लाभकर रु.२५ करोड १३ लाख घटी असुल भएकोले सो निर्णयमा पुनरावलोकन हुनुपर्दछ।	बेरुजु लगत हटाउन र प्रणालीगत सुधार गर्न निर्देशन दिने।
९५	सेयर निष्काशन खर्च — २३ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था, बीमा कम्पनीले २०७२।७३ र २०७३।७४ मा पुँजी बढाउन साधारण सेयर, हकप्रद सेयर, अतिरिक्त सेयर आदि जारी गर्दा भएको खर्च रु.३९ करोड ५९ लाख सम्बन्धित शीर्षकको जगेडाबाट खर्च लेख्नुपर्नेमा नाफा नोक्सान हिसाबबाट खर्च लेखी खर्च दाबी गरेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी ३० प्रतिशतले हुने कर रु ११ करोड ८७ लाख शुल्क एवं ब्याजसहित असुली हुनुपर्दछ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।
९६	दीर्घकालीन करार —	***
९६.१	करदाताले रु.३ अर्ब ९७ करोड ७४ लाख देखाएकोले फरक रु.८२ करोड ४४ लाख बढी खर्च दाबी गरेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी निजको नोक्सानी रु.२१ करोड ६९ लाख घटाई फरक रु.६० करोड ७५ लाखलाई करयोग्य आयमा समावेश गरी २५ प्रतिशत कर रु.१५ करोड	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	१८ लाखमा शुल्क र ब्याजसमेत छानबिन गरी असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	
९६.२	मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालयका एक निर्माण व्यवसायीको ठेक्का आय रु.४९ करोड ७४ लाख ९१ हजार रहेकोमा अनुमानित लागत रु.५८ करोड ३६ लाख ८४ हजार देखाई रु.८ करोड ६१ लाख ९३ हजार बढी लागत खर्च दावी गरेको छ । ठेक्काको लागत अनुमानमा १५ प्रतिशत ओभरहेड रहने हुँदा सोको अनुमानित लागत रु.४९ करोड ७४ लाख ९१ हजार हुनेमा लागत रु.८ करोड ६१ लाख ९३ हजार बढाई पेस गरेको सम्बन्धमा छानबिन गरी कर दायित्व यकिन गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९६.३	दीर्घकालीन करारको आधारमा आय विवरण पेस गर्दा भेरिएसनबापत थप भएको रु.२४ करोड ५३ लाख ९० हजारलाई ठेक्का आयमा समावेश गरेको छैन । भेरियसन बापतको रकम समावेश नगरी आय गणना गर्दा २०७२।७३ सम्ममा रु.६ करोड ४६ लाख ४४ हजार कम लेखाङ्कन भएकोले छानबिन गरी नोक्सानी समायोजन हुनुपर्दछ	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९६.४	दीर्घकालीन करारको सम्पन्न प्रतिशत ६.३६ प्रतिशत हुने र सोको आधारमा कर प्रयोजनको लागि आय रु.५४ करोड २७ लाख ६२ हजार आय लेखाङ्कन गर्नुपर्नेमा रु.५१ करोड ६३ लाख २७ हजार मात्र लेखाङ्कन गरेकोले घटी लेखाङ्कन गरेको रु.२ करोड ६४ लाख ३५ हजारको २५ प्रतिशत कर रु.६६ लाख ८ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत हिसाब गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९६.५	ठेक्का अङ्कको ११५ प्रतिशतसम्म बीमा गराएकोमा संरचना बाढीले नष्ट	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गराएको लेखा टिप्पणीमा उल्लेख गरी रु ८ करोड ४४ लाख ३८ हजार खर्च गरेको छ । तर बीमा दाबी रकम आयमा लेखाङ्कन गरेको छैन । बीमा दाबीबाट गर्नुपर्ने खर्च करदाताले निर्माण लागतमा समावेश गरी खर्च दाबी गरेको रकमलाई कर योग्य आयमा समावेश गरी २५ प्रतिशत कर रु.२ करोड ११ लाख ९ हजारमा शुल्कसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	
९७	गैरबासिन्दाको कर —	***
९७.१	भुक्तानी रकममा ऐनको दफा ८९ अनुसार ५ प्रतिशत अग्रिम कर रु.१ करोड ३३ लाख ३५ हजारमा शुल्क र ब्याज सहित दाखिला गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९७.२	पूँजीकरण गरेको स्थिर सम्पत्ति रु.३ अर्ब ७५ करोड ६ लाख १२ हजारमा मेसिन खरिद, उपकरण जडानसमेत रहेको छ । उक्त कारोबार सम्बन्धमा अनुसूची १३ र लेखा टिप्पणीमा खुलासा गरेको छैन । उपकरण खरिद तथा जडान कार्यमा अन्तर्राष्ट्रियविज्ञको समेत संलग्नता हुन सक्ने सम्बन्धमा खुलासा गरेको छैन । कर लेखापरीक्षणबाट पनि यस सम्बन्धमा टिप्पणी नगरेकोले थप छानबिन गरी आयकर ऐन, २०५८ अनुसार स्थायी संस्थापनबाट गराएकोमा लाग्ने कर शुल्कसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९८	विदेशी स्थायी संस्थापन —	***
९८.१	छानबिन गरी छुट रु.१ करोड १५ लाख ५४ हजारमा शुल्क समेत दाखिला हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
९८.२	भुक्तानीमा रु.१ करोड ६९ लाख ६८ हजारमा कर कट्टी गर्नुपर्नेमा रु.१४ लाख ३८ हजार मात्र कर दाखिला गरेकोले थप छानबिन गरी छुट भएको कर रु.१ करोड ५४ लाख ३० हजारमा शुल्क समेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९८.३	भुक्तानीमा ३५ प्रतिशत कर रु.४५ लाख २१ हजार दाखिला गर्नुपर्नेमा रु.२० लाख २ हजारमात्र दाखिला भएकोले फरक रु.२५ लाख १९ हजारसमेत रु.६७ लाख ४४ हजार र सोमा लाग्ने शुल्कसमेत निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९९	व्यावसायिक कारोबार — संस्थाले प्रदान गरेको स्वास्थ्य परीक्षणलगायतको सेवा करयोग्य कारोबार भए पनि करदाताले स्वास्थ्य सेवा शुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर दुवै सङ्कलन गरेको छैन । सो करदाताले खरिदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१ करोड ७६ लाख ८७ हजार फिर्ता दिएको देखिन्छ। उक्त संस्थासँग व्यावसायिक एवं करयोग्य कारोबारमा कर सङ्कलन गरेको नदेखिँदा छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१००	सुन खरिद — ६ आय वर्षमा रु.५ अर्ब १७ करोड ३० लाखको सुन खरिद गर्दा रु.४६ करोड ९ लाख (९ प्रतिशत) को मात्र बैकिङ प्रणालीबाट खरिद भई ९१ प्रतिशत बाह्य निकाय एवं व्यक्तिबाट खरिद भएको छ । सुन तथा चाँदीको नियमन गर्ने जिम्मेवारी कुनै निकायलाई तोकेको छैन । यसरी खरिद भएको सम्बन्धमा कर परीक्षणमा उल्लेख नभएकोले राजस्वमा परेको असर सम्बन्धमा छानबिन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार सुन तथा चाँदीको नियमन व्यवस्था गर्न, बिलिंग प्रणालीमा सुधार गर्न र कर परीक्षणमा समावेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१०१	सुन चाँदीको जर्ती — ज्याला खर्च दावी गरेको तर आमदानी नदेखाएको कारण आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अनुसार छानबिन गरी खर्च रु.२ करोड २५ लाख ५९ हजार अमान्य गरी ३५ प्रतिशतले हुने रु.७८ लाख ९६ हजार कर निर्धारण गर्नुपर्दछ । त्यस्तै आन्तरिक राजस्व कार्यालय, नयाँसडकका ३ करदाताले ज्याला जर्ती खर्च देखाएकोमा आय नदेखाएकोले यस्तो खर्च रु.५ करोड ७१ लाख ३२ हजार अमान्य गरी सोमा लाग्ने कर असुलीको लागि छानबिन हुनुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०२	दर्ता —	***
१०२.१	१७ करदाताले २०७१।७२ देखि २०७३।७४ सम्म कारोबार गरेको भएतापनि ती कारोबारमा मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन गरेको देखिएन । कर योग्य कारोबार रु.६७ करोड ९१ लाख ९२ हजारमा मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन नगरेकोले थ्रेस होल्डभन्दा माथिको रकममा छुट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.७ करोड ८१ लाख ३७ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०२.२	मूल्य अभिवृद्धि करयोग्य कारोबार रु.१६ करोड ५४ लाख ३९ हजार गरेकोमा मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन गरेको नदेखिँदा छानबिन गरी छुट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२ करोड १५ लाख ७ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत गणना गरी असुल गर्नुपर्दछ	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०३	संरचना निर्माणमा कर — २० कार्यालय अन्तर्गतका ९० करदाताले रु.५ अर्ब ११ करोड ३९ लाखको संरचना निर्माण गरेकोमा दर्ता नभएको व्यक्तिबाट गराएकोले यसबाट मूल्य अभिवृद्धि कर रु.६६ करोड ४८ लाख	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सङ्कलन हुन सकेको देखिएन ।	
१०४	दर्ता नभएकासँगको कर —	***
१०४.१	फिल्म रिल खरिद मध्येक्रेडियम चार्ज र मूभि सेयर ऐक्स्पेन्सेस रु.८ करोड ७८ लाख ६७ हजारको प्रत्यक्ष खरिद गर्दा बेदर्तावाल मूल्य अभिवृद्धि कर र भुक्तानीमा कर कट्टी गरेको नदेखिँदा सो रकममा १५ प्रतिशत अग्रिम कर रु.१ करोड ३१ लाख ८० हजार र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐनअनुसार लाग्ने बेदर्तावाल शुल्क रु.१ करोड १४ लाख २२ हजार समेत रु.२ करोड ४६ लाख २ हजारमा शुल्क र ब्याजसमेत छानबिन गरी कर निर्धारण गरेर असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०४.२	वेदर्तावाल मूल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानी गर्न बाँकी रु.४ करोड ८ लाख ७६ हजार देखाएकोमा सो रकम दाखिला नगरेको, बक्यौतामा समावेश पनि नगरेकोले शुल्कसहित असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०५	पुराना ट्याक्सीमा कर संकलन — पुराना ट्याक्सीको लागत घटाई वीजक जारी गर्दा पुराना ट्याक्सीको लागत बराबरको रकममा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट भएकोले रु.२ करोड ९ लाख र सोमा लाग्ने शुल्क, ब्याज र दस्तुरसमेत छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०६	प्याकेज टुर्स — ठूला करदाता कार्यालयका एक करदाताको २०७३।७४ को कुल आय रु.९९ करोड ३१ लाख ५१ हजारमध्ये टुर आय रु.३१ करोड ४ लाखमध्ये रु.४ करोड ३९ लाखमा मात्र मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन गरेकोमा बाँकी रु.२६ करोड ६५ लाखको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी १३ प्रतिशत कर रु.३ करोड ४६ लाख कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१०७	संकलित कर नबुझाएको — विभिन्न उपभोक्ता, व्यवसायी र सरकारी निकायबाट उठाएको मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला नगरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय भद्रपुर, धरान, त्रिपुरेश्वर, वीरगन्ज लगायत १६ कार्यालयका ३०५ करदाताले विगतमा डेबिट विवरण बुझाई दाखिला गर्न बाँकी देखाएकोमूल्य अभिवृद्धि कर रु.३४ करोड १४ लाख २२ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको हकमा विवरण समितिमा पेश गर्न र बाँकीको हकमा छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०८	समानुपातिक कट्टी —	***
१०८.१	कुल खरिदको ८५.८० प्रतिशतले हुने रु.१ करोड ८६ लाख १४ हजार डेबिट समायोजन गर्नुपर्नेमा रु.१० लाख २१ हजारमात्र समायोजन गरेको छ । फरक रु.१ करोड ७५ लाख ९३ हजार कर निर्धारण गर्नुपर्नेमा निजको सो अवधिको क्रेडिट रु.१ करोड २ लाख ५१ हजार रहेकोले बाँकी रु.४९ लाख ४१ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत छानविन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको हकमा विवरण समितिमा पेश गर्न र बाँकीको हकमा छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१०८.२	करदाताले संरचना निर्माण गर्दा २०६३।६४ मा रु.१ करोड १३ लाख ३८ हजार कर क्रेडिट दाबी भएकोमा रु.८७ लाख १ हजार फिर्ता लिएको थियो । करदाताको कारोबार बस पार्किङ आयमा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने हुँदा क्रमशः बिक्री आयको अनुपातमा साविकमा कट्टी लिएको कर डेबिट गर्दै जानुपर्नेमा नगरेकोले मूल्य अभिवृद्धि कर निर्देशिकाको व्यवस्थाअनुसार छानविन गर्नुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१०८.३	रु.४९ करोड २३ लाख ४४ हजारमध्ये कर योग्य बिक्री रु.४३ करोड २३ लाख ९७ हजार रहेकोले सोको अनुपातमा ८७.८४ प्रतिशतले खरिदको कर कट्टी मिलान गर्नुपर्नेमा रु.३ करोड ५७ लाख ४७ हजार नै	असुल गरी दाखिला गरेको हकमा विवरण समितिमा पेश गर्न र बाँकीको हकमा छानवीन गरी प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	समायोजन गरेकोले बढी रु.४३ लाख ५४ हजारमा शुल्क र ब्याज समेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	
१०९	दर्ता स्थगनको कर — मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टी लिएको रकम करदाताले डेबिट समायोजन गरी राजस्व दाखिला गरेको नदेखिँदा २०७५ श्रावणमा हास खर्च कट्टा गरेपछिको सम्पत्तिको मूल्यलाई नै बजार मूल्य कायम गरी सोही आधारमा आउने रकममा कर रु.१ अर्ब ४ करोड ३७ लाख ३२ हजार र शुल्क समेत हिसाब गरी छानबिन गरेर असुल गर्नुपर्दछ । आन्तरिक राजस्व कार्यालय टङ्गालका एक करदाताले साविकमा मूल्य अभिवृद्धि कर तिरेको सामग्री २०७३।७४ मा बिक्री गरेपछि मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्ने स्थिति नरही सबै सम्पत्ति बिक्री गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर सङ्कलन नगरेकोले रु.७१ लाख ३३ हजारमा शुल्क र ब्याजसहित असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११०	नपाउने क्रेडिट —	***
११०.१	करदाताको रिटर्न डिटेलसअनुसार देहायबमोजिम लगातार ३६ महिनाभन्दा बढी शून्य विवरण पेश गर्ने करदाताले समेत विगतदेखि नै निरन्तर मूल्य अभिवृद्धि कर क्रेडिट देखाँउदै आएका छन् । तसर्थ उक्त क्रेडिट सम्बन्धमा छानबिन गरी रु.६ करोड ६३ लाख ४५ हजार कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११०.२	एक करदाताको २०७२।७३ को लेखा टिप्पणीमा रु.२ करोड ७४ लाख भवनको बीमा दाबी प्राप्त भएको उल्लेख छ । सोमा क्रेडिट लिएको मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको नदेखिँदा छानबिन गरी रु ३५ लाख ६२ हजारमा शुल्कसहित कर निर्धारण गरेर असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
११०.३	खरिदभन्दा बिक्री न्यून देखाई क्रेडिट लिएको रकम व्यवसायसँग सम्बन्धित नरहेको सम्बन्धमा छानबिन गरी फरक रु.१६ करोड ७६ लाख ९ हजारमा क्रेडिट लिएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२ करोड १७ लाख ८९ हजारमा निजको क्रेडिट घटाई बाँकीमा कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	उल्लेखित मूल्य अभिवृद्धि करतर्फ क्रेडिट घटाई बाँकीमा कर निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा नीतिगत सुधार गर्न निर्देशन र छानबिन गरी कर निर्धारण गर्न निर्देशन दिने ।
११०.४	आन्तरिक राजस्व कार्यालय भक्तपुरका २ गैरसरकारी संस्थाले रु.५२ लाख ८२ हजार समायोजन नगरी क्रेडिट देखाएका छन् । ती संस्थाले बिक्रीमा कर सङ्कलन नगर्ने हुँदा कर निर्धारण गरी क्रेडिट अमान्य गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११०.५	एक करदाताको रु.८४ लाख ८३ हजार बक्यौता रहेकोमा कार्यालयले मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ३२ लाख ७३ हजार फिर्ता दिँदा बक्यौता नघटाई भुक्तानी गरेको छ । सो सम्बन्धमा छानबिन गरी असुलीतर्फ कारबाही गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१११	बिक्री फरकमा कर —	***
१११.१	अटो मोबाइलसँग सम्बन्धित कारोबार मूल्य अभिवृद्धि करयोग्य कारोबार देखिएकोले छानबिन गरी उल्लिखित बिक्रीमा छुट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१ करोड २९ लाख ३५ हजारमा शुल्क र ब्याजसहित असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१११.२	निकासीमा फरक देखिएको रु.३ करोड ६५ लाख ६४ हजार बिक्रीमा नदेखाएकोले छानबिन गरी सोको १५ प्रतिशत आयकर रु.५४ लाख ७० हजार छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१११.३	एक निर्माण व्यवसायीले आयकर विवरणमा २०६९।७० र २०७०।७१ समेत २ वर्षमा रु.३ करोड ४० लाख ९० हजार बिक्री देखाएतापनि मूल्य	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अभिवृद्धि करमा रु.४१ लाख ८५ हजारमात्र बिक्री देखाएकोले न्यून बिक्री देखाएको रु.३ करोड ९१ लाख ६ हजारमा छुट भएको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३९ लाख १३ हजार रकममा शुल्कसहित असुल गर्नुपर्दछ ।	
१११.४	आय विवरणमा रु.१२ करोड ३८ लाख १९ हजारको बिक्री देखाएकोमा मूल्य अभिवृद्धि करमा खरिद बिक्री शून्य देखाएकोले बिक्री रकमको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१ करोड ६० लाख ९७ हजारमा शुल्कसमेतल छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११२	मूल्य अभिवृद्धिकर कोष — विभागले मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता गर्न आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई पठाएको रु.५ अर्ब ९५ करोड ५२ लाख ७५ हजारमध्ये रु.५ अर्ब ५५ करोड ५० लाख खर्च भएको र रु.२६ करोड ६२ लाख २४ हजार राजस्व दाखिला गरी बाँकी रु.१३ करोड ४० लाख ५१ हजार आन्तरिक राजस्व कार्यालय पोखरा, पुतलीसडक र विभागमा मौज्जात देखिएकोले उक्त रकम राजस्व दाखिला हुनुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११३	कपडा उद्योगलाई दोहोरो कर फिर्ता — खरिदमा तिरेको शत प्रतिशत र बिक्रीमा सङ्कलन गरेको ७० प्रतिशत क्रेडिट दिँदा राज्यकोषमा जम्मा भएको भन्दा ७० प्रतिशत बढी फिर्ता भएको अवस्था छ । यसरी दोहोरो क्रेडिट दाबी गरेकोमा थप छानबिन गरी क्रेडिट समायोजन भएको कारण राजस्व घटी असुल भएको रु १६ करोड २० लाख २१ हजारका सम्बन्धमा थप छानबिन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११४	बढी कर फिर्ता — करदाताले चिया, कपडा, गार्मेन्टलगायतका सामग्री बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता लिएका छन् । निजहरूसँग खरिद	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गर्ने करदाताले निर्यात गर्दा खरिदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर पहिलो करदाताले फिर्ता लिएको रकम नघटाई शत प्रतिशत फिर्ता दिएको सम्बन्धमा छानबिन गरी बढी भुक्तानी भएको रकम रु.१ करोड ९१ लाख ३० हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	
११५	छडको उत्पादनशीलता — करदाताले कच्चा पदार्थ ३ लाख ३१ हजार ४५९ मेट्रिक टनबाट ३ लाख ९ हजार ९२ मेट्रिक टन रड उत्पादन गरेकोले प्रतिलब्धि दर ९२.२५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । घटी उत्पादन देखाएको ३ हजार ६०६ मेट्रिक टनमा अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को अनुसूची १ अनुसार लाग्ने प्रति के.जी. रु.१।५० का दरले हुने अन्तःशुल्क रु.५४ लाख ९ हजार जरिवाना, ब्याज एवं शुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकरमा पर्ने प्रभावसमेत छानबिन गरी असुल हुनुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११६	फलाम तथा डण्डी उद्योगको कर —	***
११६.१	नेपालमा उद्योग विभागले यस्ता उत्पादनमा उत्पादनशीलता १०६ के.जी. बाट १०० के.जी. अर्थात् ९४.३४ प्रतिशत हुने नफस् स्वीकृत गरेकोले विश्व स्टिल संगठनको मापदण्डभन्दा ३.६६ प्रतिशत घटी हुने गरी नफस् स्वीकृत गरेको देखियो । कच्चा पदार्थ एवं प्रविधिको विश्लेषण गरी उक्त नफसमा पुनरावलोकन हुनुपर्दछ ।	कच्चा पदार्थ एवं प्रविधिको विश्लेषण गरी उक्त नफसमा पुनरावलोकन गर्न उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।
११६.२	यस प्रकार कूल नाफामा असामान्य फरक हुँदा पनि राजस्व प्रशासनबाट न्यून कुल नाफाको करदाताको कारोबार छानबिन भएको छैन । समग्र पक्ष विश्लेषण गर्दा कूल नाफा २०७२।७३ मा २३.०१ प्रतिशत रहेकोमा २०७३÷७४ मा १६.९८ र २०७४÷७५ मा १३.०१ प्रतिशतमा झरेको	उत्पादन वृद्धि र कारोबार बढेको देखिँदा पनि उल्लिखित मुनाफा बढेको नदेखिँदा यस सम्बन्धमा न्यून कुल नाफा हुने करदाताको छानबिन गरि प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	छ । कारोबारमा वृद्धि भएपछि उत्पादन लागत घट्टै जानुपर्नेमा बढ्न गएको पक्ष विचारणीय छ ।	
११६.३	करदाताहरूको ब्याज, हास खर्च र कर अगाडिको आय मार्जिन २०७२।७३ मा ३.७१ देखि १५.३९ प्रतिशत रहेकोमा २०७४।७५ मा ४.८८ देखि १४.५७ प्रतिशत भई औसतमा १०.५९ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै खुद नाफाको अंक २०७२।७३ मा रु. ५.७३२ अर्ब रहेकोमा २०७३।७४ मा रु. ५.३४९ अर्ब र २०७४।७५ मा ४.७९८ अर्ब क्रमशः घटेको छ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११६.४	उद्योगको ऋण र पुँजीको अनुपात तोकिएको छैन । समग्रमा ऋण पुँजीको अनुपात ४ गुणा देखिए तापनि २०७२÷७३ मा एक उद्योगको २०.८७ गुणा, २०७३÷७४ मा अर्को उद्योगको ९.५२ गुणा सम्म रहेको छ । यसप्रकार करदाताले लगानी गर्ने पुँजीको सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था नगरिँदा करदाताले ठूलो ऋण लिएर उद्योगमा ब्याज खर्चको भार बढाउँदा कर प्रयोजनको लागि नाफामा न्यूनता आएको छ । करदाताहरूले शेयरको रकम नबढाई गत विगत वर्षदेखि शेयर एप्लिकेसनबापत रु. २१.७० करोडसम्म वासलातमा देखाएका छन् । यस्तो एप्लिकेसनको रकम कहिलेसम्म दायित्वमा देखाउने नीति बनेको छैन ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
११७	सिमेन्ट उद्योगको उत्पादनशीलता — ठूला करदाता कार्यालयको क्षेत्राधिकारका ४ करदाताले ३ हजार ३३० मेट्रिक टन सिमेन्टको उत्पादन घटी देखाई बिक्री गरेकोले सोमा लाग्ने अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर रु. ५२ लाख ८६ हजार असुल गर्नुपर्ने र करदाताको करयोग्य आयमा समावेश नभएको बिक्री रु. ४ करोड १ लाख नोक्सानी समायोजन गर्न	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	छानविन गर्नुपर्दछ ।	
११८	बियरमा जर्ती — एक बियर उद्योगले फ्लोमिटर बिग्रिएको अवस्थामा समेत पाश्चाराइजेसन र प्याकिङ्गकर्तर्फ २ प्रतिशतभन्दा १२ लाख ५८ हजार लिटर बढी जर्ती दाबी गरी प्रतिलिटर रु.११५।— ले हुने अन्तःशुल्क मिनाहा लिएको रु.१४ करोड ४७ लाख कर निर्धारण गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	निर्धारित २% भन्दा बढी जर्ती लिएको सम्बन्धमा छानविन गरी एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११९	अन्तःशुल्क स्टिकर	***
११९.१	अन्तःशुल्क लाग्ने वस्तुहरू (मदिरा, चुरोट तथा सुर्तीजन्य) को उत्पादन तथा आयातमा प्रयोग गर्ने विभिन्न शक्ति र साइजका अन्तःशुल्क स्टिकर ४ अर्ब ९७ करोड २६ लाख थान २०७५ श्रावणसम्ममा आपूर्ति गर्ने गरी इन्डोनेसियाको एक कम्पनीसँग २०७३।४।२७ मा अमेरिकी डलर ६५ लाख ८१ हजारको सम्झौता भएकोमा ४ अर्ब ३८ करोड ३६ लाख स्टिकर आपूर्ति भई ५८ करोड ८९ लाख आपूर्ति हुन बाँकी रहेको छ ।	अन्तःशुल्क स्टिकर आपूर्ति भएको जनाएकोले केहि गर्न नपर्ने ।
११९.२	खरिद आदेशमा उल्लेखित अवधिमा सामान सप्लाई नभए खरिद आदेशको रकममा मात्र पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिने गरी सम्झौता गरेको छ । सम्झौता अनुसार ३ खरिद आदेशबाट प्राप्त हुनुपर्ने सामान ढिला प्राप्त भएकोले रु.४४ लाख १४ हजार पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिनुपर्ने देखिएको छ । उक्त रकम असुल हुनपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११९.३	गोदाममा ९ करोड ५५ लाख ८० हजार स्टिकर मौज्जात देखाएको छ । साथै सो भन्दा अगाडि लिथुवानिया र इन्डोनेसियाबाट खरिद गरिएका हाल प्रयोगमा नरहेका स्टिकरहरू थापाथलीको गोदाममा रहेका छन् । उक्त स्टिकरहरूको उचित व्यवस्थापन हुनुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार स्टिकरहरूको उपयोग गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
११९.४	नक्कली स्टिकरको प्रयोग नियन्त्रण गर्न र राजस्वको यथार्थता एकिन गर्न अनुगमन प्रभावकारी हुनुपर्ने देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१२०	पैठारीको अन्तःशुल्क क्रेडिट — आर्थिक ऐन, २०७४ को व्यवस्थाअनुसार टेलिभिजन पार्टसमा भन्सार महसुल माफी रहेकोले सो शीर्षकबाट जाँचपास गरेका कच्चा पदार्थमा लागेको अन्तःशुल्क क्रेडिट दिन नमिल्नेमा ११ करदाताले २०७४।२।१५ अगाडि फरक दरबन्दी प्रयोग गरी भन्सार महसुल माफी भएको अन्तःशुल्क क्रेडिट जिम्मेवारी सारेको रु.२२ करोड ३६ लाख ६६ हजार र २०७४।२।१५ पछि २०७५ आषाढसम्म २० करदाताले पैठारी गरेको भन्सार महसुल माफी रहेको अन्तःशुल्क क्रेडिट रु.९ करोड ८१ लाख ८१ हजारसमेत रु.३२ करोड १८ लाख ४७ हजार क्रेडिट समायोजन गरेकोले नपाउने समायोजन गरेको अन्तःशुल्कमा शुल्क र ब्याजसमेत हिसाब गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविन गरि एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२१	अन्तःशुल्क असुली — कुल बिक्री रु.५८ करोड २५ लाख ९७ हजारमध्ये औद्योगिक बिक्री रु.५७ करोड ९९ लाख ३२ हजार रहेको छ । सो औद्योगिक बिक्रीमा अन्तःशुल्क कर सङ्कलन गरी दाखिला गरेको नदेखिदा थप छानविन गरी सोमा १० प्रतिशत अन्तःशुल्क रु.५ करोड ७९ लाख ३२ हजार, मूल्य अभिवृद्धि कर रु.७५ लाख ३१ हजारसमेत रु.६ करोड ५४ लाख ६३ हजारमा शुल्क ब्याज र जरिवानासमेत असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२२	बढी क्रेडिट — अन्तःशुल्क विवरणमा गत वर्षको मौज्जात सरेको रु.४ करोड ९० लाख १५ हजारमा यस वर्ष खरिदमा तिरेको रु.१२ लाख १ हजार तथा यो वर्ष बिक्रीमा सङ्कलन गरेको रु.२७ लाख ५५ हजार मिलान	असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गर्दा रु.४ करोड ७४ लाख ६१ हजार क्रेडिट देखाउनुपर्नेमा रु.५ करोड २६ लाख ४६ हजार देखाएकोले बढी अन्तःशुल्क क्रेडिट दाबी गरेको रु.५१ लाख ८५ हजार अमान्य गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	
१२३	प्याकिड सामग्रीमा क्रेडिट — आन्तरिक राजस्व कार्यालय, कोटेश्वरको एक करदाताले २०७४।७५ मा प्याकिड सामग्रीमा तिरेको अन्तःशुल्क रु.२ करोड ४४ लाख समेत क्रेडिट दाबी गरेकोले सो रकममा ब्याज, जरिवाना तथा शुल्कसमेत गणना गरी अन्तःशुल्क निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२४	स्वास्थ्य सेवा कर — गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित त्यस्ता अस्पतालले सेवाग्राहीबाट नर्सिङ होम सरह शुल्क असुल गर्ने गरेको देखिन्छ । यस्ता अस्पतालले स्वास्थ्य सेवा कर असुल नगरेकोले आन्तरिक राजस्व कार्यालय, पुतलीसडकको एक करदाताले आय वर्ष २०७३।७४ मा तिर्नुपर्ने ५ प्रतिशत स्वास्थ्य सेवा शुल्क रु.१ करोड २८ लाख २९ हजार असुल गर्न कर निर्धारण गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
भन्सार विभाग		
१२५	राजस्वको लक्ष्य प्रगती — आयातीत सामग्रीको मूल्य रु.९ खर्ब ८४ अर्ब ३० करोडबाट यो वर्ष रु.१२ खर्ब ४४ अर्ब ८१ करोड पुगेको अर्थात् गत वर्षको तुलनामा २६.४६ प्रतिशत बढेकोमा राजस्व असुली २४.४० प्रतिशत बढेको छ । प्रक्षेपित राजस्वको लक्ष्य पूरा गर्न जोखिममा आधारित मालवस्तुको जाँचपास प्रणालीमा प्रभावकारिता ल्याउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१२६	महसुल छुट — फरक महसुल दर लगाएको सम्बन्धमा टुङ्गो लगाउनुपर्ने ।	हाल स्पष्ट गरी सकेकोले केहि गर्न नपर्ने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२७	छुट्टै बैङ्क खाता — कञ्चनपुर भन्सार कार्यालयले राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क शाखा कार्यालय कञ्चनपुरमा भन्सार कोष खाताको अतिरिक्त छुट्टै खातामा रु.१ करोड ३७ लाख ३९ हजार मौज्जात रहेको देखिन्छ । सो खाताको मौज्जातलाई वर्षान्तमा शून्य गर्नुपर्नेमा २०७५।४।३० मा पनि मौज्जात राखेको रकम सञ्चितकोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२८	ढिला बैंक प्रविष्ट — सरकारी राजस्व रकमलाई २ महिनाभन्दा बढी बैङ्कले होल्ड गरी राखेको सम्बन्धमा थप छानबिन गरी नेपाल राष्ट्र बैङ्कको २०७४ आषाढ मसान्तको वाणिज्य बैङ्कको आधार दर ९.८० प्रतिशतले २ महिनाको ब्याज रु.६१ लाख २ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	असुल गरी दाखिला गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२९	स्पष्ट घोषणा —	***
१२९.१	प्रज्ञापनपत्रमा उक्त सामान अनकोटेड भएको घोषणा नगरी ७.२५ प्रतिशत महसुल लगाई जाँचपास गर्दा भन्सार तथा अन्य महसुल रु.९१ लाख १० हजार घटी राजस्व प्राप्त भएको छ ।	छानबिन गरि एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२९.२	प्रज्ञापनपत्र साथ रहेका बिलहरूको नमुना परीक्षण गर्दा उक्त हार्ड डिस्क आन्तरिक वा बाह्य उल्लेख नै नगरी आन्तरिक हार्ड डिस्कबाट जाँचपास गर्दा रु.४३ लाख ९५ हजार राजस्व छुट भएको देखिन्छ ।	छानबिन गरि एक महिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१२९.३	विभिन्न प्रज्ञापनपत्रबाट पैठारी भएको पीओएस मेसिन पनि सोही प्रकृतिकै भए पनि अन्तःशुल्क नलाग्ने व्यवस्थाअनुसार छुट्टै भन्सार उपशीर्षक ८४७०५० क्यास रजिष्टरबाट जाँच पास गरेको छ । एकै प्रकृतिको सामानमा अन्तःशुल्क नलगाउँदा रु.१ करोड ५१ लाख ३६ हजार कम राजस्व प्राप्त भएको छ ।	उपलब्ध कन्साइन्मेन्ट, र अन्य कागजातबाट वर्गीकरण गरेको भन्सार उपशीर्षक ८४७०५० नै सहि देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१३०	न्यून बीजकीरण — न्यून बीजकीकरणलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउन असामान्य रूपमा न्यून घोषणा भएका सामानको सम्बन्धमा छानबिन गरेर खरिद गरी यथार्थ घोषणा पद्धतिमा उत्प्रेरित गराउने र प्रदर्शन प्रभाव नीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३१	घटी मूल्याङ्कन — भन्सार नियमावलीमा उल्लेख भएअनुसार प्रचलित मूल्यबमोजिम (चलन चल्तीको तेजावी मूल्य) खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुरूप बिक्री नगर्दा रु.१ करोड ५३ लाख ६५ हजार घटी रकम प्राप्त भएको छ। यस सम्बन्धमा नीतिगत रूपमा निर्णय गरी छुट भएको रकमअसुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित विषयमा राष्ट्र बैङ्कको खरिद विनियमावलीसँग भन्सार नियमावलीलाई मिल्नेगरी संशोधन गर्न र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२	फरक दरबन्दी —	***
१३२.१	भन्सार महसुल १५ प्रतिशत र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गर्नुपर्नेमा उपशीर्षक ८४१९६० बाट ४ प्रतिशतमात्र भन्सार महसुल असुल भएकोले छुट भएको महसुल रु.७६ लाख ५१ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	पेश भएका कन्साइन्मेन्ट, उद्योगको स्किमका आधारमा भन्सार जाँचपास गरेको दरबन्दी ८४१९६० नै सहि भएको देखिएकोले महशुल फरक नपरेको हुँदा बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.२	पैठारीकर्ताबाट १०प्रतिशत भन्सार महसुल, अन्य पैठारीकर्ताहरूबाट साफटा सुविधामा ५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेको छ। यसरी तोकिएको भन्दा फरक उपशीर्षकबाट कम दर लगाई जाँचपास गर्दा छुट भएको महसुल रु.४७ लाख ८९ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	तीनमहिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.३	फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्नाले छुट हुन गएको रु.२ करोड ४८ लाख ५५ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	उपलब्ध कन्साइन्मेन्ट, अन्य कागजात प्रमाणबाट प्राइम कोटेड कोरुगेटेड स्टिल सिट जाँचपास गरेको दरबन्दी ७२१०४१ नै सहि भएको देखिएकोले फरक नपरेको हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.४	छुट हुन गएको भन्सार महसुल तथा मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३४ लाख २६	पैठारी गरेको चिलर मेशिनको हकमा दरबन्दी फरक परेको देखिएकोले असुल

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हजारसमेत रु.५७ लाख १९ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	उपर गर्न र टायरको हकमा छानविन गरी कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.५	छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.६५ लाख ५४ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य वृद्धि कर असुल गरेको जनाएकोले कागजात पेश गरी बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.६	भन्सार उपशीर्षक ०५०६९०० (अन्य) बाट १० प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत असुल गर्नुपर्नेमा १ प्रतिशत भन्सार महसुल मात्र असुल भएकोले छुट भएको महसुल रु.९२ लाख ४६ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	भन्सार विभागको २०६२/११/२३/को बर्गिकरणले भन्सार दरबन्दी २३०९९० कायम गरेको र मिति २०७४/२/१९ को निर्णयले छुट सुविधा दिएकोमा उल्लिखित भन्सार जांच पास सहि नै देखिएकोले उक्त बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.७	मेची भन्सार कार्यालयमा छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.३८ लाख २ हजार र विराटनगर भन्सार कार्यालयमा सोही अनुसार छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.१५ लाख ६२ हजारसमेत रु.५३ लाख ६४ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.८	रसुवा भन्सार कार्यालयबाट छुट हुन गएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.२५ लाख ९० हजार र सोही सामग्रीमा वीरगन्ज भन्सार कार्यालयबाट छुट हुन गएको रु.२९ लाख ९९ हजारसमेत रु.५५ लाख ८९ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.९	१५ प्रतिशत भन्सार, ५ प्रतिशत अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाएर जाँचपास गर्नुपर्नेमा अन्य भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास गरेकोले छुट हुन गएको रु.१ करोड ७३ लाख ७० हजार असुल हुनुपर्दछ ।	फ्रोजन बोनलेस चिकेनको भन्सार उपशीर्षक ०२०७१४(हिमीकृत टुक्रा र अवशेष) बाट जाँचपास गरेको उपलब्ध कागजातबाट फरक नपरेको देखिएकोले उक्त बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.१०	रसुवा भन्सार कार्यालयले भन्सार उपशीर्षक ८४७४३१ (कंक्रिट वा मोटार मिक्सरहरू) र अन्य उपशीर्षकबाट जाँचपास गर्दा रु.४८ लाख ६८ हजार	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भन्सार महसुल तथा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुन गएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	
१३२.११	१५ प्रतिशत भन्सार महसुल, ५ प्रतिशत अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरी जाँचपास गर्नुपर्नेमा फरक भन्सार उपशीर्षकबाट जाँचपास हुँदा छुट हुन गएको भन्सारमहसुल, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.२९ लाख १२ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	उक्त भन्सार उपशीर्षक ८४३१४९(अन्य) बाट जाँचपास गरिएको बस्तु ट्रक माउन्टेन केनको प्रमाण कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.१२	१५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई जाँचपास गरेको हुँदा फरक दरबन्दी लगाई जाँचपास गर्दा घटी भएको अन्तःशुल्क र सोको मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२६ लाख ९४ हजारसमेत रु.५६ लाख ७१ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.१३	वीरगन्ज भन्सार कार्यालयले भन्सार उपशीर्षक ८४२४२० (पिचका स्प्रेगन्स) बाट मेसिनको रूपमा जाँचपास गरी भन्सार महसुल दर ५ र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेको हुँदा छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५५ लाख ८८ हजार असुल हुनुपर्दछ	अदालतको फैसलाअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.१४	रसुवा भन्सार कार्यालयले रु.८ करोड ९४ लाख मूल्यका सामानमा छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.५० लाख ५६ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	भन्सार महाशूल छुट भएको देखिएकोले असुल गरेको जनाएको हुँदा बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.१५	भन्सार उपशीर्षक ७३०८, ७३१२, ८४२८, ८४३१ र ८५२८ बाटवर्गीकरण गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.३ करोड ५६ लाख ३० हजार छुटेको रकम असुल गर्नुपर्दछ । वीरगन्ज भन्सार कार्यालयबाट एक व्यवसायीले पैठारी गरेको टावर	केवल कर उद्योगले एकै बिलबाट एकै पटक एकै कन्साइन्मेन्टबाट पैठारी गरेको र उद्योगको स्किम समेत पेश गरेको हुँदा भन्सार दरबन्दी फरक परेको नदेखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	लठ्ठालगायतकासामानलाई उपशीर्षक ८४३१३९ बाट जाँचपास गरी ५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेकोले तोकिएको दरअनुसार छुट भएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.३४ लाख ७२ हजार घटी असुल भएकोले छानबिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	
१३२.१६	५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर मात्र असुल गरेको हुँदा फरक दरबन्दी लगाई जाँचपासगर्दा छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४० लाख ५२ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.१७	१५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर असुल गरेको देखियो । यसरी फरक दरबन्दी लगाउँदा छुट हुन गएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.६ करोड ८१ लाख ८ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.१८	भन्सार दरबन्दीबाट ५ प्रतिशत भन्सार महसुल लगाई जाँचपास गर्नुपर्नेमा दरबन्दी फरक पारी जाँचपास हुँदा रु.५१ करोड ७० लाख ७४ हजार मूल्यको सामग्रीमा छुट हुन गएकोले भन्सार महसुल ५ प्रतिशतका दरले हुन आउने रु. २ करोड ५८ लाख ५३ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	कुलिङ्ग टावरहरूको पैठारी गरेको भन्सार दरबन्दी शीर्षक सहि रहेको तथ्य मालबस्तुको चित्र र प्रज्ञापन पत्रबाट पुष्टि भएकोले र उक्त बस्तुमा कुनैपनि कर नलाग्ने जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१३२.१९	२० प्रतिशत नै भन्सार महसुल लिएकोमा सोही आपूर्तकले पैठारी गरेका ८ प्रज्ञापनको मूल्य रु.३९ करोड ६१ लाख १२ हजारमा ४ प्रतिशत मात्र भन्सार महसुल लिएकोले भन्सार महसुल र सोको मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१२ करोड ५१ लाख ७१ हजार छुट भएको छ । उक्त सिमेन्ट उद्योगमा फेब्रीकेटेड स्टिल ठूलो मात्रामा प्रयोग हुने र केही अंश मात्र मेसिनरीको पहिचानयोग्य वस्तुको रूपमा छुट पाउने हुँदा बाँकीमा	सिमेन्ट उद्योगमा प्रयोग हुने फेब्रीकेटेड स्टिल पैठारी गरेको भन्सार दरबन्दी शीर्षक सहि रहेको तथ्य मालबस्तुको चित्र, प्रज्ञापन पत्र, उद्योगको स्किम र लगानी बोर्डको सिफारिसबाट पुष्टि भएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	दरबन्दीअनुसारको महसुल लिनुपर्नेमा छानविन गरी यकिन गर्नुपर्दछ ।	
१३२.२०	जाँचपास गरेको कारणबाट छुट भएको १० प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४ करोड ८४ लाख ९२ हजार र कंक्रीट मिक्चर लरीहरूलाई भन्सार दरबन्दी ८७०५४० बाट १० प्रतिशत भन्सार महसुल र १३ प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई जाँचपास गर्नुपर्नेमा भन्सार दरबन्दी ८४७४३१ बाट ४ प्रतिशत भन्सार महसुलमात्र लगाई जाँचपास गरेकोले छुट भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१ करोड १४ लाख ७३ हजारसमेत रु.५ करोड ९९ लाख ६५ हजार छुट भएको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उचाल्ने ढाँचाका लरीहरू पैठारी गरेको भन्सार दरबन्दी शीर्षक सहि रहेको तथ्य मालबस्तुको चित्र र प्रज्ञापन पत्रबाट पुष्टि भएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने र कंक्रीट मिक्चर लरीको हकमा छानविन गरी समितिमा कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.२१	साफ्टा सुविधा दिएको कारण घटी असुल भएको ७.७५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१ करोड ४३ लाख ७० हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	समितिको निर्णय समितिको २१ औं वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भई बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिएकोले सोहि अनुसार हुने ।
१३२.२२	भन्सार महसुल १५ र १४.२५ प्रतिशत, अन्तःशुल्क ५ प्रतिशत र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई जाँचपास गरेकोले छुट हुन गएको भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.५४ लाख ६६ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.२३	५ प्रतिशत भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर लगाई जाँचपास गरेको हुँदा छुट हुन गएकोभन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१ करोड ३५ लाख ५४ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविन गरी एक महिनाभित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३२.२४	५ प्रतिशत अन्तःशुल्क र सोमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि करसमेत रु.१९ लाख ७८ हजारसमेत कुल रु.३७ लाख ३३ हजार छुट भएको रकम असुल	छानविन गरी एक महिनाभित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हुनुपर्दछ ।	
१३२.२५	फरक दरबन्दी प्रयोग गरी कारोबार मूल्य रु.१ करोड ६६ लाखमा १३ प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर रु.२२ लाख ६२ हजार छुट भएको र नेपालगन्ज भन्सार कार्यालयले एलिभेटर, ट्रयाक्टरलगायतमा छुट भएको भन्सार महसुल र मूल्य अभिवृद्धि कर रु.४६ लाख ६६ हजारसमेत रु ४९ लाख २८ हजार असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविन गरी तीनमहिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३३	आयोजनाको भन्सार छुट — आयोजनाहरूमा निर्माणको लागत अनुमानको दर विश्लेषण गर्दा जिल्ला दररेटलाई आधार बनाई तयार गरेको देखियो । लागत अनुमानबाट बोलपत्र आह्वान गरी खरिद सम्झौता तथा भुक्तानी गर्दा समेत छुट सुविधा रकम कटाएको देखिँदैन । जिल्ला दररेटलाई आधार मानी लागत अनुमान र ठेक्का बन्दोबस्त हुने गरेकोमा निर्माण चरणमा आयात गरिएका सामग्रीमा भन्सार छुट दिँदा निर्माण व्यवसायीलाई सहूलियत पुगी राजस्व असुलीमा कमी आएको	अर्थमन्त्रालयको स्वीकृत नियमानुसार भएको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१३४	बैंक ग्यारेण्टी — मेची, विराटनगर, सुर्खवा बन्दरगाह, वीरगन्ज, रसुवा र भैरहवा भन्सार कार्यालयबाट २७ पैठारीकर्ताले म्याद थपसहित १७ महिनाभित्र तयारी वस्तु निकासी गरेको नदेखिएकोले उक्त कच्चापदार्थमा लाग्ने भन्सार महसुल र सोको २५ प्रतिशत थप महसुलसमेत रु.८ करोड ८८ लाख असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
	निवृत्तभरण व्यावस्थापन कार्यालय	
१३५	निवृत्तभरण सेवा शुल्क — विगत ३ वर्षको निवृत्तभरण ह्याण्डलिङ चार्ज खर्च परीक्षण गर्दा २०७२।७३ मा रु.२६ करोड ५८ लाख, २०७३।७४ मा	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रु.३६ करोड ७२ लाख र २०७४।७५ मा रु.३९ करोड ७८ लाख भै प्रतिवर्ष बढिरहेको अवस्था छ । विगतमा सूचना प्रविधिको प्रयोग नहुँदा निर्धारण गरिएको सेवा शुल्क हाल विद्युतीय माध्यमबाट रकम ट्रान्सफर हुने, विवरण तयार गर्ने, सूचना आदान—प्रदान गर्न सहज हुँदा लागत घट्न जाने अवस्थामा साविकको निर्णयमा पुनरावलोकन भएको छैन ।	
१३६	योजना तथा नीति — सूचना प्रविधि सम्बन्धमा देखिएका समस्या तथा चुनौती उपर निर्णय लिनको लागि कार्यालयमा सूचना प्रविधि निर्देशक समिति गठन गरे तापनि समितिले हालसम्म कुनै काम गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३७	प्रणाली सुधार — कार्यालयले प्रयोग गरेको एकल खाता कोष प्रणालीको एक संयुक्त उपक्रममार्फत सूचना प्रविधि प्रणालीको आन्तरिकता परीक्षण गराई सुझावसहित प्रतिवेदन दिएकोमा आकस्मिक व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन विधि, उपयोगकर्ता सुरक्षा व्यवस्थापन जस्ता विभिन्न ३० सुझावको कार्यान्वयन भएको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३८	जनशक्ति व्यवस्थापन — सफ्टवेयर सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि सूचना प्रविधि शाखामा एक निर्देशक र २ कम्प्युटर इन्जिनियर तथा प्रणाली विकास तथा समन्वयमा कम्प्युटर इन्जिनियरसमेत ५ दरबन्दी रहेकोमा कम्प्युटर इन्जिनियरहरूको पदपूर्ति भएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३९	नियमितता परीक्षण — कार्यालयले प्रयोग गरिएको सूचना प्रविधि प्रणाली सिस्टम इन्जिनियरबाट परीक्षण, सफ्टवेयर प्याकेजबाट परीक्षण, पेनेटेसन परीक्षण, सुरक्षा तथा सञ्चालन नियमितताको परीक्षण गर्ने गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४०	प्रणाली सुरक्षा — एकल खाता कोष प्रणालीको सञ्चालन युजर	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	म्यानुअलअनुसार सञ्चालन भए नभएको रसंवेदनशील तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूको लजिकल एसेस सेक्युरिटी, गोप्यता र निष्ठाको खुलासा हुने सम्बन्धमा पुनरावलोकन तथा मूल्याङ्कन गर्ने गरेको छैन ।	
१४१	प्रणाली नियन्त्रण — प्रणालीमा सम्पादित कामहरूको नियमित अनुगमन र अनधिकृत क्रियाकलाप नियन्त्रण तथा सुरक्षाको लागि अडिट लगको व्यवस्था गरे तापनि अडिट लगको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४२	स्वचालित हिसाब मिलान — नेपाल राष्ट्र बैङ्कलाई हरेक दिन समायोजन आदेश पठाउनुपर्ने र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरूले सरकारी कारोबार गर्ने बैङ्कसँग दैनिक रूपमा हिसाबमिलान गरे तापनि एकल खाता कोष प्रणालीमा स्वचालित एवं नियमित रूपमा हिसाब मिलान हुने व्यवस्था रहेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४३	प्रणाली सञ्चालन — प्रत्येक महिनाको ५ गतेभित्र सरकारी कारोबार गर्ने बैङ्कसँग हिसाब मिलान गरी अभिलेख अद्यावधिक गरी प्रमाणित गर्ने नगरेको र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले नेपाल राष्ट्र बैङ्कलाई रकम जम्मा गर्न दिएको आदेशको एकप्रति दैनिक रूपमा महालेखा नियन्त्रक कार्यालय कोष प्रशासन शाखामा पठाउनुपर्ने व्यवस्था भए तापनि कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरूले महालेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउने गरेका छैनन् ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४४	केन्द्रीय हिसाब — संघीयता कार्यान्वयन पश्चात प्रदेश तह र स्थानीय तहले एकल खाताकोष प्रणाली (Treasury Single Account–TSA) कार्यान्वयन नगरेकोले तीनै तहको सरकारको वित्तीय सूचना एकीकृत गरी केन्द्रीय	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	हिसाब तयार हुन सकेको छैन ।	
१४५	अभिलेख/ प्रतिवेदन — एकल खाता कोष प्रणाली कार्यान्वयन पश्चात प्रणालीबाट नै लेखा अभिलेख राख्ने तथा प्रतिवेदन तयार हुनुपर्नेमा सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग तथा कार्यालयहरूले लेखा अभिलेख राख्न र प्रतिवेदन तयारीमा प्रणाली प्रयोग गरेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
स्वचालित भन्सार जाँचपास प्रणाली (आसिकुडा)		
१४६	नीति तथा योजना — भन्सार विभागले सूचना प्रविधिसम्बन्धी नवीन अवधारणा तथा आन्तरिक रूपमा देखिएका समस्या तथा चुनौती उपर निर्णय लिनको लागि सूचना प्रविधि निर्देशक समिति २०७१।७।२८ मा गठन गरे तापनि हालसम्म कुनै पनि बैठक नबसेकाले वार्षिक तथा रणनीतिक योजना तयार भएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४७	प्रणाली परीक्षण — कार्यालयमा प्रयोग भएको सफ्टवेयर सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि सूचना प्रविधि शाखामा १३ कर्मचारीहरूको दरबन्दी रहेकोमा ७ कर्मचारीको पदपूर्ति भएको छैन । सूचना प्रविधि सफ्टवेयरको सञ्चालनमा प्रयोगकर्ताहरूलाई कुनै समस्या परेमा सोको जानकारी सञ्चालन गर्ने केन्द्रलाई सफ्टवेयर मार्फत पठाउने गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४८	प्रणाली सुरक्षा — सफ्टवेयर प्रयोगकर्ता पासवर्ड अक्षर, नम्बर र संकेतको न्यूनतम र अधिकतम संख्याको व्यवस्था तथा पासवर्ड दर्ता, परिवर्तन तथा सुरक्षा सम्बन्धी पासवर्ड नीति बनाएको छैन । सफ्टवेयर सुरक्षाको लागि प्रणालीमा अडिट लगको व्यवस्था तथा त्यसको उचित अनुगमन गर्नुपर्नेमा अडिट लगको अनुगमन गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१४९	हार्डवेयर तथा सफ्टवेयर सुरक्षा — कार्यालयले प्रयोग गरेका सफ्टवेयर, हार्डवेयरको नियमित मर्मत तथा सम्भारका लागि आन्तरिक कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गर्न आवश्यक देखिएको छ । सफ्टवेयरको सुरक्षाको निम्ति सेक्युरिटी लगसको सुपरिवेक्षण गर्ने नगरिएको, सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित हार्डवेयर तथासफ्टवेयरहरूको वर्गीकरण तथो द्र्याकिङ्ग अभिलेख तयार गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५०	प्रणाली सुधार — भन्सार विभागबाट उपयोगमा ल्याइएको आसिकुडा समेतका सफ्टवेयरहरू सूचना प्रविधि विभागमा अभिलेखीकरण गराएको छैन । विभागले विकास तथा परिमार्जन गरेको सफ्टवेयर प्रणाली प्रयोगमा ल्याउनु अघि लाभग्राही उपयोगमा सहज हुने वा समस्या नआउने सम्बन्धमा युजर एसेप्टेन्स टेष्ट (UserAcceptance Test - UAT) गराएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५१	प्रणाली सञ्चालन — गल्ती र जालसाजीपूर्ण सूचना प्रविष्टि गरेको खण्डमा सोको चेकजाँच र नियन्त्रण गर्ने व्यवस्था प्रणालीमा रहेको छैन । सफ्टवेयरले सूचना प्रविधि प्रणालीमा अपलोड गरेको बैङ्क जमानतलाई प्रमाणित तथा अनुगमन गर्ने कुनै व्यवस्था रहेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१५२	समन्वय — आन्तरिक राजस्व, व्यवसाय दर्तालगायतका प्रणालीसँग आवद्ध गरी, सूचना आदान प्रदानमा विभिन्न निकायबीच समन्वय स्थापित गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

नोट: ५६औं वार्षिक प्रतिवेदनमा रहेका १५३ देखिका बेरुजुका दफाहरूमा छलफल हुन बाँकी रहेको ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५५औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७४ उपर मिति २०७९/०३/२६ गते भएको पुनः छलफलको निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१४५.१	टेलिभिजनका जडान गर्ने उद्योगले पार्टपूर्जामा लाग्ने भन्सार ५८२८.७२.१० अन्तरगत अर्ध तयारी सामानको दरबन्दी लगाउनु पर्नेमा पार्टपूर्जाको दरबन्दी ८५२९.९०.१० उप—शीर्षक लगाई फरक दरमा भन्सार तिरेको ।	टेलिभिजन जडान गर्ने उद्योगले ल्याएका एल.सी.डी/एल.ई.डी., लगायतका वस्तुहरू टि.भी. पाटर्स सरह नै भन्सार उप—शीर्षक ८५२९.९०.१० बाट वर्गीकरण भएको र टि.भी. पाटर्स/प्यानल सोही भन्सार उप—शीर्षकबाटै पैठारी भएकोमा सार्वजनिक लेखा समितिको २०७४/३/३० को निर्णयले क्रेडिट रहेको अन्तःशुल्क रकम zero rise गरी सम्परीक्षण गराउन निर्देशन दिएकोमा मिति २०७६/५/१२ समेतमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार सी.जी. ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., हिम ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., श्री पशुपति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., न्यू जयदुर्गा ईलेक्ट्रोनिक्स, न्यू टेक इण्डष्ट्रिज, त्रिवेणी व्यापार कम्पनी प्रा.ली., रेन्बो ईलेक्ट्रोनिक्स ईण्डष्ट्रिज प्रा. लि., शोभा इलेक्ट्रोनिक्स इण्डष्ट्रिज प्रा.ली., टेक्नोस इलेक्ट्रोनिक्स प्रा.ली., सनराइज एप्लायन्सेस प्रा.ली., जे.एन. ईण्डष्ट्रिज प्रा. लि. र आकाश म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा. लि. समेत १२ वटा कम्पनीको अन्तःशुल्क क्रेडिट सम्बन्धमा प्राप्त कागजातबाट zero rise भएको र क्रेडिट नरहेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने र zero rise नभएको बाँकीका

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		<p>हकमा असूल उपर गर्ने भनी समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०७६ मा उल्लेखित निर्णय बमोजिम अदालतमा विचाराधिनमा रहेको मुद्दा उद्योगहरूले फिर्ता लिई र मुद्दामा नरहेको उद्योगहरूले मुद्दामा नरहेको भनी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयहरूमा जानकारी समेत गराइसकेको अवस्थामा उल्लेखित निर्णय अनुसार हालसम्म पनि बेरुजु फछ्र्यौट नभएको देखिँदा उपरोक्त कम्पनीहरूको बेरुजु लगत हटाउन पुनः निर्देशन दिने । साथै जय शिव शक्ति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि. ले सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयबाट अन्तःशुल्क zero rise भई क्रेडिट नरहेको भन्ने प्रमाण सहित समितिमा कागजात पेश गरेको हुँदा उक्त दुबै कम्पनीहरूको बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।</p>

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५४औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७३ उपर मिति २०७९/०३/१६ गते भएको पुनः छलफलको निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
५२.१	दरबन्दी फरक लगाई राजश्व घटी असूल भएको ।	टेलिभिजन जडान गर्ने उद्योगले ल्याएका एल.सी.डी/एल.ई.डी., लगायतका वस्तुहरू टि.भी. पाटर्स सरह नै भन्सार उप—शीर्षक ८५२९.९०.१० बाट वर्गीकरण भएको र टि.भी. पाटर्स/प्यानल सोही भन्सार उप—शीर्षकबाटै पैठारी भएकोमा सार्वजनिक लेखा समितिको २०७४/३/३० को निर्णयले क्रेडिट रहेको अन्तःशुल्क रकम zero rise गरी सम्परीक्षण गराउन निर्देशन दिएकोमा मिति २०७६/५/१२ समेतमा आन्तरिक राजश्व कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार सी.जी. ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., सि.जी. इम्पेक्स प्रा.ली. हिम ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., श्री पशुपति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., न्यू जयदुर्गा ईलेक्ट्रोनिक्स, न्यू टेक इण्डष्ट्रि, त्रिवेणी व्यापार कम्पनी प्रा.ली. रेन्बो ईलेक्ट्रोनिक्स इण्डष्ट्रिज प्रा. लि., सनराइज एप्लायन्सेस प्रा.ली., जे.एन. इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. र आकाश म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा. लि. समेत ११ वटा कम्पनीको अन्तःशुल्क क्रेडिट सम्बन्धमा प्राप्त कागजातबाट zero rise भएको र क्रेडिट नरहेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने र zero rise नभएको बाँकीका हकमा असूल उपर गर्ने भनी समितिको वार्षिक प्रतिवेदन,

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		<p>२०७६ मा उल्लेखित निर्णय बमोजिम अदालतमा विचाराधिनमा रहेको मुद्दा उद्योगहरूले फिर्ता लिई र मुद्दामा नरहेको उद्योगहरूले मुद्दामा नरहेको भनी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयहरूमा जानकारी समेत गराइसकेको अवस्थामा उल्लेखित निर्णय अनुसार हालसम्म पनि बेरुजु फछ्यौट नभएको देखिँदा उपरोक्त कम्पनीहरूको बेरुजु लगत हटाउन पुनः निर्देशन दिने । साथै जय शिव शक्ति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि. र रुद्राक्ष मल्टिपर्पस प्रा. लि. ले सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयबाट अन्तःशुल्क zero rise भई क्रेडिट नरहेको भन्ने प्रमाण सहित समितिमा कागजात पेश गरेको हुँदा उक्त दुबै कम्पनीहरूको पनि बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।</p>

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
अर्थ मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५३औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७२ उपर मिति २०७९/०३/१६ गते भएको पुनः छलफलको निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१०५.२	टेलिभिजन जडान गर्ने २२ उद्योगहरूले पार्टपूर्जामा लाग्ने भन्सार ५८२८.७२.१० अन्तरगत अर्ध तयारी सामानको दरबन्दी लगाउनु पर्नेमा पार्टपूर्जाको दरबन्दी ८५२९.९०.१० उप—शीर्षक लगाई फरक दरमा भन्सार तिरेको ।	टेलिभिजन जडान गर्ने उद्योगले ल्याएका एल.सी.डी/एल.ई.डी., लगायतका वस्तुहरू टि.भी. पाटर्स सरह नै भन्सार उप—शीर्षक ८५२९.९०.१० बाट वर्गीकरण भएको र टि.भी. पाटर्स/प्यानल सोही भन्सार उप—शीर्षकबाटै पैठारी भएकोमा सार्वजनिक लेखा समितिको २०७४/३/३० को निर्णयले क्रेडिट रहेको अन्तःशुल्क रकम zero rise गरी सम्परीक्षण गराउन निर्देशन दिएकोमा मिति २०७६/५/१२ समेतमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरूबाट प्राप्त विवरण अनुसार सी.जी. ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., हिम ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., श्री पशुपति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., न्यू जयदुर्गा ईलेक्ट्रोनिक्स, रेन्बो ईलेक्ट्रोनिक्स ईण्डष्ट्रिज प्रा. लि., टेक्नोस ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि., जे.एन. ईण्डष्ट्रिज प्रा. लि. र आकाश म्यानुफ्याचरिङ्ग प्रा. लि. समेत ८ वटा कम्पनीको अन्तःशुल्क क्रेडिट सम्बन्धमा प्राप्त कागजातबाट zero rise भएको र क्रेडिट नरहेको देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउने र zero rise नभएको बाँकीका हकमा असूल उपर गर्ने भनी समितिको वार्षिक प्रतिवेदन, २०७६ मा उल्लेखित निर्णय बमोजिम अदालतमा विचाराधिनमा रहेको मुद्दा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		<p>उद्योगहरूले फिर्ता लिई र मुद्दामा नरहेको उद्योगहरूले मुद्दामा नरहेको भनी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयहरूमा जानकारी समेत गराइसकेको अवस्थामा उल्लेखित निर्णय अनुसार हालसम्म पनि बेरुजु फछ्यौट नभएको देखिँदा उपरोक्त कम्पनीहरूको बेरुजु लगत हटाउन पुनः निर्देशन दिने । साथै जय शिव शक्ति ईलेक्ट्रोनिक्स प्रा. लि. र रुद्राक्ष मल्टिपर्पस प्रा. लि. ले सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयबाट अन्तःशुल्क zero rise भई क्रेडिट नरहेको भन्ने व्यहोराको पत्र सहित समितिमा अनुरोध गरेको हुँदा उक्त दुवै कम्पनीहरूको पनि बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।</p>

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/१०, १२ र १७ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय —	***
१.१	लेखापरीक्षण रकममा यस मन्त्रालयमा विनियोजन भई अर्थमन्त्रालय, ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय तथा स्थानीय तहबाट खर्च भएको रू.१ अर्ब ५८ करोड ५१ लाख लेखापरीक्षण अङ्कमा घटाएको र अन्य मन्त्रालयबाट प्राप्त रू.३९ करोड ६३ लाख ८३ हजार समावेश गरिएको ।	***
१.२	मन्त्रालय मातहतका ११ निकायको रू.८ करोड ९९ लाख ३९ हजारको लेखापरीक्षण बाँकी रहेको छ ।	उल्लिखित कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको जनाएकाले आगामी दिनमा समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२	संगठित अन्य संस्था र समिति — २ इकाईको रू.२ करोड ७२ लाख १६ हजारको लेखापरीक्षण बाँकी रहेको छ ।	उल्लिखित बाँकी रहेको संस्थाहरूको लेखापरीक्षण चालु आ.व.भित्र सम्पन्न गराउन र आगामी दिनमा समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
३	कार्यमूलक लेखापरीक्षण - कृषि मल अनुदान व्यवस्थापन विषयको	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	कार्यमूलक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	
४	प्राविधिक सहायता - प्राप्त सहायताको लेखापरीक्षण नगरिएको ।	सबै किसिमका सहायताको लेखापरीक्षण गराउन बाँकी रहेको कारोबारको लेखापरीक्षण चालु आ.व. भित्र सम्पन्न गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
५	सोझैँ भुक्तानीको लेखापरीक्षण - ऐनको व्यवस्थाबमोजिम खर्चको लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट नगरिएको ।	सोझैँ भुक्तानीका सम्बन्धमा उल्लिखित जम्मा बेरुजुमध्ये लेखापरीक्षण गरेको विवरण पेश गरेकोले रु.३४ करोड २२ लाख ३६ हजार १३८.१७ रकमको अंश मात्र बेरुजु लागत हटाउन र अब आइन्दा सोझैँ भुक्तानी गरेको कारोबारको अनिवार्य रूपमा समयमै महालेखापरिक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
६	आवधिक योजना कार्यान्वयन - आवधिक योजनाको लक्ष्यअनुसार वार्षिक कार्यक्रमको लक्ष्य निर्धारण गरी प्रगति हासिल गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७	बजेट वक्तव्य कार्यान्वयन - बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित कार्यक्रमको कार्यान्वयन तालिका सहितको कार्ययोजना, मापदण्ड र प्राथमिकीकरण गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
८	दिगो विकास लक्ष्य - दिगो विकास लक्ष्यअनुसार नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरी सोमा भएका प्रगतिको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न सूचकसम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्क समयमै उपलब्ध हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
९	संगठन संरचना - अधिकार सूची र कार्यबोझ विश्लेषण गरी छरितो हुने गरी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।	तीनै तहको अधिकार सूची र कार्यबोझ विश्लेषण गरी संगठन र व्यवस्थापन (ओ एण्ड एम) सर्भेक्षण मार्फत् संगठनलाई आवश्यक पर्ने जनशक्तिको आपूर्ति व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
१०	कार्य सम्पादन करार - कम प्रगति भएको क्षेत्रको समीक्षा तथा बजेट विनियोजन, खर्च र उपलब्धिलाई कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसँग आबद्ध गरी	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अपेक्षित प्रगति हासिल गर्नुपर्दछ ।	
११	अनुदान -	***
११.१	अनुदानको उपयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने ।	अनुदानको उपयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरि लक्ष हासिल गर्न कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न तथा हालको अद्यावधिक प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने । ।
११.२	वास्तविक कृषकको पहिचान नगरी कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने गरेको ।	एकीकृत कार्यविधि निर्माण तथा वास्तविक कृषकको पहिचान गरेर मात्र कार्यक्रम स्वीकृत गरी अनुदानको प्रभावकारी उपयोग गर्न निर्देशन दिने ।
११.३	अनुदान वितरण गर्दा सबै क्षेत्र र वर्ग नसमेटिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१२	वैदेशिक सहायता - दातृ निकायको अनुदान तथा ऋण सहयोगमा सञ्चालित ५ आयोजनामा रु.२५ अर्ब ५ करोड १७ लाख खर्च गर्ने सम्झौता भएकोमा हालसम्म रु.४ अर्ब ८१ करोड ६ लाख खर्च भएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३	परामर्श सेवा -	***
१३.१	व्यक्तिगत तथा संस्थागत परामर्शदाताको लागि रु.१२ करोड ४७ लाख खर्च गरेको ।	देशमै उपलब्ध जनशक्तिबाट नै कार्य सम्पन्न गर्न सकिने कार्यमा बैदेशिक परामर्शदाताको सेवा खरिद कम गरी परियोजनाको प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
१३.२	दातृ निकायसंगको सम्झौतामा वैदेशिक परामर्श सेवाको अनिवार्यताले गर्दा ती कार्यक्रममा सरकारी जनशक्तिको उपयोग अवस्था न्यून देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१४	रासायनिक मल अनुदान -	***
१४.१	स्वीकृत कार्यक्रममा मल खरिदमा अनुदान दिने व्यवस्था भए तापनि ती संस्थालाई प्रशासनिक खर्च दिने उल्लेख छैन ।	हालको निर्देशिकामा प्रशासनिक खर्च दिने उल्लेख भएको जनाएकोले उक्त बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१४.२	मन्त्रालयले कृषि सामग्री कम्पनीलाई बढी निकासी दिएको अनुदान असुल गरी	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा अनुदान दिएको रकम मध्ये लिनुदिनु पर्ने फरफारक

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	संघीय सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने ।	गरी असुल उपर गरेको कागजात समितिमा पेश भएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
१५	कार्यक्रम सञ्चालन - रु.२ अर्ब ५१ करोड ६ लाखको कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छैन । स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालन नगर्ने पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ ।	समयमै कार्यक्रम संचालन नगर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराउने र अब आइन्दा विनियोजित बजेट अनुसार कार्यक्रम समयमै सम्पन्न गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
कृषि विभाग		
१६	बाली बीमा - बाली बीमा प्रिमियमको २५ प्रतिशत कृषकले व्यहोरेको र प्रिमियम तिरेको रसिद तथा बाली बीमा पोलिसीलाई अभिलेखित गरी बीमा अनुदान भुक्तानी गर्नुपर्ने ।	अनुगमन गरेको प्रतिवेदन समितिमा पेश भएकोले बेरुजु लगत हटाउन र अब आइन्दा बाली बीमा प्रिमियमको अभिलेख व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
१७	सवारीसाधन फिर्ता - कीर्तिपुरस्थित कार्यालय भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेकोले ती सवारीसाधन फिर्ता गर्नुपर्ने ।	सवारीसाधन हस्तान्तरण गरी सोको उपयोगको सुनिश्चितता गर्न निर्देशन दिने ।
१८	फलफूल बिरूवा उत्पादन र उपयोग - सरकारी तथा निजी लगानीमा उत्पादन भई अधिक मौज्दातमा रहेका बिरूवाको समुचित व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।	फलफूल बिरूवाको हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र उत्पादन र उपयोगलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग		
१९	बजार निरीक्षण - विभागले खाद्यलगायत अन्य वस्तुको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कार्य वृद्धि गरी अनुगमन तथा कारबाहीलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।	बजार अनुगमन तथा कारबाहीलाई थप प्रभावकारी र नियमित बनाउन निर्देशन दिने ।
२०	सवारीसाधन खरिद - खाद्य उद्योग निरीक्षण गर्न, भ्यान खरिद गर्ने कार्यक्रम स्वीकृत भएकोमा कार खरिद गरेको ।	अब आइन्दा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकायबाट अनुमती लिई कार्यक्रम संशोधन गरेर मात्र गर्न गराउन निर्देशन दिने र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
पशु सेवा विभाग		
२१	लक्ष्य प्रगति - कार्यक्रम कार्यान्वयनको दक्षतामा वृद्धि गर्नुपर्दछ ।	संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय गर्दै उल्लिखित उत्पादन तर्फका कार्यक्रमहरूमा लक्ष्यअनुसार उपलब्धि हासिल गर्ने गरी कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन दक्षता अभिवृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
२२	गत वर्षको भुक्तानी - बीमा अनुदान र बर्डफ्लु क्षतिपूर्तिको प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्न सकिएन ।	भुक्तानी हुन बाँकी दायित्व यकिन गरी प्रयास बजेट बिनियोजन गर्न, प्रभावकारी अनुगमन गर्न र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
२३	ल्याब सामग्री खरिद - राष्ट्रिय खोप उत्पादन प्रयोगशालाले खरिद योजना तयार नगरी ल्याब सामग्री पटक पटक सोझै खरिद गरेको छ ।	अब आइन्दा यस्तो स्थितिमा नियन्त्रण गरी सार्वजनिक खरिद ऐनको व्यवस्थाबमोजिम अनिवार्य रूपमा खरिद योजना तयार गरी प्रतिस्पर्धात्मक ढंगबाट खरिद कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
२४	विषादी व्यवस्थापन - विषादी प्रयोगको मात्रा बढ्दो क्रममा रहेकोले मानिस, जीवजन्तु र बिरूवाको स्वास्थ्य तथा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने अवस्था रहेको ।	विषाधीको आयात, उपयोग र भण्डारणको उचित व्यवस्थापन गर्न तीन महिना भित्र कार्ययोजना बनाई समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना		
२५	वित्तीय खर्च - परियोजना शुरु भएको ४ वर्षमा अनुमानित लागतको १०.९७ प्रतिशतमात्र खर्च भएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२६	भौतिक प्रगति - लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२७	कार्यक्रम कार्यान्वयन - परियोजनाको कार्य क्षेत्र सानो र छरिएको हुँदा परियोजनाको एकल प्रयासबाट बाली/वस्तुहरूमा तोकिएको अवधिभित्र आत्मनिर्भर हुने सम्भावना न्यून रहेको ।	परियोजनाको पुनर्संरचना र पुनरावलोकन गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
२८	जनशक्ति व्यवस्थापन - प्राविधिक जनशक्तिको पद रिक्त रहेबाट परियोजना	रिक्त रहेको दरबन्दीमा आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिको पदपूर्ति गरी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	कार्यान्वयनमा प्रभावित हुने देखिएको ।	कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२९	शीत भण्डारगृह निर्माण - अनुदान प्राप्त संस्थाले लक्ष्यअनुरूप शीत भण्डारगृह निर्माण नगरेको ।	शीत भण्डारगृहहरूको अनुदान वितरण निर्देशिकामा भएको अस्पष्टता एवं कानूनी त्रुटिलाई पुनरावलोकन गर्न तथा अदालतमा गएकाको हकमा अदालतको निर्णयअनुसार गर्न र बाँकीको निर्माण कार्य शीघ्र सम्पन्न गरी समितिमा जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
३०	प्रोत्साहन अनुदान - कार्यविधिको पालना गरी अनुदान नदिएको ।	बाली बिश्लेषण तथा मूल्यांकनको कागजातको विवरण समितिमा पेश गर्न र कार्यविधि अनुसार अनुदान कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
३१	मेसिन, उपकरणको अभिलेख - अनुदानवाट खरिद भएका मेसिन उपकरणहरू सम्बन्धित कृषक समूह सहकारी संस्थाले जिन्सी खातामा अभिलेख राखे नराखेको सम्बन्धमा अनुगमन गरेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३२	जग्गाको लिज स्वामित्व - परियोजनाले अनुदान वितरण गर्दा जग्गाको स्वामित्व पुष्टि हुने प्रमाणबेगर उपलब्ध गराएको नियमसम्मत भएन ।	अव आइन्दा जग्गाको स्वामित्व पुष्टि हुने प्रमाणबेगर लिज उपलब्ध नगराउन तथा अनुदान वितरण गरेको हकमा कागजात प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३३	कार्यक्रम पृष्ठपोषण - संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरूमा स्थापित संयन्त्र र अन्तरनिकाय संयुक्त अनुगमन कार्य योजनासहित कार्य सम्पादनमा कार्यक्षमता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
कृषि क्षेत्र विकास कार्यक्रम		
३४	प्रगति - लक्षित समयमा उद्देश्य पूरा हुने देखिँदैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३५	परामर्श खर्च - कार्य सम्पन्न नहुँदै तथा अन्तिम प्रतिवेदन टुंगो नलाग्दै सम्झौताबमोजिमको पूरै रकम भुक्तानी गरिनु उचित होइन ।	उल्लेखित परामर्श सेवाबाट गरेको सम्झौता, म्याद थप र अनुगमन सम्बन्धी सम्पूर्ण कागजातबारे थप छानवीन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
किसानका लागि उन्नत बीउ बिजन कार्यक्रम		
३६	सम्झौता कार्यान्वयन - ५७४ अनुदानग्राही कृषक समूहसँग सम्झौता गरेकोमा २८ समूहहरूको सम्झौता रु.१३ करोड ८१ लाख २६ हजारको कार्यक्रम सञ्चालन हुनसकेको पाइएन ।	उल्लेखित कार्यक्रम सम्पन्न भएको जनाएकाले सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३७	बढी भुक्तानी - कृषक अनुदानग्राही समूहलाई सम्झौता गरेको रकमभन्दा बढी भुक्तानी गरेको ।	उक्त बढी भुक्तानी गरेको रकमको प्रमाण सहितको विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८	ब्याज - कृषकले तिर्नुपर्ने ब्याजदरमा पुनरावलोकन हुनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
नेपाल लाइभस्टक सेक्टर इनोभेसन आयोजना		
३९	सवारी साधन खरिद - ऋण सहयोगमा सञ्चालित यस आयोजनाले सवारीसाधनहरूको आवश्यकताको पहिचान गरी खरिद गर्नुपर्दछ ।	सवारीसाधन खरिदको विवरण समितिमा पेश गर्न तथा आगामी दिनमा सवारीसाधन खरिद गर्दा आवश्यकताको पहिचान गरी सम्बन्धित निकायको अनुमति लिएर मात्र खरिद गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
कृषि मल अनुदान व्यवस्थापन (अनुदान, आपूर्ति, वितरण र उपयोग)		
४०	नीति कार्यान्वयन - कृषि मल व्यवस्थापन गर्न आवश्यक ऐन, नियमहरू बनाउनुका साथै राष्ट्रिय मल नीति समायानुकूल परिमार्जन गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४१	माग प्रक्षेपण -	***
४१.१	३५ वर्ष अघिको तथ्याङ्कलाई आधार लिँदा आवश्यकताको यथार्थ अनुमान हुन सकेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४१.२	अद्यावधिक खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल यकिन गरी रासायनिक मलको सम्भाव्य मागको प्रक्षेपण गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४२	आपूर्ति व्यवस्था -	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४२.१	विगत ३ वर्षमा वार्षिक अनुमानित मागको करिब ६३ प्रतिशत मात्र रासायनिक मलको आपूर्ति भएको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४२.२	समयमा आपूर्ति नहुँदा हरेक वर्ष मुख्य बालीको समयमा रासायनिक मलको अभाव हुने गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४२.३	सम्झौताअनुसार मल आपूर्ति हुन नसक्दा समयमा मल उपलब्ध हुन सकेन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४२.४	आवश्यक परिमाणको लागि खरिद सम्झौता नहुने, सम्झौता कार्यान्वयनको अनुगमनको कमीजस्ता कारणहरूले गर्दा आपूर्ति व्यवस्था प्रभावकारी हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४३	ढुवानी तथा वितरण -	***
४३.१	मल मौज्जात रहेको भए तापनि वितरण व्यवस्था प्रभावकारी नभएको कारण किसानहरूले मलको चरम अभाव व्यहोर्नु परेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४३.२	मौसमअनुसार क्षेत्रगत रूपमा रासायनिक मल आवश्यकताको पूर्वानुमान गरी उपभोक्तासम्म सुलभरूपमा मल पुऱ्याउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४४	मौज्जात - प्रत्येक वर्ष मागको परिमाणभन्दा कम खरिद गर्ने एवं समयमा मल प्राप्त नहुने परिपाटीले न्यूनतम मौज्जात कायम गर्नसकेको पाइएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४५	मूल्य निर्धारण तथा अनुगमन - स्थानीय समितिहरूले आफ्नो स्थानीय तहमा बिक्रीको लागि तोकिएको मूल्यबारे मल वितरक कम्पनीहरूलाई आधिकारिकरूपले जानकारी दिने गरेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४६	मलको उपयोग - मन्त्रालयले रासायनिक मल अनुदान कार्यक्रमबाट उत्पादकत्वमा भएको वृद्धिवारे अध्ययन गरी उपलब्धि सार्वजनिक गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४७	प्राङ्गारिक मल - किसानलाई जैविक फोहोरमैलाको प्रयोगबाट प्राङ्गारिक मल	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	उत्पादन गरी रासायनिक मलको प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्न प्रोत्साहित गर्नुपर्ने ।	
संगठित संस्था तथा समिति		
नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्		
४८	लक्ष्य प्रगति - लुम्बिनी र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्ने लक्ष्य रहेकोमा सो कार्य हुन सकेको देखिएन ।	परिषद्को विनियमावली तीनमहिनाभित्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन र प्रदेशमा कृषि अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्न निर्देशन दिने ।
४९	स्रोत उपयोग - परिषद्ले विगत ५ वर्षमा गरेको कुल खर्चमध्ये तलब भत्तालगायत अन्य उपभोग खर्चमा करिब ७० प्रतिशत र पुँजीगत तथा अनुसन्धान कार्यक्रममा ३० प्रतिशत खर्च गरेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५०	बीउ उत्पादन तथा अनुसन्धान खर्च - उत्पादन र अनुसन्धान खर्चको अनुपात वृद्धि हुँदै गएको, तर सोही अनुपातमा बीउ उत्पादन वृद्धि नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५१	कृषि प्रविधि - भौगोलिक धरातलअनुसार खनजोत गर्ने, बाली रोप्ने तथा स्याहारने कृषकमैत्री उपकरणको विकास तथा परिमाणात्मक दायरा वृद्धि हुनसकेको देखिएन ।	विश्वविद्यालयसंगको सहकार्यमा कृषक मैत्री उपकरण, र प्रविधिको विकास तथा अनुसन्धान गर्न निर्देशन दिने ।
५२	परिस्थितिकीय परिवर्तनमा अनुसन्धान - नवीन प्रविधिको अनुसन्धानबाट कृषि उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५३	जनशक्ति व्यवस्थापन - रिक्त दरबन्दीमा विगत ५ वर्षदेखि पदपूर्ति नभएकोले अनुसन्धान तथा प्रविधि विकासमा असर तथा प्रभाव परेको ।	तीन महिनाभित्र रिक्त दरबन्दी पदपूर्ति गरी कार्यान्वयनमा दक्षता वृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
५४	उत्पादन मौज्जात - उत्पादित बीउको मौज्जात तत्काल उपयोगमा ल्याउने व्यवस्था हुनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५५	मौज्जात - परिषद्ले आफ्नो स्रोतबाट प्राप्त आमदानीसमेतलाई बजेटमा	तीन महिनाभित्र संचित कोष दाखिला गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	समावेश नगरी मुद्दती खातामा मौज्दात राखेको छ ।	निर्देशन दिने ।
दुग्ध विकास संस्थान		
५६	वित्तीय स्थिति र सञ्चालन नतिजा - सञ्चित नोकसानी गत वर्ष रू.६६ करोड ६५ लाख रहेकोमा यस वर्ष रू.१० करोड ४२ लाख थप भै रू.७७ करोड ७ लाख पुगेको छ ।	संस्थानको सञ्चित नोकसानी बढेको देखिएकोले सो को कारण पहिचान गरी उपयुक्त सुधार योजना कार्यान्वयन गरी सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
५७	लक्ष्य र प्रगति - लक्ष्य अनुसार उत्पादन बढाई आय वृद्धि गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५८	मुद्दती खाता - रू.३ करोड १६ लाख ३७ हजार संस्थानको सञ्चालक समितिमा निर्णयमा सहभागी सदस्यलाई जिम्मेवार बनाई असुल उपर गर्नुपर्ने ।	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक संग समन्वय गरी उल्लेखित नोकसानी र ब्याज असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न तथा सञ्चालक समितिमा निर्णयमा सहभागी सदस्यलाई सचेत गराउन निर्देशन दिने ।
५९	पोलिथिन खपत - दूध, दही हिनामिना भएको सम्बन्धमा छानबिन गरी सम्बन्धित पदाधिकारीबाट असुल गर्नु पर्ने ।	छ महिनाभित्र राफसाफ गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६०	जग्गा - जग्गाहरूको लालपुर्जा नभएकोले वित्तीय विवरणमा उल्लेख गरेको छैन ।	तीनमहिना भित्र उल्लिखित जग्गाको स्वामित्व अद्यावधिक गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६१	क्षतिको गणना - प्रत्येक उत्पादनमा नर्म्स अनुसारको नोकसानी गणना गर्ने नीति कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ ।	घृतांश तथा सोलिड नट फ्याटको सामान्य क्षति नर्म्सअनुसार प्रत्येक पटकको उत्पादनमा गणना भैरहेको जनाएकाले सोहि अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
६२	दूध आयात - अन्य पक्षलाई फाइदा पुऱ्याई संस्थानलाई अनावश्यक व्ययभार हुनेगरी खर्च गरेको ।	उल्लेखित बिषय तीन महिनाभित्र छानवीन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न र अब आइन्दा बोलपत्र मार्फत प्रतिष्पर्धा गराएर मात्र गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी विकास समिति		
६३	स्टल/पसलको बहाल -	***
६३.१	समसायिक बजार मूल्यमा बहालदर अद्यावधिक गरेको पाइएन ।	नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार समयमै बहाल दर अद्यावधिक गरि कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६३.२	७२ स्टल बहालमा नलगाई खाली रहेकोले समितिको आय घटेको छ ।	सुझाव अनुसार तत्काल कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
६३.३	समितिको स्टल/सटरमा व्यवसाय गर्नेमध्ये रु.२१ लाख २९ हजार बहाल असुल गर्न बाँकी देखिएको छ ।	मुद्दामा रहेकाको हकमा फैसला अनुसार हुने गरी गर्न र अन्यको हकमा बक्यौता रकम असुल उपर गरी समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
६४	जग्गाको उपयोग - संरचना निर्माणको कार्य हुन नसकेको कारण जग्गा प्रयोगमा आउन सकेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
कपास विकास समिति		
६५	सञ्चालन नतिजा - स्थापनाको उद्देश्यअनुरूप कपास उत्पादन प्रसोधन र प्रवर्द्धन गरी वित्तीय रूपमा समिति आत्मनिर्भर हुनुपर्नेमा नोकसानीमा रहेको ।	अध्ययन समिति गठन गरी अवस्था अध्ययन गर्न र कपास विकास समितिलाई उद्देश्यअनुरूप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न निर्देशन दिने ।
६६	जग्गा अतिक्रमण - करिब १ हजार ५०० घर परिवारले जग्गा अतिक्रमण गरी समितिको घर गोदामहरू तोडफोड र आगजनी गरेकोले उक्त अवधिदेखि समितिले भोगचलन गर्न नसकेको ।	उल्लिखित अतिक्रमित जग्गाको स्वामित्व कपास विकास समितिको नाममा ल्याई अतिक्रमण हटाई संस्थाको कार्यमा पूर्ण उपयोगमा ल्याउन निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
वन तथा वातावरण मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/२/१६, ३/१४ र १६ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय - मन्त्रालय र मातहतसमेत ५९ सरकारी कार्यालयहरूको रू.९ अर्ब ८९ करोड ९५ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
१.१	लेखापरीक्षण रकममा यस मन्त्रालयमा विनियोजन भई रक्षा मन्त्रालयबाट खर्च भएको रू.३ अर्ब ४४ करोड र प्रदेश तर्फ खर्च भएको रू.२५ करोड ४६ लाख समावेश छैन ।	केहि गर्नु नपर्ने ।
१.२	अपि नम्पा संरक्षण क्षेत्रको रू. ८ करोड २ लाखको लेखापरीक्षण हुन बाँकी रहेको ।	यसको फाइल अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा रहेको जनाएकोले कागजात झिकाई लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२	संगठित संस्था र अन्य संस्था - ६ संस्थाका १८ कार्यालयको रू.५ अर्ब ६६ करोड ५७ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
३	बातावरणीय लेखापरीक्षण - राष्ट्रिय निकुञ्ज व्यवस्थापन विषयको वातावरणीय लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	सुझाव अनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
४	आवधिक योजना कार्यान्वयन - आवधिक योजना अनुरूप २०७६।७७ को अपेक्षित लक्ष्यका १२ सूचकमा लक्ष्य अनुसार प्रगति न्यून रहेको ।	हालसम्मको प्रगति विवरणको तथ्याङ्क संकलन गरी सोको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
५	बजेट वक्तव्य - बजेट वक्तव्यमा समावेश भएका कार्यक्रमहरूको लक्ष्य अनुरूपको प्रगति हुन नसकेको ।	बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएका कार्यक्रमको लक्ष्यअनुसार प्रगति नहुनको कारण खुलाएर एक महिनाभित्र स्थिति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६	दिगो विकास लक्ष्य - निर्धारित लक्ष्यबमोजिमका कार्यक्रमको कार्यान्वयन सम्बन्धमा मन्त्रालयबाट प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गरी प्रगति हासिल गर्नुपर्ने ।	कार्यक्रम र तीनमा भएको प्रगति, विनियोजन गरिएको बजेट अनुसार गरिएको खर्च सम्बन्धमा विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७	लेखा तथा वित्तीय विवरण - मन्त्रालयको वार्षिक आर्थिक विवरण अनुसार सोझै भुक्तानी हुने अनुदान खर्च भएको लेखा तथा वित्तीय विवरण लेखापरीक्षणको लागि पेस नभएको ।	अब आइन्दा यस किसिमका सम्झौता गर्दा महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउने अनिवार्य व्यवस्था गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने
८	कार्य सम्पादन करार - मन्त्रालयअन्तर्गत ५ विभाग मध्ये ४ विभागले कार्यसम्पादन करार गरे तापनि सो अनुसारको प्रगति विवरण तयार नगरेको ।	अहिलेसम्मको कार्यसम्पादन करार अनुसारको प्रगति विवरण एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९	संगठन संरचना - मन्त्रालयले साविकको कर्मचारी दरबन्दी पुनः संरचना गरी दरबन्दी स्वीकृत गरेकोमा कतिपय दरबन्दी स्वीकृत भएको कार्यालय सञ्चालनमा नरहेको ।	बनरक्षक नियमावली एक महिनाभित्र कार्यान्वयनमा ल्याई सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१०	वन अतिक्रमण - हालसम्म १ लाख ४ हजार ५४३ हेक्टर वन क्षेत्र अतिक्रमण भएकोमा यो वर्ष ७९७ हेक्टर (०.७६ प्रतिशत) वन क्षेत्रबाट अतिक्रमण हटाएको ।	लक्ष्यअनुसार वन अतिक्रमण रोक्न गरिएका प्रयत्न र गर्न नसकिएका कामको कारण सहित बिस्तृत विवरण सहित स्थिति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११	परामर्श सेवाको नर्म्स - परामर्श सेवामा खर्च लेखेकोमा आवश्यक नर्म्स मन्त्रालयबाट स्वीकृत नभएको ।	अब आइन्दा नर्म्स बनाएरमात्र खर्च गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१२	वातावरणीय परीक्षण एवं मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन स्वीकृतिका लागि सम्बन्धित निकायमा पेस भएका प्रस्तावहरू नियमले तोकेको प्रक्रिया पूरा	वातावरणीय परीक्षण एवं मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन स्वीकृतिका लागि यस मन्त्रालयले गर्ने कार्यमा लागेको समयको अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गरेको अवस्थामा समयमा नै मूल्याङ्कन गरी स्वीकृत गर्नुपर्ने ।	गर्न र यसमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
१३	प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क - प्रदूषण नियन्त्रण शुल्कवापत असुल गरी सञ्चित कोष दाखिला गरेको रकमबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रदूषण नियन्त्रण एवं रोकथाम गर्ने कार्यमा खर्च नगरेको ।	प्रदूषण नियन्त्रण एवं रोकथाम गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पर्ने कार्यक्रम प्रस्ताव गरी कार्यान्वयन गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४	परामर्श सेवा - वन तथा भू-संरक्षण विभागले सम्बन्धित निकायमा उपलब्ध जनशक्तिबाट कार्य हुन नसक्ने आधार र कारण नखुलाई परामर्श सेवा खरिद गरेको ।	मौजुदा जनशक्तिको विवरण समितिमा पेश गर्न र आगामी दिनमा मौजुदा जनशक्तिबाट गर्न नसक्नेबाहेकका कार्यहरू मात्र परामर्श सेवा मार्फत गर्ने गरी व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
	वन तथा भू-संरक्षण विभाग	
१५	वृक्षारोपण नीति - राष्ट्रिय वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ मा वृक्षारोपणको व्यवस्था रहेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१६	अनुदान वितरण - विभागले दिएको अनुदान उद्देश्यअनुरूप खर्च भए नभएको सम्बन्धमा विभागले अनुगमन, सुपरिवेक्षण गरेको देखिएन ।	उल्लिखित १३६ संस्थालाई दिएको अनुदानको विवरण समितिमा पेश गर्न र अनुदान सदुपयोग सम्बन्धमा अनुगमन गर्न निर्देशन दिने ।
१७	रोयल्टी - विभागले जग्गाबाट प्राप्त हुनुपर्ने रोयल्टीको अभिलेख नराखेकोले प्राप्त हुनुपर्ने रोयल्टी रकम यकिन हुन नसकेको ।	लिजमा दिइएको रोयल्टी उठाउने जग्गाको अभिलेख अद्यावधिक गरी स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८	वैदेशिक सहायताको उपयोग - आयोजना अवधि समाप्त हुँदा ८६.४८ प्रतिशत वित्तीय प्रगति रहेकोले बाँकी अवधिमा तोकिएअनुसार कार्यप्रगति हुने अवस्था नदेखिएको ।	सहायतको प्रभावकारी उपयोग गर्न कमजोरी पहिचान गरी उल्लिखित बैदेशिक सहायतामा सञ्चालित आयोजनाको लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गर्न निर्देशन दिने ।
	वनस्पति विभाग	
१९	सशर्त अनुदान - जडीबुटी स्रोतहरूको दिगो संरक्षण र विकासका लागि विभाग र प्रदेश स्तरबाट समेत अनुदान उपलब्ध हुने भएकोले कार्यक्रममा	हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	दोहोरोपन हुने स्थिति रहेको ।	
	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु विभाग	
२०	संरक्षित क्षेत्र अतिक्रमण - विभाग अन्तर्गत संरक्षित क्षेत्रको ४ हजार ४८४.७५ हेक्टर जग्गा अतिक्रमण परेकोमा ४०.४२ हेक्टर (०.९० प्रतिशत) मात्र जग्गा अतिक्रमण मुक्त गरेको ।	हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१	मौज्दात - वन्यजन्तुवाट हुने क्षतिको राहत वितरणको लागि निकास गरेको रकम विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयको कार्य सञ्चालन खातामा बाँकी रहेको	राहत वितरण गरी रकम बाँकी रहेमा गत विगतको र हालको रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्न परिपत्र गरिसकेको जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
२२	गुरुयोजना कार्यान्वयन - राष्ट्रिय प्राणी उद्यान, भक्तपुरको गुरुयोजनाको लागत र औसत वार्षिक खर्च विश्लेषण गर्दा उक्त उद्यान निर्माण गर्न १९४ वर्ष लाग्ने देखिएको ।	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान, भक्तपुरलाई प्राथमिकता दिई तत्काल लगानी तथा स्रोतको व्यवस्थापन गरी निर्धारित समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
२३	बक्यौता राजस्व - होटल लज तथा चियापसल सञ्चालनबापतको वार्षिक शुल्कबापत बुझाउनपर्ने राजस्व रकम गत विगत वर्षको प्रतिवेदनमा औँल्याएकोमा सुधार नभएको ।	बक्यौता राजस्व असुल गरी दाखिलाको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२४	अधुरो निर्माण कार्य - शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जलागायतका कार्यालयअन्तर्गत निर्माण कार्य गर्न खरिद सम्झौता गरेकोमा ती निर्माण कार्यहरू सम्पन्न नभएको तथा खरिद सम्झौता अवधि समाप्त भैसकेको ।	असुल गरेको क्षतिपूर्ति दाखिला गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न तथा बाँकी छानविन गरी व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
२५	लिज वन - शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जले एक धार्मिक संस्थालाई राजस्व नलिने गरी लिजमा उपलब्ध गराएकोमा सम्झौतामा उल्लेख भएअनुसार वृक्षारोपण गरेको देखिएन ।	लिजमा दिएको वनको म्याद समाप्त भएकोले तीन महिनाभित्र वन क्षेत्रको सिमाना यकिन गरी सम्झौता पुनरावलोकन गर्न वा वनक्षेत्र फिर्ता लिन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
वातावरण विभाग		
२६	वायु गुणस्तरको अवस्था - नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्डभन्दा धूलोको कण बढेको ।	सम्बन्धित निकायसँग छलफल गरी कार्ययोजना बनाएर वायु गुणस्तरको अवस्था सुदृढ गर्न निर्देशन दिने ।
२७	उपकरणको प्रयोग - घरभित्रको प्रदूषण मापन गर्न उपकरण खरिद गरेको र खरिद भएका मेसिन तथा उपकरणको वारेन्टी अवधि ३ वर्ष मात्र रहेकोमा घरभित्रको प्रदूषण मापन गर्ने कार्य सुरुवात नै नगरेको ।	स्थानीय निकायसँगको समन्वयमा उल्लिखित उपकरणको उपयोग गर्न निर्देशन दिने ।
रेड कार्यान्वयन केन्द्र		
२८	जलवायु परिवर्तन र वन कार्बन व्यापार - विद्यमान नीति, रणनीति र कानुनी व्यवस्थाबमोजिम कार्बन व्यापार गरी आयआर्जन गर्न नसकेको ।	जलवायु परिवर्तन र कार्बन व्यापारबाट अधिकतम लाभ लिने गरी कागजात तयार गर्ने कार्य समयमै सम्पन्न गर्न र समितिमा प्रगति विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२९	खर्चको प्रमाण - परामर्शदाताले गरेको खर्चको बिल भरपाईको आधारमा शोधभर्ना दिनुपर्नेमा बिल भरपाई पेस नभएको ।	कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना		
३०	आयोजनाको उपलब्धि - यो वर्षसम्म सम्पादन गर्नुपर्ने क्रियाकलापमध्ये आयोजनाको बाँकी अवधि न्यून रहेको अवस्थामा सबै कार्यक्रम सम्पन्न हुने अवस्था नदेखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३१	दर्ता - आयोजनाले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको परामर्शदातालाई भुक्तानी गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३२	उपभोक्ता समिति मार्फत खरिद - मालसामानको प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर सम्बन्धमा सम्बन्धित प्राविधिकले नापजाँच गरी सिफारिस नगरेको ।	स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३३	प्रमाण - भुक्तानीका लागि आवश्यक पर्ने कागजात बेगर मालसामान खरिदको बिल मात्र संलग्न गरी १६ संस्थाले लिएको पेस्की फर्स्यौट गरेको ।	मालसामान बुझेको भरपाई तथा विवरण पेश गरेकोले पेशकी फर्छ्यौटलाई मान्य गरी बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
पर्वतीय जलाधारहरूको जलवायु परिवर्तन समानुकूलन आयोजना		
३४	वित्तीय प्रगति - आयोजनाको हालसम्मको स्रोतगत खर्चको आधारमा विश्लेषण गर्दा नेपाल सरकारको स्रोतबाट ३७.१९ प्रतिशत र दाताहरूको स्रोतबाट ७.३१ प्रतिशत घटी खर्च भएको ।	आयोजना सम्पन्न भएको जनाएकाले केही गर्नु परेन ।
३५	शिरोभार खर्च - परामर्शदातालाई आयोजना अवधिभरको लागि शिरोभार खर्चबापत रु. ४ करोड ४६ लाख ८८ हजार भुक्तानी भएकोले नेपाल सरकारलाई थप व्ययभार पर्न गएको ।	शिरोभार खर्चबापत खर्च गर्नुको आधार र कारण खुल्ने कागजात तथा विवरण एक महिना भित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३६	अग्रिम कर - परामर्शदाता गैरबासिन्दा व्यक्ति रहेकोले आयोजनाले परामर्शदातालाई दिएको सेवा शुल्कमा कर कट्टी नगरेको ।	उक्त रकम असुल गर्न, यस्तो कारोवारको लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट गराउन र अव आइन्दा यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय निकुञ्ज व्यवस्थापन (चितवन र बर्दिया)		
३७	वासस्थान व्यवस्थापन -पर्याप्त बजेटको अभावमा आवश्यकताअनुसार निर्माण एवं व्यवस्थापन हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३८	जैविक तथा वन्यजन्तु संरक्षण -	
३८.१	सन् २००९ देखि २०१८ सम्मको ९ वर्षको अवधिमा चितवनमा बाघको संख्या २५।६ प्रतिशतले घट्न गएको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३८.२	चितवनमा सन् २००८ देखि २०१५ को बीचमा ५ प्रतिशत रहेको वृद्धिदर २०२० को गणनामा ३ प्रतिशत देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३८.३	नदीको किनारमा नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, माझीको तियारी जालमा परेर गोही मर्ने आदिजस्ता कारणले घडियाल गोहीको संख्यामा अपेक्षित वृद्धि हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३८.४	प्राकृतिक वासस्थान र आहारामा हास आएको कारणले गिद्ध संरक्षणमा थप जोखिम बढाएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३८.५	विगतका केही वर्ष शून्य चोरी शिकारी वर्ष मनाए पनि निकुञ्ज क्षेत्रमा चोरी शिकारीका घटना नरोकिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३९	मानव-वन्यजन्तु द्वन्द -	***
३९.१	वन्यजन्तुबाट हुने नोक्सानीलाई कम गर्न विभिन्न कार्य हुँदै आएका पनि क्षतिका घटनाहरूमा कमी नआएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३९.२	वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको प्रक्रियागत ढिलाइ र बजेटको कमीका कारणले गर्दा पीडितलाई राहत रकम समयमै उपलब्ध हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४०	पर्या-पर्यटन १इको टुरिज्म -	***
४०.१	चितवनको सौराहा, जगतपुर, तथा बर्दियाको ठाकुरद्वारा क्षेत्रमा स्थानीय बस्तीसँगै जोडिएर होटल तथा रिसोर्टहरू सञ्चालन गरेको देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४०.२	बर्दियामा होटल तथा होमस्टेहरूमा स्थानीय खाना, स्थानीय भेषभूषा तथा भाषाको प्रयोगको अवस्था न्यून ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४०.३	निकुञ्ज व्यवस्थापनले पर्या-पर्यटनको अवधारणाअनुरूप पर्यटकीय गतिविधिहरू व्यवस्थित गर्ने क्रियाकलापहरू सञ्चालन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४१	अतिक्रमण व्यवस्थापन - संरक्षित क्षेत्र अतिक्रमण हुँदा वनक्षेत्र मासिने,	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	जैविक विविधतामा हास आउने, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व बढ्ने लगायतका समस्याहरू बढ्दै गएको ।	
संगठित संस्था तथा समिति		
राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति		
४२	आयोजनाको स्थिति - गुरुयोजनाबमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च नहुँदा संरक्षण र विकासको लक्ष्य पूरा नहुने देखिएको ।	नीतिगत, कानूनी र संरचनात्मक सुधारसहित प्रयास बजेट व्यवस्था गरी सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरेर कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउँदै आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
४३	अग्रिम आयकर - समितिको कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई, कैलालीले २९ उपभोक्ता समितिमार्फत भुक्तानी गर्दा घटी कर कट्टी गरेकोले नपुग रकम असुल हुनुपर्ने ।	छानविन गरी एक महिनाभित्र उक्त रकम असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४४	उपभोक्ता समिति - निर्माण कार्यमा लागत अनुमान तयार गर्दा एक करोड रुपैयाँभन्दा बढी हुने भएकोले नियम प्रतिकूल हुने गरी कार्य गराएको ।	छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न तथा दोषी पदाधिकारीलाई सचेत गराई सोको जानकारी समितिमा गराउन निर्देशन दिने ।
४५	कामको गुणस्तर - उपभोक्ता समितिमार्फत गराईएको आयोजनाको काम गुणस्तरयुक्त नदेखिएको ।	छानवीन गरी दोषीलाई कारवाही गर्न, बिग्रेका संरचना उपभोक्ता समितिबाट निर्माण गर्न लगाउन र सोको जानकारी समितिमा गराउन निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष		
४६	कोष स्थिति - कोष र अन्तर्गतका ८ निकायले यो वर्ष रु.१ अर्ब ११ करोड २० लाख आम्दानी गरी रु.९९ करोड ९४ लाख खर्च गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४७	कानूनी व्यवस्था - सदर चिडियाखाना सञ्चालन सम्बन्धी स्पष्ट कानून नहुँदा समस्या देखिएको ।	यथाशिघ्र कानूनी व्यवस्था गरी व्यवस्थित गराउन निर्देशन दिने ।
४८	सञ्चालन स्थिति - यो वर्ष कार्यालयले प्रवेश शुल्कसमेत रु.९ करोड ३६ लाख आम्दानी र रु.११ करोड ६३ लाख खर्च गरेको ।	हाल कोषको आम्दानी र खर्च सन्तुलनमा रहेको जनाएकाले थप सुधार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४९	चिडियाखाना व्यवस्थापन - चिडियाखाना व्यवस्थापन सम्बन्धमा गुरुयोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र चिडियाखाना विकास कोषको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसकेको।	वन मन्त्रालयसँग समन्वय गरी कोषको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न र सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने।
अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र		
५०	सार्वजनिक जग्गा प्रयोग - अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजना, कास्कीमा सार्वजनिक क्षेत्रमा सञ्चालित आयोजनाले होटल व्यवसायीको संख्या र चर्चेको सार्वजनिक जग्गाको विवरण अद्यावधिक नगरेको।	तीन महिनाभित्र स्थानीय निकायसँग समन्वय तथा छलफल गरेर रोयल्टीको विषय स्पष्ट गर्न निर्देशन दिने।
५१	दस्तुर एवं शुल्क - आयोजनाले आफ्नो क्षेत्रभित्र क्रियाशील ५७ समितिले आमदानी गरेको दस्तुर एवं शुल्क र गरेको खर्च स्वीकृत व्यवस्थापन कार्ययोजनाबमोजिम भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन नगरेको।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
वन तथा वातावरण मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ उपर मिति २०७९/३/१९ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय - मन्त्रालय र मातहतका ६१ सरकारी कार्यालयहरूको निम्नानुसार रु.११ अर्ब ५५ करोड ३२ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	संगठित संस्था र अन्य संस्था - यो वर्ष ५ संस्थाको रु.३ अर्ब ३३ करोड ५२ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।	***
३	वार्षिक कार्यक्रम र प्रगति - तोकिए बमोजिम लक्ष्य हासिल नहुँदा योजनाले निर्धारण गरेको उद्देश्य पूरा हुन नसक्ने देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४	योजना कार्यान्वयन - चौधौं योजनामा तोकिएको लक्ष्यमध्ये भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचना पुनः निर्माण, वन क्षेत्र अतिक्रमण हटाउने लगायतका कार्यमा लक्ष्यअनुसार प्रगति नभएको ।	एक महिनाभित्र प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न तथा लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्ययोजना बनाएर कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
५	बजेट वक्तव्य - बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित सम्भाव्य प्रदेशहरूमा सहकारी तथा निजी क्षेत्रको सहभागितामा न्यूनतम एक जडीबुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६	दिगो विकासका लक्ष्य - मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ताल, सिमसार, पोखरी संरक्षण, रुख बिरुवा र जनावरको प्रजाति संरक्षण कार्यमा लक्ष्यअनुसार प्रगति भएको छैन ।	एक महिनाभित्र प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न तथा प्रयास बजेट व्यवस्था गरी लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्ययोजना बनाएर द्रुत रूपमा कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
७	संगठन संरचना - मन्त्रालयले साबिकको कर्मचारी दरबन्दी पुनर्संरचना गरेको ।	
८	कार्यक्रम कार्यान्वयन - प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरू संघीय कार्यालयहरूमा राखी कार्यान्वयन गरेकोले कार्यक्रम कार्यान्वयनमा दोहोरोपना हुन गएको ।	तीनै तहबीच स्पष्ट कार्यक्षेत्र र सीमामा रहेर समन्वय गर्दै कार्यक्रममा दोहोरोपना नपर्ने गरी मापदण्डको पालना गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
९	वन अतिक्रमण - मन्त्रालयले २०७५।७६ मा अतिक्रमित वन हटाउनेतर्फ कुनै काम गरेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१०	नर्म्स - आवश्यक नर्म्स मन्त्रालयबाट स्वीकृत नभएकोले लागत अनुमान तयार गर्दा पारिश्रमिक लगायत विभिन्न आइमटममा फरक फरक दर राखी तयार गरेको ।	अव आइन्दा नर्म्स बनाएर दर रेट फरक नहुने गरी व्यवस्था गरेर मात्र खरिद कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
११	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन - समयमा वातावरणीय पक्षको मूल्याङ्कन एवं स्वीकृति हुन नसक्दा निर्माण कार्यमा ढिलाई हुन गई योजनाको लागत र समय बढ्ने गरेको ।	हालको स्थिति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
वातावरण विभाग		
१२	वायुको गुणस्तर अवस्था - वायु प्रदूषण नियन्त्रणका लागि मापदण्डअनुसार रणनीतिक योजना र कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१३	जरिवाना - वातावरणीय मापदण्डहरू कार्यान्वयन नगरेका संस्थालाई जरिवाना बापत राजस्व दाखिला गर्न अनुरोध गरेकोमा दाखिला नगरेकोले	एक महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सरकारी बाँकीसरह असुल गर्नुपर्ने ।	
वन तथा भू-संरक्षण विभाग		
१४	वृक्षारोपण कार्यक्रम - वन क्षेत्र बाहिर आवास, नहर सडक र अतिक्रमण क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरेको अभिलेख नराखेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५	अनुदान वितरण - विभाग एवं मन्त्रालयबाट अनुगमन, सुपरिवेक्षण नगरेकोले सम्झौताअनुसार अनुदानको उपयोग भएको आश्वस्त हुने आधार भएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१६	पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन अनुदान - सामुदायिक वनमा पर्यापर्यटन सञ्चालन गर्न अनुदान उपलब्ध गराएकोमा यस्ता कार्यक्रम प्रदेश एवं स्थानीय तहले समेत गर्ने भएकोले दोहोरो नहुने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१७	रोयल्टी - विभागबाट लिज एवं भोगाधिकारको लागि जग्गा संघ संस्थालाई दिएकोमा ती जग्गाबाट प्राप्त हुनुपर्ने रोयल्टीको अभिलेख नराखेको ।	एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८	मूल्य अभिवृद्धि कर - मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टी नगरी भुक्तानी गरेकोले उक्त रकम राजस्व खातामा दाखिला भएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।	छ महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१९	वैदेशिक सहायता - दातृ निकायको अनुदान तथा ऋण सहयोगमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको वित्तीय प्रगति कम रहेकोले बाँकी अवधिमा आयोजना सम्पन्न हुने अवस्था नदेखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२०	परामर्श सेवा खर्च - सम्झौतामा नियमित अनुगमनको कार्यसमेत परामर्शदाताबाट गराउनुपर्ने व्यवस्था राखेकोले सरकारी निकायमा कार्यरत जनशक्तिको उपयोग अवस्था न्यून रहेको ।	मौजुदा जनशक्तिको विवरण समितिमा पेश गर्न र आगामी दिनमा मौजुदा जनशक्तिबाट गर्न नसक्नेबाहेकका कार्यहरू मात्र परामर्श सेवा मार्फत गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
रेड कार्यान्वयन केन्द्र		
२१	जलवायु परिवर्तन र वन कार्बन व्यापार - नेपालको ४४.७४ प्रतिशत भू-	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भाग वन तथा बुट्यान क्षेत्रले ओगटेको भए तापनि सोअनुरूप लाभ प्राप्त गर्न नसकेको ।	
पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना		
२२	उपलब्धि - लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न आयोजना कार्यान्वयनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२३	कर दर्ता - आयोजनाले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको परामर्शदातालाई भुक्तानी गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
वनस्पति विभाग		
२४	सर्शत अनुदान - महत्वपूर्ण जडीबुटीको दिगो संरक्षण र विकासका लागि प्रदेश र स्थानीय तहमा समेत अनुदान उपलब्ध गराएकोले कार्यक्रममा दोहोरोपना हुने स्थिति देखिएको ।	प्रणालीगत सुधार गरी सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग		
२५	गुरुयोजना - पुनर्स्थापना केन्द्र, समस्याग्रस्त र घाइते वन्यजन्तु व्यवस्थापनसमेत समेटिने गरी गुरुयोजना तयार गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन ।	राष्ट्रिय प्राणी उद्यान, भक्तपुरलाई प्राथमिकता दिई तत्काल लगानी तथा स्रोतको व्यवस्थापन गरी समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
२६	संरक्षित क्षेत्र अतिक्रमण - प्राप्त विवरण अनुसार २०७५।७६ सम्म संरक्षित क्षेत्रको ४ हजार ४३९ हेक्टर जग्गा अतिक्रमण भएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२७	राहत वितरण - वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत वितरण गर्न संरक्षित क्षेत्रलाई निकासी दिएकोमा खर्च नभई बाँकी रहेको रकम फिर्ता दाखिला गर्नुपर्दछ ।	राहत वितरण गरी रकम बाँकी रहेमा गत विगतको र हालको रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्न परिपत्र गरिसकेको जनाएकोले उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
२८	बक्यौता राजस्व - होटल, लज तथा पसल व्यवसायीबाट प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व असुल नगरेको ।	बक्यौता राजस्व असुल गरी दाखिलाको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२९	लिजिङ्ग वनको संरक्षण - शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जले एक धार्मिक संस्थालाई १० वर्षको लागि राजस्व नलिने गरी लिजमा उपलब्ध गराएकोमा लिजको म्याद समाप्त भएता पनि हालसम्म फिर्ता नलिएको ।	लिजमा दिएको वनको म्याद समाप्त भएकोले तीन महिनाभित्र सिमाना यकिन गरी वनक्षेत्र फिर्ता लिन निर्देशन दिने ।
३०	दस्तुर असुली - शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जले एक कम्पनीलाई चिया बगानको लागि लिजमा दिएको वन क्षेत्रको लिज दस्तुर असुल नगरेको साथै उक्त कम्पनीसँग लिज अवधि समाप्त भएकोले वन क्षेत्र फिर्ता गर्नुपर्ने ।	तीन महिनाभित्र लिज दस्तुर असुल गर्न र अवधि समाप्त भएकोले वन क्षेत्र फिर्ता गर्न निर्देशन दिने ।
३१	सोझै खरिद - चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले निर्माण व्यवसायीबाट पटक पटक सोझै गराई भुक्तानी गरेको ।	सोझै खरिद गर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराई समितिमा जानकारी दिन, उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउन र अब आइन्दा यस्तो कार्य नदोहोरिने गरी कानून अनुसार खरिद कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
३२	शिकार आरक्ष - जंगलको अनुपातमा अधिक संख्यामा रहेका जीव र पन्छीहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।	वैज्ञानिक तरिकाले गरिरहेको जनाएकोले सुझावअनुसार थप सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
वातावरणीय लेखापरीक्षण		
काठमाडौं उपत्यकाको पर्यावरणीय अवस्थाको मूल्याङ्कन		
३३	वातावरणीय अवस्था - नेपालको वातावरणीय अवस्था वर्षेपिच्छे खस्किँदै गएको देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३४	उपत्यकामा प्रदूषण सघनता -	***
३४.१	उपत्यकामा रोजगारीका अवसर, शिक्षा, स्वास्थ्य लगायतका कारण जनसंख्या वृद्धि दर अत्यधिक रहेको तर सो अनुरूप पूर्वाधार तथा अन्य सेवा सुविधा पर्याप्त नरहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३४.२	पूर्वाधार निर्माणका लागि विभिन्न निकायले तयार गरेका स्पेसिफिकेसन,	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	मापदण्ड, कार्यविधिको पालना नहुँदा प्रदूषण बढ्न गएको छ ।	
३४.३	काठमाडौं उपत्यकाको वायु प्रदूषणको दोस्रो कारकको रूपमा सवारीसाधन रहेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३४.४	अव्यवस्थित बस्ती विकास, बढ्दो सवारीसाधन, झुँटाभट्टा लगायतका क्षेत्रमा विभाग र सम्बन्धित निकायले जारी गरेका मापदण्डको प्रभावकारी पालना नहुनु जस्ता विषय उपत्यकामा प्रदूषण बढाउने कारकका रूपमा रहेका छन्।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३५	उपत्यकामा वायु प्रदूषण - काठमाडौं उपत्यकाभित्र पीएम १०, पीएम २.५ र टिएसपीको मात्रा विश्व स्वास्थ्य संगठन र वातावरण विभागले तयार गरेको मापदण्ड भन्दा धेरै बढी रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३६	ध्वनि प्रदूषण - ध्वनि प्रदूषण कम गर्न उपत्यकामा सवारीसाधनको हर्न निषेध गर्नु बाहेक अन्य उल्लेखनीय प्रयास भएको देखिँदैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७	फोहोरमैला व्यवस्थापन -	***
३७.१	फोहोरमैलाको प्रकृति अनुसार जैविक र अजैविक गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा सो नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७.२	वन तथा वातावरण मन्त्रालयले राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेका कतिपय सूचनाहरूको कार्यान्वयन भएको पाइएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७.३	सफाइ कर्मचारी र त्रुमर गाडी रहे तापनि दक्षतापूर्वक परिचालनको अभावमा महानगरभित्रका अधिकांश सडकमा धुलो यथावत रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७.४	टेकुस्थित फोहोरमैला स्थानान्तरण केन्द्र वाग्मती र विष्णुमती नदीको किनारमा रहेको हुँदा फोहोरबाट निस्केको लिचेट सिधै नदीमा मिसिई पानी प्रदूषित हुने अवस्था देखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३७.५	फोहोरमैला सङ्कलन र ढुवानी गर्न अत्याधुनिक साधनको प्रयोग नभई अधिकांशतः पुराना ट्रक, ट्रिपर प्रयोग भएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७.६	उपत्यका भित्र फोहोरमैला व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने निजी संस्थाले गरेको कार्य व्यवसायिक वा नाफा कमाउने उद्देश्यले भएको सम्बन्धमा स्पष्ट हुने अवस्था नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७.७	फोहोरको सङ्कलन, वर्गीकरण र ढुवानीमा देखिएका कमजोरी व्यवस्थापन गर्न नसक्दा जनस्वास्थ्य, सहरी सौन्दर्यीकरण र वातावरणमा समेत नकरात्मक असर परेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३८	समन्वय र सहकार्य - वातावरण व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय र संस्थाबीच प्रभावकारी समन्वय नभएकोले एउटा निकायले सम्पादन गर्दा हुने कार्यमा धेरै निकायहरू संलग्न रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
संगठित संस्था तथा समिति		
राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति		
३९	कार्यक्षेत्र - देशको करिब १२.७८ प्रतिशत भूभाग ओगट्ने गरी पूर्वमा इलामदेखि पश्चिम कञ्चनपुरसम्म यसको कार्यक्षेत्रमा समावेश गरेको छ ।	***
४०	प्रगति - समितिबाट प्राप्त विवरणअनुसार २०७१।७२ देखि २०७५।७६ सम्म रु.७ अर्ब ७९ करोड ६६ लाख (९१.२ प्रतिशत) खर्च भएको छ ।	केहि गर्नु नपर्ने ।
४१	सञ्चितको कोष फिर्ता - चुरे क्षेत्रमा रहेका ९३ स्थानीय तहको लागि विनियोजन भएकोमा खर्च भई बाँकी रहेको रकम संघीय सञ्चितकोषमा फिर्ता गर्नुपर्दछ ।	उक्त रकम अनुदान वा बजेट खर्च हो सोको यकिन गर्न, कुन निकायबाट खर्च भएको छ सोको विवरण समितिमा पेश गर्न र बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष		
४२	चिडियाखाना - विक्रम सम्वत् १९८९ मा निजी संस्थाको रूपमा स्थापना भई	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	२००७ पश्चात नेपाल सरकारको स्वामित्वमा आएको यो संस्था २०५२ देखि राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषअन्तर्गत सञ्चालित छ ।	
४३	चिडियाखानामा रहेका जीवजन्तु - कोष र वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयबीच भएको सम्झौता अनुसार चिडियाखाना सञ्चालन सम्बन्धमा कार्यविधि, नियमावली एवं गुरुयोजना तयार नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४४	सार्वजनिक जग्गा प्रयोग - आयोजनाले होटल व्यवसायीको संख्या र चर्चेको सार्वजनिक जग्गाको विवरण अद्यावधिक गरेको छैन ।	होटल व्यवसायीको संख्या र चर्चेको सार्वजनिक जग्गाको विवरण अद्यावधिक गर्न र तीन महिनाभित्र रोयल्टी असुल गरी दाखिलाको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४५	दस्तुर एवं शुल्क - दस्तुर तथा शुल्क सम्बन्धी विषयको सम्बन्धमा नियमावली र निर्देशिकामा फरक व्यवस्था रहेको ।	उल्लिखित नियमावली र निर्देशिकामा एकरूपता ल्याई आमदनित र खर्च गर्ने प्रक्रिया व्यवस्थित गर्न र खर्चलाई पारदर्शी बनाउन निर्देशन दिने ।
जडीबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी लिमिटेड - २०७२।७३ देखि २०७५।७६		
४६	अद्यावधिक विवरण - कम्पनीसँग वित्तीय विवरण तथा प्रमाण कागजात नरहेकोले लिनुपर्ने र तिर्नुपर्ने रकमको यथार्थ स्थिति यकिन गर्न नसकिएको	तीन महिनाभित्र यथार्थ विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४७	घटी जग्गा - कम्पनीको नाममा १०-६-०-१ बाँकी रहनुपर्नेमा लालपुर्जाअनुसार ९-१-०-२ मात्र बाँकी देखिएकोले १-४-३-३ जग्गा घटी भएकोमा छानबिन गरी सम्पत्ति यकिन गर्नुपर्ने ।	तीन महिनाभित्र घटी भएको जग्गा छानवीन गरी यकिन गर्न र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४८	बौद्धिक ज्ञान तथा सम्पत्ति - कम्पनीले विभिन्न जडीबुटी उत्पादन गर्ने सूत्र तथा बौद्धिक ज्ञान सम्पत्तिहरू विकास गरेको भए तापनि सोको रीतपूर्वक दर्ता गरी कानुनी अधिकार सिर्जना नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४९	लक्ष्य प्रगति स्थिति - कम्पनीले लक्ष्यअनुसार प्रगति गर्न उपलब्ध स्रोत र साधनको उच्चतम उपयोग गर्नुपर्दछ ।	अद्यावधिक स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न रणनीतिक कार्ययोजना बनाएर लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ उपर मिति २०७८/११/३०, २०७८/१२/०१, ६, २२, २३, २४ र २८ गते
भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय - मन्त्रालय र मातहतका १६ कार्यालयको रु. १९ अर्ब ६३ करोड ७६ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	संगठित संस्था र अन्य संस्था - यो वर्ष २७ अस्पताल तथा संगठित संस्थाको रु. ५० अर्ब ९७ करोड ९१ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
३	शोधभर्ना - अनुदान रु. ६ करोड ८१ लाख र ऋण रु. ४५ करोड ५५ लाखसमेत रु. ५२ करोड ३६ लाख शोधभर्ना हुन बाँकी रहेको ।	उल्लिखित शोधभर्ना लिइसकेको जनाएकोमा परियोजना अवधि नसकिँदै फरफारक गर्न गराउन र शोधभर्नाको बास्तविक अवस्था देखिने विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४	प्राविधिक सहायता - प्राविधिक सहायताअन्तर्गत भएको खर्चको विवरण उपलब्ध नगराएको ।	अहिलेसम्म प्राप्त प्राविधिक सहायताको विषयमा सम्बन्धित दातृ निकाय/संस्थाबाट गराइएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, प्रगति प्रतिवेदन र अनुदान सहायताको विवरण समेतको आधारमा यथार्थ विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने । अब आइन्दा यस्तो सहायताको लागि सम्झौता गर्दा निश्चित शर्तहरू राखेर उपयोगी सहायता

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		मात्र लिने व्यवस्था गर्न र लेखापरीक्षण गराउने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५	सोझै भुक्तानी - जर्मनी सरकार सहयोगअन्तर्गतको के.एफ.डब्लु. सोझै भुक्तानी अनुदानतर्फ रु. १ अर्ब बजेट व्यवस्था भएकोमा रु. ९ करोड ९२ लाख ६२ हजार अर्थात् ९.९३ प्रतिशतमात्र खर्च भएको तर खर्चको स्रेस्ता लेखापरीक्षणको क्रममा पेस नगरेको ।	अव आइन्दा यस्तो अनुदान लिँदा पर्याप्त तयारी गरेर मात्र लिने र अनुदानको सम्पूर्ण अंशको अर्थपूर्ण खर्च गर्ने क्षमताको विकास गर्न, खर्चको अवस्था यकिन गर्न उक्त निकायले गरेको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी हालसम्मको प्रगति खुलाएर अनिवार्य प्रतिवेदन पेश गर्न र सबै किसिमको अनुदानको लेखापरीक्षण अनिवार्य रूपमा गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
६	गैरबजेटरी सहयोग - वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश नगरी खर्च लेखेको ।	अव आइन्दा उल्लिखित टर्न कि आयोजनालाई अनिवार्य बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेरमात्र कार्यान्वयन गर्न तथा सो को लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
७.	लेखापरीक्षण - ऐनको व्यवस्थाअनुसार सबै प्रकार र निकायको आय व्ययको लेखापरीक्षण नगराएको ।	सरकारी संयन्त्रभन्दा बाहिरको संयन्त्र (गैर सरकारी संस्था सेभ द चिल्ड्रेन) मार्फत गैर कानुनी रूपमा भएको खर्चको लेखापरीक्षण गर्ने कार्यका लागि महालेखा परीक्षकको ५५औं र ५६औं वार्षिक प्रतिवेदनमा छलफल भई उपसमितिले अनिवार्य लेखा परीक्षण गराउन निर्देशन दिएको तर उक्त निर्देशनलाई वेवास्ता गरी पुनः यस्तै प्रकृतिको कार्यको लागि सम्झौता भएको जनाएकोमा उक्त सम्झौता पुनरावलोकन गरी सरकारी संयन्त्र मार्फत खर्च गरी मितव्ययी प्रशासनिक व्यवस्थापन गर्न र समितिको निर्देशन कार्यान्वयन गर्न गराउन पुनः निर्देशन दिने ।
८	केन्द्रीय आर्थिक विवरण - सबै आर्थिक कारोबारहरू केन्द्रीय आर्थिक विवरणमा समावेश नगरेको ।	एकीकृत खर्चको आर्थिक विवरणमा प्रदेश र स्थानीय तहको समेत समावेश गरी केन्द्रीय आर्थिक विवरण तयार गर्न निर्देशन दिने ।
९	नीति कार्यान्वयन - स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित घोषित नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी सेवा प्रवाहमा सुधार गर्नुपर्दछ ।	घोषित नीतिलाई प्राथमिकताका आधारमा कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
१०	क्षेत्रगत लक्ष्य — १९ परिमाणात्मक लक्ष्यमध्ये योजनाको अन्त्यसम्म	क्षेत्रगत सूचकहरूको परिमाणात्मक लक्ष्य र प्रगतिको हालसम्मको अवस्था

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अधिकांश लक्ष्यमा आंशिक सुधार भएको ।	तथ्यङ्कमा देखिने गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
११	दिगो विकास - दिगो विकास लक्ष्यले तोकेको सूचक हासिल गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण देखिएको ।	दिगो विकासका लक्ष्य कार्यान्वयनका लागि गरिएको वित्तीय तथा भौतिक श्रोत परिचालन र जनशक्ति तथा उपकरणको अवस्था सम्बन्धमा स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन		
१२	बजेट वक्तव्य कार्यान्वयन - बजेट वक्तव्यमा समावेश भएका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न स्पष्ट सञ्चालन योजना तयार गर्नुपर्दछ ।	अब आइन्दा पूर्व तयारी र बजेट सुनिश्चितासहित कार्यक्रम प्रस्ताव गर्न र तथ्यमा आधारित कार्ययोजना बनाएर कार्य सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
१३	बजेट अबण्डा - मन्त्रालयको नाममा अबण्डा प्रकृतिको रकम समावेश गरी बजेट तर्जुमा गर्ने र पटक पटक कार्यक्रम संशोधन गरी अख्तियारी दिने कार्यमा सुधार गर्नुपर्ने ।	अरबौंको रकम अबण्डामा राख्ने र पटक पटक कार्यक्रम संशोधन गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्न र विनियोजित बजेट र कार्यक्रम अनुसार समयमै कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१४	कार्यक्रम संशोधन तथा रकमान्तर - वर्षान्तमा रकमान्तर गर्दा लक्षित उद्देश्य हासिल हुन नसक्ने ।	राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति र दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्न विनियोजन गरिएको बजेटलाई त्यस्ता नीति र लक्ष्य प्राप्तिसमा अबरोध पुग्ने गरी वर्षान्तमा रकमान्तर गर्ने पदधिकरीलाई सचेत गराउने र सुझाव अनुसार आगामी दिनमा सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
१५	पेट सीटी स्क्यान मेसिन — तेस्रो चौमासिकमा शुरु कार्यक्रमको मर्म विपरीत सीटी स्क्यानलगायतका उपकरण खरिद गर्न कार्यक्रम संशोधन गर्नु उचित देखिँदैन ।	अब आइन्दा कानूनी व्यवस्था स्पष्ट गरेर र मेसिनको उपयोग हुने अवस्था सुनिश्चित गरेर मात्र यस्तो कार्यक्रम र बजेटको प्रस्ताव गर्न निर्देशन दिने । यस्तो शीर्षकबाट रकमान्तर भएको रकमको खर्च सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा लेखापरीक्षण गरि गराई विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१६	कार्यक्रम कार्यान्वयन - वार्षिक लक्ष्यमा कार्यक्रम समावेश गर्ने तर कार्यान्वयन नगर्ने ।	संरचना निर्माण गर्ने कार्यमा सहरी मन्त्रालयसँग समन्वय गरेर बजेट खर्च गर्ने मोडालिटी निर्धारण गर्न र समयमै सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
१७	स्वास्थ्य कर कोष : कोषमा न्यून रकम प्राप्त भएका कारण कोषबाट	मन्त्रालयको प्राथमिकतामा परेका क्षेत्रमा बजेट खर्च गर्ने गरी कोषमा उठेको

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	बाँडफाँड गरिने निकायमा समेत रकम न्यून हुन गएको ।	राजश्व परिचालन गर्न अर्थमन्त्रालयसँग समन्वय गर्न निर्देशन दिने ।
१८	वैदेशिक सहयोग : वैदेशिक सहायताको कार्यान्वयन सरकारी निकायबाट गराउनुपर्दछ ।	सरकारी संयन्त्रभन्दा बाहिरको संयन्त्र (गैर सरकारी संस्था सेभ द चिल्ड्रेन) मार्फत गैर कानुनी रूपमा सम्झौता गरि गरिएको वैदेशिक सहायताको खर्चको लेखापरीक्षण गर्ने कार्यका सम्बन्धमा महालेखा परीक्षकको ५५औं र ५६औं वार्षिक प्रतिवेदनमा छलफल भई उपसमितिले अनिवार्य रूपमा सरकारी संयन्त्र माफत खर्च गर्न र लेखा परीक्षण गराउन निर्देशन दिएको तर उक्त निर्देशनलाई वेवास्ता गरी पुनः यस्तै प्रकृतिको कार्यको लागि सम्झौता भएको जनाएकोमा उक्त सम्झौता पुनरावलोकन गरी सरकारी संयन्त्र मार्फत खर्च गरी मितव्ययी प्रशासनिक व्यवस्थापन गर्न र समितिको निर्देशन कार्यान्वयन गर्न गराउन पुनः निर्देशन दिने ।
जनशक्ति व्यवस्थापन		
१९	संगठन, व्यवस्थापन - औषधि व्यवस्था विभाग मातहत ४ कार्यालय रहेता पनि अन्य विभाग मातहत कुनै कार्यालय नरहेको ।	अवधि तोकेर रिपोर्टिङ्ग मेकानिज्म प्रणाली विकास गर्न र उत्तरदायित्व स्पष्ट हुने गरी अवधि तोकेर अनुगमन प्रभावकारी बनाउन संगठन पुनर्संरचनाका सम्बन्धमा चालु आ.व. मा कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
२०	कर्मचारी समायोजन - समायोजनको क्रममा कतिपय निकायमा दरबन्दीभन्दा बढी तथा कतिपयमा कम कर्मचारी समायोजन भएको र समायोजन गरिएका कतिपय कर्मचारी कार्यस्थलमा उपस्थित नभएको ।	चालू आ.व. भित्र कर्मचारी समायोजन सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
अनुदानको उपयोग		
२१	अनुदान -	***
२१.१	निर्देशिकामा तोकिएको विभिन्न शर्तहरू पालना गरे नगरेको मन्त्रालयले अनुगमन नगरेको ।	तीन महिनाभित्र सचिव स्तरीय अध्ययन समिति गठन गरेर अनुदानको अवस्था छानवीन गरी सो को प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.२	विभिन्न ३ स्वास्थ्य संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराएकोमा निर्देशिकाको	तीन महिनाभित्र अनुदानको अवस्था छानवीन गरी सो को स्थिति प्रतिवेदन समितिमा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	व्यवस्थाअनुसार प्रगति प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन ।	पेश गर्न निर्देशन दिने ।
स्वास्थ्य संस्था नियमन		
२२	सञ्चालन अनुमति - सञ्चालन अनुमति प्राप्त नभए तापनि स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन भइरहेको ।	सञ्चालन अनुमतिबिना सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरणसहित पछिल्लो अवस्थाको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र तत्काल त्यस्ता संस्थाहरूलाई अनुगमन गरी कानुनको दयारामा ल्याउन गर्न निर्देशन दिने ।
२३	अनुमति दस्तुर - तोकिएबमोजिमको दस्तुरमा पाँच तथा तीन गुणा थप गरी दस्तुर असुल गर्नुपर्नेमा कम असुल गरेकोले उक्त छुट भएको दस्तुर असुल गर्नुपर्दछ ।	तीन महिनाभित्र उक्त दस्तुर असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२४	अनुमति र मापदण्ड - मापदण्डका सबै प्रावधान पूरा नगरेको अवस्थामा अनुमति दिनु उपयुक्त देखिँदैन ।	एक महिनाभित्र प्रगति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२५	अनुमति नवीकरण - नवीकरण नगरी सञ्चालन गर्ने स्वास्थ्य संस्थालाई कारवाही गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र कारवाही गरी सो को विस्तृत विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२६	निजी अस्पताल अनुगमन — तोकिएको मापदण्डअनुसार स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन नभएको विभागको अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको ।	हाल सम्म भएको अनुगमनको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न तथा अनुगमन कार्यलाई नियमित र प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
२७	सेवा शुल्क निर्धारण - निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थाले लिने सेवा शुल्कमा विविधता रहेको ।	सेवा शुल्क निर्धारण समितिलाई सक्रिय बनाउन तथा मापदण्ड एवम् शुल्क निर्धारणलाई नियमित गर्न निर्देशन दिने ।
२८	राजस्व छुट सिफारिस - राजस्व छुट प्राप्त गर्ने स्वास्थ्य निकायबाट सहूलियतपूर्ण मूल्य निर्धारण भएको यकिन गर्ने अवस्था छैन ।	हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र सो को अनुगमन गरी सेवा एवं मूल्य निर्धारण भए नभएको सुनिश्चित गर्न निर्देशन दिने ।
२९	सेवाको पहुँच - लामो समय प्रतीक्षा गर्नुपर्ने कारण बिरामीको स्वास्थ्य जोखिम पर्ने र निजी अस्पतालमा जान बाध्य हुनुपर्ने अवस्था रहेको ।	प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न तथा सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न, लागत कम गर्न र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बढाउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३०	नियमन — स्वास्थ्य सेवा जस्तो संवेदनशील विषयमा नियमन कार्य प्रभावकारी नहुँदा सेवाको गुणस्तर, लागत र पहुँच अपेक्षा गरेअनुरूप सबल देखिँदैन ।	आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी नियमन कार्य प्रभावकारी बनाउन तथा सेवाको गुणस्तर, लागत र पहुँच सबल बनाउन निर्देशन दिने ।
स्वास्थ्य सेवा प्रवाह		
३१	सेवाको गुणस्तर -	***
३१.१	शुक्रराज ट्रपिकल तथा सरुवारोग अस्पतालको नयाँ अस्पताल भवन निर्माण गर्न गुरुयोजना तयारी गरी मन्त्रालयमा पठाएकोमा स्वीकृत नभएको ।	गुरुयोजना स्वीकृत भएको जनाएकाले अस्पताल निर्माण कार्य द्रुत गतिमा अगाडि बढाउन निर्देशन दिने ।
३१.२	आइसोलेसन तथा आईसीयू वार्डका उपकरण खरिद गरेको भए तापनि आइसोलेसन कक्ष सञ्चालन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३१.३	कान्ति बाल अस्पतालमा ५२ शय्याको आईसीयू भए तापनि ३१ मात्र सञ्चालनमा ल्याएको र निजी अस्पतालमा रेफर गरेको ।	हाल सबै ५२ शय्याको आईसीयू सञ्चालनमा आएको जनाएकाले स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१.४	बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, विभिन्न मेसिनरी/ उपकरण मर्मत नभएको तथा गुणस्तरहीन भएकोले प्रयोगमा आउन नसकेको ।	उल्लिखित मेसिनरी तथा उपकरणको उपयोगको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१.५	नारायणी अस्पतालका मेसिन/उपकरण मर्मत नभएको कारण बिरामी सेवा लिनबाट बञ्चित भएको ।	हाल सञ्चालनमा रहेको जनाएकाले आगामी दिनमा यस्तो अवस्था हुन नदिन सचेत रहन निर्देशन दिने ।
३१.६	नारायणी अस्पताल, वीरगन्जको फार्मोसी अवलोकन गर्दा एमोक्सिसिलिन २५० एम.जी.लगायत १२६ प्रकारका औषधिको मौज्जात शून्य रहेको ।	हाल व्यवस्थित भएको जनाएकाले आगामी दिनमा यस्तो अवस्था हुन नदिन सचेत रहन निर्देशन दिने ।
३१.७	नारायणी अस्पताललगायत अन्य ७ स्वास्थ्य संस्थामा रु. ३१ लाख ६४ हजार मूल्यका औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको म्याद समाप्त भएको	हाल व्यवस्थित भएको जनाएकाले आगामी दिनमा यस्तो अवस्था हुन नदिन सचेत रहन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	देखिन्छ ।	
३१.८	भेरी अस्पताल, नेपालगन्जमा बिरामीको चापअनुसार न्यूनतम ५ मेसिन हुनुपर्ने उल्लेख भएकोमा कम भई सेवा उपलब्ध हुन नसकेको ।	सबै मेशिन सञ्चालनमा रहेको र सेवा उपलब्ध भइरहेको जनाएकाले बिरामी रिफरको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१.९	भेरी अस्पताल, नेपालगन्जमा औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको २०७६ आषाढको मौज्जात परीक्षण गर्दा १२ प्रकारका अत्यावश्यक औषधि तथा औषधिजन्य सामग्रीको शून्य मौज्जात रहेको ।	संघीय स्तरमा औषधी तथा उपकरणहरूको उपलब्धताको मापदण्ड निर्धारण गरी लागु गर्न निर्देशन दिने ।
३१.१०	स्वास्थ्य सेवा विभागले खरिद गरी आपूर्ति गरेको गुणस्तर बेगरको उक्त औषधि प्रतिस्थापन वा सोको मूल्य असुल गरेको छैन ।	क्षतिपूर्तिसहित असुल गरेको जनाएकाले सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१.११	शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रमा उपचारसम्बन्धी उपकरण मर्मत गर्नुपर्ने अवस्थामा रहेका ।	मर्मत भइ सञ्चालनमा रहेको जनाएकाले आगामी दिनमा यस्तो अवस्था हुन नदिन सचेत रहन निर्देशन दिने ।
३१.१२	कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा विशेषज्ञ चिकित्सकको दरबन्दी रहे तापनि पदपूर्ति नहुँदा बिरामीले अन्यत्र जानुपर्ने बाध्यता रहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३२	न्यूनतम सेवा मापदण्ड — न्यूनतम सेवा मापदण्ड पूरा नगरेकोले सरकारी अस्पतालको गुणस्तर कमजोर रहेको ।	न्यूनतम सेवा मापदण्ड पूरा गर्न गरिएको कामकारवाहीको स्थिति विवरण समितिमा पेश गर्न तथा सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३३	रिएजेन्ट तथा केमिकल्स - केमिकल्स तथा रिएजेन्टको खपत नियन्त्रण प्रणालीलाई भरपर्दो बनाई खेर जाने दर तथा लागतलाई नियन्त्रण गर्नुपर्ने ।	स्थिति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३४	निःशुल्क औषधिको सूची — स्वास्थ्य सेवा विभागले निःशुल्क वितरण गरेको औषधि भन्दा बजारमा उपलब्ध औषधि बढी गुणस्तरीय रहेको ।	निःशुल्क वितरण गरिने औषधी सम्बन्धमा आवश्यक नीति बनाई गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्न तथा सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३५	फार्मसी सञ्चालन : निर्देशिकाको प्रावधानअनुसार फार्मसी सञ्चालन गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
राजस्व तथा भुक्तानी		
३६	मूल्य अभिवृद्धिकर - आपूर्तकलाई मूल्य अभिवृद्धि करबापतको ५० प्रतिशत रकम नघटाई भुक्तानी दिएको ।	उल्लिखित रकम असुल गरी दाखिला गरिएको जनाएकाले सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३७	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति - ९ निकायबाट रु. २९ लाख ४६ हजार पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्ने ।	केहि असुल भएको जनाएकोले बाँकि असुल गरि तीन महिनाभित्र समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८	पारिश्रमिक कर - १० निकायले पारिश्रमिक भुक्तानीमा कर कट्टी नगरेकाले उक्त रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित रकम एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३९	बढी भुक्तानी - १४ निकायले नियम विपरीत बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित रकम एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०	सञ्चितकोष दाखिला - ६ निकायले आर्थिक वर्षको अन्तिममा खर्च नभई बाँकी रहेको रकम सञ्चितकोष फिर्ता नगरेकोले उक्त रकम राजस्व दाखिला गर्नुपर्ने ।	उल्लिखित रकम एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१	उठ्न बाँकी भाडा - ९ निकायले पसल, कबलको भाडा सम्झौताका शर्तअनुसार असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित रकम एक महिनाभित्र असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४२	विगतको भुक्तानी — ४ निकायले बजेट तथा वार्षिक कार्यक्रममा समावेश नगरी विगतको भुक्तानी गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
स्वास्थ्य सेवा विभाग		
४३	सहायताको उपयोग - स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम सञ्चालन नगर्दा वैदेशिक सहयोग उपयोग क्षमता कमजोर रहेको ।	हालको स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न तथा निश्चित कार्ययोजना बनाएर सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
४४	औषधि मौज्जात — औषधि मौज्जात शून्य तथा न्यून हुँदा स्वा प्रवाहमा	औषधि मौज्जातको अद्यावधिक तथ्याङ्कसहितको विवरण समितिमा पेश गर्न तथा

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	असर परेको ।	आगामी दिनमा यस्तो स्थिति नदोहोरिने सुनिश्चितता गर्न सचेत रहन निर्देशन दिने ।
४५	स्थायी बन्ध्याकरण — ७७ जिल्लामा ४३ हजार २०० महिला तथा पुरुषको स्थायी बन्ध्याकरण गर्ने वार्षिक लक्ष्य रहेकोमा लक्ष्यअनुसारका कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरेको ।	अद्यावधिक तथ्याङ्कसहितको विवरण समितिमा पेश गर्न तथा अनुगमन कार्य प्रभावकारी बनाउन निर्देशन दिने ।
४६	कार्यक्रमभन्दा फरक खर्च -	***
४६.१	स्वीकृत कार्यक्रम बेगर अन्य कार्यक्रममा खर्च गर्दा कार्यक्रम संशोधन नगरेको ।	स्वीकृत कार्यक्रमको कागजात समितिमा पेश गर्ने तथा अब आइन्दा स्वीकृत कार्यक्रम बेगर अन्य कार्यक्रममा खर्च गर्दा कार्यक्रम संशोधन गरेर मात्र गर्न निर्देशन दिने ।
४६.२	पखाला रोग नियन्त्रणका लागि बजेट व्यवस्था भए पनि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छैन ।	उल्लेखित दुवैको अध्ययन गरी यथार्थ विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४७	आवश्यकता बेगर खरिद - २८.३ महिनालाई पुग्ने आइरन चक्कीको मौज्जात भए पनि खरिद सम्झौता गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४८	ढुवानी - सम्झौतामा तोकिएको स्थानमा आपूर्ति नगरी अन्यत्र आपूर्ति गरेकोले भुक्तानी गरेको रकम सम्बन्धित आपूर्तिकबाट असुल गर्नुपर्ने ।	सम्बन्धित पदाधिकारीलाई स्पष्टिकरण सोधी छानविन गरी सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न र रकम आपूर्तिकबाट असुल गर्न निर्देशन दिने ।
४९	ढुवानी भाडा - सम्झौताअनुसार तोकिएको स्थानमा सामान नपुऱ्याई अन्यत्र दाखिला गरी बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्दछ ।	उक्त रकम असुल गरी दाखिला गरिएको जनाएकाले सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५०	मर्मत सम्भार ठेक्का -	***
५०.१	सम्झौताअनुसार मर्मत विवरणमा नपरेका उपकरण मर्मत गरेको भनी मर्मत संख्या बढाई भुक्तानी दिन नमिल्ने ।	बढि भुक्तानी असुल गरी दाखिला गरिएको जनाएकाले सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५०.२	सेवा प्रदायकले मर्मत गर्नुपर्ने उपकरण अस्पतालहरूले समेत मर्मत गर्ने	दोहोरो खर्च भए नभएको यकिन गरी एक महिनाभित्र सोको विवरण समितिमा पेश

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भएकोले यसरी मर्मत गर्दा दोहोरो खर्च हुने देखिएको ।	गर्न निर्देशन दिने ।
५१	विपन्न नागरिक औषधि उपचार कोष - शोधभर्ना लिने स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन गरी खर्चको यथार्थता सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
५२	खोपको उपयोग — विभागले निःशुल्क रूपमा बालबालिकालाई उपलब्ध गराउँदै आएको खोप बढी मात्रामा खेर जाने गरेको ।	लाभ/लागत विश्लेषण गरेर उपयोग गर्न निर्देशन दिने ।
५३	सह-वित्तीयकरण - बजेटबाट खर्च हुने रकमको खरिद कार्य दातृ निकायबाट गराउने कार्य उपयुक्त देखिँदैन ।	उल्लिखित खरिद प्रक्रिया आवश्यक परेमा कानूनमा व्यवस्था गरेर मात्र व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
५४	कोष परिचालन - कार्यविधि बेगर कोष खडा गर्दा रकम निष्क्रिय रहेको छ । उक्त कोषबाट परिचालन नहुने भए सञ्चितकोषमा फिर्ता हुनुपर्दछ ।	कार्यविधि बनाएर उक्त रकम प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न निर्देशन दिने ।
	औषधि व्यवस्था विभाग	
५५	औषधि पसल अनुगमन - दर्ता भएको तुलनामा न्यून संख्यामा अनुगमन भएकोले अनुगमन कार्य थप प्रभावकारी रूपले सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५६	औषधिको परीक्षण - औषधिको गुणस्तर परीक्षणको दायरा बढाई गुणस्तर तथा अनुगमन कार्य प्रभावकारी गराउनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
	राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला	
५७	पूर्वाधार, जनशक्ति र सेवा प्रवाह - आवश्यकताअनुसार प्रयोगशाला भवन तथा पर्याप्त दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था मिलाई बिरामीलाई समयमै जोखिमरहित ढङ्गले गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
	राष्ट्रिय क्षयरोग केन्द्र	
५८	क्षयरोगसम्बन्धी सूचकाङ्क -	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
राष्ट्रिय एड्स तथा यौनरोग नियन्त्रण केन्द्र		
५९	सेवा प्रवाह — एच.आई.भी. एड्स रोगको महामारी अन्त्य गर्ने, दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्तिका लागि कठिनाई हुने देखिएकोले प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रममा थप प्रभावकारिता ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६०	औषधिको म्याद — आवश्यकताको पहिचान बेगर औषधि खरिद गर्दा उक्त परिमाणको औषधि खेर गएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६१	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति - औषधि समयमै आपूर्ति नगरेकोले पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्नेमा सो नलिने गरी म्याद थप गरेको ।	म्याद थप गर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराउन तथा एक महिनाभित्र पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
स्वास्थ्य सेवाको नियमन		
६२	न्यूनतम सेवा मापदण्ड - प्रभावकारी नियमन हुन नसकेको कारण मापदण्ड पुरा नगरेका अस्पतालबाट स्वास्थ्य प्रदान भइरहेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६३	स्वास्थ्य संस्थाको दर्ता र नवीकरण - शर्त सहित नवीकरण गरिएका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाबाट शर्त कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६४	गैरसरकारी संस्थामार्फत स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन- गैरसरकारी संस्था मार्फत सञ्चालित स्वास्थ्य सेवाहरूको निर्देशिका बमोजिमको मापदण्ड पालना स्थिति तथा सेवाप्रवाह सम्बन्धमा अनुगमन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६५	स्वास्थ्य सेवा मापदण्डको पालना -	***
६५.१	अधिकांश अस्पतालले पूर्वाधारसम्बन्धी मापदण्डहरू पालना गरेको देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६५.२	आवश्यक उपकरण मापदण्डबमोजिम नरहेको र शैयाको अनुपातमा जनशक्ति नरहेको व्यहोरा देखिएकोमा पनि स्वास्थ्य संस्था स्थापना, स्तरोन्नति र नवीकरण गरी सञ्चालन अनुमति प्रदान गर्ने गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६५.३	मापदण्ड नपुगेका अस्पताललाई पनि मन्त्रालय र विभागबाट नयाँ अनुमति तथा स्तरोन्नतिको लागि स्वीकृति दिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६५.४	एउटै विशेषज्ञ डाक्टरको नाम विभिन्न अस्पतालमा राखी सेवा सञ्चालन गरिएको पाइयो ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६५.५	निजी अस्पतालहरूले सामाजिक दायित्वको पालना नगरेको । क	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६६	सेवा शुल्क निर्धारण – मन्त्रालय र विभागको नियमन क्षेत्रभित्र रहेका अस्पतालहरूले उपलब्ध गराउने सेवा शुल्क सम्बन्धमा अनुगमन नभएको साथै मन्त्रालयको शुल्क निर्धारण समितिले मापदण्ड समेत निर्धारण नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६७	नियमन र समन्वय संयन्त्र- मन्त्रालयबाट नियमनको स्पष्ट कार्ययोजनासहित प्रदेश र स्थानीय तह समेतको एकीकृत नियमन मापदण्ड कार्यविधि र संयन्त्र स्थापना गरी प्रभावकारी अनुगमन, नियन्त्रण र नियमन नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा बिरामी हेरचाह गुणस्तर		
६८	सेवाको गुणस्तर -	***
६८.१	सरकारी तथा निजी अस्पतालको अनुगमन व्यवस्था विश्व स्वास्थ्य संगठनको व्यवस्था अनुसार पर्याप्त नदेखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
६८.२	अस्पतालको सेवा गुणस्तर विश्व स्वास्थ्य संगठन र नेपाल सरकारबाट जारी मापदण्ड अनुरूप बनाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६९	सङ्क्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रण- नेपाल सरकारले सबै प्रकारका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको लागि अस्पतालजन्य सङ्क्रमण नियन्त्रण फ्रेमवर्क तथा गाइडलाइन तयार गरी कार्यान्वयन नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७०	अस्पताल सृजित सङ्क्रमण मूल्याङ्कन - मन्त्रालयबाट अस्पतालमा सङ्क्रमण नियन्त्रणको लागि न्यूनतम मापदण्ड व्यवस्था गर्नमा प्रभावकारी भूमिका निर्वाह भएको नदेखिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७१	हात धुने वा निसङ्क्रमण गर्ने प्रचलन- अस्पतालबाट सृजित सङ्क्रमण नियन्त्रण गर्नमा मन्त्रालयको व्यवस्थापनले उपयुक्त ध्यान पुऱ्याउन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७२	फोहोरमैला व्यवस्थापन -	***
७२.१	कान्ति तथा वीर अस्पतालले रातो बाकसमा सर्जिकल पञ्जाहरू तथा अन्य बायो मेडिकल फोहोर राख्ने गरे तापनि रासायनिक प्रक्रिया गरी नराखेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७२.२	स्वमूल्याङ्कनको आधारमा कान्ति बाल अस्पताल फोहोरमैला व्यवस्थापन ज्यादै कमजोर रहेको देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७२.३	स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैला व्यवस्थापनसम्बन्धी मापदण्ड तथा कार्यविधि, २०७६ प्रत्येक स्वास्थ्य सेवाप्रदायक संस्था तथा शिक्षण अस्पतालहरूमा कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७३	आकस्मिक सेवा — विश्व स्वास्थ्य संगठनको मापदण्ड अनुसार आकस्मिक केशहरूको अनुगमन परीक्षण सूची सहित प्रत्येक घण्टाको स्थिति अनुसार	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	बिरामीको अनुगमन गरी सो अनुरूपको व्यवस्थापन प्रायः कुनै अस्पतालले नगरेको ।	
७४	सर्जिकल चेक लिष्टको प्रयोग- मापदण्डबमोजिमको सर्जिकल चेकलिष्टको प्रयोग सम्बन्धमा सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूलाई जानकारी गराई अपरेशनको कार्यसम्पादनमा दक्षता तथा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
संगठित संस्था, अन्य संस्था र समिति स्वास्थ्य बीमा बोर्ड		
७५	कार्यक्रम सञ्चालन - मुलुकभर स्वास्थ्य बीमा विस्तार गर्न बजेट विनियोजन भएकोमा सम्पूर्ण जिल्लामा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न नसकी रकमान्तरबाट बजेट घटाएको ।	स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम समयमै कार्यान्वयन हुने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
७६	दिगोपना - सङ्कलित बीमा शुल्क र सेवाग्राहीलाई दिएको रकम बीच ठूलो अन्तर रहको ।	दिगो विमा योजना लागु गर्न र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सँग समन्वय गरी संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
७७	बीमामा सहभागिता - कुल जनसंख्याको ८९ प्रतिशत हिस्सा सहभागी नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
७८	सेवाको निरन्तरता —कार्यक्रममा आवद्ध भएकामध्ये निरन्तरता दिनेको संख्या गत वर्षको तुलनामा ३२.१८ प्रतिशतले घटेको ।	उल्लिखित समस्याका सम्बन्धमा तीन महिनाभित्र अध्ययन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७९	बीमा आवद्धता - सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारी तथा संस्थामा रहने व्यक्ति कार्यक्रममा आवद्ध भएको देखिँदैन ।	चालु आ.व. भित्र कार्यविधि तयार गरी सबै लक्षित वर्गसम्म पुर्याउन कार्यक्रम संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
८०	कार्यक्रममा दोहोरोपना - बीमा कार्यक्रम लागू भएका जिल्लामा समेत निःशुल्क स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिइरहँदा कार्यक्रममा दोहोरोपना	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	नहुने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।	
८१	बोर्डले सङ्कलित रकमा खर्च गर्ने कार्यविधि तयार गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल)	
८२	सेवा प्रवाह - सामान्यदेखि जटिल प्रकारका उपचार गर्दै आएको र प्रत्येक वर्ष बिरामीको चाप समेत बढ्दै गएकोले सेवा प्रवाहको गुणस्तर सुधार गर्न ध्यान दिनुपर्ने ।	विद्युतीय हाजिरी अनिवार्य र कडाइकासाथ लागु गर्न, समयमै पदपूर्ति गर्न, अनावश्यक काजमा कार्यरत जनशक्तिको छानविन गरी आवश्यकता अनुसार मात्र राख्न र सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन निर्देशन दिने ।
८३	भौतिक अवस्था — सर्जिकल भवन तोकिएको समयमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
८४	आकस्मिक सेवा - हाल उपलब्ध आकस्मिक कक्षका शय्या अपर्याप्त भएको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
८५	सी.टी. सिमुलेटर र टोमो थेरापी मेसिन खरिद - मेसिन प्राप्त भएको २ वर्ष ९ महिना व्यतित हुँदा समेत जडान नहुँदा क्यान्सर बिरामीको उपचार सेवा प्रभावित भएको ।	दुई महिनाभित्र उल्लिखित उपकरण जडान गरी सेवा प्रवाह सूचारू गर्न निर्देशन दिने ।
८६	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति - खरिद सम्झौताको पालना नगरी ढिलाई गरी कार्य गर्ने आपूर्तिक तथा निर्माण व्यवसायीबाट पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविन गरी असुल उपर गर्न पर्ने देखिएमा असुल उपर गर्न निर्देशन दिने ।
८७	दरबन्दीभन्दा बढी कर्मचारी - स्वीकृत दरबन्दीभन्दा बढी कर्मचारी भर्ना गरेबाट सञ्चालन खर्च वृद्धि भई नेपाल सरकार माथि व्ययभार बढ्न गएको छ ।	स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी कर्मचारी भर्ना गर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराउने र अब आइन्दा स्वीकृत दरबन्दीमा सिमित हुनेगरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने ।
८८	उपचार खर्च - अस्पतालले उपचार खर्चको अभिलेख राखेको छैन भने अभिलेखको लागि निजामती किताबखानामा समेत पठाएको देखिएन ।	उपचार खर्चको अभिलेख राख्न र सो को विवरण निजामती किताबखानामा पठाउने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने । उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
८९	अनुदानबाट सेवा सुविधा - समितिले नियुक्त गरेका कर्मचारीको पारिश्रमिक एवं अन्य सुविधा नियम विपरीत नेपाल सरकारको अनुदानबाट खर्च लेखेको छ ।	अब आइन्दा नियमावली विपरीत नेपाल सरकारको अनुदानबाट खर्च लेखे कार्य नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने । उल्लिखित बेरुजु लगत हटाउने ।
९०	जग्गाको संरक्षण - अस्पतालले आफ्नो जग्गा खोजविन गरी आफ्नो स्वामित्वमा ल्याई सोको संरक्षण गर्नुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर (२०७४/७५ र २०७५/७६)		
९१	सेवा प्रवाह — रिक्त पदमा पदपूर्ति हुन बाँकी रहेकोले सेवा प्रवाहमा असर परेको ।	समयमै पद पूर्ति गरि सेवा प्रवाह सुचारू बनाउन
९२	उपकरण मर्मत - सेन्टरले ७५ प्रतिशत खपत क्षमता समाप्ति पश्चात् प्रतिस्थापन गर्ने व्यवस्था नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
९३	खरिद व्यवस्थापन — सर्जिकल, औषधि, मेसिनरी औजार, फर्निचरलगायतका सामान सोझै खरिद गरेको ।	एक महिनाभित्र सोझै खरिद गरेको कागजात पेश गर्न, सम्बन्धित पदाधिकारीलाई स्पष्टिकरण पेश गर्न लगाउन र अब आइन्दा प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी मात्र खरिद कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
९४	उपचार खर्च - अस्पतालले नियमको व्यवस्थाअनुसार उपचार खर्चको अभिलेख निजामती किताबखानामा पठाएको देखिएन ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पताल		
११९	वित्तीय स्थिति - यो वर्ष अस्पतालको कुल आय रु. ८४ करोड ५५ लाख ६९ हजार र कुल खर्च रु.७९ करोड ३१ लाख २७ हजार रहेको छ ।	अस्पतालको गुणस्तरीय सेवा सुविधामा विस्तार गर्न योजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन निर्देशन दिने ।
१२०	जनशक्ति - अस्पतालको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी आवश्यकताअनुसारको पदपूर्ति गर्नुपर्ने ।	सुझाव अनुसार रिक्त दरबन्दी तत्काल पदपूर्ति गर्न, समयमै संगठन र व्यवस्थापन सर्भे गरी आवश्यक जनशक्तिको एकिन गरी सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		दिने ।
१२१	प्रसूति सेवा - अस्पतालले आफ्नो सेवाको स्तर मापन गर्न सेवाग्राही सन्तुष्टि सम्बन्धमा सर्वेक्षण गरेको देखिँदैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१२२	प्रसूति तथा सिजरिड.- विगत वर्षभन्दा यो वर्ष सामान्य रूपमा प्रसूति हुनेको प्रतिशत घटेको र असामान्य प्रसूति हुनेको प्रतिशत घट्दै गएको । क	सामान्य प्रसूति हुने घटेको र असामान्य तथा सिजरिंग विधिबाट प्रसूति गराउनेको संख्या बढेको सम्बन्धमा अध्ययन तथा विश्लेषण गर्न, स्याटेलाइट क्लिनिक व्यवस्था गरी सेवा विस्तार गर्न निर्देशन दिने ।
१२३	औषधि मौज्दात - अत्यावश्यक औषधिको न्यूनतम मौज्दात राखी सेवालार्ई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।	नीतिगत रूपमा औषधीको स्टक म्यानेजमेन्ट गर्न, औषधिको पर्याप्त मौज्दात राख्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
१२४	मेसिन उपकरण - आवश्यक मेसिन तथा जनशक्तिको अभावले प्रतिदिन ५० जनासम्म बिरामीलार्ई सेवा उपलब्ध हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१२५	औषधिको उपलब्धता- अस्पतालले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार इथोफिलाइन, सालबुटामोललगायतका विभिन्न औषधि माग हुने गरेकोमा अस्पतालको फार्मेसीबाट उपलब्ध हुन सकेको छैन ।	सबै किसिमका आवश्यक औषधिहरू उपलब्ध हुनेगरी फार्मेसी संचालन गर्न निर्देशन दिने ।
१२६	रकम ट्रान्सफर - फार्मेसीमा काम गर्ने कर्मचारीको तलब भत्तामा खर्च भएको रकम बाहेक बढी ट्रान्सफर गरेको रकम फार्मेसी खातामा फिर्ता गर्नुपर्ने ।	उल्लिखित बढी ट्रान्सफर गरी गरेको खर्च एक महिना भित्र फिर्ता गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
भरतपुर अस्पताल, चितवन		
शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्र, भक्तपुर		
१३४	वित्तीय स्थिति - वित्तीय अवस्था सबल देखिएन ।	केहि गर्न नपर्ने ।
१३५	उपलब्धि - लक्ष्यअनुसार उपलब्धि हासिल हुन सकेको छैन ।	दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था, पर्याप्त स्थानको उपलब्धता तथा गुनास्तारी सेवा विस्तार

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		गरी प्रत्यारोपण क्षमता वृद्धि गर्न, डाइलाईसीस प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित गर्न र लक्ष्य अनुसार उपलब्धि हासिल गर्न निर्देशन दिने ।
१३६	डायलाइसिस - जनशक्ति तथा पूर्वाधारको अभावले अपेक्षा गरेअनुरूप उपलब्ध हुन सकेको छैन ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३७	सेवाको उपलब्धता - बिरामी चाप अनुसार स्थान तथा मेसिनको अभाव रहेको ।	बिरामीको चाप अनुसार मेशिन र स्थानको व्यवस्था गरी सेवा विस्तार र गुणस्तरीय बनाउन निर्देशन दिने ।
१३८	मृगौला प्रत्यारोपणको प्रतीक्षा - मृगौलाका प्रत्यारोपण गर्नुपर्ने बिरामीको संख्या प्रत्येक दिन बढ्दै गएको ।	मृगौला प्रत्यारोपण गर्नुपर्ने बिरामी संख्या बढ्दै गरेको अवस्थामा सातवटै प्रदेशमा सेवा विस्तार, रोकथामका उपाय, पाठ्यक्रममा समावेश गरि चेतनामूलक शिक्षा प्रदान गरेर उपयुक्त दान नीतिको व्यवस्था तथा शिघ्र उपचारको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१३९	उपकरणको उपयोग — उचपारसम्बन्धी उपकरण खरिद गरी सेवा सुलभ रूपमा उपलब्ध नहुने अवस्था लागत, लाभ र सेवाको दृष्टिकोणले उचित होइन ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१४०	केन्द्रको भवन — केन्द्रले आफ्नै भवन निर्माण गर्नका लागि गत वर्ष विनियोजित कार्यक्रम सञ्चालन हुन नसकी फ्रिज भएको छ ।	सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी कार्ययोजना बनाएर उपलब्ध बजेटको सदुपयोग हुनेगरी भवन निर्माण तथा उपकरण जडान कार्यलाई तिब्रता दिई यथाशिघ्र सेवा प्रवाह गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
शहिद गंगालाल राष्ट्रिय हृदयरोग केन्द्र		
१४१	वित्तीय स्थिति - वित्तीय अवस्था सबल देखिएन ।	केहि गर्न नपर्ने ।
१४२	विस्तारित स्वास्थ्य सेवाबाट आय - गत वर्ष र अनुमानित आयको तुलनामा आम्दानी घटेको कारण पहिचान गरी सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	सेवा विस्तार तथा गुणस्तरीय बनाई केन्द्रलाई आत्मनिर्भर बनाउन विस्तृत अध्ययन गरेर आवश्यक उपायहरू अवलम्बन गर्न निर्देशन दिने ।
१४३	सेवा प्रवाह - प्रत्येक दिन बिरामीको चाप बढेकोले शय्या पर्याप्त नभएको	बिरामीको चाप बढेको अवस्थामा पर्याप्त सैय्याको व्यवस्था गर्न स्थान, उपकरण

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अवस्था छ ।	मर्मत लगायत जनशक्तिको व्यवस्था गरि सेवा विस्तार गर्न निर्देशन दिने ।
१४४	जनशक्ति — स्वीकृत दरबन्दी मध्ये १२६ जना रिक्त रहेको ।	रिक्त जनशक्ति तत्काल पूर्ति गरि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गर्न र सेवा प्रवाह चुस्त बनाउन निर्देशन दिने ।
१४५	कार्डिक एम.आर.आई - कार्डिक एम.आर.आई मेसिनको अभावमा सोअनुसारको सेवा उपलब्ध हुन सकेको छैन ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४६	बाल मुटुरोगको उपचार — बाल मुटुरोगी बिरामीको अधिक चाप तथा जन्मजात मुटुरोगी बालबालिकाको वृद्धि भएकोले शय्या संख्या पर्याप्त नरहेको ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१४७	जनशक्ति उत्पादन - यो केन्द्र मुटुरोगीको उपचारमा केन्द्रित अस्पताल भए तापनि शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन नगर्ने हुँदा मुटुरोगको उपचारमा आवश्यक दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुन नसकेको ।	सुझाव अनुसार गर्न गराउन निर्देशन दिने ।

नोट: स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ को बेरुजुको दफा नं. १५ देखि ११८, दफा नं. १२७ देखि १३३ र दफा नं. १४८ देखि १५३ सम्मको छलफल बाँकी रहेको ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औँ वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/२१ गते भएको छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय -	***
१.१	उल्लिखित लेखापरीक्षण रकममा यो मन्त्रालयमा विनियोजन भई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय र प्रदेश कार्यालयलाई खर्च भएको रु.१० करोड ६२ लाख समावेश छैन ।	***
१.२	यस मन्त्रालयअन्तर्गत ६ निकायको विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबारसमेत रु.२ अर्ब २५ करोड १७ लाखको लेखापरीक्षण बाँकी रहेको छ ।	उल्लिखित निकायको लेखापरीक्षण सम्पन्न भइसकेको जनाएकोले केही गर्न नपर्ने ।
२	संगठित र अन्य संस्था - १० संस्थाको रु.४ खर्ब ३० अर्ब ९४ करोडको लेखापरीक्षण गरिएको ।	***
३	कार्यमूलक लेखापरीक्षण - भेरी बबई डाइभर्सन आयोजना कार्यान्वयन विषयको कार्यमूलक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।	***
४	वार्षिक कार्यक्रम र प्रगति	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४.१	आवधिक योजना र दिगो विकास लक्ष्यले तोकेका गन्तव्यलाई वार्षिक कार्यक्रममा आवद्ध गरी प्रगति प्रतिवेदन तयार नगरेकोले वार्षिक प्रगति विश्लेषण गर्न सकिएन ।	आवधिक योजना र दिगो विकास लक्ष्यका उपलब्धिहरू समावेश गरी प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४.२	२५ आयोजनाको प्रगति ५० प्रतिशतभन्दा न्यून रहेको छ ।	सबै आयोजनाहरूको पछिल्लो अवस्थाको अध्यावधिक स्थिति विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन दिने ।
५	आवधिक योजना कार्यान्वयन - सतह तथा भूमिगत सिँचाइ, सौर्य ऊर्जा ग्रिड, वैकल्पिक ऊर्जा, सौर्य ऊर्जा लगायत कार्यक्रममा लक्ष्य अनुसार प्रगति भएको देखिएन ।	न्यून प्रगति भएको आयोजनामा बढी केन्द्रित भएर लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गर्ने गरी कार्य गर्न निर्देशन दिने ।
६	नीति कार्यान्वयन - जलविद्युत विकास नीति, सिँचाइ नीतिमा उल्लिखित विषयहरू प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन नभएको ।	संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको क्षेत्र स्पष्ट हुने गरी यथाशीघ्र ऐन कानून निर्माण गरि प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
७	बजेट वक्तव्य कार्यान्वयन - कार्यक्रम सञ्चालनमा बजेट र कार्यक्रमबीच समन्वय गरी प्रगति हासिल गर्नुपर्दछ ।	कार्यक्रमहरूलाई पुनरावलोकन गरी कार्यक्रम सञ्चालनमा बजेट र कार्यक्रमबीच समन्वय गरी प्रगति हासिल गर्न निर्देशन दिने ।
८	दिगो विकास लक्ष्य - दिगो विकासको लक्ष्यबमोजिम प्रगति हुने गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन हुनुपर्दछ ।	दातृ निकायहरूसँग समन्वय गरेर सहयोग जुटाउन र कार्यक्रमहरूमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
९	कृषियोग्य भूमि र सिँचाइ उपलब्धता - कृषिसँग सिँचाइलाई अन्तरसमन्वय गर्न नसकेको कारण हरेक वर्ष कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान घट्दै गएको ।	सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्दै पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरेर कार्यक्रम अघि बढ्न निर्देशन दिने ।
१०	राष्ट्रिय गौरवका आयोजना - समयमा प्रगति हासिल हुन नसकी समय र लागत दुवै वृद्धि भएको छ ।	न्यून प्रगति हुनुको कारण समीक्षा गर्न, सम्बन्धित पदाधिकारीलाई कार्यसम्पादन करार गरी कार्य सम्पादन सन्तोषजनक रहेमा कार्य अवधिभर सरूवा नगर्न तथा निर्धारित समयमै गौरवका आयोजान सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
११	सूचीकृत दर - विद्युत खरिद बिक्री सम्झौतामा खरिद बिक्री दर निर्धारण भै	सात वर्षे अवधि पुरा भएकोले अब आइन्दा यस्ता सुविधा दिनुपर्ने भएमा ऐन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सकेको अवस्थामा सम्बन्धित ऐन, नियमावलीमा व्यवस्था नगरी छुट्टै कार्यविधि तयार गरी ७ वर्षसम्म सुविधा उपलब्ध गराएको ।	कानूनमा व्यवस्था गरेर मात्र गर्न निर्देशन दिने ।
१२	खिम्ती जलविद्युत योजना -	***
१२.१	सम्झौता अनुसार २०७७ आषाढमा ५० प्रतिशत स्वामित्व नेपाल विद्युत प्राधिकरणमा प्राप्त गर्नुपर्नेमा सो हुन सकेको छैन ।	छ महिनाभित्र शेयर हस्तान्तरण कार्यसम्पन्न गरी समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
१२.२	सरकारी संस्था र सरकारले प्राप्त गर्नुपर्ने राजस्व यथाशीघ्र असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित रकम छानविन गरी तीन महिनाभित्र असुल उपर गरी गराई समितिलाई जानकारी दिन निर्देशन दिने ।
१३	सोझै खरिद - मन्त्रालय अन्तर्गत १५ इकाईले प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी सोझै खरिद गरेका छन् ।	खरिद सम्बन्धमा औचित्यता पुष्टि गर्ने विस्तृत विवरण र कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१४	कन्टिन्जेन्सी खर्च - कन्टिन्जेन्सी खर्च नियन्त्रण गर्ने व्यहोरा गत विगतमा औल्याइएकोमा यस्तो स्थिति पुनरावृत्ति भई रहनु उपयुक्त देखिएन ।	औचित्य पुष्टि गर्ने कागजात र विस्तृत विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१५	प्रोभिजनल सम - मन्त्रालय मातहत ६ इकाईले बिल बीजकबेगर प्रोभिजनल सम अन्तर्गत भुक्तानी गरेका छन् ।	छानविन गरी असुल उपर गर्न र सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराई समितिलाई जानकारी गराउन निर्देशन दिने ।
१६	मूल्य समायोजन - दिनुपर्नेभन्दा बढी मूल्य समायोजन भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	छानविन गरी असुल उपर गर्न र समितिलाई जानकारी गराउन निर्देशन दिने ।

नोट: बेरुजुको दफा नं. १७ देखिका दफाहरूमा छलफल बाँकी रहेको ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति

श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०२/१६ गते भएको छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय - मन्त्रालय र मातहत समेत २० कार्यालयको रु. ६ अर्ब ३१ करोड ९८ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
२	अन्य संस्था - यो वर्ष ३ संस्थाको रु. ३५ अर्ब ५ करोड ९८ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
३	कार्यमुलक लेखापरीक्षण - यो वर्ष प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको कार्यमुलक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
४	प्राविधिक सहायता : बैदेशिक सहायताबाट सञ्चालित कार्यक्रमको लेखापरीक्षण बाह्य लेखापरीक्षकबाट गराएको ।	अब आइन्दा सम्झौता गर्दा सुझावअनुसारका प्रावधान राखेर मात्र सम्झौता गर्न र सबै आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट गराउने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
५	वार्षिक कार्यक्रम र प्रगति - लक्ष्यअनुसारका कार्यक्रम नहुँदा विनियोजित बजेट रु १२ करोड ७० लाख फ्रिज भएको ।	कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न र हालको अद्यावधिक स्थिति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६	आवधिक योजना कार्यान्वयन- पन्ध्रौं योजनामा श्रम शक्ति सहभागिता दर, श्रम उत्पादकत्व लगायतका विभिन्न ६ नतिजा सूचकमा २०७६/७७ को	सम्पादित कार्यप्रगतिको समिक्षा गरी लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने र औपचारिक तथा अनौपचारिक श्रमशक्ति सम्बन्धमा भैरहेको

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	प्रगति शून्य रहेको ।	अध्ययन सम्पन्न भएपछि सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७	बजेट वक्तव्य कार्यान्वयन- बजेट वक्तव्य २०७६/७७ मा समावेश कार्यक्रमहरू अन्तर निकायसँग समन्वय तथा सहकार्य गरी सम्पन्न गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
८	दिगो विकास लक्ष्य- मन्त्रालयसँग अद्यावधिक तथ्याङ्क नभएको तथा थप अध्ययन नभएको कारण लक्ष्य तथा प्रगति स्पष्ट नभएको ।	मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत दिगोविकाससँग सम्बन्धित लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न र हालसम्मको प्रगतिको अद्यावधिक स्थिति प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
९	विप्रेषणको प्रयोग — अनौपचारिक माध्यमबाट रकम विप्रेषण हुने अवस्था नरोकिएको ।	राष्ट्र बैंक र अर्थमन्त्रालयसँग समन्वय गर्दै विप्रेषणको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि गहन अध्ययन गरी उपयुक्त नीतिको अवलम्बन गर्न निर्देशन दिने ।
१०	मानवपूँजीको उपयोग - बैदेशिक रोजगारीबाट आर्जन भएको पूँजी, सीप प्रविधि र अनुभवलाई स्वदेशमा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगाउन प्रोत्साहित गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिएकोमा सम्बन्धित लाभग्राहीहरू आकर्षण हुन नसकेको ।	हाल सञ्चालनमा रहेका कार्यक्रमको समीक्षा गरी नयाँ कार्यक्रम अगाडि बढाउन तथा तीन महिनाभित्र संचालन भएका एकीकृत राष्ट्रिय ब्यावसायिक सीप विकास तालीमको प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
बैदेशिक रोजगार विभाग		
११	बैदेशिक रोजगारीको स्थिति - वैदेशिक रोजगारीको गन्तव्य अरेवियन मुलुक तथा मलेशियामा अधिक केन्द्रित रहेको देखिँदा विविधिकरण हुन नसकेको ।	अब आइन्दा श्रम सम्झौता गर्दा श्रम विविधिकरण हुनेगरी गर्न तथा नयाँ गन्तव्य मुलुक पहिचान गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउन निर्देशन दिने ।
१२	कामदारको प्रकृति - वैदेशिक रोजगारीको लागि माग अनुरूपको सीप तथा दक्षता र नेपालमा उपलब्ध सीपका बीच धेरै भिन्नता रहेको ।	सुझावलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१३	क्षतिपूर्ति तथा उजुरी फरफारक - बैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था तथा नीतिगत कमजोरीले ठगीको संख्या तथा पीडितको दावी रकम दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको ।	सुझावलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१४	धरौटी खर्च - विभागले इजाजतवालाले राखेको धरौटी भन्दा बढी भुक्तानी तथा घटी क्षतिपूर्ति भएको रकम असुल गर्नुपर्ने ।	असुल उपर गरेको जनाएकोले समितिमा बुझाएको भौचर पेश गर्न निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
श्रम तथा व्यवस्थाजन्य विभाग		
१५	सुरक्षा तथा स्वास्थ्य - श्रमिक आपूर्तिकर्ता इजाजत प्राप्त संस्थाले श्रमिक तथा अन्य व्यक्तिको सुरक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाई कार्यालयमा दर्ता नगराएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न तथा सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्न निर्देशन दिने ।
१६	इजाजत नवीकरण — विभागमा दर्ता भएका १६ श्रमिक आपूर्तिकर्ता कम्पनीले नवीकरण नगरेको ।	नवीकरण भैसकेको जवाफ प्राप्त भएकोले केही गर्नु नपर्ने ।
व्यवसायिक तथा सीप विकास प्रतिष्ठान		
१७	सीप विकास तालिम - प्रतिष्ठानले उद्यमशीलता, रोजगारी, सशक्तिकरण, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्न बजेट व्यवस्था भएकोमा न्यून प्रगति गरेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
१८	बैंक मौज्जात - कोरीया जाने कामदारबाट प्रारम्भिक तालिम वापतको शुल्क मौज्जात रहेको ।	कोरिया जाने कामदारबाट लिने तालिम शुल्कको सम्बन्धमा पुनरावलोकन गरी आवश्यकता अनुसार मात्र शुल्क लिने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम		
१९	कार्यक्रम पुर्वतयारी - मन्त्रालयले सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन बेगर बजेट वक्तव्य मार्फत समावेश गरी कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२०	कार्यक्रममा दोहोरोपना-	***
२०.१	नयाँ नामवाट त्यस्तै प्रकारका कार्यक्रम शुरुवात गर्नुले क्रियाकलाप कार्यान्वयनमा द्विविधा र जिम्मेवारीको अस्पष्टता हुने देखिएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२०.२	कार्यक्रममा दोहोरोपन भई बजेटको अनावश्यक खर्च हुने जोखिम रहेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२१	बजेट विनियोजन - मन्त्रालयले यथार्थ आधार लिई कार्यक्रमको लक्ष्य पुरा हुने गरी बजेट तर्जुमा गरी स्थानीय तहहरूलाई रकम निकासा गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२२	रोजगार सेवा केन्द्र - रोजगार सेवा केन्द्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्न दरबन्दि बमोजिम पदपूर्ति तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सन्चालन गरी केन्द्रलाई तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न सक्ने बनाउनुपर्ने ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२३	बेरोजगार सूचीकरण -	***
२३.१	बेरोजगारको परिभाषामा समेटी वर्गीकृत रूपमा बेरोजगारको सूचीकरण नभएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२३.२	आफ्नो स्थायी ठेगानाभन्दा बाहिर रहेका लक्षित समूह अन्तर्गतका बेरोजगार समेट्न नसकेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२३.३	स्थायी ठेगानामा नभएका व्यक्तिहरू यो कार्यक्रममा सहभागी हुन १ वर्ष कुर्नुपर्ने अवस्था रहेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२३.४	बेरोजगारको सूचीले देशको बेरोजगारको समग्र संख्यालाई प्रतिविम्बित गर्न नसकेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२४	न्यूनतम रोजगारीको अवस्था - दर्ता भएका सम्पूर्ण बेरोजगारलाई न्यूनतम रोजगारीमा लक्ष्य अनुरूप संलग्न गराउन नसकेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२५	निर्वाह भत्ता वितरण — कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको ३ वर्षसम्ममा मन्त्रालयले निर्वाह भत्ता वितरणसम्बन्धी कार्य नगरेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२६	योजना सञ्चालन तालिका - आयोजनाको सम्पूर्ण बजेट अन्तिम समयमा मात्र	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	खर्च गर्दा अनुगमनमा कमीका कारण कार्यको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएको ।	
२७	कामका लागि पारिश्रमिक कार्यक्रम - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा थपिएको यस क्रियाकलापमा गरिएको खर्चबाट उत्पादनमूलक कार्य नहुनुका साथै पूँजी निर्माणमा समेत योगदान नगरेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२८	श्रमिक कल्याण र सचेतना — लाभग्राही सर्वेक्षणको नतिजाअनुसार कार्यक्रमको सन्दर्भमा नागरिकको सचेतना स्तर अपेक्षितरूपमा नरहेको साथै आयोजनागतरूपमा सार्वजनिक सुनुवाइ नभएको, परिचयपत्र छपाइ गरी वितरण नगरेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
२९	कार्यक्रमको उपलब्धि - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको नतिजा सूचकहरूमा तोकिएबमोजिम प्रगति नभएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
अन्य संस्था		
वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय		
३०	आय लेखा - विभाग र मातहत कार्यालयले बोर्डको कोषमा रकम ट्रान्सफर गरेको जानकारी दिने नगरेकोले कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने सबै रकम प्राप्त भएको यकिन गर्ने अवस्था नभएको ।	अभिलेख अद्यावधिक गरी स्थिति विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३१	कार्यक्रम सञ्चालन - बोर्डको सचिवालयले यो वर्ष रोजगार सम्बन्धी ११ कार्यक्रम अन्तर्गत ८२ संख्याका सूचक कार्यान्वयन गर्न बजेट व्यवस्था गरेकोमा कुल ८२ सूचक मध्ये १७ सूचकमा रहेका कार्यक्रमको प्रगति शून्य देखिएको ।	सूचकमा सुधार भएको जनाएकोले अद्यावधिक विवरण पेश गर्न तथा सुझावको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
३२	कामदार क्षति - वैदेशिक रोजगारीमा गएका कामदारहरूको क्षति	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	न्यूनीकरणका थप उपाय अवलम्बन गर्नुपर्ने ।	
	सामाजिक सुरक्षा कोष	***
३३	कार्यक्रममा आबद्धता - औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत धेरै श्रमिक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा आबद्ध हुन बाँकी रहेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
३४	कोष सञ्चालन - कोषको कर्मचारीको पारिश्रमिक तथा सुविधा र कार्यालय सञ्चालन सम्बन्धी खर्च ब्यहोर्ने श्रोतको व्यवस्था हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
३५	सामाजिक सुरक्षा कर - सामाजिक सुरक्षा करवापत कट्टी रकम सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा नगरी सञ्चित कोषमा जम्मा भएको र विनियोजन ऐन बमोजिम खर्च भै सकेको देखिएको ।	सामाजिक सुरक्षा कर सरकारको अन्य कर जसरी नै सञ्चित कोषमा जम्मा हुने जनाएकोले केहि गर्नु नपर्ने ।
	राष्ट्रियस्तरको कल्याणकारी कोष	
३६	रकम प्राप्त गर्ने संस्था - बोनस वितरण भए नभएको, प्रतिष्ठान स्तरको कल्याणकारी कोष तथा राष्ट्रिय स्तरको कल्याणकारी कोषमा ऐनले तोकेबमोजिम रकम जम्मा भए नभएको सुनिश्चित हुने अवस्था नदेखिएको ।	सुझावअनुसार कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
३७	कोषको निरन्तरता - कोषमा प्राप्त हुने रकम सामाजिक सुरक्षा कोषमा जम्मा गर्ने कानुनी व्यवस्था नरहेको ।	कोषको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने गरी यथाशिघ्र कार्य अगाडि बढाउन निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
खानेपानी मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७८/१२/१६ र १७ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय — मन्त्रालय र मातहतका २३ सरकारी कार्यालयको रु. १२ अर्ब ७८ करोड ५७ लाखको लेखापरीक्षण भएको ।	***
२	संगठित संस्था र समिति — संगठित संस्था र समितिको रु. ५१ अर्ब ५५ करोड २३ लाखको लेखापरीक्षण भएको ।	***
३	वार्षिक कार्यक्रम र प्रगती — वार्षिक कार्यक्रम अनुसार प्रगती हुन नसकेको ।	स्वीकृत बजेट र कार्यक्रमका लागि पर्याप्त बजेटको विनियोजन गर्न, कार्यसम्पादनको एकीकृत तथ्यांक आउनेगरी स्थानीय तहसम्मको प्रगति थाहाहुनेगरी सफ्टवेयर कार्यान्वयनमा ल्याउन, र अधुरा आयोजना निर्धारित समयमै पुरागर्ने गरी कार्ययोजना लागु गर्न निर्देशन दिने ।
४	बजेट वक्तव्य कार्यान्वयन — बजेट वक्तव्यमा उल्लेखित कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागी जिम्मेवार पदाधिकारीहरूले ध्यान दिनुपर्ने ।	बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएका कार्यक्रमहरूमा पर्याप्त बजेट र आवश्यक तयारी गरेर कार्ययोजना बनाएर प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५	दिगो विकास लक्ष्य — लक्ष्य अनुसार कार्य योजना बनाएर काम गर्नुपर्दछ ।	उल्लेखित कार्यक्रममा प्रयास बजेट र जनशक्तिको ब्यवस्था गरी कार्य योजना बनाएर दिगोविकासको लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल गर्न तथा अद्यावधिक प्रगति

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरु
		विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६	संगठन संरचना — संघीय सरकारले संचालन गर्ने आयोजना सम्बन्धमा स्पष्ट मापदण्ड तर्जुमा नभएको ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७	राष्ट्रिय गौरवका आयोजना — मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको बाँकी कार्य समयमै सम्पन्न गरि काठमाडौं उपत्यकामा खानेपानी वितरण कार्य व्यवस्थित तथा सहज बनाउनु गर्ने ।	राष्ट्रिय गौरवका आयोजना मध्ये मेलम्ची खानेपानी आयोजनाका बाँकि काम समयमै सम्पन्न गरी पनि वितरण सहज र व्यवस्थित गर्न निर्देशन दिने ।
खानेपानी तथा ढल व्यवस्था विभाग		
८	प्रगति — वार्षिक कार्यक्रममा चौमासिक रुपमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको लागत परिणाम र भार समेत खुलाई स्वीकृत गर्ने र तोकिएका कार्यक्रमहरु समयमै सम्पन्न हुनुपर्ने ।	बजेटको प्रयास ब्यवस्था गरी अधिकतम प्रतिफल देखिने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
९	खानेपानीको गुणस्तर — मापदण्ड अनुसार गुणस्तर सुनिश्चित गरेर खानेपानी वितरण गराउनुपर्दछ ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१०	परामर्शदाता माथिको निर्भरता —	***
१०.१	कार्यालयले गर्न सक्ने कार्यमा पनि परामर्शदाता नियुक्त गरेको ।	कार्यालयको जनशक्तिबाट सम्पन्न हुनसक्ने कार्यको लागि उक्त जनशक्तिबाट नै गर्न गराउन निर्देशन दिने र उपलब्ध जनशक्तिबाट नसकिने भएमा मात्र परामर्शदाताबाट गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१०.२	कार्य सम्पादनका लागि विभागीय जनशक्ति परिचालन गर्ने नीति विभागले लिन नसकेको ।	बोलपत्र बेगर गरेका परामर्श सेवा खरिद सम्बन्धमा समितिमा पुष्ट्याई पेश गर्न, समन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराउन, अब आइन्दा प्रतिष्पर्धा सुनिश्चित गरेरमात्र सेवा खरिद गर्न र सकेसम्म आफ्नै जनशक्तिबाट कार्यसम्पादन गर्न निर्देशन दिने ।
११	परामर्श सेवाको नर्म्स — सोसाइटी अफ आर्किटेक्चरल इन्जिनियरिङ्गले	उल्लिखित परामर्श सेवा लिएको सम्बन्धमा विवरण तथा कागजात समितिमा पेश

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	उपलब्ध गराएको दररेट अनुसार लागत अनुमान तयार गरी आयोजनाले भुक्तानी गरेको खर्च नियम सम्मत नदेखिएको ।	गर्न र अब आइन्दा मन्त्रालयबाट स्वीकृत नर्म्सको आधारमा लागत अनुमान तयार गरी कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१२	पाइप खर्च — विभिन्न साइजका एच.डि.पि.पाईप जिन्सी खाताबाट खर्च देखाए तापनि योजनाको नापी किताबमा प्रविष्टि नगरेको ।	मौज्दातमा कति छ, कति नापी किताबबाट खर्च भएको हो सोको विवरण समितिमा पेश गर्न र अब आइन्दा नापी किताबमा उल्लेख गरेर मात्र जिन्सीमा घटाउने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१३	पाइप तथा फिटिङ्गस खरिद —संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना इलाम, रामेछाप, रुपन्देही र कैलालीले पाइप र फिटिङ्गस मौज्दात रहने गरी खरिद गरेको ।	उल्लिखित पाइप तथा फिटिङ्गसको मौज्दात विवरण र प्रयोग भए नभएको स्थितिको जानकारी उपलब्ध गराउन तथा अब आइन्दा प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी गर्न र आ.व. को अन्त्यमा खरिद गर्ने प्रचलनको अन्त्य गरी समयमै खरिद गर्न निर्देशन दिने ।
१४	पाइप क्षति — संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना, रुपन्देहीले राखेको एच.डी.पी.ई पाइप आगलागी हुँदा भएको क्षतिको बीमा दावी गरेकोमा प्राप्त नभएको ।	इन्सुरेन्सले क्षतिपूर्ति दिएको जनाएकोले कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१५	लगानी प्रतिफल — संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना, रुपन्देहीबाट खानेपानी आयोजनाको बोरिङ्ग गर्दा पानी नआएकोले सरकारी लगानी खेर गएको ।	आगामी दिनमा विगतको अनुभव, उपलब्ध भएको प्रविधि, युनिभर्सिटीका सम्बन्धित विभागबाट गहन अध्ययन गरेरमात्र क्षति नहुने गरी पानी प्राप्त हुने सुनिश्चित गरेर मात्र आयोजन सुचारु गर्ने गरी अघि बढ्न निर्देशन दिने ।
१६	सोझै खरिद — एउटै प्रकृतिका मालसामान तथा निर्माण कार्य पटक पटक सोझै खरिद गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको ।	अनधिकृत रूपमा एकै प्रकृतिका समान सोझै खरिद गरेको सन्दर्भमा एकमहिना भित्र विवरण समितिमा पेश गर्न, सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराई समितिमा जानकारी दिन र अब आइन्दा यस्तो कार्य नदोहोरिने गरी कानूनबमोजिम खरिद कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१७	ठेक्का बन्दोबस्त — पहिलो चौमासिकमा ठेक्का व्यवस्थापन हुन नसकेको कारण आर्थिक वर्षभित्र कार्य सम्पन्न हुन नसकेको ।	प्रोजेक्ट बैङ्कमा छनौट भएका कार्यक्रम मात्र छनौट गर्न र प्रयास बजेट व्यवस्था सुनिश्चित भएका ठेक्का पहिलो चौमासिकभित्र व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
१८	आयोजना सञ्चालन — प्रदेश सरकारबाट सञ्चालन गर्नुपर्ने योजनाको बजेट खर्च	बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी पठाउँदा तोकिएको कार्यविधिको पालन गर्न र माग नगरी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	गर्ने अख्तियारी विभागबाट पठाउँदा तोकिएको कार्यविधिको पालना भएको देखिएन ।	कार्यक्रम तथा बजेट पठाउने कार्यमा नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
१९	जटिल संरचना निर्माण — मेशिनरी औजार प्रयोग गरी जटिल प्रकृतिको काम उपभोक्ता समितिबाट गराएको ।	छानवीन गरी विवरण समितिमा पेश गर्न र अब आइन्दा सार्वजनिक खरिद नियमावलीको व्यवस्था विपरीत उपभोक्ता समिति मार्फत हेभी मेशिन तथा औजार उपकरण प्रयोग हुने जस्ता कार्य नगर्न नगराउन निर्देशन दिने ।
२०	खर्च व्यहोर्ने स्रोत — उपभोक्ता समितिले व्यहोर्ने योगदान अद्यावधिक नभएको ।	सुझाव अनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
२१	बढी भुक्तानी — प्रोभिजनल सममा १३ प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर थप गरी भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी हुन गएको रकम असुल गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र उल्लिखित रकम असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२	भुक्तानीमा कर — संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कास्कीले ३५ उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा नगरेकोले अग्रिम कर वापतको रकम असुल गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र उक्त कर वापतको रकम असुल गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३	अधुरा आयोजना — आर्थिक वर्ष २०७६/७७ सम्म सम्पन्न हुनुपर्ने आयोजनाको प्रगति स्थिति विश्लेषणबाट विगत २० वर्षदेखि निर्माण प्रारम्भ भएका आयोजनाहरू हालसम्म सम्पन्न भएका छैनन् ।	असार मसान्तसम्म सम्पन्न भएका आयोजनाको प्रगति विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना		
२४	मूल्य समायोजन —	***
२४.१	आयोजना व्यवस्थापन कार्यालय, काठमाण्डौंले विदुर खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाको मूल्य समायोजन दिँदा बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र छानवीन गरी बढी भुक्तानी भएको भए असुल उपर गर्न र कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/८, ९, १०, १२ र १६ गते भएका छलफलका निर्णयहरू

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१	सरकारी कार्यालय — मन्त्रालय र मातहतसमेत १२२ सरकारी कार्यालयको निम्नानुसार रु.१ खर्ब २ अर्ब ५८ करोड २६ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेको ।	***
१.१	उल्लिखित लेखापरीक्षण रकममा यस मन्त्रालयमा विनियोजन भई रक्षा मन्त्रालयबाट खर्च भएको रु.२ अर्ब ६६ करोड ५१ लाख समावेश छैन ।	***
१.२	मन्त्रालय मातहतका ४ निकायको रु.१ अर्ब ५८ करोड ९४ लाखको लेखापरीक्षण गर्न बाँकी रहेको ।	हाल लेखापरीक्षण सम्पन्न भैसकेको जनाएकोले केही गर्नु नपर्ने । अब आइन्दा समयमै लेखापरीक्षण गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२	संगठित संस्था — यो वर्ष ३ संस्थाको ५ आर्थिक वर्षको रु.१२ अर्ब ४१ करोड ९० लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको ।	***
३	कार्यमूलक लेखापरीक्षण - यो वर्ष काठमाडौं उपत्यकाको यातायात व्यवस्थापन विषयको कार्यमूलक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको ।	***
४	बजेट र खर्चको अवस्था —	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
४.१	यो वर्ष वैदेशिक ऋण र अनुदान समेत रु.४ अर्ब ८१ करोड ३४ लाख (अनुमानको ६.५ प्रतिशत) प्राप्त भएको ।	लक्ष्यअनुसार निर्धारित समयमै बजेट खर्च समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
४.२	विनियोजित शीर्षकमा खर्च नगर्ने र विनियोजन नै नभएको शीर्षकमा स्रोतान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी बजेट सिद्धान्तअनुरूप देखिएन ।	वैदेशिक सहायता परिचालन गर्ने तर्फ ठोस नीति तय गर्न, कूटनैतिक पहल गरी स्रोत जुटाउन र अब आइन्दा विनियोजित शीर्षकमा खर्च नगरी विनियोजन नै नभएको शीर्षकमा स्रोतान्तर/रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी तत्काल अन्त्य गरी आर्थिक कार्यविधि कानूनको प्रभावकारीरूपमा पालना गर्न तथा पूर्वतयारी गरेर मात्र आयोजनाको छनौट गर्न निर्देशन दिने ।
४.३	विनियोजन ऐन विपरीत रकमान्तर गरेको ।	अब आइन्दा विनियोजन ऐनको प्रभावकारी पालना गरी कानून विपरीत श्रोतान्तर र रकमान्तर गर्ने प्रवृत्तिलाई कडाइका साथ नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
४.४	चौमासिक बजेट बाँडफाँट अनुसार खर्च नगरी तेस्रो चौमासिक र आषाढ महिनामा बढी खर्च गरेको पाइयो ।	कार्यान्वयन गर्न सक्ने लक्ष्यमात्र राख्न तथा आर्थिक वर्षको अन्तमा अत्यधिक खर्च गर्ने परिपाटीमा कडाइका साथ नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
५	लक्ष्य र प्रगति -	***
५.१	मन्त्रालयमातहतका राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाको भौतिक प्रगति २ प्रतिशतदेखि ५४ प्रतिशतसम्म रहेको छ ।	उल्लिखित राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरू तोकिएको लागत र समयभित्रै सम्पन्न गर्ने गरी कार्ययोजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५.२	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग आयोजना २०६४।६५ मा शुरू भई २०७९।८० मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य भए तापनि यो वर्षसम्म ४९ प्रतिशतमात्र भौतिक प्रगति भएको ।	निर्धारित अवधिमा उल्लिखित परियोजनाको भौतिक प्रगति ४९ प्रतिशत मात्र भएको देखिएकोले उक्त आयोजनालाई यथाशीघ्र सम्पन्न गर्न पर्याप्त बजेट र जनशक्तिको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५.३	हुलाकी लोकमार्ग आयोजना २०६५।६६ मा शुरू भई २०७९।८० मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा यो वर्षसम्म ५४ प्रतिशत भौतिक प्रगति देखिएको ।	निर्धारित अवधिमा परियोजनाको भौतिक प्रगति ५४ प्रतिशत मात्र भएको देखिएकोले उक्त आयोजनालाई यथाशीघ्र सम्पन्न गर्न पर्याप्त बजेट र जनशक्तिको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
५.४	उत्तर-दक्षिण (कर्णाली करिडोर) लोकमार्ग आयोजना रु.४ अर्ब १०	उत्तर-दक्षिण (कर्णाली करिडोर) लोकमार्गको चालु आ.ब.मा २० प्रतिशत मात्र

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	करोडको लागतमा २०७०।७१ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा निर्धारित समयमा कार्य हुन नसकी संशोधित लागत अनुमान रू.११ अर्ब र अवधि २०७९।८० कायम भएको ।	भौतिक प्रगति भएको देखिएकोले आयोजना लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न द्रुत रूपमा निर्माण कार्य अघि बढाउन निर्देशन दिने ।
५.५	उत्तर-दक्षिण (कोशी करिडोर) लोकमार्ग आयोजनाको संशोधित लागत रू.१६ अर्ब २० करोड र सम्पन्न हुने अवधि २०८०।८१ कायम भएको ।	उत्तर-दक्षिण (कोशी करिडोर) लोकमार्गको चालु आ.ब.मा १९ प्रतिशत मात्र भौतिक प्रगति भएको देखिएकोले आयोजना लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न द्रुत रूपमा निर्माण कार्य अघि बढाउन निर्देशन दिने ।
५.६	उत्तर-दक्षिण (काली गण्डकी कोरिडोर) लोकमार्ग आयोजना २०६६।६७ देखि शुरू भई २०८०।८१ मा सम्पन्न हुने लक्ष्य रहेकोमा यो वर्षसम्म रू २२ प्रतिशतमात्र भौतिक प्रगति भएको ।	उत्तर-दक्षिण (कालीगण्डकी करिडोर) लोकमार्गको चालु आ.ब.मा २२ प्रतिशत मात्र भौतिक प्रगति भएको देखिएकोले आयोजना लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न द्रुत रूपमा निर्माण कार्य अघि बढाउन निर्देशन दिने ।
५.७	मेची महाकाली विद्युतीय रेल्वे ट्रयाक स्टान्डर्ड गेजमा निर्माण गर्न २०६६।६७ देखि कार्य शुरू भएको रेल, मेट्रो तथा मोनोरेल आयोजनाले यो वर्षसम्म २ प्रतिशतमा प्रगति भएको ।	लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न आयोजना व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता वृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
५.८	साँघुटार ओखलढुंगा कुइभिर सडक, सासेक राजमार्ग सुधार आयोजना, दोस्रो पुल सुधार तथा सम्भार आयोजना र मनाङ-मुस्ताङ-डोल्पा-जुम्ला सडक आयोजनाको भौतिक प्रगति न्यून देखिएको ।	साँघुटार ओखलढुंगा कुइभिर सडक, सासेक राजमार्ग सुधार आयोजना, दोस्रो पुल सुधार तथा सम्भार आयोजना र मनाङ-मुस्ताङ-डोल्पा-जुम्ला सडक आयोजनाको भौतिक प्रगति न्यून देखिएकोले निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी बनाई निर्धारित समयमै सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
५.९	पहिलो प्राथमिकता प्राप्त ४२ आयोजनामध्ये १७ आयोजनामा ५० प्रतिशतभन्दा कम, १९ आयोजनामा ५० देखि ७५ प्रतिशत र ६ आयोजनामा ७५ प्रतिशतभन्दा बढी प्रगति देखाएको छ ।	लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न आयोजना व्यवस्थापन प्रभावकारिता वृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
५.१०	लक्ष्यअनुसार प्रगति हुन नसक्नुमा जग्गा अधिग्रहण एवं रेखाङ्कनमा विवाद, अन्तरनिकाय समन्वयको अभाव, जनशक्तिको अभाव आदि कारण रहेको ।	जग्गा अधिग्रहण एवं रेखाङ्कनमा हुने विवाद निरूपण, अन्तर निकायबीचको समन्वय, पर्याप्त जनशक्तिको व्यवस्था गरी सडक एवं पुल निर्माण कार्यमा लक्ष्यअनुसार प्रगति

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
		हासिल गर्न आयोजना व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता वृद्धि गर्न निर्देशन दिने ।
५.११	बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको ।	बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित कार्यक्रम पर्याप्त बजेट विनियोजन गरी कार्ययोजना बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
६	दिगो विकास लक्ष्य - मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रतिवेदनमा उल्लिखित तथ्याङ्क पुष्टि हुने आधार खुलाएको छैन ।	उल्लिखित तथ्यांकको पुष्टि हुने गरी दिगो विकास लक्ष्यका हालसम्मका प्रगतिका आधार पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७	कानूनको पालना -	***
७.१	निर्माण व्यवसायीहरूले पेस्की रकमबाट गरेको खर्चको मासिक विवरण पेस्की दिने कार्यालयमा बुझाउने र कार्यालयलेसमेत पेस्की रकम निर्माण कार्यमा खर्च गरे नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन गरेको देखिएन ।	उल्लिखित कार्यको सम्बन्धमा निर्माण व्यवसायीहरूले पेस्की रकमबाट गरेको खर्चको मासिक विवरण सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाए नबुझाएको यकिन गरी पेस्की रकम निर्माण कार्यमा खर्च गरे नगरेको सुनिश्चित गर्न र प्रभावकारी अनुगमन गरी समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
७.२	सडकको स्तरअनुसार सडक निर्माण शुरु गर्नुपर्ने व्यहोरा गत वर्षको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको भए तापनि सुधार भएको छैन ।	सडकको स्तरअनुसार सडकको चौडाई निर्धारण गर्न नेपाल सडक मापदण्ड, २०७० को प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
८	नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन -	***
८.१	मन्त्रालयले वातावरणमैत्री सवारी तथा यातायात नीति, २०७१ कार्यान्वयनमा ल्याए तापनि सोसम्बन्धी कार्यको अद्यावधिक प्रगति विवरण तयार नगरेकोले कार्यान्वयन स्थिति मूल्याङ्कन गर्न सकिएन ।	अद्यावधिक प्रगति विवरण तयार गरी कार्यान्वयन स्थिति मूल्यांकन गर्न निर्देशन दिने ।
८.२	सडक, रेल तथा यातायातको विकास गर्न पाँच वर्षे रणनीतिक योजना (२०७३-२०७८) मध्ये ४ वर्ष सम्ममा ४०.८९ प्रतिशत मात्र खर्च भएको ।	सडक, रेल तथा यातायातको विकास गर्न पाँच वर्षे रणनीतिक योजनामा उल्लेख भएका कार्यहरूका लागि पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरी प्राथमिकता निर्धारण गरेर कार्य सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
८.३	मन्त्रालयले रेल सञ्चालन एवं सुरक्षासम्बन्धी नीति एवं मापदण्ड तयार गरेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
९	कार्यक्षेत्र - प्रदेश सरकार र स्थानीयतहको कार्यक्षेत्रमा पर्ने सडक संघीय सरकारबाट निर्माण गरिने गरी नेपाल सरकारको निर्णय विपरीत बजेट विनियोजन गरेको उपयुक्त देखिएन ।	संघ, प्रदेश र स्थानीयतहको अधिकार क्षेत्र किटान गरी सडक निर्माण तथा मर्मत कार्यमा दोहोरो नपर्ने गरी बजेट व्यवस्था गर्न र निर्माण कार्य समयमै सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
१०	लागत अनुमान - निर्माणस्थलमा उपलब्ध हुन सक्ने निर्माण सामग्री उपयोग गर्ने गरी लागत अनुमान तयार गरी मितव्ययतातर्फ ध्यान नदिएको ।	स्थानीय स्रोतसाधन उपयोग हुने गरी निर्माणस्थलमा उपलब्ध हुन सक्ने निर्माण सामग्रीको प्रयोग गरी लागत अनुमान तयार गर्न र मितव्ययी रूपमा कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
११	ठेक्का हस्तान्तरण - प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गर्दै जाने नीतिअनुरूप हस्तान्तरण हुन नसकेका कारण ठेक्काहरू अलपत्र भई निर्माण कार्य अधुरो रहेको ।	विगत लामो समयदेखि सम्पन्न हुन नसकेका साविक सडक विभाग र मातहत कार्यालयबाट ठेक्का व्यवस्थापन भएका सडक तथा ठेक्का प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने वा विभाग आफैले गर्ने यकिन गरी यथाशीघ्र निर्माण सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
१२	माथिल्लो निकायबाट ठेक्का व्यवस्था - विभाग तथा निर्देशनालयहरूले मातहत कार्यालयको काममा हस्तक्षेप हुने गरी ठेक्का पट्टाको कार्य गर्नु उपयुक्त देखिएन ।	विभाग तथा निर्देशनालयहरूले मातहत कार्यालयमा पर्याप्त जनशक्ति र पूर्वाधार विकास गरी ठेक्का पट्टाको कार्य सम्बन्धित कार्यालयबाट गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
१३	सम्पत्तिको संरक्षण - मन्त्रालय मातहत रहेको जग्गामा सीमामा तारबार नलगाएकोले जग्गा अतिक्रमण हुने अवस्था देखिएको । यातायात व्यवस्था विभाग परिसरमा रहेका पुराना बस, केबुलतारलगायतका जिन्सी सम्पत्ति बेवारिसे अवस्थामा रहेको ।	मन्त्रालय र मातहतका निकायका स्वामित्वमा रहेका जग्गा एवं जिन्सी सम्पत्तिको अभिलेख राखी त्यसको उचित संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न निर्देशन दिने ।
सडक विभाग		
१४	नर्म्सको तर्जुमा एवं स्वीकृति - सडक विभागले नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदबाट नर्म्स स्वीकृत नगराई पुलको लागत अनुमान तयार गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१५	योजना कार्यान्वयन - परामर्शदातामार्फत् विस्तृत सर्भेक्षण तथा ड्रइङ डिजाइन	अब आइन्दा परामर्शदातामार्फत् विस्तृत सर्भेक्षण तथा ड्रइङ डिजाइन तयार भएका

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	तयार गर्ने तर निर्माण कार्य नहुनाले परामर्श सेवामा भएको खर्चको उपादेयता देखिएन ।	पुलहरूको पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरी समयमै निर्माण गर्न निर्देशन दिने र बेरुजु लगत हटाउने ।
१६	क्षतिपूर्ति भुक्तानी — परामर्शदातालाई पर्याप्त अध्ययन नगरी क्षतिपूर्ति भुक्तानी गरेको ।	पर्याप्त अध्ययन नगरी सम्झौता गर्ने र क्षतिपूर्ति भुक्तानी दिने पदाधिकारीलाई सचेत गराउन र अब आइन्दा परियोजना बैंक तयार गर्न, कार्य संचालन गर्नु पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गर्न र परामर्शदातालाई उसले गर्नुपर्ने काम तथा कार्यक्षेत्र तोक्न निर्देशन दिने ।
१७	ठेक्का व्यवस्थापन - प्रथम चौमासिकपछि सम्झौता गरेकोले समयमै ठेक्काको काम सम्पन्न नभई आगामी वर्षको लागि जिम्मेवारी सरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
१८	अधुरो निर्माण कार्य -	***
१८.१	पुष्पलाल मध्य पहाडी राजमार्ग योजना कार्यालय पाँचथरले ठेक्का लगाएका सडक निर्माण कार्य अधुरो रहेको ।	छानविन गरी तीन महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.२	सडक डिभिजन, काठमाडौँबाट खरिद सम्झौता भएका स्थानमा बाँकी कार्य गर्न निर्माणस्थल उपलब्ध नभएकोले ठेक्का अधुरो अवस्थामा रहेका छन् ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.३	निर्माण व्यवसायीले पेस्की लिएपछि निर्माण कार्य शुरु नगरी निष्क्रिय रहेको कारण सम्झौताको म्याद थप भएको छ ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.४	सडक डिभिजन, धनुषाबाट प्राप्त विवरणअनुसार गत विगतमा खरिद सम्झौता भएका ११ ठेक्काको म्याद समाप्त भइसके तापनि निर्माण कार्य अधुरो रहेको छ ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.५	सानी भेरी नदीमा पुल निर्माण गर्न २०७४।३।९ मा खरिद सम्झौता भएकोमा सडक तथा पुलको एलाइनमेन्ट यकिन नभएको, स्थानीय समुदायमा विवादसमेत रहेकोले २०७७ चैत्र सम्म निर्माण शुरु गरेको छैन ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१८.६	सडक डिभिजन नेपालगञ्जले खरिद सम्झौता गरेका ९ ठेकामा रु.२ करोड ८४ लाख ५६ हजार भुक्तानी भइसकेकोमा निर्माण कार्य अधुरो रहेको छ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.७	सडक डिभिजन, दोलखाले २०६६।६७ देखि २०७०।७१ सम्म खरिद सम्झौता गरी कार्यान्वयनमा रहेका मध्ये १४ खरिद सम्झौताको म्याद समाप्त भई अलपत्र परेका छन् ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.८	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) योजना कार्यालय, पर्वतअन्तर्गत दरम खोलामा पुल निर्माणको सम्झौताको म्याद समाप्त भएको र हालसम्म कार्यसम्पन्न नभएको।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.९	म्याद समाप्त भएको लामो अवधिसम्म पनि निर्माण कार्यसम्पन्न नगरी निष्क्रिय बसेको निर्माण व्यवसायीलाई कारवाही गरेको पाइएन।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.१०	हुलाकी राजमार्ग योजना कार्यालय, पर्साअन्तर्गत गंगोल पुल निर्माण गर्न पटक पटक म्याद थप भएकोमा हाल सम्म पनि निर्माण व्यवसायीले काम शुरु गरेको छैन ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.११	पुल योजना मध्य सेक्टर नम्बर २, ललितपुरअन्तर्गत ३३ ठेकाको काम सञ्चालनमा रहेको मध्ये १५ ठेकाको प्रगति ७६ प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.१२	सडक डिभिजन, झापाअन्तर्गत गौरिया खोलामा आर.सी.सी. पुल र दामुना खोलामा स्ल्याब कल्भर्ट निर्माण गर्न २०६७।११।२७ सम्म सम्पन्न गर्ने म्याद रहेकोमा म्याद समाप्ति पश्चात म्याद थप भएको छैन ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
१८.१३	निर्माण व्यवसायीले समयमा काम सम्पन्न नगरेकोले नदी वारपार गर्न प्रत्येक वर्ष कार्तिक/मंसिरमा बेलीबृज जडान गरी जेष्ठ महिनामा खोलेर राख्नु पर्ने गरेको छ।	सुझावअनुसार एक महिनाभित्र आवश्यक कारवाही गरी गराई विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	अतिरिक्त खर्च हुने गरेको छ ।	
१९	दायित्व सिर्जना - सडक डिभिजन, काठमाडौंले बहुवर्षीय स्वीकृति नलिई वर्षान्तमा खरिद सम्झौता गरी आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना हुने गरी खरिद सम्झौता गरेको छ ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा एक महिनाभित्र अद्यावधिक विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने । अब आइन्दा स्रोत सुनिश्चित गरेर र पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र निर्माण कार्य गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२०	कन्टिन्जेन्सी खर्च -	***
२०.१	विभाग र मातहतका कार्यालयले ठेक्काको नापी किताबमा खर्च प्रविष्ट गर्ने र कन्टिन्जेन्सीको ठेक्कागत खर्च अभिलेख नराखेको ।	कन्टिन्जेन्सी रकम खर्चलाई व्यवस्थित गर्ने निर्देशिका, २०७४ बमोजिम कन्टिन्जेन्सी रकम खर्च गर्दा ठेक्कागत खर्च अभिलेख राख्ने कार्य अनिवार्य रूपमा गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
२०.२	विभागले विनियोजन आर्थिक कार्यविधि नियमावलीबमोजिम फ्रिज हुनुपर्ने शीर्षकको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा फ्रिज नगरी पछिल्लो वर्ष खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन ।	आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली बमोजिम फ्रिज नहुने भनी तोकिएको शीर्षकको रकम बाहेक अन्य रकम फ्रिज गरी संचित कोष दाखिला गर्न निर्देशन दिने ।
२०.३	मूलघाट-दोभान-ओलाङ्गुगोला सडक योजना, ताप्लेजुडले निर्देशिकाले तोकेभन्दा बढी कन्टिन्जेन्सी खर्च गरेको नियमसम्मत देखिएन ।	उल्लिखित बेरुजुको सम्बन्धमा हालको स्थिति प्रतिवेदन र सवुत प्रमाणहरू एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति —	***
२१.१	मुडे-चरिकोट सडक स्तरोन्नति गर्ने निर्माण व्यवसायीसँग २०० दिनको पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्ने ।	सम्मानित जिल्ला अदालतको आदेश अनुरूप पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति वापत कुनै पनि रकम नकटाउनु भनिएको जनाएकोले उक्त बेरुजु लगत हटाउने र अदालतको आदेशको प्रतिलिपि समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.२	लोदिया नदीमा पुल निर्माण गर्ने निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता बमोजिमको १५० दिनको क्षतिपूर्तिवापतको नपुग रकम असुल हुनुपर्ने ।	सम्झौताको म्याद थप भई माइलस्टोन संशोधनसमेत भएकोले क्षतिपूर्ति रकम असुल गर्नु नपर्ने देखिएकोले बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने र माइलस्टोन संशोधन सम्बन्धी कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.३	मिर्मी-फलेबास-अर्मादी खण्डको निर्माण व्यवसायीको र दैलातुड-दरपोक	मिर्मी-फलेबास-अर्मादी खण्डको हकमा अदालतको निर्णयानुसार गर्न र दैलातुड-

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सडक विस्तार तथा स्तरोन्नति गर्ने कार्यको निर्माण व्यवसायीसँग पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल हुनुपर्दछ ।	दरपोक सडक विस्तार तथा स्तरोन्नति गर्ने कार्यको निर्माण व्यवसायीसँग पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति तीन महिनाभित्र असुल गरी समितिमा विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.४	गुर्जेखोला पुल निर्माण कार्यका निर्माण व्यवसायीलाई अन्तिम भुक्तानी गर्दा पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति कट्टा गरेको देखिएन ।	दुई महिना भित्र असुल गरी सोको विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.५	दानव नदी (कलुवा-खड्वा खण्ड) र (मुनमटरिया-नगडिहवा खण्ड) मा पुल निर्माण गर्न निर्माण व्यवसायीबाट पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल हुनुपर्दछ ।	सडक डिभिजन, रुपन्देही अन्तर्गतका उल्लिखित बेरुजुहरूका सम्बन्धमा चालु आ.व. भित्र असुल गरी सोको विवरण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२१.६	गाईघाट-दिक्तेल सडक योजना कार्यालय, उदयपुरले सडक विस्तार तथा कालोपत्रे कार्य गर्ने निर्माण व्यवसायीसँग रु.२ करोड ४२ लाख ३८ हजार असुल हुनुपर्ने ।	प्रगति विवरणसहित म्याद थपको कागजात पेश गर्न निर्देशन दिने र नियमानुसार म्याद थप भएको अवस्थामा रकम असुल गर्नु नपर्ने भएकोले बेरुजु लगत हटाउने ।
२१.७	पुल योजना मध्य सेक्टर नम्बर २ ले निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौताबमोजिम लाग्ने पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति रु.५ करोड ८२ लाख ७५ हजार रोक्का नगरी भुक्तानी गरेकोले उक्त रकम असुल हुनुपर्दछ ।	छानिविन गरी बिस्तृत विवरणसहितको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२	भेरिएसन -	***
२२.१	परामर्शदातासँग शुरु सम्झौताभित्रको कामको क्षेत्र तथा प्रकृति नै फरक हुने गरी भेरिएसन गरेको ।	हालको प्रगति राम्रो भएको जनाएकोले बेरुजु लगतबाट हटाउन र अब आइन्दा यस्ता कार्य नियमसम्मत गर्न निर्देशन दिने ।
२२.२	चारआली केचना सडक निर्माण कार्यमा शुरु लागत अनुमान दरभन्दा बढी दरमा भेरिएसन स्वीकृत गरी नेपाल सरकारलाई थप व्ययभार पारेको देखियो ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धी कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२.३	चतरा कोशी कोरिडोरको सडक रेखाङ्कन यकिन नगरी ठेक्का सम्झौता गरेको कारण भेरिएसन गर्नु परेको ।	अब आइन्दा सडक रेखाङ्कन यकिन गरेर मात्र ठेक्का सम्झौता गर्न र अनावश्यक भेरियशन गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
२२.४	राजविराज कुनौली सडक सप्तरीको निर्माणमा प्रोभिजनल सम आइटममा	गैरकानूनी भेरिएसन गर्ने कर्मचारीलाई सचेत गराउने र अब आइन्दा प्रोभिजनल

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	भेरिएसन गरी प्रतिस्पर्धाविगर काम गराउनु नियमसम्मत देखिएन ।	सम आइटममा भेरिएसन गरी प्रतिस्पर्धाविगर काम गराउने कार्य नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
२२.५	गल्छी त्रिशूली मैलुङ्ग सडक खण्ड निर्माणमा भेरिएसन स्वीकृत गर्दा सडकको डिजाइन गर्ने परामर्शदातालाई कारवाही गर्ने निर्णय भए तापनि कारवाही भएको छैन ।	भेरियसन स्वीकृत गर्दा सडकको डिजाइन गर्ने परामर्शदातालाई कारवाही गर्ने निर्णय भए अनुसार तत्काल कारवाही गर्न र भेरियसन स्वीकृत गर्न ढिलाई गर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराउन निर्देशन दिने ।
२२.६	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग आयोजना कार्यालय, धुलिखेलले ठेक्का प्रक्रिया शुरू हुनु अगाडि नै जलाशययुक्त आयोजनाबाट पर्ने असरको यकिन नगरेकोले भेरिएसन लागत वृद्धि हुन गएको छ ।	मन्त्रालयले दिएको निर्देशन कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारीलाई सचेत गराउन निर्देशन दिने ।
२२.७	जनकपुर परिक्रमा व्यापारिक मार्ग विस्तार योजना, जनकपुरले सडक निर्माण कार्यको एक ठेकामा सम्झौतापछि विभिन्न थप काम देखाई भेरिएसनबाट लागत वृद्धि गरेको ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा थप पुष्ट्याई हुने विवरण तथा कागजात एक महिनाभित्र समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२.८	बेलुवाचोक- कर्णालीपुल सडक निर्माणको करिब ३२ प्रतिशत काम गरेपछि कल्भर्ट, पर्खाल निर्माण लगायतको काम छुटेको उल्लेख गरी रु.१ करोड १७ लाख ७७ हजारको भेरिएसन स्वीकृत गरेको छ ।	भेरियसन गर्ने कार्यलाई निश्चित सीमाभित्र बनाउन कानूनी सुधार गर्न निर्देशन दिने ।
२२.९	आधार, कारणबेगर साविकको सम्झौतामा घटाएको र सोही कामको लागि अर्को खरिद सम्झौता गर्दा सरकारलाई थप व्ययभार पारेको ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा आधार र कारण खुलाई थप पुष्ट्याई समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२.१०	मदन भण्डारी राजमार्ग योजना कार्यालय, गुल्मी र सडक डिभिजन बुटवलले भेरिएसन आदेशमा उल्लिखितभन्दा बढी परिमाणको भुक्तानी गरेको छ ।	भेरियसन स्वीकृत भएको परिमाणभन्दा बढी परिमाणमा कार्य गराई भुक्तानी दिएको सम्बन्धमा छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२२.११	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) राजमार्ग योजना कार्यालय, दैलेखले सडक तथा पुल निर्माण गर्दा पूर्वानुमान गर्न सकिने कामसमेत शुरू लागत अनुमानमा	भेरियसन स्वीकृत भएको परिमाणभन्दा बढी परिमाणमा कार्य गराई भुक्तानी दिएको सम्बन्धमा छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	समावेश नगर्नाले पुलको लागतमा वृद्धि भएको छ ।	दिने ।
२२.१२	भद्रपुर राजगढ सडक निर्माण कार्यमा केही चेनेजमा बढी चौडाई देखाई नापी गरेको कारणबाट बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३	मूल्य समायोजन -	***
२३.१	मूल्य समायोजन विवरण खाली राखी बोलपत्र पेस गरेको निर्माण व्यवसायीलाई मूल्य समायोजन भुक्तानी दिएको ।	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयको परिपत्र विपरीत भुक्तानी दिएको रकम असुल गर्न र बोलपत्र सम्बन्धी कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.२	सम्झौता विपरीत सडक डिभिजन, जुम्लाले तिला नदीमा पुल निर्माण गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई मूल्य समायोजन भुक्तानी गरेकोले उक्त रकम असुल हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.३	पेस्की रकम नघटाई मूल्य समायोजन दिएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.४	निर्माण सामग्रीको इन्डेक्स फरक पारी मूल्य समायोजन गणना गरेको कारण बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.५	निर्माण व्यवसायीसँग भएको २ खरिद सम्झौतामा बढी भुक्तानी भएको रू.५४ लाख ७४ हजार असुल हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.६	म्याद थपपछिको अवधिको इन्डेक्सबाट मूल्य समायोजन गणना गरी भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.७	इण्डेक्स फ्रिज गरेको अवधिकै फ्याक्टरले मूल्य समायोजन गणना गरेर र मूल्य समायोजन फ्याक्टर फरक पारेर बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२३.८	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) राजमार्ग योजना कार्यालय, दैलेखले ६ ठेक्कामा बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल हुनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.९	हुलाकी राजमार्ग योजना कार्यालय, सुनसरीले मूल्य समायोजन फ्याक्टरअनुसारको गणनामा जोडजम्मा फरक पारी बढी भुक्तानी दिएको रकम असुल हुनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.१०	सेती नदीमा पुल निर्माण गर्ने कार्यका निर्माण व्यवसायीलाई बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.११	कमला नदीमा पुल निर्माण कार्यका निर्माण व्यवसायीलाई जोडजम्मा फरक पारी बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.१२	मूल्यसूची फ्रिज भएको अवधिपछिको मूल्यसूची प्रयोग गरी मूल्य समायोजन भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्ने ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.१३	मूल्य समायोजन फ्याक्टर फरक पारी मूल्य समायोजन भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.१४	भेरिएसनबाट थप नयाँ आइटममा समेत मूल्य समायोजन भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२३.१५	मूल्य समायोजन वृद्धि हुँदा भुक्तानी दिने तर घट्टा बिलबाट समायोजन नगर्ने परिपाटी कानुनसम्मत नभएको ।	उल्लिखित बेरुजु सम्बन्धमा एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल गरी सम्बन्धित कागजातहरू समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२४	फरक मूल्यसूची - फरक इण्डेक्सलाई आधार लिई बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी उपयुक्त इन्डेक्सका आधारमा मूल्य समायोजन गरेको बारेमा छानविन गर्न र बढी भुक्तानी भएको भए असुल गर्न तथा प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२५	डिजाइन र निर्माण सम्झौतामा मूल्य समायोजन — समितिले कानूनद्वारा थप व्यवस्थित गर्न सुझाव दिएकोमा हालसम्म कानुनी व्यवस्था गरेको छैन ।	डिजाइन र निर्माण सम्झौता प्रक्रियाबाट निर्माण कार्य गराउने सम्बन्धमा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा विस्तृत उल्लेख नभएको तथा सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले सो सम्बन्धमा बोलपत्र कागजात तयार नगरेकोले मूल्य समायोजन तथा भेरियसन लगायतका पक्षमा विविधता देखिएको हुँदा समितिले २०७६/११/८ मा कानूनद्वारा थप व्यवस्था गर्न निर्देशन दिएकोमा हालसम्म कार्यान्वयन नभएकोले यथाशीघ्र व्यवस्था गर्न पुनः निर्देशन दिने ।
२६	खरिद सम्झौताको अन्त्य -	***
२६.१	खुर्कोट-घुर्मी सडक खण्डअन्तर्गत खाडसाङ् र सोखुखोला पुल निर्माण कार्यको बाँकी रकम असुल गरी राजस्व दाखिला हुनुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गर्न र सो को प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२६.२	सडक डिभिजन, सुर्खेतले रामघाट दशरथपुर पुल निर्माण कार्यको रु.६ करोड ४० लाख ८६ हजार निर्माण व्यवसायीबाट असुल गर्नुपर्दछ ।	एक महिनाभित्र असुल गर्न र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
२७	बिल भरपाई - प्रोभिजनल समबाट भुक्तानी गरेको खर्चको बिल, भरपाई पेस भएको छैन ।	प्रोभिजनल समबाट भुक्तानी गरेको खर्चको बिल, भरपाईसहितका कागजात पेश गर्न र भुक्तानी गर्नेलाई सचेत गराउन निर्देशन दिने ।
२८	चेनेज फरक र ओभरल्याप -	***
२८.१	सडक डिभिजन, भक्तपुरबाट ५ ठेक्का सम्झौतामा तोकिएको चेनेजभन्दा फरक चेनेजमा कार्य गराई भुक्तानी गरेको नियमसम्मत देखिएन ।	स्थलगत रूपमा अनुगमन गरी एक महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन दिन निर्देशन दिने ।
२८.२	च्यामासिङ्ग-नाला-बनेपा सडक निर्माण कार्यको सम्झौतामा उल्लेख नभएको सडक चेनेजमा काम गराई भुक्तानी दिएको उपयुक्त देखिएन ।	स्थलगत रूपमा अनुगमन गरी एक महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन दिन निर्देशन दिने ।
२८.३	पुष्पलाल (मध्यपहाडी) राजमार्ग योजना कार्यालय, गोरखाले एउटै चेनेजमा दोहोरो पर्ने गरी लागत अनुमान तयार गरी सम्झौता गरेको ।	स्थलगत रूपमा अनुगमन गरी एक महिनाभित्र समितिमा प्रतिवेदन दिन निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
२९	प्रोभिजनल समबाट भुक्तानी - मोहना पुल-अत्तरिया सडक योजना, कैलालीले प्रोभिजनल सममा व्यवस्था गरेको काममा निर्माण व्यवसायीलाई प्रतिस्पर्धाबिगर भुक्तानी दिएको ।	सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराउन र अब आइन्दा प्रतिस्पर्धाबिगर सोझै खरिद गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्न निर्देशन दिने ।
३०	आयकर - नागदुङ्गा सडक सुरुङ्ग मार्गको विस्तृत अध्ययन, डिजाइन प्रतिवेदन तयार गर्न आयकर नलाग्ने गरी खरिद सम्झौता गरेको नियमसम्मत देखिएन ।	अब आइन्दा आयकर लाग्ने गरी सम्झौतामा सुधार गर्न नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय र सम्बन्धित मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।
३१	कर कट्टी - रवि-राँके सडक योजना, इलामले निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानी गर्दा अग्रिम कर कट्टी नगरेको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	असुल गरेको जनाएकोले सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
३२	निर्देशनको पालना - सडक विभाग मातहतका ७ कार्यालयले पेस्कीमा समेत मूल्य समायोजन दिनेगरी सम्झौता गरेको ।	नयाँ बिड डकुमेन्टमा यस्तो व्यवस्था समावेश भएकोले कानून सम्मत नै देखिएकोले उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
३३	जमानतको म्याद -	***
३३.१	सडक डिभिजन, काठमाडौंले १७ ठेक्कामा दिएको पेस्की बाँकी रहेकोमा ठेक्काको म्याद र पेस्की जमानतको म्याद समाप्त भइसकेकोले उक्त पेस्की रकम जोखिममा परेको ।	उल्लिखित रकम एक महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३३.२	सडक डिभिजन, काठमाडौं र धनुषाअन्तर्गतको ठेक्काको कार्य सम्पन्न नभएकोमा कार्य सम्पादन जमानत म्याद समाप्त भएको छ ।	एक महिनाभित्र छानविन गरी असुल उपर गरि सोको प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३३.३	मूलघाट-दोभान ओलाङ्गचुङ्गगोला सडक योजना, ताप्लेजुङ्का ४ निर्माण व्यवसायीको ठेक्काको म्याद र पेस्की जमानतको म्याद समाप्त भइसकेकोले निजहरूलाई दिएको पेस्की जोखिममा परेको ।	असुल गरेको जनाएकोले विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने र लगतबाट बेरुजु हटाउने ।
३३.४	सडक डिभिजन, धनुषाको ८ ठेक्काको पेस्की जमानतको म्याद समाप्त भएकोले उक्त पेस्की जोखिममा परेको छ ।	एक महिनाभित्र छानविन गरि असुल उपर गरेर विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३३.५	सडक डिभिजन, पाल्पाले ३ निर्माण व्यवसायीलाई दिएको मोबिलाइजेसन पेस्कीको बैङ्क जमानतको म्याद समाप्त भएको छ ।	सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराउने र एक महिनाभित्र बैंक जमानत रकम असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३४	कार्यक्षेत्र परिवर्तन - सडक डिभिजन, काठमाडौंले एक सडक खण्डमा ठेक्का लगाई अन्य सडक खण्डमा कार्य गराएको ।	एक सडक खण्डमा ठेक्का लगाई अन्य सडक खण्डमा कार्य गराउने सम्बन्धित पदाधिकारीलाई पन्ध्र दिनभित्र स्पष्टिकरण सोध्न र कागजात समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३५	एजबिल्ट नक्सा - सडक विभागअन्तर्गत १४ कार्यालयबाट सम्झौताअनुसार एज बिल्ट नक्सा पेस नहुँदै भुक्तानी दिएको ।	अब आइन्दा एज बिल्ट नक्सा पेस नहुँदै भुक्तानी नदिन र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
३६	निर्माण कार्यको डिजाइन - स्वीकृत डिजाइनअनुसार कार्य नभएको जनाई बाँकी निर्माण कार्य स्थगित भएको छ ।	प्रगति प्रतिवेदन समितिमा पेश गर्न तथा सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
३७	निर्माणमा त्रुटि -	***
३७.१	तिनकौरीया-लगमा-सागरा-कमला नदी खण्डको सडक र सो स्थानमा बनेका कल्भर्टसमेत २०७६ आषाढमा आएको बाढीले पूर्ण रूपमा क्षति गरेको ।	फोटो सहितको कार्यसम्पन्न अध्यावधिक विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३७.२	कमला नदीको चौडाईको तुलनामा पुलको लम्बाई घटी रहेको ।	अब आइन्दा पुलको डिजाइन स्वीकृत गर्दा क्षतिलाई आँकलन गरेरमात्र गर्न निर्देशन दिने ।
३७.३	कालीगण्डकी नदीमा बाढीबाट त्रुटि सच्याउने अवधिमा पुलमा क्षति भएकोमा सम्झौताअनुसार त्रुटि सच्याउने कार्य गरेको छैन ।	एक महिनाभित्र अध्यावधिक विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३७.४	सडक निर्माणको क्रममा निर्माण भएका संरचनाहरू वर्षाको कारण क्षति भएकोमा बीमा कम्पनीबाट क्षतिपूर्ति नलिई भेरिएसनबाट काम थप गरी भुक्तानी गरेको ।	एक महिनाभित्र समग्र अध्यावधिक विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८	बढी भुक्तानी -	***

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३८.१	डिजाइन तथा लागत अनुमानभन्दा बिटुमिन बढी खपत देखाई बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	बढी भुक्तानी भएको रकम तीन महिनाभित्र असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८.२	नापीमा बढी संख्या राखेको कारणबाट बढी भुक्तानी रकम असुल हुनुपर्दछ ।	बढी भुक्तानी भएको रकम एकमहिनाभित्र असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८.३	नर्म्सअनुसार बढी दरले खपत गरी बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	प्राविधिक परीक्षण गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८.४	एउटै चेनेजमा कटिड र फिलिडको परिमाण भुक्तानी भएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	बढी भुक्तानी भएको रकम एकमहिनाभित्र असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८.५	सम्झौता परिमाणभन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्दछ ।	स्वीकृत भेरियसन एकिन गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३८.६	मुख्य विशेषज्ञ परिवर्तन गरेकोमा ५ प्रतिशतले हुने तलब कट्टा गरेको नदेखिएकोले असुल गर्नुपर्ने ।	सम्झौताअनुसार असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
३९	बीमा - सडक डिभिजन, धनुषाबाट सम्झौता भएका ७ ठेक्काका निर्माण व्यवसायीले घटी रकमको बीमा गराएको ।	फरफारक नभएको भए एक महिनाभित्र गर्न र बीमा गरे नगरेको विवरण समितिमा पेश गर्न तथा अब आइन्दा सम्झौताले तोकेको रकमको विमा गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
४०	धरौटी -	***
४०.१	सडक डिभिजन, काठमाडौंको धरौटी खाताको रकम छानबिन गरी राजस्व दाखिला गर्नुपर्ने ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०.२	सडक डिभिजन, धनुषाको धरौटी खातामा तिर्नुपर्ने दायित्वभन्दा धरौटी हिसाबमा घटी देखिएको सम्बन्धमा छानबिन गर्नुपर्ने ।	छानवीन गरी एक महिनाभित्र विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४०.३	सडक डिभिजन, भक्तपुरले प्रयोजन समाप्त भइसकेको धरौटी सदरस्याहा गरी	एक महिनाभित्र धरौटी सदरस्याहा गरी राजस्व दाखिला गरी प्रमाण समितिमा पेश

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	राजस्व दाखिला गरेको छैन । ।	गर्न निर्देशन दिने ।
४१	मोबिलाइजेसन पेस्की -	***
४१.१	३० प्रतिशत भौतिक प्रगति नपुगेकोले सम्झौताअनुसार पेस्की जफत गर्नुपर्ने ।	जफत रकम दाखिला गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१.२	निर्माण कार्यको ८० प्रतिशत अवधि समाप्त भएकोले पेस्की ब्याजसहित असुल हुनुपर्दछ ।	सहयोग नगर्ने बैङ्कका कर्मचारीलाई आवश्यक कारवाही गर्न र एकमहिनाभित्र पेशकी ब्याजसहित असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४१.३	बैङ्क जमानत जफत गरी फछ्यौट गरेकोमा ब्याज असुल गरेको छैन ।	एकमहिनाभित्र असुल गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४२	डिजाइनमा त्रुटि -	***
४२.१	निर्माण भएको पाइलको लोड परीक्षण गर्दा स्पेसिफिकेसनभन्दा कम देखिएकोले निर्माण कार्य स्थगित भएको ।	तीन महिनाभित्र परामर्शदातालाई कारवाही गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४२.२	सडकको लम्बाई बढ्ने गरी भेरिएसन गरेकोले सोको मूल्य समायोजनसमेत बढ्ने देखियो ।	परामर्शदाता तथा स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीलाई कारवाही गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
४२.३	पत्थर खोलामा पुलको ३२ पाइल निर्माण भएपछि पिट (पीआईटी) तथा बेटा एनलाइसिस टेष्टमा केही पाइलहरू त्रुटिपूर्ण रहेको देखियो ।	परामर्शदाता तथा स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीलाई कारवाही गरी प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
पुष्पलाल (मध्य पहाडी) लोकमार्ग आयोजना		
४३	सडकको मापदण्ड - लोकमार्ग सडक मापदण्डअनुसार आयोजनाले सडकको सीमा तोकेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४४	विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन - आयोजनाले एकीकृत आयोजना प्रतिवेदन तयार नगरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४५	बैङ्क जमानत - आयोजना निर्देशनालयले भुक्तानी गर्दा शर्तसहितको जमानत	अब आइन्दा शर्त रहितको जमानत लिने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	लिएको देखिएको ।	
मदन भण्डारी राजमार्ग आयोजना		
४६	विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन - विस्तृत आयोजना प्रतिवेदनका आधारमा वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गरी सडक निर्माण गर्नुपर्नेमा आयोजनाको एकीकृत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन ।	विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन बनाई बिबाद समाधान गरी निर्धारित समयमै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने ।
४७	कार्यक्षेत्र - आयोजना कार्यालयले अन्य तह र निकायको कार्यक्षेत्रमा पर्ने सडकसमेत निर्माण गरेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४८	भेरिएसन - पूर्वानुमान गर्न सकिने आइटमसमेत समावेश नगरी लागत अनुमान तयार गरेकोले लागतमा वृद्धि भएको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
४९	निर्माण स्थलको सुनिश्चितता - भौतिक संरचना नहटाई खरिद सम्झौता गरेकोले निर्माण कार्य शुरु हुन नसकेको ।	विवाद समाधान गरेर मात्र खरिद सम्झौता गर्ने अनिवार्य व्यवस्था गर्न गराउन निर्देशन दिने ।
हुलाकी राजमार्ग आयोजना निर्देशनालय		
५०	आयोजनाको प्रगति - लक्षित अवधिमा आयोजना सम्पन्न हुने देखिँदैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५१	भेरिएसन - पूर्वानुमान गर्न सकिने आइटममा समेत भेरिएसन गर्नाले थप व्ययभार परेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
नागढुङ्गा सुरुङ मार्ग निर्माण आयोजना		
५२	स्रोतको उपयोग - लक्ष्यअनुरूप खर्च नहुँदा सुरुङ निर्माण कार्य समयमा सम्पन्न हुने देखिँदैन ।	प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५३	प्रगति - यो वर्ष एक किलोमिटर पहुँच सडक निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ३१७ मिटर मात्र निर्माण भएको, ५०० मिटर सुरुङ निर्माण गर्ने लक्ष्य	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	रहेकोमा १५२ मिटर निर्माण भएको ।	
५४	जग्गा प्राप्ति - आयोजनाको लागि आवश्यक सम्पूर्ण जग्गा अधिग्रहण भैसकेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५५	बढी भुक्तानी - राजमार्गको सीमाले छोएको जग्गाको दररेट अनुसार मुआब्जा निर्धारण गरी भुक्तानी गरेकोले बढी दरले भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने ।	उक्त गुठीको जग्गाको कित्ता राजमार्गमा जोडिएको प्रमाण पेश गर्न र बढी भुक्तानी भए नभएको एकिन गरी समितिमा विवरण पेश गर्न दिने ।
काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजना		
५६	लक्ष्य प्रगति - सम्झौता भएका मध्ये एक ठेक्का अन्त्य गरेको, एक ठेक्काको काम शुरु नभएको र २२ ठेक्काको भौतिक प्रगति ७५ प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ ।	स्पष्ट कार्ययोजना बनाएर उक्त समस्याको सहि पहिचान र समाधान गर्दै लक्ष्यअनुसार प्रगति हासिल गर्न निर्देशन दिने ।
५७	सम्झौता अन्त्य - निर्माण व्यवसायीको कारणले ठेक्का अन्त्य गरेकोमा सम्पन्न गर्न बाँकी कामको मूल्याङ्कन गरी सोको २५ प्रतिशतले हुने रकम यकिन गरी असुल गर्नुपर्ने ।	जफत गरी दाखिला गरेको प्रमाण समितिमा पेश गर्न र बाँकीको हकमा अदालतको आदेशअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
५८	निर्णय कार्यान्वयन - त्रिपुरेश्वर-कलङ्की-नागदुङ्गा सडकको सम्बन्धमा मन्त्रपरिषद्को निर्णय कार्यान्वयन हुनुपर्ने ।	प्रगति विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
५९	पेस्की जमानत — बैङ्कले पेस्की जमानत जफत नगरी जमानतको म्याद थप गरेकोले उक्त पेस्की ब्याजसहित असुल हुनुपर्दछ ।	पेस्की ब्याजसहित असुल गर्न निर्देशन दिने ।
आयोजना निर्देशनालय (ए.डी.बी.)		
६०	वैदेशिक सहायताको उपयोग - निर्माण व्यवसायीले सडक संरचनाहरूमा कार्यतालिकाबमोजिम कार्य गर्न नसकेका कारण समग्र आयोजनाको भौतिक	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	र वित्तीय प्रगति न्यून रहेको देखिन्छ ।	
६१	वित्तीय प्रगति - पुँजीगत बजेट रु.१९ अर्ब विनियोजन भएकोमा रु.२ अर्ब ९१ करोड (१४.९ प्रतिशत) मात्र खर्च गरेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६२	मूल्य अभिवृद्धि कर - मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टा नगरी भुक्तानी गरेकोले सो रकमको कर समायोजन प्रमाण पेश गर्नुपर्ने ।	कर समायोजन प्रमाण पेश गर्न निर्देशन दिने ।
६३	मूल्य समायोजन - बढेको इण्डेक्स प्रयोग गरी बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल हुनुपर्दछ ।	अन्तिम भुक्तानी गर्दा समायोजन भएको प्रमाण पेश गर्न र उल्लिखित बेरुजु लगतबाट हटाउन निर्देशन दिने ।
६४	भेरिएसन - आयोजनाले विद्युत पोल सार्ने कामको प्रोभिजनल सममा राखी प्रतिस्पर्धाबिगर भुक्तानी गरेको नियमसम्मत देखिएन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
रेल विभाग		
६५	जग्गा प्राप्ति - रेलमार्ग निर्माणको लागि जग्गा प्राप्तिको कार्य अगाडि नबढेकोले निर्माण कार्य शुरु भएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६६	नर्म्सको तर्जुमा - विभागले रेल्वेसम्बन्धी निर्माण कार्य गर्नको लागि अलग नर्म्स तथा स्पेसिफिकेसन स्वीकृत गरी लागू नगरेको ।	तीन महिनाभित्र रेल्वे निर्माणका लागि अलग नर्म्स तथा स्पेसिफिकेशन स्वीकृत गरी लागू गर्न निर्देशन दिने ।
६७	रेल सेवा सञ्चालन - रेल सञ्चालन एवं मर्मतको लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापनको प्रबन्ध समयमा हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
६८	पेस्की अनुगमन - ५ निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेस्की फर्स्यौट नभएकोमा ब्याजसमेत असुल गर्नुपर्ने ।	एक महिनाभित्र असुल गरी सोको प्रमाण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
नेपाल पानी जहाज कार्यालय		
६९	नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन - आवधिक योजना र बजेट वक्तव्यमा	योजना तथा बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भए अनुसार माइलस्टोन तय गरी

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	उल्लेख भएअनुसारको कार्य समयमै पूरा गर्नुपर्दछ ।	कार्ययोजना बनाएर कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
७०	सेवा प्रवाह - पानीजहाज तथा सो सञ्चालन गर्ने संस्था दर्ता नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
काठमाडौं उपत्यकाको यातायात व्यवस्थापन		
७१	यातायात गुरुयोजना - काठमाडौं उपत्यका शहरी यातायात सुधार गुरुयोजनामा उल्लिखित विषयहरूलाई स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्न नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७२	अधिकार क्षेत्र - एकै प्रकृतिका कार्य तीनै तहका सरकारहरूले गर्ने व्यवस्थाले जिम्मेवारीमा द्विविधा हुने देखिन्छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७३	संस्थागत व्यवस्था -	***
७३.१	सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १५३ मा यातायात व्यवस्था विभागलाई दिएको जिम्मेवारी उल्लेख गरेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७३.२	सडक विभागको जिम्मेवारीमा सवारी व्यवस्थापनको लागि सडक संरचना, सवारी चिन्हहरू मर्मत सम्भार गर्ने लगायतको रहेको छ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७३.३	सवारी व्यवस्थापन कार्यालयहरूले सवारी दर्ता, कर सङ्कलन, सवारी चालक अनुमतिपत्रको परिक्षा सञ्चालन लगायतका कार्य गर्दै आएका छन् ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७३.४	उपर्युक्त निकायहरू सडक पूर्वाधार एवं सवारी व्यवस्थापनमा मात्र केन्द्रित रहेकोले सार्वजनिक यातायात अपेक्षितरूपमा व्यवस्थित हुन सकेको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७४	सार्वजनिक यातायात योजना -	***
७४.१	बाहिरी चक्रपथ निर्माण प्रारम्भ गर्ने कार्यक्रमको निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको छैन ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
७४.२	काठमाडौं उपत्यकामा मेट्रो रेल सञ्चालन गर्न चौधौं योजना अवधिमा कार्य भएको पाइएन।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७४.३	काठमाडौं उपत्यकामा यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने निकायहरूले आपसी समन्वय गरी यातायात योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७५	नेपाल रोड सेफ्टी एक्सन प्लान (२०१३-२०२०) - सडक दुर्घटनाको हताहतलाई सन् २०१५ सम्ममा ३५ प्रतिशत र २०२० सम्ममा ५० प्रतिशत ले कमी ल्याउने लक्ष्य राखिएको तयार गरिएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७६	सुरक्षित सवारी - नियमितरूपमा सवारीको अवस्था परीक्षणको व्यवस्था एवं अनुगमन गरी उपयुक्त देखिएका सार्वजनिक सवारीलाई मात्र सञ्चालन अनुमति दिनुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७७	ट्राफिक संकेत - सडक किनारमा राखिएका गलत ट्राफिक संकेतहरू मापदण्ड अनुरूप प्रतिस्थापन गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७८	सवारी रुट - सार्वजनिक यातायातमा ठुला सवारी साधनलाई प्रोत्साहन हुने गरी सवारी रुट अनुमति दिई सवारी रुटको डाटा बेस अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
७९	ट्राफिक सुधार - ट्राफिक प्रहरीको क्षमता विकास तथा ट्राफिक बत्ती, क्यामरा लगायतका पूर्वाधार व्यवस्था गर्नुपर्ने ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
८०	दुर्घटना सम्भावित स्थल - सडक दुर्घटनाको प्रवृत्ति नियमित अनुगमन गरी दुर्घटनायुक्त स्थलहरूलाई सुधार गरी दुर्घटना न्यूनीकरण गर्नेतर्फ अपेक्षित प्रगति नभएको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
संगठित संस्था		

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
	सडक बोर्ड नेपाल	
८१	सडक दस्तुर - नेपाल सरकारले विभिन्न राजमार्गका १४ खण्डमा सडक दस्तुर सङ्कलन गर्ने अनुमति दिएकोमा सडक दस्तुर सङ्कलन गर्ने कार्य भएको छैन ।	व्यवस्थित रूपमा सडक दस्तुर उठाउन र सोको उपयोग सडक मर्मतमा गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने ।
८२	सडक दस्तुर असुली - बोर्डले सडक दस्तुर सङ्कलन गर्न ठेक्का लगाएको सडक खण्डमा असुल गर्न बाँकी रकम सरकारी बाँकी सरह असुल हुनुपर्ने ।	तीन महिनाभित्र असुल गर्न बाँकी रकम सरकारी बाँकी सरह असुल गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।
८३	मौज्दात उपयोग - सडक मर्मतको लागि प्राप्त रकम प्रभावकारी उपयोग नहुँदा सडकको गुणस्तरमा सुधार हुन नसकेको ।	सुझावअनुसार गर्न निर्देशन दिने ।
८४	बोलपत्र जमानत जफत - प्रस्ताव स्वीकृत गरी सम्झौता गर्न नआएको निर्माण व्यवसायीको बोलपत्र जमानत जफत गरी उक्त रकम कोष दाखिला गर्नुपर्ने ।	जमानत जफत भएको जनाएकोले प्रमाण समितिमा पेश गर्न र बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।
८५	पेस्की - बोर्डबाट तत्कालीन जिल्ला विकास समितिहरूलाई दिएको पेस्की रकम फिर्ता हुनुपर्दछ ।	छ महिनाभित्र उक्त पेस्की रकम फर्स्यौट गरी विवरण समितिमा पेश गर्न निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५६औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७५ उपर मिति २०७९/०३/१६ गते भएको पुनः छलफलको निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
३८.७	लुम्बिनी परिक्रमा सडक योजना रुपन्देहीले ठेक्का सम्झौतामा मूल्य समायोजन गर्दा बढी भुक्तानी भएको रू १ करोड ८६ लाख ९३ हजार असुल गर्नुपर्ने।	समितिको २१ औं प्रतिवेदनमा छानविन गरी असुल उपर गर्नुपर्ने भए असुल उपर गरी एकमहिना भित्र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्न निर्देशन दिएकोमा उपलब्ध छानविन प्रतिवेदन तथा कागजातबाट असुल उपर गर्न नपर्ने देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५८औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७८ उपर मिति २०७९/०३/२८ गते भएको छलफलको निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
१२	दूरसञ्चार रोयल्टी- आठ दूरसञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाले आय गरेको रकमको चार प्रतिशतले हुने रोयल्टी रु.३ करोड १ लाख २० हजार र चार सेवा प्रदायकले ग्राहकसँग असुल गरेको मर्मत तथा सपोर्ट चार्ज, अन्य चार्ज लगायत कूल आयमा ४ प्रतिशतले लाग्ने रोयल्टी रु. १० करोड ९५ लाखसमेत दाखिला गर्नुपर्नेमा नगरेको ।	उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ को नियम २६ र अनुसूची ६(क) अनुसार Support Charge, Annual Maintenance, Technical Charge र Monitoring Charge जस्ता गैर दूर सञ्चार सेवामा RTDF र रोयल्टी नलाग्ने देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन निर्देशन दिने ।

प्रतिनिधि सभा
सार्वजनिक लेखा समिति
बेरुजु छलफल उपसमिति
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

महालेखापरीक्षकको ५७औं वार्षिक प्रतिवेदन, २०७७ उपर मिति २०७९/०३/२८ गते भएको छलफलको पुनः निर्णय

बेरुजुको दफा	बेरुजुको संक्षिप्त विवरण	उपसमितिको निर्णयहरू
११	दूरसञ्चार रोयल्टी- नियमावलीको व्यवस्थानुसार सेवा प्रदायकसँग रोयल्टी रकम असुल नगरेको ।	सार्वजनिक लेखा समितिको २१औं वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेरुजुका सम्बन्धमा लगत हटाउन निर्देशन भएकोमा हालसम्म पनि कार्यान्वयन नभएकोले दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ को नियम २६ र अनुसूची ६(क) अनुसार Support Charge, Annual Maintenance, Technical Charge र Monitoring Charge जस्ता गैर दूर सञ्चार सेवामा RTDF र रोयल्टी नलाग्ने देखिएकोले बेरुजु लगत हटाउन पुनः निर्देशन दिने ।

